MAREA CRUDĂ

volum 1

NICHOLAS MONSARRAT

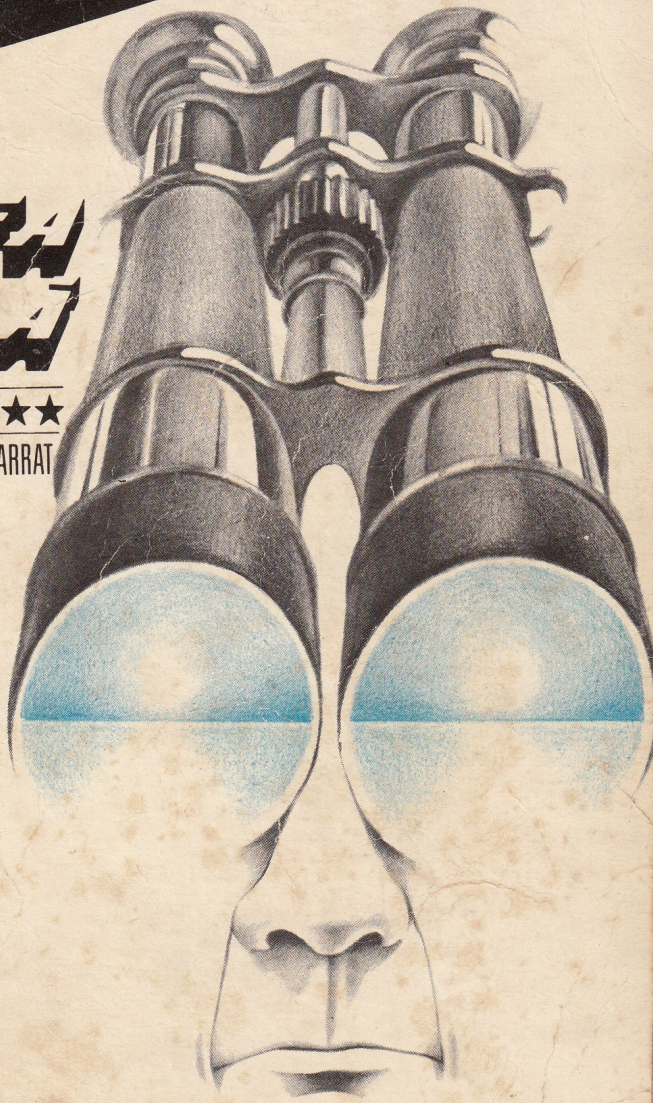

Vol. I–II Lei 22

Este o povestire lungă și veridică despre un ocean, două nave și vreo 150 de oameni. Relatează o interminabilă și înverșunată bătălie, cea mai grea purtată în cursul vreunui război. Se referă la două nave, deoarece prima, scufundată, va fi înlocuită cu a doua. Se povestesc întîmplările a 150 de oameni, acesta fiind un număr destul de mare de personaje ale căror aventuri se pot cuprinde deodată. Mai ales este veridică, deoarece numai întîmplări adevărate merită să fie povestite.

Oamenii sînt vedetele povestirii, dar adevărații eroi sînt navele. Există și un personaj perfid: marea, cu toată ferocitatea ei.

EDITURA MERIDIANE

NICHOLAS MONSARRAT

MAREA CRUDA

VOLUMUL I

Traducere şi glosar de CONSTANTIN PAPADOPOL CALIMAH
EDITURA MERIDIANE Bucureşti, 1975

LUI PHILIPPS CROSBY.

PROLOG

Este o povestire lungă şi veridică despre un ocean, două nave şi vreo 150 de oameni. Relatează o interminabilă şi înverşunată bătălie, cea mai grea purtată în cursul vreunui război. Se referă la două nave, deoarece prima, scufundată, va fi înlocuită cu a doua. Se povestesc întâmplările a 150 de oameni, acesta fiind un număr destul de mare de personaje ale căror aventuri se pot cuprinde deodată. Mai ales este veridică, deoarece numai întimplări adevărate merită să fie povestite.

Iată mai întîi oceanul : Atlanticul, cu hulele sale gigantice. Pe hartă apare ca un S şi se spune că are pînă la 3 000 mile lăţime şi adîncimi de aproape 10.000 de metri ; că la est mărgineşte coastele Europei şi Africii, la vest, ale imensului continent american; spre nord, evazează în formă de cupă de şampanie ; la sud aminteşte o enormă caroserie închisă de camion. Dar harta nu spune nimic de forţa, de furia cu care se poate dezlănţui, de violenţele şi calmurile lui minunate, de capriciile lui înşelătoare. De asemenea nu spune ce reuşesc oamenii să facă din el şi nici ce izbuteşte el să facă din oameni ; acestea le spune povestirea ce urmează.

Iată acum prima din. cele două nave, cea condamnată la pieire. Deocamdată, nimic nu prevesteşte sfîrşitul ; este nouă, neîncercată, ancorată pe apa lină a unui fluviu, aşteptînd stăpânii ce o vor lua în primire. Este o corvetă, tip nou de navă de escortă, conceput să facă faţă unei situaţii disperate ce se profilează la orizont : sîntem în noiembrie 1939 şi nava poartă numele „H.M.S. Compass Rose“, adică „Nava Majestăţii Sale, Roza vînturilor“.'

Iată-i şi pe cei 150 de oameni : ei intră în scenă în grupe de

cîte doi sau trei, unii mai devreme, alţii cu întîrziere ; mulţi din ei sînt condamnaţi ca şi nava. Laolaltă, formează echipajul : au soţii, sau alte legături feminine care îi iubesc sau le sînt numai ataşate ; sînt însă şi unele bucuroase că scapă de ei prin plecarea lor la război.

Oamenii sînt vedetele povestirii, dar adevăraţii eroi sînt navele. Există şi un personaj perfid : marea, cu toată ferocitatea ei.

PARTEA ÎNTÎI

1939 : PREGĂTIRILE

1

Pe malul fluviului Clyde, nu departe de şantierele de construcţii navale „Fleming”, locotenent comandorul George Eastwood Ericson din Royal Naval Reserve stă la birou într-o baracă de tablă ondulată în care pătrund în voie curenţii de aer îngheţat. Inalt, robust., lat în umeri, este din acei oameni de care te poţi ataşa, de care îţi aminteşti. Patruzeci şi doi de ani, poate patruzeci şi trei, păr blond cu început de încărunţire, ochi albaştri, sinceri. Firea sa şi cei douăzeci de ani petrecuţi contem- plînd mii de orizonturi i-au gravat riduri la coada ochi-lor. In acest moment, încruntarea sprîncenelor conturează mai profund laba gîştii. Totuşi, expresia nu este a unui om îngrijorat, căci Ericson nu obişnuieşte să lase să se vadă că se teme de ceva; încreţirea frunţii este doar semnul că se concentrează

spre a rezolva o problemă.

Pe birou se află un dosar terfelit, cu colţurile îndoite, purtînd inscripţia : „Capitolul 2881, material mobilier". Dincolo de doc, prin fereastră, în raza privirii sale de cunoscător, se află o navă cenuşie, în plină dezordine : vopsită cu miniu roşu, răsunînd de loviturile ciocanelor de nituit, plină de punţi cu grămezi de aşchii lemnoase, resturi de bumbac şi bidoane de vopsele goale.

Dosarul din faţă şi nava sînt strîns asociate în gîndurile lui Ericson şi îi justifică încreţirea frunţii : urmează să armeze şi să comande această navă, H.M.S. Compass Rose ; deocamdată nu prea se împăca cu ideea.

Simte un fel de ezitare, o îndoială provocată de multe detalii mărunte de care nu s-ar îngrijora în timpuri normale, poate că nici nu le-ar observa. Numele navei nu-i face nici o impresie : în cei douăzeci de ani serviţi mai întîi în marina regală, apoi în marina comercială, a întîlnit pe toate mările globului nave cu fel de fel de nume. Cel mai ciudat nume de care îşi amintea era, desigur, cel al unui bătrin cargobot francez : „Marie-Joseiph Brinomar de la Tour du Pin". Cel mai neprevizibil, „Jolly Nights", al unui cărbunar de pe coasta estică. La urma urmelor, „Roza vînturilor" nu este un nume extravagant. Nava trebuia să poarte neapărat un nume de floare, căci aparţinea noii „serii florale" de corvete şi cu timpul, probabil, gîndi şi zîmbi în sinea sa Ericson, avea să se ajungă şi la „Pansea", „Ciuboţica cucului" sau „Traista ciobanului".

Dar acestea erau doar nimicuri. Preocupările sale au o singură cauză majoră, un eveniment istoric : începutul războiului. Doar cu cîţiva ani prea tînăr pentru a fi luat parte activă la primul război mondial, el se întreabă acum dacă nu este prea bătrîn ca să participe onorabil la a doua rundă de bătălii. Il aştepta răspunderea unei noi cariere, a unei nave diferite de cele pe care le comandase, a unui echipaj necunoscut. Teoretic, se simte mîndru ; în fapt, nu prea are încredere în reuşită şi se îndoieşte de posibilităţile sale.

Căci Ericson se simte ciudat de învechit. In 1927, după zece ani de serviciu, a fost trecut în rezervă din motive de economie ; au urmat doi ani penibili, înainte de a găsi o slujbă pe o linie de navigaţie din Extremul Orient. Acolo a lucrat zece ani, în cursul cărora s-a simţit destul de fericit că mai putea naviga, într-o perioadă în care marina britanică trecea,prin depresiune şi

cunoştea declinul.

Ericson iubeşte marea, dar nu orbeşte ; îi poartă acea dragoste sceptică şi fără iluzii, inspirată de o iubită de care te îndoieşti profund, dar de care nu te poţi despărţi. Pe liniile Extremului Orient, totdeauna cu surplus de personal, avansarea era rară şi se trăia sub ameninţarea perpetuă a concedierii. Timp de zece ani comandase o singură navă, un cargobot antic de două mii de tone, care se uza lent pe căile Indiilor Olandeze.

Toate acestea nu constituiau un excelent prolog pentru răspunderi pe timp de război. Şi iată-l acum, parcă deghizat în locotenent comandorul G.E. Ericson, avînd misiunea de a arma una din navele Majestăţii Sale, de a comanda un echipaj de optzeci şi opt de inşi, de a reînvăţa sute de probleme ale meseriei şi, pe deasupra, de a manevra o navă de război, de a o utiliza ca instrument de luptă.

Navă de luptă... Abandonînd interminabila muncă de punctare a materialului, el contemplă din nou nava Compass Rose : era urîtă, groaznic de urîtă, chiar ţinînd seama de circumstanţele atenuante că nu era complet terminată. Lungă de şaizeci şi unu de metri, scundă şi îndesată, concepută numai pentru vînătoărea de submarine, era doar o platformă plutitoare destinată să lanseze grenade, prototipul unei clase de mici nave care se fabricau repede şi ieftin pentru a satisface cererile urgente de nave de escortă a convoaielor. Contrar tradiţiei, catargul era înfipt imediat în prova comenzii, cu un coş scund în pupa. Teuga înaltă era armată cu un singur tun de 105, de care în acest moment se ocupa maistrul tunar, manevrîndu-l şi făcînd simulări de ochire. Dispozitivul pentru grenadele antisubmarine se afla pe o structură din pupa, de tipul obişnuit pe baleniere, deplorabilă din punct de vedere estetic, dar eficace pe mare. Cunoscător, Ericson ghicea dintr-o privire cum se va comporta nava pe mare : vara, căldură sufocantă, căci lipsea ventilaţia mecanică sau o instalaţie frigorifică, iar în celelalte anotimpuri, frig, umiditate, lipsă de orice confort. Compass Rose nu va fi o reuşită pe marea rea, va fi balansată ca o bucată de lemn de cea mai mică furtună. Dar Ericson nu putea obiecta : nava îi era încredinţată şi, cu toate inconvenientele şi imperfecţiile ei, trebuia s-o facă să meargă, să-şi îndeplinească misiunile.

Problema echipajului îl îngrijora mai puţin ; disciplina şi obişnuinţa comandamentului, insuflate de Marina Regală, sînt

însuşiri durabile. Era deci sigur că îşi va ţine bine oamenii în mînă şi va fi ascultat, cu condiţia să fie sigur de sine. Singurul punct negru era, poate, calitatea materialului uman de care va dispune. Intr-o flotă ce se dezvoltă rapid, calitatea echipajelor este întîmplătoare. O duzină de gradaţi de bază sosise şi luase în primire posturile respective : tunari, lansatori de bombe, cei de la radiolocaţie, radiotelegrafişti, timonieri, mecanici — formau un nucleu satisfăcător. Dar restul risca să fie completat cu răufăcători abia scăpaţi din închisori sau cu recruţi declaraţi buni pentru serviciu doar în timp de război, proaspăt veniţi de la ţară. Cît despre ofiţeri — un secund şi doi aspiranţi, se putea întîmpla să fie dintre aceia care să zădărnicească tot ceea ce dorea el să realizeze la bord.

Ericson încruntă din nou sprîncenele, dar îşi reveni. Oricare ar fi fost incertitudinile, trebuia să le păstreze numai pentru el; este o regulă absolută. Era marinar, şi era chemat să îndeplinească o misiune marinărească chiar dacă în acel moment nu se simţea prea sigur de sine.

Se aplecă asupra biroului, cu speranţa că va simţi brusc născîndu-i-se o atracţie cît de vagă pentru hîrţoage, dar şi cu speranţa că secundul, căruia i-ar fi revenit verificarea dosarului pe care-l avea dinainte, va fi un personaj ceva mai de încredere decît părea.

2

Căpitanul James Bennett, din rezerva voluntară a Marinei Regale Australiene, secund pe H.M.S. Compass Rose, străbătea în lung şi în lat puntea înghesuită cu fel de fel de lucruri, în chip de proprietar pînă şi al ultimului nit. Şeful de echipaj, maistrul Tallow, îl urma la o distanţă nu prea regulamentară.

Bennet ştia că avea aparenţă de ursuz şi se felicita. Faţa roşcovană, bustul îndesat, unghiul neobişnuit format cu fruntea de viziera şepcii, totul îl arăta a fi navigator înnăscut, fără poză şi frivolitate ; aşa se considera el însuşi, convins că, avînd şi puţin noroc, calităţile sale îl vor scoate cu bine pînă la sfîrşitul războiului. Deocamdată însă, tocmai graţie acestor calităţi ajunsese să ocupe prezenta funcţie ; dar şi graţie volubilităţii

sale, precum şi faptului că se prezentase în faţa unei comisii de examinare compusă din membri preocupaţi de treburi mai importante decît aceea de a trece prin ciur isprăvile pe care le declarase.

Norocul făcuse că la izbucnirea războiului, în loc să se fi aflat la Sydney, în birourile companiei maritime unde era angajat, se găsea în Anglia. Calitatea de ofiţer în rezerva voluntară a Marinei australiene era autentică. Cit despre rest, Bennett se descurcase fără dificultate, mulţumită unui curs despre lupta contra submarinelor pe care-l citise şi a unui interogatoriu căruia îi făcuse faţă la Londra. Urmase numirea ca ofiţer secund la bordul navei Compass Rose. Urmărea totuşi mai mult : aci erau prea multe hîrţoage, dar le va trece subalternilor, de îndată ce vor sosi. In aşteptarea a ceva mai bun, se mulţumea cu postul de secund la bordul acestui moft de navă, unde era sigur că va corespunde sarcinilor ce-i reveneau.

— Şef de echipaj ! chemă el.

— Prezent, sir !

Bennett aşteptă, lingă tunul de 105, să-l ajungă din urmă Tallow (şaptesprezece ani de serviciu, trei galoane, pe cale să devină maistru principal de pe-o zi pe alta). Acesta era prost dispus : în loc să fi fost îmbarcat pe o navă demnă de el (ultima pe care servise era un cuirasat), fusese expediat la bordul lui Compass Rose, o mizerabilă navă mică, sub ordinele unui secund care părea coborît dintr-un film. Şi dumnezeu ştia ce stranie speţă de echipaj avea să mai sosească săptămîna viitoare ! Dar Tallow, ca şi Ericson, era un produs pur al Marinei Regale, ceea ce înseamnă, mai presus de toate, resemnare perfectă în faţa oricăror sarcini, adaptare la toate circumstanţele. Rareori lăsa să se înţeleagă,, şi aceasta folosind cele mai subtile ocolişuri, că un astfel de tip de navă nu făcea parte din cele cu care era obişnuit. In timp ce Tallow se apropia, Bennett, cu un deget imperativ, îl arăta pe matelotul care trebăluia pe lingă tunul de 105 :

— Omul ăsta fumează în timpul serviciului.

— Exact, sir, răspunse Tallow cu un suspin. Dar nu este încă vorba de serviciu propriu-zis.

— Cine ţi-a spus că nu ?

Matelotul, obiectul discuţiei, ascunse repede ţigara şi se plecă asupra lucrului, deosebit de atent.

— Ziceam să mai închid ochii pînă în momentul eînd echipajul va fi complet, răspunse Tallow.

— Nu înţeleg de ce, ripostă sec Bennett. Fumatul este interzis, cu excepţia timpului de repaus. S-a înţeles ?

— Am înţeles, sir !

— Şi vezi să nu uiţi.

„Doamne, gîndi Tallow, din ce Australie a mai venit şi ăsta !“

Luă pasul după căpitan şi se cufundă mai profund în reflecţii. Ce bădăran, acest Bennett ! Cit despre cei doi locotenenţi (aruncase o privire pe lista ofiţerilor) erau desigur nişte ageamii. „Incep să cred, îşi spuse Tallow, că în afară de comandant, care este în regulă, voi fi obligat să fac singur să meargă blestemăţia asta de navă“.

3

Uşa se izbi de peretele barăcii, lăsînd să pătrundă o puternică rafală de vînt. Comandantul ridică privirea şi pivotă pe scaun.

— Intraţi, spuse el, şi închideţi bine uşa.

Cei doi tineri din faţa lui prezentau fizic contraste izbitoare, dar uniformele identice şi un îngust galon cusut pe mîneci le dădea o vagă asemănare.

Cel mai vîrstnic, înalt, cu figura prelungă sub părul negru, avea un aer atent, părea a-şi căuta o cale în situaţia nouă în care se afla şi în care, probabil fără întîrziere, îşi va găsi un loc, dat fiind numeroasele situaţii din trecut în care îşi arătase competenţa şi eficienţa.

Celălalt părea în general mult mai puţin complicat : scund, blond, aproape cu înfăţişare de copil, nu se arăta prea sigur că merita glorioasa uniformă pe care o purta.

Privindu-i, Ericson gîndi : „Ai spune... tatăl şi fiul, deşi între ei nu este o diferenţă mai mare de cinci-şase ani...” Aşteptă ca unul să ia cuvîntul, ştiind dinainte care va vorbi primul.

Cel mai vîrstnic salută şi spuse :

— Ne prezentăm pentru ambarcare pe Compas Rose, sir.

Totodată intinse o foaie de hîrtie şi Ericson îşi aruncă privirea pe ea.

— Dumneata eşti Lockhart ?

— Da, sir.
— Şi dumneata, Ferraby ?
— Da, sir.
— Sînteţi la prima îmbarcare ?
— Da, sir, răspunse Lockhart, în chip de purtător de cuvînt. Venim direct de la King Alfred.
— Cit timp aţi urmat instrucţia ?
— Cinci săptămîni, sir.
— Şi acum ştiţi totul ?
— Dar de unde, sir, răspunse Lockhart cu un zîmbet larg.
— Ceva tot s-o fi prins, spuse Ericson.

Ii examină mai atent : amîndoi erau eleganţi, purtau vestoane impecabile, mănuşi, măşti de gaze. Coborau parcă din „Manualul de instrucţie". Problema ţinutei, cei doi o dezbătuseră între ei tot timpul lungii călătorii de la coasta sudică a Angliei, pînă la Clyde. Ordinul glăsuia să se prezinte la amiralul responsabil cu navele construite prin contract şi care urmau să fie livrate, iar ei considerau cuvenit să facă impresie cit mai bună. Prin comparaţie, comandantul Ericson, în vechea sa tunică de lucru cu galoanele ponosite, părea destul de jerpelit.

— Ce meserii aveaţi in civil ? întrebă Ericson, după o pauză.
— Ziarist, sir, răspunse Lockhart.

Comandantul surise şi, arătînd cu un gest încăperea în care se aflau :

— Nu prea văd o legătură, zise ei.
— Am făcut însă multă navigaţie cu vele.
— Hm ! făcu Ericson şi privi spre Ferraby.
— Dumneata ?
— Lucram într-o bancă, sir.
— Ai fost vreodată pe mare ?
— Am traversat Canalul Mînecii pentru a merge în Franţa, sir.
— Asta ar putea fi de un oarecare folos... Bine. Faceţi un tur pe navă şi prezentaţi-vă secundului. îl găsiţi undeva, la bord. Unde vă sînt bagajele ?
— La hotel, sir.
— Le veţi ţine deocamdată acolo. Nu vom dormi la bord decît cel mai curînd peste o săptămînă.

Ericson îi concedie cu un semn al capului şi îşi relua ocupaţia. Cei doi tineri salutară fără prea multă siguranţă şi se îndreptară spre uşă.

Ferraby tocmai o deschisese, cînd comandantul reluă :

— Ţineţi minte, nu este cazul să salutaţi, în interior, cînd sînt fără şapcă, căci nu pot să vă răspund. Regulamentar, vă descoperiţi cînd intraţi.

— Scuzaţi, sir, spuse Lockhart.

— Astea n-au mare importanţă., urmă amical Ericson,- dar e mai bine să procedăm regulamentar.

După plecarea lor, rămase un moment pe gînduri, înainte de a-şi relua lucrul. „Ziarist... funcţionar de bancă... excursie în Franţa... barcă cu vele“. Nimic din toate acestea nu însemna o pregătire pentru noua lor meserie. Păreau însă plini de bunăvoinţă şi, la prima vedere, Lockhart nu era lipsit de bun simţ. Or, pe mare, multe lucruri se pot face cu bunul simţ. Dacă îţi lipseşte, nu eşti bun de nimic.

Apoi Ericson îşi reluă punctajul cu creionul.

4

După ce traversară bazinul, Lochart şi Ferraby se opriră înaintea navei o priveau amîndoi, dar cu ochi diferiţi. Lockhart era oarecum în stare să-i aprecieze silueta şi structura. Dar pentru Ferraby Compass Rose era ceva cu totul nou, pînă în cele mai mici amănunte, şi această ignoranţă se adăuga multor altor necazuri pe care le avea : se însurase de numai şase săptămîni şi cu două nopţi înainte, la despărţire, ii mărturisise soţiei îngrijorarea faţă de responsabilităţile care-l aşteptau. „Dar, dragul meu, îi răspunsese ea, cu acel zîmbet" drăgăstos pe care i-l găsea atît de fermecător şi emoţionant, tu poţi reuşi orice! Ştii foarte bine ce fericită m-ai făcut !” Vorbele îi erau lipsite de logică, dar îl reconfortau. De curînd căsătoriţi, abia depăşiseră timiditatea mutuală şi considerau nespus de minunată desfăşurarea raporturilor lor conjugale.

Ferraby îşi luase rămas bun de la tînăra lui soţie, dar Lockhart nu lăsa în urmă nimic. Intrebat de Ericson, răspunsese : „ziarist", dar nu era sigur că-şi putea aroga această calitate. Avea douăzeci şi şapte de ani, din care ultimii şase şi-i risipise ca ziarist pe cont propriu, prin Fleet Street şi împrejurimi. Experienţa il învăţase multe, fără să-i aducă vreo

siguranţă şi să-l elibereze măcar un moment de grijile vieţii. Nici acum nu era sigur că pornise pe calea dorită. Işi pierduse părinţii, nu avea nici o legătură. Singura femeie pe care o lăsa în urmă exclamase, în momentul în care sărise din pat ca să-şi îmbrace uniforma, într-o dimineaţă rece, londoneză : „De ce n-ai făcut asta mai devreme ?“ Era simbolul întregii lui vieţi : nesigură şi instabilă, cu variaţii de relief şi intensitate. Acum se angajase fiindcă începuse războiul. Alesese marina întrucît se pricepea cit de cit la nave — evident, la foarte mici — şi ştia să conducă o barcă cu vele. Pentru prima dată se simţea fericit, încrezător şi liber ; schimbarea ii plăcea.

— Ce-o fi sîrma aia instalată pe catarg ? întrebă Ferraby.

— Presupun ceva pentru radio... Să urcăm la bord.

Se angajară pe scîndura prost dată la rindea, care servea de schelă şi săriră pe puntea încă acoperită cu brumă, presărată cu mii de obiecte : bidoane de ulei, lăzi cu scule, aparate de sudură, utilaje vechi. Zgomotul ciocanelor era asurzitor, o maşină de bătut nituri făcea un vacarm infernal. Lockhart se îndreptă spre puntea pupa şi examinară dispozitivul de dansat grenade, a cărui replică o studiaseră la centrul de instrucţie. Apoi coborîră şi pătrunseră în spaţiul strimt rezervat pentru cabine. Erau doar două, dintre care una, cu o singură cuşetă, purta pe uşă inscripţia : „Ofiţerul secund”. Alături, un careu îngust ; totul înghesuit, plin de colţuri incomode.

— O să fim teribil de îngrămădiţi, spuse Lockhart. Probabil vom împărţi aceeaşi cabină.

— Oare cum o arăta secundul ? întrebă Ferraby, fixîndu-şi privirea pe inscripţia de pe uşă.

— Oricum ar arăta, trebuie să ne acomodăm ; este omul tare şi mare la bord, cel puţin în ceea ce ne priveşte.

— Cum anume ?

— Purtîndu-se ca o brută, sau dimpotrivă ; totul va depinde de dispoziţia lui.

— Aşa e !... Comandantul însă mi-a plăcut.

— Şi el a avut aerul că te place ; pare un tip bine. Adevăraţii ofiţeri din rezerva navală sînt totdeauna oameni minunaţi.

— Dar majoritatea lor nu ne prea apreciază.

— Pe noi ?

— Da, pe noi, cei din rezerva voluntară.

Lockhart surise :

— Peste doi ani noi vom fi cei care vom face mofturi. Să nu te îngrijoreze soarta voluntarilor din rezervă ; pînă la urmă noi vom fi cei care vor duce războiul ; numai astfel vor putea fi încadrate navele.

— Vrei să spui că în curînd ni se va da comanda ? Lockhart încuviinţă cu un gest al capului şi se pierdu în examinarea bufetului careulei, ale cărui dimensiuni i se păreau exagerat de reduse.

Deodată, de deasupra capetelor lor, o voce spartă răsună în careul gol : „Ei ! Voi de jos !“

— Ce prost crescut, observă Lockhart.

Zbieretul se repetă, pe un ton şi mai ridicat.

— Despre noi o fi vorba ? întrebă Ferraby.

— Mi se pare că da, răspunse Lockhart.

Apoi se apropie de piciorul scării şi privi în sus :

— Ce este ?

O faţă roşcovană, nu prea agreabilă, apăru încadrată în tambuchiu ; era Bennett, care-i privea furios :

— Ce dracu vă ascundeţi acolo jos ?

— Nu mă ascund, replică Lockhart.

— Nu vi s-a spus să vă prezentaţi la mine ?

— Ba da, dar după ce vom fi făcut turul navei.

— Se spune : da, sir, spuse scurt Bennett.

- Da, sir, răspunse Lockhart, imaginîndu-şi, fără s-o vadă, figura înspăimîntată a lui Ferraby.

— Celălalt locotenent e şi el acolo ?

— Da, sir. Nu ştiam că sînteţi la bord.

— Nu faceţi pe deştepţii, spuse Bennett. Ia poftiţi sus. Ajunşi la capătul scării, Bennett îi privi cu atenţie, încreţindu-şi sprâncenele.

Avea un accent australian foarte pronunţat.

— Trebuie să mă căutaţi, ori unde aş fi, zise el acru. Cum vă numiţi ?

— Lockhart, spuse unul.

— Ferraby, continuă celălalt.

— Cînd aţi fost înaintaţi ofiţeri ?

— De o săptămînă, răspunse Lockhart. Şi adăugă ;

— Cu titlu temporar.

— Cred şi eu, rînji Bennett. Sare în ochi. Aţi mai navigat pe mare ?

— Pe bărci mici, răspunse Lockhart.

— Nu vă întreb dacă v-aţi plimbat cu iahturile.

— Atunci n-am navigat.

Bennett se întoarse către Ferraby.

— Dar dumneata ?

— Nu, sir.

— Minunat ! Care din voi este mai vechi în grad ?

— Am fost numiţi odată, spuse Lockhart.

— Ce, credeţi că nu ştiu ? Dar unul din voi este înscris primul în anuarul Marinei.

— Nu sîntem înscrişi în anuar, sir.

Bennett observă că Lockhart îl fixa, măsurîndu-l, ceea ce il irita.

— După cum văd încă n-aţi ieşit din găoace.

Lockhart nu răspunse nimic.

— Deocamdată ar fi mai bine să aflăm la ce vă pricepeţi. Aţi făcut turul navei ?

— Da,

— Cîte guri de incendiu aţi numărat ?

— Paisprezece, ripostă prompt Lockhart ; de fapt, habar n-avea, dar era sigur că nici Bennett nu ştia mai mult. Mai tîrziu, dacă Bennett va verifica numărul, va şti el cum să se descurce,

— Foarte bine, zise Bennett.

Apoi, adresîndu-se lui Ferraby :

— Ce fel de tun avem ?

— Un 105, domnule căpitan, răspunse Ferraby, după o scurtă pauză.

— Ce fel de 105 ? întrebă sever Bennett. Cu încărcare pe la chiulasă ? Cu tragere rapidă ? Tipul IV ? Tipul VI ?

— Nu ştiu domnule căpitan, răspunse ruşinat Ferraby.

— Să faci bine să ştii, mîrîi Bennett. Am să te întreb cînd ne vom întîlni data următoare. Acum întoarceţi-vă amîndoi şi începeţi să verificaţi D. S.-urile.

— Da, sir, spuse Lockhart şi, împreună cu Ferraby, se pregătiră de plecare.

— Aşa, fără salut ? lătră Bennett.

Amîndoi salutară.

— Aici, adăugă Bennett, eu sînt secundul. Să nu uitaţi asta !

— Amabil personaj, aprecie Lockhart pe drumul de întoarcere. Ne vom înţelege de minune cu el : ca locatarii unei

case care a luat foc. Dar să sperăm că bădăranul va arde odată cu casa.

— Ce naiba sînt D. S.-urile astea ? întrebă Ferraby disperat.

— Documentele secrete.

- De ce n-a spus-o pe şleau !

— Are el un motiv.

— Ce motiv ?

— A vrut să ne impresioneze, spuse Lockhart zimbind ; să ne arunce praf în ochi. In felul lui, mărturisesc că e un tip.

— Mă aşteptam la altceva, murmură Ferraby.

— Aici eşti aspirant ! ripostă Lockhart, imitîndu-l pe Bennett : vezi să nu uiţi.

— In fond care din noi doi este mai vechi în meserie ?

— Cred că e preferabil să fiu eu, răspunse Lockhart.

5

La căderea nopţii, un calm binevenit învălui nava Compass Rose. Zgomotul ciocanelor se stinsese, agitaţia se potolise ; un lucrător întîrziat se îndrepta spre capătul liniei de tramvai, — nu începuse încă perioada interminabilelor echipe de noapte. Unicul paznic rămas la bord se ghemui la pupa, sub un adăpost de pînză de vele, blestemînd vîntul îngheţat care îi arunca în ochi fumul amestecat cu funingine pe care-l răspîndea vasul încins cu mangal. Nava se balansa uşor pe unduirile apei ; umbre bizare, cînd mişcătoare, cînd stabile, alunecau pe punte.

Acum activitatea înfrigurată ce anima ziua malurile Clyde-ului părea a se fi stins. Fluviul era mărginit de nave, doar pe jumătate construite, adormite în liniştea nopţii, de şantiere deşarte, de macarale înghesuite, cu siluete proiectate fantomatic pe cer. Se terminase o zi, nici mai bună, nici mai rea ca altele, o zi în care toate lucrările ce reclamau mai puţin meşteşug şi mai multă răbdare şi, mai ales, perseverenţă, se apropiaseră cu încă puţin de termenele lor. Toate acestea Clyde-ul le mai cunoscuse odată, cu ocazia primului război mondial ; acum, în 1939, se desfăşura un spectacol asemănător, fără eroisme. Era însă numai începutul unei perioade de şase ani de eforturi şi deocamdată se mai putea încă odihni şi dormi

noaptea.

Paznicul de noapte, un bătrîn pensionar, mormăi ceva şi adormi. La vremea lui făcuse şi el primul război mondial. Astăzi era rîndul altora ; să le fie de bine ! Dar să nu aştepte nimeni minuni de la cei în vîrstă. Minunile merg la tinereţe ; bătrînii, fără să roşească, au tot dreptul la repaus şi la un somn liniştit.

Nu departe de gară, într-un bar de pe strada Argyll, lîngă staţia de tramvai, maistrul Tallow şi maistrul principal mecanic Watts se cinstesc cu un ultim pahar înainte de a se îndrepta spre locuinţe. Incepînd de pe la opt seara, fiecare trăsese de duşcă cîte şapte halbe de bere, fără ca elocinţa şi comportarea lor să se resimtă cîtuşi de puţin, decît că acum Tallow începuse să cam transpire iar ochii lui Watts se cam injectaseră. Se aflau acolo mai întîi fiindcă nu aveau ceva mai bun de făcut — nu erau amatori de cinema şi locuiau în camere pc cît de murdare, pe atît de inconfortabile — apoi pentru că localul le plăcea şi se simţeau în el mai la largul lor decît oriunde.

In bar era gălăgie mare ; Tallow şi Watts beau şi vorbeau cu voce joasă ; vorbeau şi beau fără să ostenească.

— N-o să avem viaţă fericită pe nava asta, pot s-o spun de pe acum !

Astfel vorbea Watts, un scoţian cu păr cărunt şi rar, aproape de vârsta pensionării. Accentul lui scoţian se amesteca în armonie discordantă cu graiul cu iz de Lancashire al lui Tallow.

Ericson, comandantul, este în regulă, dar secundul nu-i decît un bădăran, continuă Watts. Aseară se tot invirtea pe lingă maşinile mele şi sporovăia fără să spună nimic despre un rol de cart Vreau să termin cit mai repede cu marinăria, să-mi primesc pensia cuvenită ; cu cit mai curînd, cu atît mai bine.

— Nu-i rost de aşa ceva cit durează războiul, spuse Tallow.

Bau un gît de bere, îşi şterse buzele şi adăugă :

-Cit timp o să ţină, sîntem toţi buni de tras din greu.

— Aş putea găsi oricînd un post la uscat, continuă Watts. Un post liniştit, într-o cazarmă, mi-ar conveni de minune. Nava asta e prea mică pentru cum sînt eu obişnuit.

— Ii va folosi însă ei să fie mai sprintenă, replică Tallow. Dacă ridici tot echipamentul de pe un crucişător de bătălie ca Repulse nu se mai observă diferenţa.

Watts rîse.

— Sper că Repulse va fi la îndemînă, dacă dăm de dracu.

-Probabil că astfel se vor intîmpla lucrurile, după cît se spune. Oricum, nu înţeleg cum de se aşteaptă ca nave de această mărime să poată proteja un convoi. In cursul ultimului război asemenea operaţii erau îndeplinite întotdeauna de distrugătoare.

— Sint probleme de tactică, reluă nelămurit Watts.

— Ar fi mai bine să se gîndească la ceva mai mult decît tactica, ca s-o scoată la capăt. Ce avem noi ca armament ? Un puşcoci de 105 şi două lansatoare de grenade. O să ne vie de hac submarinele.

— Şi ce mai condiţii de cazare ! Degeaba ne vom înghesui unii peste alţii, ceea ce este foarte neplăcut, loc tot nu va fi. Teuga are cam doi metri pe un metru jumătate; fără cambuză, fără ventilaţie, fără, frigorifer. Ca să ajungi la punte, nu poţi fără a fi inundat. Şi cum bucătăria este la pupa, mîncărurile ne vor ajunge îngheţate. Nu ştiu cine a proiectat nava, cu siguranţă însă că era beat-mort cînd a făcut-o.

— Păcat că individul nu este cu noi la bord, spuse Tallow.

Apoi, sorbi din halbă, cu un aer mohorît, şi cînd patronul strigă : „închiderea”, se întoarse spre Watts.

— Ce facem ? Mai luăm un pahar înainte de plecare ?

— Eu, nu ; mîine am de lucru.

Afară strada mişuna de oameni evacuaţi de prin baruri, care se ciocneau în întunericul camuflajului. La colţul străzii, cei doi, cocîrjaţi sub rafalele ploii, îşi ridicară gulerele tunicelor şi-şi înfundară adinc mîinile în buzunare. Îndreptîndu-se spre staţia de tramvai, Watts murmură cu evlavie :

— Cerul să-i ocrotească pe marinari ! Vai de cei ce sînt în noaptea asta în mare !

— O să avem şi noi parte de aşa ceva, spuse Tallow. Cum o să-i ducem şi noi dorul străzii Argyll, sub ploaie sau fără

Lockhart şi Ferraby erau amîndoi foarte obosiţi. Petrecuseră aproape toată ziua în baraca şantierului, examinînd liste de materiale, hărţi şi documente secrete, zăpăciţi de directivele înnebunitoare, contradictorii, ale lui Bennett. Lista materialelor era interminabilă ; erau hărţi pentru toate oceanele lumii, la fundul dulapului chiar şi o hartă a Mării Negre. Contemplînd toate acestea, Lockhart murmură : o să fie un război foarte lung.

Auzindu-l, Bennett îl repezi :

— O să fie lung dacă vei trăncăni în loc să participi la el.

Mai tîrziu au fost trimişi la bordul lui Compass Rose apre a întocmi planul de instalare — o operaţie care, fara îndoială, revenea secundului. Lucrul încetă la ora 18 cu ordinul scurt al lui Bennett de a reveni a doua zi dimineaţa, la ora 8 1/2 ; cum aveau o oră de tramvai de la hotel pînă la şantier, însemna că ziua lor de lucru incepea foarte devreme.

După o cină tîrzie, erau acum amîndoi tolăniţi in paturi, în camera de hotel pe care o ocupau împreună. Ferraby, cu mîinile încrucişate sub ceafă, privea tavanul. Lockhart fuma, frunzărind Manualul de marinărie.

Ferraby se întoarse, sprijinit în cot şi întrebă :

— Ce citeşti ?

— Biblia. Biblia noastră, răspunse Lockhart. Găsesc lucruri pe care le pot pune în legătură cu evenimentele zilei.

— Te referi la secund ?

— Asta, spuse Lockhart rîzînd, orbecăie ca şi noi, doar că face mai multă gălăgie.

— Şi eu cred la fel.

Se întinse din nou pe spate şi, după un minut, întrebă :

— Oare mi-aş putea chema soţia aici ?

— Bună idee. Ne vom muta la bord abia peste cîtva timp. De ce nu te informezi despre această posibilitate ?

— La cine să mă informez ?

— Cred că întrebînd pe Bennett, sau chiar pe comandant.

— Bennett ar răspunde că nu este cazul. Ştii, abia începusem să mă obişnuiesc cu situaţia de căsătorit.

— Probabil că este foarte plăcut, spuse Lockhart, fără urmă de ironie.

— Mai mult decît plăcut... răspunse Ferraby.

Cu entuziasmul său timid era incapabil să-şi ascundă fondul gîndurilor.

— In ultimele săptămîni căsătoria a însemnat totul pentru mine. Nu ştiu ce m-aş fi făcut altfel. Ai fost vreodată in situaţia de a simţi nevoie de cineva în care să ai totală încredere, căruia să-i destăinuieşti totul, să-i spui tot ce-ţi trece prin cap... fără vreo reţinere ? Cineva care să fie cu adevărat jumătatea ta ?

— Nu, răspunse Lockhart după un moment de tăcere. Niciodată nu am încercat astfel de simţăminte.

— Nici eu mai înainte. Cred că şi nevasţa-mea simte la fel, de

aceea ne este atît de grea amîndurora despărţirea.

— Ei bine, vezi, poate reuşeşti s-o aduci aici. (Lockhart închise manualul şi strivi ţigara în scrumieră...) La urma urmei şi soţia comandantului se află aici.

— E altceva.

— Nu cred. încearcă, vei vedea ce se întîmplă.

Lockhart stinse lumina şi se culcă.

— Doamne, suspină el, de ce trebuie să ne sculăm mîine atît de devreme ?

— Avem atîtea de făcut.

— Da... probabil... noapte bună.

— Noapte bună.

— Nu te lăsa cuprins de gînduri negre.

— Nu merge totul cum credeam.

— Ar fi de mirare să fie altfel.

Jos, în holul aceluiaşi hotel, Bennet se întreba dacă să ia la el în cameră o femeie puţin aspectuoasă, găsită la bar. Nu prea se decidea şi avea poftă de sporovăială... Holul era aglomerat, zgomotos şi se făcuse foarte cald. Deasupra feţei roşii şi lucind de sudoare a lui Bennett, şapca îi stătea pe-o ureche.

Pentru a cincea sau a şasea oară femeia îşi ciocni paharul de al lui, spunînd :

— In sănătatea ta, dragule !

Avea un cap ca de mort, o faţă albă şi ridată ; fusta neagră, strimtă, destrămată la cusături, îi accentua forme atrăgătoare şi totodată respingătoare.

— In sănătatea ta ! răspunse Bennett. Bău şi privi flx paharul. Ai fost vreodată în Australia ?

— Nu ; e atît de departe...

— E adevărat. Dacă nu mă ia dracu, poate am noroc s-o mai revăd.

— Te vei întoarce, cu siguranţă, îndată ce se va termina războiul.

— Vreau să se termine cit mai repede, zise el şi începu să deguste gînditor berea.

— Nu-ţi place Scoţia ? „Frumoasa Scoţie", adăugă ea cu un accent scoţian împrumutat din repertoriul de cabaret, care părea grotesc la această femeie evident londoneză... „Glascow-ul îmi aparţine...", fredonă ea... cunoşti cîntecul...

Apoi bău cu eleganţă, ţinînd degetul mic în sus şi reaşeză halba pe masă, ruşinată parcă de a utiliza un obiect atît de grosolan.

— Oh ! n-am nimic de spus despre Scoţia, zise Bennett după o pauză. Dar tu ştii că...

Şi, dorind să arate barul cu un gest larg, lovi o halbă şi îşi inundă cu bere vestonul şi pantalonul.

— La naiba ! exclamă el.

— Oh ! ce bădăran ! spuse femeia fără să vrea.

Bennett se tampona viguros.

— Păcat de băutură, zise el. Scoţia este în regulă, dar nu se compară cu Sydney.

— Fără îndoială, spuse fata încrucişîndu-şi elegant picioarele. Ai vreo prietenă în Australia ?

— Desigur, o mulţime.

— Şi pe toate le-ai părăsit ?

— Cam aşa ceva.

— Ei bine, spuse femeia destul de acru, astă seară sînt foarte ocupată, şi îşi luă poşeta de pe tejghea.

— Nu pleca, zise Bennett, decizîndu-se brusc. Mai ia un pahar.

— Nu, mulţumesc.

— Te conduc acasă.

— E departe ; tramvaiul costă patru pence.

— Luăm un taxi.

— Ce spui ! Facem pe boierii !

Coborî de pe taburet şi îl privi lung, căutînd să-şi facă o părere despre el.

— Şi ce se va întâmpla cînd vom fi acasă la mine ? întrebă ea.

— Voi avea grijă să nu ţi se întîmple nimic neplăcut.

— Am mai avut eu de-a face cu marinari.

— Nu cu australieni.

— Asta, da ; eşti primul cu care stau de vorbă.

— Nu vei regreta că m-ai cunoscut, spuse Bennett ridicîndu-se de pe taburet şi luînd-o de braţ. Ei bine, haidem !

Femeia făcu un semn din cap barmanului.

— Pe curînd, Fred !

— Noapte bună, răspunse barmanul, la revedere !

— Imi voi da silinţa să petreci intr-adevăr o noapte bună, mă

pricep eu, spuse Bennett cu privire ştrengară, indesîndu-şi şapca pe cap, încă şi mai pe-o ureche.

— Eşti într-adevăr ofiţer ? întrebă fata ieşind pe uşă.

Aşezat într-un fotoliu, Ericson citea un roman poliţist prost, luat la întîmplare din biblioteca hotelului în care locuia. In faţa lui, soţia, o femeie în jur de patruzeci de ani, cu o figură placidă, doamna Ericson, tricota. Tricota în fiecare seară pulovere şi mănuşi cu un singur deget pentru soţul ei, veste pentru ea, vestminte diverse pentru prieteni şi noii lor născuţi. Deseori Ericson avea impresia că tricota în faţa lui, fără întrerupere, de nouăprezece ani. Astfel şi-o închipuia cînd se gîndea la ea, fiind pe mare, sau pe drum cînd venea în concediu. Îi placea această imagine a soţiei, dar persistenţa ei sfirşea prin a-l irita cînd permisia era pe terminate şi trebuia să se îmbarce din nou.

Ericson şi soţia lui trăiau o fericire calmă. Niciodată nu apăruse vreo neînţelegere între ei. El se considera un bun soţ şi tată şi vedea în ea partenerul lui feminin. Nu mai privise vreo altă femeie cu intenţii vinovate.

In acest moment, aşa cum şedeau, tăcuţi, faţă-n faţă, simţra iarăşi, ca de obicei, o oarecare nerăbdare. Se săturase de stat pe uscat... Grace era o femeie excelentă dar, ca totdeauna, nava şi marea începeau să-l cheme, sa-l despartă de ea şi de tot ceea ce reprezenta ea. Fără a fi infidel soţiei, răminea credincios unei alte iubiri, era a meseriei, mai puternică decît orice pasiune omenească.

Acest subiect nu-l discutaseră împreună, decît în glumă, la începutul căsătoriei. Ea capitulase prin a accepta prioritatea şi nu-şi mai crea complicaţii. La fiecare permisie Grace îi aducea în primele zile tot ceea ce aştepta de la ea : o bună primire, tandreţe, o licărire întâmplătoare de pasiune, toată căldura de care avea nevoie după asprele încercări. Apoi, se modela după el, estompîndu-se în placiditatea vieţii comune şi, simbolic poate, începea să tricoteze. Se considera totuşi o soţie fericită. Fiică de marinar, era mîndră de calităţile profesionale şi de poziţia soţului. Pentru ea navigaţia reprezenta o problemă familială. Unicul lor fiu, acum în vîrstă de şaptesprezece ani, îşi termina practica la Liverpool, la societatea de navigaţie Holt. In prezent era pe mare, undeva în Atlantic.

Despre acest fiu vroia Grace să-i vorbească acum soţului,

tocmai cînd pendula era gata să bată ora douăzeci şi clienţii părăseau pe rînd holul.

— George, începu ea.

— Da, draga mea ? răspunse Ericson, întrerupîndu-şi fără regret cititul.

— M-am gîndit mult la John.

-Nu trebuie să-ţi faci griji, spuse comandantul după o pauză.

— Oh ! nici nu-mi fac.

Rareori făceau aluzie, între ei la pericolele vieţii pe mare şi, mai ales de la începutul războiului, evitau acest subiect. Abordîndu-l, ştiau că aveau amîndoi de pierdut, mai ales Grace Ericson.

— Dar, continuă ea, mereu fără nici unul dintre voi doi, casa îmi va părea pustie.

— Va veni şi el în permisie, ca mine, draga mea.

— Am mult de aşteptat pînă vine şi, între timp, voi fi atît de singură...

— Ai dreptate, spuse comandantul, mişcîndu-se în fotoliu spre a-şi ascunde o oarecare stinghereală... Căci şi-o imagina pe Grace tricotînd în casa pustie, săptămâni
in şir, şi se considera vinovat că nu prea avea remuşcări, cum s-ar fi cuvenit. Pentru a compensa această lipsă de compătimire, spuse cu o căldură neobişnuită: ar fi bine să chemi pe cineva să locuiască cu tine.

— Poate mama, spuse Grace, gânditoare.

Comandantul tăcu ; evident, poate mama, dar era o batrină sîcîitoare care, în rarele ei vizite în mica lor locuinţă din împrejurimile Birkenhad-ului nu făcuse decît sa se plîngă tot timpul şi să-l răsfeţe ostentativ pe nepotul ei. Singura dată cînd abia de se abţinuse să nu se certe cu Grace, fusese atunci cînd soacră-sa se apucase sa schimbe întreaga aşezare a mobilelor din salon. S-a mulţumit să exclame : „Ce îndrăzneală !“ şi a reaşezat toate la locurile obişnuite. A fost doar o întîmplare, dar nu dorea deloc să se mai repete, nu voia s-o găsească pe soacră-sa instalată permanent, cînd revenea în permisie, încercă să temporizeze.

— Este o idee, spuse, dar nu ştiu dacă te vei simţi bine. Doua femei împreună tot timpul... Nu uita că eşti obişnuta să să fii stăpînă în casa ta, încheie el fără multă convingere.

— De ce aş uita ?

— Maică-ti îi place să comande, precum ştii.

— Ca oricare dintre noi. Mi-ar ţine companie, asta în orice caz, fie că ar comanda, fie că nu. Insă, natural, dacă nu eşti de acord, nu mai discutăm.

— Fă ceea ce crezi că-ţi place, răspunse el fără entuziasm.

Işi făcu însă socoteala că, personal, nu prea era în cauză, decît cîte o săptămînă la trei sau patru luni, cînd venea în permisie ; totuşi nu se împăca cu ideea, dar spuse ;

— Nu voi reveni prea curînd acasă şi cred că nici John. Nu vreau să fii atît de mult timp singură.

— O să mai văd, răspunse ea vag.

Incepu să-şi strîngă lucrul pentru a merge la culcare ; era o operaţie importantă : într-un coşuleţ capitonat cu mătase aduna tricoul, modelul, andrelele, lina, ochelarii.

— Nu e cazul să hotărîm în grabă, adăugă ea. Ai destule preocupări pe capul tău.

— Da, spuse Ericson.

— Eşti mulţumit de nava ta, George ? întrebă ea, în timp ce se ridicau.

— Da, spuse el, sînt foarte mulţumit.

6

Au mai petrecut cincisprezece zile în baraca de lingă doc înainte de a se instala la bord şi se mai scurseră încă trei săptămîni pînă cînd nava fu gata să pornească la drum : în total cinci săptămîni de muncă încordată şi de pregătiri. Ericson avea impresia că nu va ajunge să termine niciodată problemele ce se iveau zilnic. Totul trebuia rezolvat de el, sau trebuia cel puţin să decidă cum anume să se rezolve. Cei doi aspiranţi nu erau lipsiţi de bunăvoinţă, dar erau ageamii ; cît despre Bennett, constata că avea mult mai puţină experienţă decît îşi dădea aerul şi încă şi mai puţină energie. Toate problemele navei cădeau în sarcina lui Ericson : să comande provizii şi muniţii, să trateze cu directorii şantierului şi cu serviciile Amiralităţii, să se familiarizeze cu detaliile tehnice ale structurii şi maşinilor, să discute ultimele modificări şi adaosuri cu antreprenorii, să dispună cazarea la bord, să răspundă la semnale, să verifice

listele de personal şi inventarele de material, să raporteze progresele si starea navei. De două sau de trei ori călători pînă la Comandamentul naval de la Glasgow, înainte de a descoperi că putea să-l folosească pentru aceste legături pe calmul şi conştiinciosul Ferraby, care transmitea exact mesajul şi revenea cu răspunsul cuvenit. Cu toate eforturile, Ericson nu ajungea să termine lucrul, care se acumula zi de zi, în baraca alăturată de Compass Rose.

Treptat însă ajunse la rezultatul dorit : zgomotul se stingea la bord, pe punte zăceau din ce în ce mai puţine scule şi utilaje de şantier răvăşite, dezordinea se micşora, petele de ulei şi alte deşeuri dispăreau. Echipele de lucrători se răreau cu încetul ; în fiecare dimineaţă tot mai puţini păşeau pe schelă ; proviziile erau stivuite, preşurile puse pe jos în cabine, cuşetele şi chesoanele instalate. Compass Rose lua, în fine, aspectul şi forma unei nave. Sosi momentul instalării la bord şi toţi erau bucuroşi.

Dar cînd grosul echipajului, şaizeci şi ceva de oameni, sosi din cazărmile din Devonport, toţi îşi exprimară de îndată, faţă de şeful de echipaj Tallow, nemulţumiri în privinţa cazării. Nemaipomenit de înghesuiţi, în spaţiul minuscul al cazărmii se amestecau toate categoriile : mateloţi, fochişti, semnalizatori, radiotelegrafişti şi toţi luau mesele în locurile în care dormeau, şi tot acolo, înghesuiţi de camarazi, citeau şi răspundeau la scrisori. .Şi dacă astfel se prezentau lucrurile în port, ce soartă avea să-i aştepte în mare, cînd măruntaiele navei vor rula şi pretutindeni va curge apă. Se dezlănţui astfel cea mai veritabilă tradiţie marinărească engleză : critica lipsei de confort şi a altor adversităţi de instalare ; iar pînă să se obişnuiască, oamenii se dedau la un adevărat lorent de invective şi de blesteme, cum nu se mai auziseră niciodată într-un spaţiu nu mai lung de şaizeci de metri şi lat de numai zece metri.

Ericson îşi dădu seama de nemulţumire cînd trecu echipajul în revistă în timpul ceremoniei oficiale de armare a navei. Nu aveau mutra unor revoltaţi ; ostentativ, se dezinteresau de eveniment, poate cu oarecare ironie, căci nu înţelegeau de ce li se cerea să îmbrace cea mai frumoasă ţinută, fiind admonestaţi cei ce se prezentaseră cu tricoul murdar la ceremonia armării acestui moft de navă. Ericson îşi dăduse seama că prima sa datorie era să facă nava mai locuibilă prin ameliorări în privinţa

bucătăriei şi a ventilaţiei. Un comandant activ poate face mult pe o navă nouă, încă în perioada de probe, atît timp cit găseşte înţelegere la cei de pe uscat. In afară de aceasta ştia că îndeplinirea datoriei, cu perspectivele ei dure, va insufla oamenilor mîndria conştientă de a înfrunta dificultăţile traiului şi a lupta cu înverşunare.

Acesta era fondul gîndurilor sale, în timp ce sifleele comandau „drepţi" în momentul cînd se ridica pavilionul imaculat al Marinei Regale şi flamura de ceremonie. Sub stratul său nou de pitură Compass Rose făcea figură bună ; denumirea era piturată la prova, acum era gata să pornească la drum.

Cînd Ericson începu să citească în faţa echipajului articolele codului de justiţie al marinei, vocea sa clară şi hotărîtă reflecta în totul primul său simţămînt de orgoliu ce-i inspira nava. Chiar dacă Compass Rose nu era decît o simplă corvetă, nu mai mare decît un trauler de larg, aveâ însă perspectiva de a deveni celebră, ţel pe care comandantul şi-l propunea chiar de pe acum.

In timpul meselor, în careul strimt al ofiţerilor, conversaţiile nu depăşeau rezerva banală observată în cursul unui banchet la care convivii sînt străini între ei. De obicei comandantul se gîndea la munca depusă, şi la cea care-l aştepta ; tăcut, la capătul mesei, nota din cînd in cînd cîte o observaţie în carnet. Timid din natură, Ferraby nu se simţea la largul lui şi nu risca să exprime o opinie formală sau să pună o întrebare precisă. Cel mai sociabil din toţi patru, Lockhart, se lansa în fel de fel de monoloage care rareori inspirau răspuns. Bennett aducea o contribuţie mai ales în domeniul alimentar. Capătase aproape o pasiune pentru cel mai puţin fin dintre alimentele aflate în dulapul cu provizii al careului : conserve de crenvurşti la cutie, denumite argotic „snorkers“. Apăreau aproape zilnic în meniu, la prînz sau seara şi totdeauna provocau exclamaţia lui Bennett : „snorkers ! straşnici sînt !“, cu care le saluta prezenţa, aţîţîndu-şi pofta de mîncare. După care se aşeza pe scaun, îşi freca mîinile, turna din belşug sos Worcester peste ei şi se punea serios pe mîncat ; chiar printre oameni simpli ar fi fost considerat un mîncău grosolan. Şeful ordonanţelor, un personaj morocănos cu numele Carlslake, privea spectacolul cu ochi batjocoritori. Se vedea că era obişnuit cu oameni mai bine crescuţi şi nu era singurul în această situaţie.

Intervenţiile lui Bennett în discuţie erau bombastice, contradictorii şi fără drept de apel. O dispută cu Lockhart era cit pe-aci să aibă urmări neplăcute. Vorbind despre echipamentul de salvare al navei, Lockhart emise părerea că pe timp foarte rece un naufragiat avea poate mai multe şanse să supravieţuiască dacă înota cu ajutorul centurii, decît dacă se afla muiat pînă la oase într-o barcă expusă vîntului. Cu gura plină, Bennett îl întrerupse grosolan :

— Ce prostie ! Repede ai să-ţi mai schimbi părerea cînd ai să ai ocazia să fii salvat prima oară.

— Dar, întrebă Lockhart calm, de unde ştiţi ? Nu cred că aţi fost torpilat vreodată.

Bennett îl privi feroce, dar nu spuse nimic ; mai tîrziu, după plecarea comandantului, declară :

— Dacă îmi mai vorbeşti încă o dată la fel, te cîrpesc.

— Iţi vei atrage prin asta multe necazuri, răspunse Lockhart, după o pauză, fără a ridica vocea.

Dezamăgit de capitularea lui Lockhart, Bennett schimbă tonul :

— Ei, spuse el, frecîndu-şi mîinile, cine îmi face cinste cu un pahar ? Ferraby ?

— Desigur, spuse Ferraby. Serviţi-vă, vă rog.

Cînd Bennett plecă spre cabina sa, Ferraby îl întrebă Lockhart :

— Sîntem obligaţi să-i facem cinste ? El niciodată n-a făcut-o.

— Nicidecum, răspunse hotărît Lockhart. Este un şantaj, nu altceva. Data viitoare umple-i paharul şi în acelaşi timp întinde-i carnetul de plată al popotei să semneze consumaţia ; asta îl va învăţa minte.

Ferraby dădu din cap ;

— Dacă procedez astfel e în stare, intr-un fel sau altul, să se răzbune, ştii cine este.

Ferraby avea motive să fie circumspect ; avusese ocazia să afle pe pielea lui ce fel de om era Bennett : cu cîteva zile înainte, cînd era limpede că Compass Rose nu avea să pornească la drum decît cel mai devreme peste cincisprezece zile, ceruse permisiunea să-şi cheme soţia. Ar fi putut locui la Glasgow, iar el s-ar fi putut duce s-o vadă la fiecare două seri, cînd nu era de gardă. Astfel, nu s-ar fi creat complicaţii, serviciul n-ar fi suferit. Totuşi, Bennett îi respinsese cererea în termeni cu

totul ofensatori.

— Nevasta ? spusese el cînd Ferraby se prezentase în cabină, nu ştiam că ai aşa ceva; de cînd eşti însurat?

- De şase săptămîni.

— Atunci este timpul s-o laşi mai încet, rînji Bennett.

Ferraby nu răspunse nimic şi Bennett, cu fruntea plecată asupra mesei, se făcea că reflectează ; apoi dădu din cap :

— Nu, aspirantule, nu. Nu-mi place aşa ceva, avem prea mult de lucru pe aici.

— Dar după ce-mi termin serviciul ?

— Trebuie să te concentrezi, replică Bennett serios. S-o ştergi, să te ocupi de luna de miere de cîte ori sună clopotul încetarea lucrului ? Nu ţi-ar mai fi gîndul la navă.

Ferraby îşi stăpîni necazul ; discuţia îi era odioasă, dar persistă cu curaj :

— Tot ce vreau... începu el.

— Ştiu destul de bine ce vrei !

Expresia maliţioasă a figurii lui Bennett îi reflecta destul de bine gîndul, dar merse şi mai departe cu grosolănia.

— Ai destul de mult de lucru pe aici ca s-o ştergi să dormi la uscat la fiecare două nopţi şi să-mi revii dimineaţa scos din circulaţie. Nici să nu te gîndeşti.

Ferraby nu putea uita aceste insulte ; bietul de el, cînd i le-a povestit lui Lockhart, iţi făcea milă.

— Inţeleg că nu mi-a acceptat cererea, dar să-mi vorbească cu acest ton ? Este... abject.

Lockhart dădu din cap.

— Puteai să-ţi dai seama dinainte, ăsta este omul.

— îl urăsc !

Lockhart încercă să-l calmeze :

— După părerea mea, cred că nici nu ai nevoie de aprobare. Nimeni nu-ţi poate împiedica nevasta să vie încoace. Intreabă-l pe comandant.

— Dar chiar dacă vine, Bennett e în stare să nu mă lase să mă duc s-o văd.

— Asta numai în zilele cînd eşti de serviciu.

— Sînt sigur că ar găsi un mijloc şi în celelalte.

Lockhart aprobă din cap.

— Şi eu sînt sigur, va găsi el un motiv, mai ales dacă, după ce te-a refuzat, te adresezi comandantului. Spun şi eu la fel ca

licheaua de Bennett : nu te mai gîndi la asta, ai să găseşti mai tîrziu altă ocazie.

Cînd maistrul de cart se prezentă la uşa careului, cu şapca în mină anunţînd că la bordul lui Compass Rose totul era „gata pentru ronduri", Lockhart, ofiţer de gardă, se ridică şi-l urmă pe scări către teugă. Rondurile nocturne, spre sfîrşitul celor douăzeci şi patru de ore de gardă, se socoteau printre exerciţiile zilnice care, treptat, transformau în navă de război nava de pe şantierul de construcţie unde fusese pînă atunci Compass Rose.

Stabilind programul acestor exerciţii, şeful de echipaj, maistrul Tallow, îşi dăduse multă silinţă, mai multă decît ar fi fost necesar dacă secundul şi-ar fi cunoscut bine meseria. Dar secundul era Bennett, aşa că altul trebuia să umple anumite lacune, cîteodată pe faţă, prin intervenţie directă, dar totdeauna cu discreţie.

Pentru ofiţerul de gardă aceste ronduri de noapte constau într-o vizită rapidă a cazărmilor şi a punţilor superioare pentru a verifica parîmele de legare şi camuflarea regulamentară a luminilor pe navă, marcînd sfîrşitul programului zilnic de viaţă a navei în port. Echipajul se aduna în fiecare dimineaţă la ora 5 şi 30 pentru a spăla puntea. Operaţie penibilă iarna, executată cînd abia mijeau zorile. La ora 8 se ridica pavilionul, apoi venea la rînd micul dejun, după care începeau lucrările zilnice, cuprinzînd, în acest stadiu, mai ales curăţenia şi stivuirea proviziilor şi a materialelor.

La ora 10 şi 30 pauză şi „ridicarea moralului", cu distribuirea unei raţii de rom fiecărui om de la bord, apoi se continua lucrul pînă la ora 16, cînd permisionarii coborau la uscat iar cei din bordul de serviciu se pregăteau pentru a petrece noaptea pe navă. După cină se aducea poşta la careu pentru a fi cenzurată. Rondul cădea la ora 21, stingerea la ora 22. Cit despre cei liberi noaptea, ei trebuiau să se reîntoarcă la bord a doua zi dimineaţa la ora 6 şi 30.

Ca răspundere specială se stabilise ca seful de echipaj Tallow să vîndă în cadrul popotei ţigări şi tutun. Tallow isi îndeplinea sarcina chiar din mica sa cabină de la pupa, printr-un ghişeu de comunicare cu popota. Tot lui Tallow îi mai revenea o răspundere specială : descoperirea contravenienţilor la regulile de ordine interioară a navei. Debutul a fost un caz neobişnuit,

care îl puse in teribilă încurcătură pe Ferraby, întîmplător ofiţer de gardă în acel moment. Anume, pe la ora 21, se auziră strigăte pe puntea superioară şi Ferraby înţelese că dezordinea era provocată de reîntoarcerea cu chef a unui permisionar. Ajuns pe punte, Ferraby îl găsi pe Tallow prelucrînd un fochist care abia se ţinea pe picioare.

— E fochistul Grey, sir, începu Tallow cu severitate.

Şi, întorcîndu-se către vinovat :

— Descoperă-te !

— Este fochistul Grey, repetă el, adresîndu-se lui Ferraby. A fost surprins urinînd pe puntea superioară.

— Cum ? exclamă Ferraby, complet uluit.

— Urinînd pe puntea superioară, repetă Tallow. Tocmai urca la bord, întors din permisie ! L-a raportat maistrul timonier.

Ferraby făcea efort să se stăpînească ; se temea că nu se va comporta corespunzător împrejurării ; era primul delicvent pe care trebuia să-l judece.

— Ce ai de spus ? se adresă omului după o pauză.

Tot legănîndu-se, fochistul Grey mormăi cuvinte fără şir.

— Vorbeşte mai tare ! strigă Tallow.

Fochistul se execută :

— Cred că m-am întrecut cu băutura, sir.

— E cu totul revoltător, spuse Ferraby : niciodată n-am auzit...

— Iertaţi-mă, sir, se bîlbîi Grey.

— Taci din gură ! îl certă Tallow.

— E revoltător, reluă mai încet Ferraby. Ar putea să-ţi fie ruşine. Să fie scos la raportul secundului.

— La raportul secundului ! repetă Tallow. Acoperă-te, stînga-n prejur, marş !

Omul se depărtă, tîrşiindu-şi picioarele ; curînd se auzi bufnitura unei căderi pe puntea metalică.

— Nu-l scăpa din ochi, spuse Ferraby lui Tallow.

— Aşa voi face, sir, răspunse acesta cu severitate.

— Sper că n-o să avem multe incidente de acest fel.

— Totdeauna berea este de vină, ştiţi asta, sir.

— Dar chiar aşa să... spuse Ferraby, însă nu stărui şi se îndepărtă, lămurit că războiul nu era o treabă pentru cei sensibili.

Cu două zile înainte de Crăciun, Ericson merse la Glasgow

pentru o ultimă vizită la comandament, de unde reveni cu un vraf de hîrtii pe care le examina în cabina sa. Trecu apoi în careu, unde erau adunaţi ofiţerii.

— Am ordinele de plecare, spuse scurt, aşezîndu-se. Poimîine coborîm pe fluviu şi pentru ca nici unul dintre voi să nu uite, vă precizez că va fi ziua de 25 decembrie.

— Frumos cadou de Crăciun, zise Lockhart, întrerupînd tăcerea.

— Să sperăm. Iată, în general, instrucţiunile primite, continuă Ericson parcurgînd una dintre hîrtii. Vom fi remorcaţi pînă la cheul de făcut păcură, la circa 5 mile în aval. Facem păcură, apoi mergem cu mijloace proprii pînă la Greenock. Acolo vom ramîne la ancoră 15 zile pentru a face provizii şi a ambarca muniţii şi pentru a compensa compasurile. Apoi vom face probe în plină mare, probabil pînă la Ailsa Craig şi înapoi ; pe drum, vom face proba tunurilor şi a lansatoarelor de grenade. Toate acestea vor dura (aruncă o nouă privire pe program) pînă la 12 ianuarie. Apoi, dacă totul va fi în regulă, vom lua calea spre nord, la Ardnacraish pentru exerciţii de antrenare.

— Cît timp vor dura toate acestea ? întrebă Bennett.

—Trei săptămîni scrie în program şi nu trebuie să ne aşteptăm la mai puţin ; dacă nu ne prezentăm corespunzător, ne pot reţine cît vor. Deci, totul depinde de noi.

— Aţi auzit aspiranţilor ? întrerupse Bennett fără vreun motiv. Nu vom tolera nici o greşeală din partea voastră.

Ericson încruntă uşor sprîncenele :

— Nici o greşeală, fie că e vorba de mine, sau de un fochist de clasa a doua.

Pentru prima dată comandantul punea la punct, în public, o declaraţie a lui Bennett ; Lockhart se întrebă dacă Ericson, cînd se aflau numai ei doi, nu-l cam scutura pe secund şi dacă efectiv era atît de orb pe cît părea faţă de cele ce se întîmplau în careu şi în alte părţi. In orice caz, se putea privi cu oarecare speranţe viitorul, dacă intr-adevăr comandantul îl ţinea de scurt pe Bennett.

— Asta-i totul, continuă Ericson. Să fim gata de plecare peste patruzeci şi opt de ore.

Ridică vocea şi chemă.

— Bufetul !

Carlslake, şeful ordonanţelor, aflat dincolo de uşă, ascultase

atent conversaţia dar lăsă să treacă un oarecare timp înainte de a apare :

— Da, sir.

— Adu-mi, te rog, un gin şi tot ce doresc aceşti domni.

Cînd se termină al doilea rînd de băuturi, el adăugă :

— Cred că ar fi cazul să organizăm mîine o mică serată la careu ; probabil că multă vreme nu vom mai avea o asemenea ocazie.

7

In ziua de Crăciun, la ora 10 dimineaţa, pe cînd aştepta pe teugă, sub rafalele de vînt îngheţat, ca vaporii să ajungă la vinciul de ancoră, Lockhart simţi o uşoară durere de cap. Băuse mai mult ca de obicei în timpul reuniunii din ajun. Doamna Ericson îşi dăduse toată silinţa şi prezidase reuniunea cu amabilitate, dar restul musafirilor erau străini între ei : cîţiva ofiţeri de la o altă corvetă, doi şefi de la şantier, un amic al comandantului venit de la comandamentul naval, iar pe la ora 22, apariţia lui Bennett, însoţit de o femeie prost îmbrăcată, vizibil agăţată de la hotelul din colţ, provocase răcirea atmosferei. Toţi căutaseră scăpare în buna dispoziţie şi uşoara oboseală produsă de o duzină de păhărele de gin, pe care Lockhart le plătea acum. Nici vintul ascuţit, nici aversele de zăpada nu-i vindecau mahmureala.

La repartizarea sarcinilor şi a posturilor la bord, lui Lockhart, ca fiind cel mai vechi dintre cei doi aspiranţi, ii revenise răspunderea teugăi şi alte două posturi mai interesante : artileria şi corecţiile pe hărţi. Lui Ferraby ii revenise la alegere din restul răspunderii, la pupa : lansatoarele de grenade ; în port, răspunderea corespondenţei, a soldelor echipajului şi a contabilităţii popotei. Lockhart se socotea el însuşi favorizat de noroc ; nu fu însă posibil să schimbe ceva, iar bietul Ferraby nu avea şansă. Ii reveniseră toate acele mici tracasări dificile, în timp ce ceilalţi aveau sarcini oarecum agreabile, parcurgînd în sus şi-n jos teuga şi bucuros că posturile in răspunderea lui (de care, deocamdată, n-avea decît o vagă idee) nu erau direct observabile de la comandă, se mai întrebă încă o dată cum va

putea să înfrunte timidul, ncexperimentatul, dezarmatul Ferraby încercările ce i se profilau în viitor. Intr-o oarecare măsură putea fi ajutat, dar la o adică nu putea conta decît pe propriile-i resurse, care erau destul de modeste.

Fochistul care manevra vinciul de ancoră învîrti o valvulă şi eliberă un jet reconfortant de aburi, urmat de un zăngănit de lanţ.

— Gata, sir, strigă el.

— Bine.

Lockhart se îndreptă spre etravă şi, încercînd să uite că era în general o operaţie de probe prin eliminări succesive, începu să moleze parîmele de prisos şi să le înfăşoare pe tambur. De pe remorcherul alăturat, îl observa un om cu figură binevoitoare şi sigur pornită (Lockhart îşi dădea seama), să-i corecteze orice greşeală şi să intervină la nevoie. Şi se putea foarte bine să fie nevoie.

Cînd se dădu cu sifleea: „Posturile de plecare!", Ferraby, cu aer mohorît, se îndreptă spre pupa, gata să execute cît mai corespunzător un ordin a cărui semnificaţie abia o înţelegea. „Reduceţi legăturile. Rămîne numai parîma pupa" spuse Bennett, nu fără a omite să-i ureze noroc : „Şi dacă o parîmă se înfăşoară în jurul elicei, să te păzească Dumnezeu !“ „Reduceţi legăturile" însemna probabil că toate legăturile trebuiau molate, afară de cea care ţinea nava la cheu. Dar numai procedînd prin eliminare parvenea să distingă care era parîma pupa şi nu se simţea deloc capabil de un asemenea efort de concentrare.

Ferraby era aiurit şi disperat ; tot ce citise despre marinarie, tot ce învăţase în cursul instrucţiei, entuziasmul care îl îndemnase să se înroleze la izbucnirea războiului, toate se năruiau acum sub greutatea covîrşitoare a realităţii. Numirea lui ca aspirant îi provocase o imensă mîndrie şi era gata să accepte fără discuţie, ca legătură indestructibilă, toate elementele unei discipline rigide, toate tradiţiile noii sale cariere despre care citjse sau învăţase. Dar Bennett nu semăna prin nimic cu ceea ce citise el în manuale ; Bennett era în schimb realitate, în dosul unor fraze sforăitoare.

Ferraby îşi dăduse bine seama cît de grea îi va fi despărţirea de soţie şi era hotărît să suporte cu curaj încercarea. Dar durerea despărţirii era un preţ mare, chiar imposibil de mare, ca să mai fie pus să îndure şi tirania grosolană a lui Bennett. Dacă

marina se personifica cu Bennett, cu comportarea şi metodele acestuia, atunci Ferraby se considera înşelat şi trădat în toate aspiraţiile lui.

In timpul reuniunii de Crăciun se strecurase din careu pentru a se duce să telefoneze la Londra. In biroul îngheţat al docului, înainte de obţinerea comunicaţiei cu soţia, bucuria aşteptării aproape îl sufocase. Dar îndată ce-i auzise vocea cu inflexiuni blînde şi ezitante, toată fericirea dispăruse, făcînd loc gîndului la kilometrii, la săptămânile şi lunile care-i vor separa de-acum înainte. Era momentul despărţirii. Nu mai aştepta o revedere şi pentru încercarea eşuată de a o revedea fusese certat ca un copil înapoiat, suduit ca un ocnaş. De-dragul ei şi pentru sine însuşi, făcuse tot posibilul.

— Alo ! începu el. Alo ! Mă auzi, draga mea ?

— Da. Vai ! Ce bucurie ! Unde eşti ?

— Tot în acelaşi loc. Vreau să-ţi urez un Crăciun bun.

— Şi eu la fel. Ce faci acum ?

— Sîntem la o mică reuniune camaraderească.

— Ooh !

— Nu e prea plăcută, ba chiar deloc. Cît aş fi dorit să fiu cu tine ! Ai grijă de tine ?

— Da, dragul meu. Dar tu ?

— Da.

— Eşti la bord ?

— Nu, în biroul docului. Cum eşti îmbrăcată ?

— Cu bluza mea reiată. Vai ! dragule, cît aş dori să fii aci ! Nu-i posibil ?

— Nu cred... mi-e teamă că nu.

— Atunci, nu pot veni eu ?

— E prea tîrziu.

— De ce ? Ce se întîmplă ?

— Cred...

Dar se opri căci îşi aminti de recomandarea evitării pălăvrăgelilor fără rost.

— Nu pot să-ţi spun.

— Nava este gata ?

— Da.

— Ah!

Aparatul începu să bîzîie, legătura era proastă. Repetă încă o dată :

— Vreau numai să-ţi urez un Crăciun fericit. Apoi se simţi deodată incapabil de a continua şi-i spuse :

— Trebuie să termin... bun rămas... ai grijă de tine.

Şi agăţă receptorul.

Rămase cîteva minute in birou, complet abătut, înainte de a fi capabil să se întoarcă la bord, unde se refugie în cabină, iară a mai vorbi cuiva. Intins pe cuşetă, se simţi năpădit de un val de deprimare, fără curaj să i se opună, fără speranţă de a fi cruţat.

Acum, în dimineaţa de Crăciun, Ferraby măsura puntea pupa cu paşi mari în lung şi-n lat, repetîndu-şi „Reduceţi legăturile. Rămîne numai parîma pupa", ca şi cum ar fi fost un descîntec. Cei şase oameni din echipa pupa, comandată de marinarul şef Tonbridge, erau aliniaţi lingă lansatorul de grenade antisubmarine, aşteptînd ordinele.

Cînd apăru Ferraby, Tonbridge salută şi spuse :

— Molăm traversa, sir ?

— O clipă.

Ferraby examina cele patru legături la cheu ; două spre pupa, una spre prova şi una scurtă, perpendiculară pe bordul navei. Ezita, în timp ce Tonbridge, un flăcău solid, tînăr şi sigur de sine, care îşi cunoştea bine meseria, potrivea mănuşile de piele groasă purtate de toate echipele de manevră. Deodată, Ferraby avu o idee, o idee demnă de Bennett, de care se ruşină. Se adresă lui Tonbridge, spunîndu-i scurt :

- Reduceţi legăturile. Rămîne numai parîma pupa.

— Am înţeles, sir, spuse Tonbridge; comandînd oamenilor să scoată apărătoarele de pe parîme, apoi se adresă către echipa aflată pe cheu şi comandă : — Mola traversa şi şpringul !

Oamenii executară, parîmele se afundară cu împroşcaturi de apă şi fură trase la bord, legăturile la cheu se simplificară de la sine, nu mai rămînea decît una, la pupa. Nici nu se putea mai simplu !

Încurajat de un brusc şi surprinzător sentiment de încredere în sine, Ferraby se apropie de portavoce care comunica cu comanda.

— Redus legăturile, la pupa, spuse el, anunţaţi secundul.

Încercă deodată un sentiment de înjosire : trişase, dar de acum înainte nu va mai fi nevoie, cel puţin în privinţa parimelor.

In cabina comandantului, Watts, maistrul şef mecanic,

raporta lui Ericson starea maşinilor. Era imposibil să te înşeli în privinţa funcţiunilor lui Watts, puse în evidenţă de salopeta plină de unsori şi mîinile teribil de murdare. După ce o bună parte din noapte luptase cu o valvulă recalcitrantă, acum era obosit, figura îi era cenuşie şi brăzdată.

- Totul este gata, sir, spuse el fără mult entuziasm; atît cît s-a putut face cu 20 de băieţi de la şantier care au stat călare pe maşină. Am manipulat-o timp de o oră cu zece rotaţii, nu este prea suplă, dar o să se facă cu vremea.

— Şi servomotorul cîrmei ? întrebă Ericson.

In ultima vreme manifestase unele neajunsuri şi se gîndiseră să-l înlocuiască.

Scărpinîndu-se pe chelie, Watts depuse pe frunte o pată de unsoare în chip de cîrlionţ :

— Acum, sir, totul pare în regulă. în compartimentul cîrmei mai sînt răvăşite încă tot felul de materiale, parîme şi provizii şi o să trebuiască să le aranjăm cînd vom fi în larg. Am încercat totuşi servomotorul de zece ori, de la banda stingă pînă la banda dreapta şi ascultă de comenzi. Iar dacă vrem să guvernăm cu mîna, este şi mai simplu, poate prea simplu, adăugă el, strîmbîndu-se cu dispreţ.

Nu avea o părere prea bună despre maşinile sale ; le considera doar puţin mai perfecţionate şi abia mai complicate decît motorul cu alcool cu care se jucase în copilărie. Aceste faimoase corvete, desigur, trebuiau fabricate economic şi în serie, ca acele cu gămălie sau scrumierele din material plastic, dar nu era cazul să fie dirijate de un maistru principal mecanic.

— Bine, maistre, spuse Ericson. Să considerăm că totul este în regulă. Cunoşti programul : vom fi remorcaţi pînă la depozitul de păcură, apoi vom continua cu mijloace proprii. Am prevăzut două ore pentru a face păcură, mareea va urca toată după-amiaza, astfel că nu sîntem grăbiţi.

— Două ore ar trebui să ajungă, sir. Dar ce rotaţii la maşină ?

— Nu putem hotărî definitiv, decît după ce am făcut ceva drum, spuse Ericson, privind pe o hîrtie de pe birou. Iată recomandările constructorului : „încet înainte", treizeci şi cinci rotaţii ; „jumătate înainte", o sută rotaţii. La început, o să încercăm aşa. Dacă este prea repede sau prea încet, îţi voi transmite schimbările prin portavoce.

— Am înţeles, sir.

In momentul plecării, pe figura lui Watts apăru un surîs vag.

— Ce mai dimineaţă de Crăciun, comentă el. Asta da de gîndit.

— Şi nu va fi ultima dată, maistre.

— Credeţi că războiul ăsta va dura cît celălalt, sir ?

— Probabil mai mult.

Ericson, întinzînd mina către butonul prin care chema comanda, adăugă :

— In orice caz, la asta trebuie să ne aşteptăm.

După ce părăsi pe comandant, Watts dădu din cap cu îndoială ; citise în ziarul de duminică că războiul se va termina intr-un an şi, in această zi de Crăciun, era foarte dispus să creadă.

Marinarul chemat răspunse la soneria comandantului şi acum luase poziţie înaintea lui : era semnalizatorul şef Wells, cel mai vechi dintre cei trei semnalizatori de pe Compasse Rose. Părea că depăşise vîrsta gradului său. Parcurgînd recent foaia matricolă, Ericson descoperise de ce : cu două luni înainte Wells era maistru semnalizator, dar fusese retrogradat şi condamnat la optsprezece zile închisoare pentru nerespectarea ordinei şi disciplinei navale (după termenii Regulamentului Serviciului la Bord) ; motivarea condamnării suna astfel : ,,a) a întârziat întoarcerea din permisie cu 76 de ore şi 35 de minute ; b) s-a prezentat la bord în stare de ebrietate ; c) rebeliune faţă de maistrul de gardă, însărcinat să-l supravegheze ; d) distrugerea prin foc a nouă pavilioane de semnale în valoare de 27 şilingi". Rezulta printre rînduri că fusese vorba de o zdravănă beţie la uscat. Dar implicaţiile nu erau încurajatoare, cu toate circumstanţele atenuante lăsate de altminteri la imaginaţia fiecăruia : sărbătorirea agitată a unei aniversări, întîlnirea cu o femeie prea îngăduitoare, infidelitatea unei soţii.

Ciudat era însă că omul nu avea de loc mutra unui candidat la acest gen de năzbîtii.

Wells era scund, cu aer hotărit şi părea priceput ; îşi dirija serviciul cu fermitate şi de multe ori Ericson îi apreciase propunerile utile, considerîndu-l de absolută încredere. In poziţie în faţa comandantului, cu boneta regulamentar sub braţ, cu un carnet de semnale pregătit la îndemînă, cu creionul potrivit, era portretul viu al maistrului semnalizator excelent exersat, activ, care valorează greutatea lui in aur pe orice navă ; Ericson spera

că această imagine era veritabilă. Cealaltă poveste, din foaia matricolă, lăsa să se prevadă, pe o navâ de dimensiunile lui Compass Rose, perpetue dificultăţi şi pierderi de energie fără sfîrşit, dacă nu era bine supravegheat.

— Vreau să fac un semnal referitor la plecare, începu Ericson. Notează un mesaj şi trimite-l prin telefon de la oficiul poştal al docului.

— Da, sir, spuse Wells, pregătindu-se să scrie.

— Către Amiralul comandant Glasgow, dictă Ericson. Compass Rose plecat, conform ordinului 0845. Ora probabilă a sosirii la Greenok : 16.00

Wells repetă mesajul, în timp ce-l transcria, şi se adresă comandantului :

— Repetăm mesajul şi către Amiralul comandant Greenok ? Vor trebui să ne fixeze un ancoraj la sosire.

Ericson constată încă o dată că memoria i se cam ruginise, cel puţin în privinţa procedurii navale şi că avea nevoie să fie atent în această privinţă.

— Ai dreptate, spuse el, este foarte bine să-i anunţăm. Desigur, le vom indica cifrele noastre indicatoare cînd vom coborî pe fluviu.

— Am înţeles, sir : indicatoarele, pavilionul de pilot, semnalul de remorcă, mă voi ocupa de toate.

După plecarea semnalizatorului şef, Ericson aşteptă sosirea secundului. După regulament acestuia îi revenea sarcina să raporteze : „gata de plecare“, îndată ce mecanicul şef îi raporta că maşinile sînt gata. Dar cu toate că trecuse ora fixată pentru plecare, Ericson nu voia să intervină decît în caz de necesitate absolută. Işi dădea seama că nu i se făcuse un dar prea grozav în persoana lui Bennett care, leneş şi aproape ignorant, nu merita răspunderea ce i se încredinţase. Ericson ezita între a-i cere înlocuirea şi speranţa că-l va învăţa să-şi îndeplinească corespunzător datoria ; hotărî să aleagă a doua alternativă. Situaţia se complica prin aceea că Bennett se înverşuna să-l bruscheze pe Ferraby, iar cu Lockhart era totdeauna iminent un conflict. Poate că timpul va rezolva aceste probleme ; deocamdată, Ericson prefera să se ţie la o parte cît timp eficienţa şi disciplina nu erau serios compromise, situaţie la care nu se ajunsese încă.

La zece minute după ora fixată pentru plecare, Ericson

chemă comanda. Semnalizatorul de cart îi răspunse :

— Aici comanda, sir.

— Secundul este acolo ?

— Este pe teugă sir, vorbeşte cu domnul Lockhart.

— Spune-i să vină la mine in cabină.

— Am înţeles, sir !

Curînd Bennett bătu la uşă şi intră ; modul cum îşi ridicase gulerul mantalei îi dădea un aer teatral.

— M-aţi chemat, sir ?

— Da. Spune-mi, Bennett, sîntem gata de plecare ?

— Desigur, sir, răspunse jovial Bennett, cînd doriţi.

— Trebuia să mă anunţi, nu pot ghici.

— Oh ! scuzaţi-mă, sir !

— Sînt toţi oamenii la bord ?

— Cred... că da, sir.

Il ţintui pe loc o privire rece.

— Cum anume ? Sînt sau nu sînt la bord ? Nu ţi s-a raportat ?

— Nu era la uscat decît poştaşul şi ştiu că s-a întors.

— Şi oamenii cu provizia ? Şi şeful ordonanţelor ? Pe acesta l-am trimis eu să-mi cumpere ceva. Şi echipa de la mal ?

Bennett păru încurcat, cum nu-l văzuse Ericson niciodată ; era un semn bun.

— Am să verific, sir.

— Toate acestea sînt în sarcina dumitale, spuse comandantul. Cercetează şi să-mi raportezi la comandă. Să ţii minte că dumneata trebuie să mă anunţi că nava este gata de plecare, cu echipajul întreg la bord şi la ora fixată ; toate acestea fac parte din atribuţiile ce-ţi revin.

— Am să pun pe Ferraby să..., încercă Bennett, revenindu-şi din intimidare.

— N-ai să treci sarcina nici lui Ferraby, nici altuia, replică Ericson, ridicînd vocea mai mult ca de obicei. Doar dacă vrei să schimbi funcţia cu el sau cu altul.

Işi luă mănuşile şi binoclul şi părăsi cabina fără a mai spune un cuvînt, lăsîndu-l pe Bennett să reflecteze la avertismentul dat. Trebuia niţel scuturat, poate că astfel va fi pus pe linia cea bună.

In timp ce Ericson urca scara spre comandă, scena îi şi dispăruse din memorie. Alt gînd îl preocupa acum : după lungi luni de aşteptare, toate grijile punerii la punct şi ale armării

navei, inerente plecării, trecuseră, iar Compass Rose, aproape în întregime opera lui, era gata să pornească, în fine, în prima călătorie.

Remorcarea în josul fluviului pînă la petrolierul de aprovizionare a decurs fără întîmplări deosebite, totuşi un episod îi emoţionă pe Ericson şi pe mulţi alţii de la bord : în momentul cînd Compass Rose se desprindea de cheu, dublu remorcată din faţă şi spate, şi începea să se depărteze, şeful de echipaj Tallow ţinînd timona, iar Lockhart aflîndu-se cu echipa sa lîngă vinciul de ancoră, un grup de lucrători de la şantier se adunară pe dană şi strigară cîteva urale. Era o manifestaţie neorganizată şi nepregătită, dar tocmai spontaneitatea ei o făcea şi mai emoţionantă. Alţi muncitori de la şantiere se adunară pentru a saluta pe Compass Rose care începuse coborârea pe fluviu : oameni care construiseră nava, care mai construiau alte nave şi vor mai construi multe altele îşi suspendau lucrul pentru a ura drum bun ultimului născut de pe malurile Clyde-ului. Manifestarea de rămas bun a fost scurtă : era prea frig ca să zăboveşti pe afară şi zăpada care acoperea cheiurile, docurile şi danele îngheţate de pe malurile fluviului era semnul unei zile de iarnă aspră. Dar acest gest, repetat de mai multe ori în cursul călătoriei spre mare, era ultimul mesaj de fraternitate al constructorilor navei adresat celor ce aveau să trăiască, să lucreze şi să lupte la bordul ei.

Cinci ore mai tîrziu, Compass Rose străbătea cu mijloace proprii ultima porţiune îngustă a fluviului şi se îndrepta spre Tail of the Bank, ancorajul navelor de război, la Greenok. Iarna, noaptea cădea repede, învăluind în ceaţă colinele unuia din cele mai frumoase porturi ale Marii Britanii. Şirul acestor coline înconjurătoare trecea de la purpuriu la negru, geamandurile luminoase şi luminile malului începeau să scînteieze, rivalizînd cu crepusculul. Era tare frig, deşi vîntul slăbise mai devreme ca de obicei în acea seară. Li s-a semnalat ancorajul şi l-au identificat pe hartă. Mai erau doar cîteva sute de metri de parcurs înainte de a fundărisi ancora şi comandantul lui Compass Rose avea răgaz să privească la navele răspîndite în imensa deschidere a estuarului. Se vedeau o navă de linie, un crucişător frumos, nou-nouţ, o jumătate de duzină de distrugătoare, un port-avion, vreo douăzeci de dragoare de

mine. Mai departe, la ancorajul navelor de comerţ, se aflau rînduri, rînduri de nave adunate pentru convoaie, dominate de două enorme pacheboturi piturate în cenuşiul care este ţinuta de război a vaselor transportoare de trupe.

De la spatele comenzii, Ericson îl putea auzi pe semnalizatorul Wells care, dînd camarazilor săi lămuriri despre navele pe lingă care treceau, reflecta mai bine decît orice spiritul de familie care anima Marina Regală :

— „Această navă de linie, spunea Wells, este Royal Sovereign ; mă aflam la bordul lui, la Gibraltar, primăvara trecută. Iată-l pe bătrînul Argus, unul dintre primele port-avioane construite. Acolo, mai departe, se află probabil flotila a şasea de distrugătoare — mă întreb, dealtfel, ce caută aici. Asta este unul din noile crucişătoare din seria „oraşelor", cu denumiri de localităţi ; nu ştiam că au şi intrat în serviciu.

In acest moment, pilotul, un bătrîn de meserie pe Clyde, se adresă comandantului.

— Ajungem la relevment, sir.

Ericson se preocupa acum de ancorare. Puse telegraful la „Stop maşinile !“. Apoi ordonă : „încet, înapoi", şi, adresîndu-se lui Lockhart, adăugă : „Atenţie !“ Un moment mai tîrziu, nava o luă încet înapoi şi, răspunzînd comenzii „Funda" a comandantului, lanţul se desfăşură cu zgomot de tunet. După prima sa călătorie, Compass Rose era acum ancorată şi Ericson constată cu plăcere că ora ora 16 şi 3 minute. Cumpăna amurgului îi învăluia, dar zecile de nave şi bordura de lumini a ţărmului păreau a le ura bun-venit, atît lui, cît şi navei.

8

Incepu o nouă perioadă de repaus, mai uşor de suportat, deoarece era legată de ultimele preparative de plecare. Au stat cincisprezece zile la Greenok, din care unele la ancoră pentru îmbarcare de muniţii şi provizii şi diverse exerciţii în port, altele pentru proba în mare, pentru exerciţii cu artileria şi lansatoarele de grenade. Nici nu se putea un context mai potrivit pentru a pune la încercare posibilităţile navei. Era un timp de iarnă aspră, zăpada albea văile şi dădea culmilor o puritate senină şi ima-

culată ; estuarul Clyde, văzut dinspre mare, era de o incomparabilă frumuseţe.
Dar oricît de minunate erau peisajele, cei de la bord n-aveau nici timp liber, nici dorinţa de a le admira, atît erau de preocupaţi de propriile lor probleme, de ale navei si de sarcinile ce le reveneau. In repaus sau în cursul diverselor exerciţii, Compass Rose îşi începea viaţa sa de navă şi devenea o personalitate tot mai precisă. Acomodarea între ei a celor optzeci de oameni atît de diverşi, înghesuiţi unii peste alţii, făcea progrese şi se intra într-o a doua fază, acea a fuziunii într-o echipă activă şi sincronizată,gata de acţiune. Atît ofiţerii, dar în special echipajul, mai expus la dificultăţile situaţiei, luau cunoştinţă de necesitatea de a acţiona în comun şi îşi dădeau seama că oameni şi navă formau un singur tot şi că obiectivul urmărit merita osteneala. De fapt, toţi doreau să realizeze această comuniune, dar unele bîrfeli de la teugă pretindeau că Compass Rose era cel mai prăpădit avorton de navă lansat vreodată pe mare şi contracarau această tendinţă. Exista însă un puternic şi adinc sentiment de dăruire, stimulat din exterior prin veşti şi zvonuri despre întîmplările primului convoi pornit pe mare — unele adevărate, altele exagerate — şi prin debarcarea unor supravieţuitori din marina comercială în apropiere de Greenok, din care rezulta precis că apăruse deja un număr de submarine duşmane pe mare, gata de acţiune, începînd chiar din ziua declarării războiului. Aşadar, bătălia ce-i aştepta pe cei de pe Compass Rose devenea o realitate şi trebuia privită ca atare ; trebuia încercat imposibilul pentru a o cîştiga şi cu cît începea mai repede, cu atît mai bine.

In cursul primelor exerciţii de tragere Lockhart observase acest sentiment la oamenii de sub comanda lui încă de la sfîrşitul primei săptămîni petrecute la Greenock, Probele efectuate decurgeau destul de simplu : cîteva lovituri ale tunului de 105 de la teugă şi încercări la pupa cu piesa de 47 milimetri, precum şi cu mitralierele uşoare de pe comandă, cu care se completa această artilerie, destul de pirpirie.

— Om avea poate norocul să dăm peste Scharnhorst, exclamă un marinar glumeţ, să ne apropiem pe furiş de el şi să-i ardem cîteva lovituri să ne ţie minte...

La servanţii tunului eu care executase antrenamente în port şi în special la maistrul tunar brevetat Philipps, care avea şi

răspunderea întreţinerii armamentului şi a depozitării muniţiilor, Lockhart observă o sporire a interesului pentru îndeplinirea cît mai corectă a sarcinilor. O bună parte din tunari nu erau decît nişte amatori, „buni doar în timp de război", cum îi numeau în derîdere marinarii de meserie ; dar toţi învăţau repede şi la unii dintre ei, dovadă evidentă de inteligenţă şi interes îi semnala capabili să ajungă intr-un post mai important de îndată ce se va fi terminat instrucţia. Phillipps, marinar şef, cu două trese, comanda şi echipa castelului prova ; era un tip înalt, se deplasa fără grabă şi avea o influenţă considerabilă în cazarma echipajului. In timpul probelor, o observaţie a lui atrase atenţia lui Lockhart.

Servantul însărcinat cu introducerea încărcăturii făcu o greşeală de manipulare a proiectilului, blocînd tunul, astfel că se întrerupse cadenţa tirului şi trebuiră aproape 30 de secunde pentru a extrage obuzul şi a-l introduce corect. Adresîndu-se celui în cauză, şeful tunar Philipps ii spuse ironic :

— Dacă faci una ca asta în timpul luptei, băiete, şi duşmanul ne trimite o preche de obuze de 350, în timp ce mîngîiem tunul, nu le voi mai ierta niciodată.

Lockhart observase cu plăcere apostrofa : deci Philipps incepea să realizeze viitorul, cînd Compass Rose, în loc să facă exerciţii, se va bate cu adevărat. In ceea ce era doar o simplă neglijenţă, el întrevăzuse o greşeală care putea deveni fatală, simptom al aplicaţiei celui ce o folosise şi care va da mai tîrziu roade eficiente.

Pierdut la pupa printre grenade antisubmarine, Ferraby era mai puţin fericit în tentativele lui de a-şi însuşi competenţa necesară. Avea doi subordonaţi fără reproş : Wainwrigbt, care marievra lansarea torpilelor şi marinarul brevetat Tonbridge, şeful echipelor de lansare a grenadelor, erau oameni energici în care te puteai încrede. Majoritatea celorlalţi erau cu totul mediocri. Grosul muncii la pupa consta în a reîncărca cît mai repede lansatoarele de grenade, muncă penibilă, necesitînd spirit de echipă ; executanţii formau însă o adunătură disparată de fochişti, disponibili între cele două carturi, şi radiotelegrafişti, care nu manifestau nici o plăcere pentru munca de simplu matelot, care-i obliga să se afle pe o punte măturată de vînt în loc să stea într-o cameră de căldări caldă sau într-o confortabilă staţie de T.F.F. Apoi cei mai mulţi dintre ei erau, incontestabil,

prostănaci de teapa fochistului Grey care, cel puţin pînă acum, era şi primul şi cel mai original delincvent de la bord. Destul de puţin sigur de sine chiar în momente mai uşoare, Ferraby nu era deloc în stare să le mărească randamentul şi să se arate sever cînd o lăsau moale. Rezultatul era cel aşteptat : erori, întîrzieri, avarii. Cînd nimic nu şchiopăta, surpriza era generală şi cînd totul mergea anapoda, se manifesta o plictisită indiferenţă. Dacă ar fi fost numai el singur cu ei, Ferraby ar fi putut să le cîştige încrederea şi să-i aducă treptat la o activitate corespunzătoare. Dar cunoscîndu-i slăbiciunea şi găsind în el o ţintă mai facilă decît Lokhart, Bennett îi dădea continuu tîrcoale şi se înverşuna să distrugă tot ceea ce Ferraby se forţa să realizeze, cu un torent de observaţii şi contraordine.

Aşa că lui Ferraby exerciţiile de lansare de grenade îi inspirau o teroare crescîndă. La ce bun să mai dea instrucţiuni, să comande manevra, dacă în orice moment odioasa faţă roşcovană a lui Bennett apărea deasupra rampei de lansare, zbierînd cu voce răguşită :

— Ferraby, reglarea trebuie executată înainte ea legăturile să fie scoase !

Sau mai brutal încă :

— Ferraby, totul merge anapoda, repetaţi !

Ferraby nu avea cui să se plîngă şi, la urma urmelor, nici n-avea motiv. Greşelile lui erau vizibile, servanţii nepricepuţi şi neglijenţi, astfel că lucrurile urmau să continue pînă în ziua în care va fi scos din funcţiunile sale ca incapabil, dacă nu cumva Compass Rose nu va fi naufragiat mai înainte din cauza lui.

Bucuria de a-l muştrului pe Ferraby nu satisfăcea însă in întregime apetitul lui Bennett în această privinţă ; a persecuta pe un biet tinerel ca Ferraby era destul de distractiv, dar nu-i compensa necazurile unei meserii ce se dovedea a fi mai serioasă decît îşi închipuise. Manevrase ca să transmită altora răspunderi care normal reveneau gradului său de secund, dar îi mai rămîneau in sarcină directă inevitabile şi plictisitoare corvezi, în special unele ca ţinerea la zi a rolului de serviciu, în care frecventele schimbări de afectare a oamenilor creau teribile complicaţii. Adăugind toate acestea la eşecul suferit în tentativele de a-l domina pe Lockhart (şi la care, in perspectivă, nu renunţase), precum şi bănuiala că comandantul era mai greu de impresionat decît crezuse la început, toate contribuiau la

deteriorarea a ceea ce i se paruse a fi o situaţie agreabilă. Ezita însă să lase totul baltă, să caute ceva mai bun — căci nu lipseau încă ocupaţii liniştite şi cuiburi călduţe în această perioadă iniţială a războiului — sau s-o mai lungească aici cîteva luni, în speranţa că lucrurile se vor ameliora. Avea posibilitatea de a se califica pentru o comandă, şi comanda era sigura situaţie interesantă ca s-o duci bine pe mare. Dar să transpiri încă cel puţin un an în funcţia de secund, nu merita osteneala. Se va decide ceva mai tîrziu ; deocamdată trebuia să-l ţină sub supraveghere pe Lockhart ca pe o ţintă de lungă durată, iar pe Ferraby, ca pe un indispensabil element de distracţie.

Comandantului nu-i lipseau motive de grijă şi de nelinişte, dar dintre toţi el era cel mai puţin nesigur de sine si de viitor. Incepuse să îndrăgească nava, pentru „atmosfera" şi posibilităţile ei de performanţe, dar şi din orgoliu de proprietar : Compass Rose se arăta uşor de manevrat şi, cu toate că era ridicol de lentă în comparaţie cu un distrugător sau cu o altă navă de război, era foarte potrivită pentru evoluţii abile. Viteza însă putea deveni un handicap ; cele abia cincisprezece noduri pe care şeful mecanic parvenea să le realizeze, însemnau o viteză inferioară celei a multor vase de comerţ şi abia superioară vitezei unui convoi, mai ales dacă se presupunea că trebuia să-i dea tîrcoale acestuia pentru a executa performanţele şi a realiza îndemînarea prescrisă în cartea de semnal a Flotei. Cu cincisprezece noduri viteză, merita mai repede porecla de pechinez, decît de ogar al oceanului.

Un alt dezavantaj, important după părerea comandantului, apăruse de pe acum : comportarea navei pe mare. Pe orice fel de mare, Compass Rose rula îngrozitor. Chia la una din primele ei ieşiri din port, făcu o demonstraţi consternantă : pe cînd se îndrepta spre insula Arran, pe o mare destul de calmă, care nu ar fi trebuit să aiba vreun efect, realizase un ruliu de 40 grade. Fără a vorbi de pagubele aduse obiectelor mobile de sub punte, una din bărcile de salvare se cufundă în apă şi era cît pe aci să se piardă. Pe comandă, agăţat cu toată puterea de balustradă, în timp ce Compass Rose se balansa ca u beţiv, efectuînd un arc de 80 grade, Ericson îşi dădu seama ce se va putea întîmpla cînd nava va avea de înfruntat valurile mari ale Atlanticului, păstrîndu-şi totuşi direcţia şi viteza. Zburdălnicia la care se deda nava nu era de bun augur.

Deocamdată însă, asemenea perspective nu erau iminente. Şi cînd Compass Rose, reintrînd în port după ultimele probe, efectua o cursă lină în golful adăpostit al Clyde-ului, Ericson simţi o însufleţitoare satisfacţie : nava realiza uşor cele zece noduri, la care mareea îi mai adăuga încă două. Un minunat crepuscul de iarnă, cu nuanţe de roşu şi portocaliu, incendia tufişurile de pe colinele inconjurătoare. Alunecând în seara liniştită, tăind hotărît aerul viu şi rece, nava părea însufleţită de o raţiune proprie de a trăi, de a îndrăzni şi de a realiza performanţe.

Pe cînd da comenzile la cîrmă pentru dirijarea navei printre estacadele care apărau rada, Ericson abia se stăpînea ca vocea să nu-i trădeze rîvna ce-l anima.

Caci Compass Rose se comporta fără reproş, cu maşinile şi armamentul în ordine : în cîteva zile putea lua drumul Nordului.

Seara, în cabină, Ericson semna documentele prin care lua în primire nava de la constructor. Era foarte mulţumit : la început apăruseră o mulţime de neajunsuri, ca totdeauna în cazul unei nave noi şi de tip nou, cum erau luminile de navigaţie prea puţin vizibile, obişnuitele scurgeri de la nituri etc. Cu încetul totul fusese pus in ordine şi astăzi nu mai exista motiv de reclamaţii. Comandantul urma să confirme în termeni indiscutabili preluarea navei. .

Reprezentantul constructorului, un om scund, vioi, purtind o pălărie melon, semn distinctiv al funcţiunilor sale birocratice, pălărie de care nu se despărţea nici o clipă, depuse formularul de predare-primire in faţa lui Ericson. După ce acesta îl citi de la început pînă la sfîrşit, îl semnă şi adăugă :

— Gata deci ! Vreau să vă mulţumesc pentru tot ce aţi făcut, ne-aţi ajutat mult.

— Sînt bucuros să vă aud spunînd-o, sir.

Micul om luă hîrtia, o îndoi şi o înfundă într-un buzunar interior, cu o mişcare rapidă, ca şi cum s-ar fi temut ca Ericson să nu-şi schimbe părerea.

— Sper că nava nu vă va decepţiona, spuse reprezentantul, şi vă urez noroc la bordul ei.

Ericson mulţumi cu un semn din cap şi adăugă :

— Ce spuneţi de un păhăruţ ?

Omuleţul refuză, apoi se răzgîndi deodată şi accepta. Cînd se umplură paharele, îl ridică ceremonios pe al si şi spuse :

— Nu este prea tîrziu pentru a vă ura un an bun, sir.

Ericson ridică paharul în tăcere : atît de multe depindeau în viitor de Compass Rose, poate chiar supravieţuirea lor în cursul lui 1940. Dar în această seară, în momentul cînd, în fine, lua în primire nava, preferă să păstreze acest gînd numai pentru sine.

9

In prima sa noapte in mare, Compass Rose se îndrepta spre nord, spre Ardnacraish.

Vremea era favorabilă ; cînd nava ieşi printre estacadele radei, ploua însă zdravăn şi plana teama unei puternice furtuni. Dar îndată ce dublară conul masiv al insulei Ailsa Craig şi întoarseră la nord, cerul se înseninâ şi vintul scăzu treptat pînă la calm. Mai tîrziu, seara următoare, un luminos clar de lună permitea vizibilitatea pînă la mulţi kilometri şi, spre miezul nopţii, despicau valurile cu o viteză constantă de zece noduri. La tribord, relieful uscatului se vedea distinct, ca în plină zi. Fără a fi hărţuită de valuri mari şi înfruntînd doar o hulă slabă, Compass Rose înainta uşor. Pulsurile maşinii şi unele vibraţii intermitente la prova marcau începerea navigaţiei pe mare, în locul giraţiilor pe ancoră în port ; iar noaptea era paşnică, lipsită de griji, o adevărată noaptş de pace.

Infofolit într-o pufoaică şi încălţat cu cizme de mare pentru a se apăra de frig, Lockhart împărţea cu Bennett cartul de la miezul nopţii pînă la ora 4, care se desfăşură fara vreun incident important, doar că pe la ora 2 întîlniră un convoi ce se îndrepta spre sud şi una din navele de escortă se angajă impetuos într-o cursă de viteză cu Compass Rose. Bennett petrecu cea mai mare parte a cartului moţăind în cabina asdicului, lăsînd lui Lockhart grija veghei şi a jurnalului de bord. Pe Lockhart nu-l supăra situaţia, din contra, ar fi considerat faptul ca o dovadă de încredere, dacă n-ar fi ştiut că „încrederea” lui Bennett era inspirată doar de lene şi nu de o veritabilă apreciere a calităţilor subalternului său. Scurta perioadă du autoritate în care nava era în răspunderea lui îi sporea încrederea în sine şi culegea învăţămintele primei sale experienţe de cart efectiv. Deseori înainte se întrebase cît va fi de sigur de sine cînd va sosi

momentul de a-şi asuma răspunderea navigaţiei lui Compass Rose ; acum obţinea încrederea necesară.

La ora 4 comandantul şi Ferraby luară cartul de dimineaţă. Nu fără ironie Lockhart observă că Bennett transmitea consemnele cu toate aparenţele unei serioase responsabilităţi, ca şi cum nu s-ar fi clintit patru ore de la post şi, chiar acum, consimţea cu greu să se ducă la culcare. In primele două ore Ericson se ocupă de toate, lăsînd pe Ferraby doar să-l observe, să scruteze orizontul şi, din timp în timp, să identifice, din compartimentul asdicului, o geamandură sau un far pe hartă. Spre orele 6, cînd se angajau pe o direcţie dreaptă, fără riscuri, fără variaţii pe o lungime de vreo 30 de mile, Ericson decise să-i treacă efectiv comanda ; în seara precedentă, de la amurg pînă la miezul nopţii, aproape opt ore în şir, stătuse pe puntea de comandă şi acum avea mare nevoie de somn.

Căscă, se întinse şi-l interpelă pe Ferraby care se plimba pe o aripă a comenzii :

— Crezi că poţi lua acum conducerea navei ? Acesta este drumul pînă la sfîrşitul cartului. Ce zici ?

— Desigur, sir, tocmai asta doream.

— Dacă survine ceva neprevăzut, cheamă-mă prin portavoce. Mai ales fii atent la bărcile pescarilor şi dacă trebuie să schimbi de drum, ocoleşte-i mai bine spre larg, decît spre uscat ; dacă apar multe asemenea nave mai bine cheamă-mă.

— Am înţeles, sir.

— Atunci totul este în regulă.

Mai privi cîteva momente munţii ce se conturau estompat din tribord, în depărtare, şi farul care le servise ca reper pentru direcţie.

— Iţi predau nava, locotenente, spuse Ericson şi plecă. Cizmele de mare răsunară pe scara comenzii, zgomotul lor se pierdu şi Ferraby rămase singur.

Nu mai trăise niciodată în viaţa lui o asemenea clipă şi, in momentul în care o înfrunta, nu-şi putea opri un fior de panică. Intreaga navă, cu oamenii de veghe şi cu cei vreo şaizeci de adormiţi, cu arme cu tot, totul îi aparţinea. Era stăpînul acestui ansamblu complicat, stăpîn să-i modifice drumul şi viteza, să se îndrepte spre largul Atlanticului sau să-l sfarîme de stînci... Se simţi mic, singur, cu toată prezenţa oamenilor de veghe pe comandă, a semnalizatorului şi a celui de la asdic, cu care

împărţea cartul. Tremura, îşi auzea inima bătînd puternic şi se întreba ce să facă dacă va întîlni un convoi sau dacă un accident, de exemplu o avarie la instalaţia de guvernare, îl va pune in faţa unei probleme neprevăzute ? Hotărît, nu era făcut pentru această meserie ; era doar un funcţionar de bancă, înaintat ofiţer numai de opt săptămîni şi abia împlinise douăzeci de ani. Dar cum Compass Rose îşi urma drumul, netulburată de nimic, incertitudinea lui Ferraby se risipi. La urma urmei, pare-se, nava era destul de cuminte, poate ca se pricepea destul ca s-o dirijeze, în afara cazului unei catastrofe pe care nimic şi nimeni nu putea s-o împiedice... Incepuse să simtă satisfacţia muncii pe care o făcea.

Aplecat peste balustrada comenzii, vedea prova navei luminată de lună. Deasupra lui, catargul descria încet un urc uşor pe cerul negru. La pupa rămînea în urmă siajul cu margini fosforescente, de o neasemuită frumuseţe. Ferraby se simţea în centrul unui sistem, punctul crucial al irezistibilei curse înainte. Se afla pe comandă, în centrul nervos ; din habitaclu filtra o geană de lumină palidă şi în fiecare aripă a comenzii se conturau sumbru şi nemişcaţi cei doi oameni de veghe. Iar el, la mijloc, dirija totul şi la el se terminau toate firele acestui sistem ; locotenentul Ferraby, ofiţer de cart, începu a se autoadmira ; timp de o secundă se simţi aproape erou. Acolo, în birourile băncii, nimeni n-ar fi crezut aşa ceva. Indată ce va fi liber, îi va scrie lui Mavis, nevasta lui ; ea desigur il va crede.

Schimbarea la jumătate de oră a personalului de pe comandă îi întrerupse gîndurile, readucîndu-l la realitatea răspunderilor.

— Schimbat veghea la babord, sir.

— Bine.

— Schimbat veghea la tribord, sir.

— Bine.

Şi prin portavocea de la timonierie, unde se schimbau timonierii, se auzi :

— Cap compas la nord-zece-vest, sir. Maşina jumătate înainte. Marinar brevetat Dykes la timonă.

— Bine.

In acel moment nu şi-ar fi cedat locul pentru nimic în lume.

Semnalizatorul de cart, aplecat alături de el pe balustradă, se ridică şi spuse cu binoclul la ochi :

— Lumină cu sclipiri la tribord, sir.

Ferraby găsi şi el lumina şi numără cuatenţie sclipirile.

— Este următorul nostru far, spuse el după ce se asigură. Mai avem de mers pînă la el. Tropăind din picioare marinarul încercă să spună :

— Nu-i prea cald pe-aici, sir. Erau primele cuvinte pronunţate de la începutul cartului şi Ferraby îl privi cu coada ochiului :îl cunoştea din vedere, se numea Rose, un tînăr, mai june chiar decît Ferraby, angajat de curînd şi servea ca simplu matroz cu, semnalele ; de aceeaşi fire ca Ferraby, timid, nesigur de sine, în aceste împrejurări cu totul noi pentru el era dispus să creadă orice i se povestea. Mai devreme, la preluarea cartului, Ferraby îl auzise pe şeful cu semnale Wells dîndu-i sfaturi şi încurajîndu-l pe un ton aproape părintesc, ca şi cum ar fi dat sfaturi unui băiat al lui, înaintea primei sale nopţi de serviciu : „Să nu-ţi pierzi capul : fii atent la ce eşti întrebat şi dă răspunsul cuvenit, e tot ce se poate întîmpla cît timp, ca acum, navigăm de unul singur, fără convoi. Dacă întîlneşti o altă navă şi-ţi semnalizează ceva, cheamă-mă îndată şi urc să-ţi dau o mină de ajutor". Diferenţa dintre această încurajare prietenească. chiar afectuoasă, şi tratamentul la care îl supunea Bennett era atît de izbitoare, încît Ferraby, pentru un moment, îşi dori să fie simplu semnalizator încurajat de Wells în loc de locotenent sub ordinele unei brute de secund care nu înceta să-l bruftuluiască. Dar încrederea in sine obţinută în jumătate de oră de cînd luase comanda la bord îi îndepărtă această dorinţă. Numai de s-ar petrece lucrurile totdeauna la fel...

— Da, îi răspunse lui Rose, e frig al dracului.

Şi simţind nevoia de a urma conversaţia, adăugă:

— Dar acolo jos ? E mai bine ?

— Destul de cald, sir, răspunse Rose. Dar ce înghesuială ! Pereţii — se corijă repede — adică despărţiturile sînt ude leoarcă tot timpul, totul este muiat. Trebuie timp ca să te obişnuieşti.

— Eşti prima dată îmbarcat ?

— Da, sir.

— De cît timp eşti în marină ?

— De o lună, durata instrucţiei.

— Ce făceai înainte de a te angaja ?

— Eram ajutor de şofer pe un camion, sir, spuse Rose după o secundă de ezitare.

Şofer... şofer transformat în semnalizator la bordul unei nave

destinată să străbată mările lumii şi să înfrunte dumnezeu ştie ce întîmplări. Era multă asemănare între schimbările lor de situaţie şi Ferraby simţi născîndu-se în el un sentiment de camaraderie faţă de Rose. Oare încuraja Marina Regală asemenea relaţii ? Alungă gîndul şi curbîndu-şi umerii înţepeniţi de frig, spuse :

— Oare am putea avea o ceaşcă de ceai ?

— Este cacao caldă în bucătărie, sir. Pot să-i cer şefului de echipaj ?

— Desigur.

Cacaoa era concentrată şi dulce, foarte reconfortantă. O băură împreună, cot la cot, sub cerul rece. Nava urca uşor pe creasta valului, apoi se pleca despicîndu-l şi lăsînd în urmă un siaj lung de o milă, ce se pierdea în noapte. Mai tîrziu, o puzderie de lumini la nivelul apei îl avertiză pe Ferraby că intrau într-un cîrd de vase care pescuiau în larg. Flotila bara drumul urmat de Compass Rose şi Ferraby se întrebă dacă nu era cazul să-l alerteze pe comandant. Dar vraja punţii de comandă îi dase completă încredere în sine şi se aplecă hotărît peste portavoce, emiţând primul său ordin de şef :

— Babord.

— Timona la babord, sir, se auzi vocea timonierului şef.

— Cîrma zero.

— Cîrma zero,... cîrma la zero, sir.

— Drept aşa !

— Drept aşa, sir... Drum Nord, douăzeci şi cinci grade Vest, sir.

Urmară această rută cinci minute, lăsînd departe la travers vasele de pescuit. Apoi Ferraby readuse nava la capul iniţial. Tocmai nota manevra în jurnalul de cart, cînd îl auzi pe comandant în portavoce :

— Comanda !

— Aici comanda, sir, răspunse Ferrab-y.

— De ce ai modificat ruta ?

— O barcă de pescuit, sir, răspunse el, fără a mărturisi tot adevărul ; am ocolit-o. Apoi, surprins, adăugă :

— Dar cum aţi observat, sir ?

— Aici jos, servomotorul face mult zgomot, răspunse comandantul, reţinîndu-şi un mic hohot de rîs , dar care ajunse totuşi pînă la Ferraby.

— Totul în regulă ?

— Da, sir. Acum farul următor vine la travers.

Aşteptă un răspuns, dar nu veni ; un slab sforăit îl făcu să înţeleagă că era inutil să mai insiste. In sine, Ferraby se simţi foarte mîndru de acest sforăit : era cea mai frumoasă apreciere ce i se putea adresa.

Mijea de ziuă, cerul se lumina pe nesimţite, spre est coasta se profila tot mai precis şi dincolo de primul rînd de coline apăreau altele cu creste înzăpezite, aşteptînd primele raze de soare. Armonizîndu-şi coloritul cu cel al cerului, culoarea mării se estompa în jur trecînd de la negru la un alb palid. Raza de lumină a farului depărtat, care de mult clipea la orizont, lupta contra zilei născînde şi se şterse încet, înainte de a dispare ca o scînteie tremurătoare în pîcla din care apărea uscatul. Intreaga lungime a navei ieşea treptat din întuneric, schimbindu-şi conturul sumbru într-o structură tridimensională concretă, pe care chiciura făcea să strălucească suprastructurile. Pe puntea de comandă feţele redeveneau precise şi clare, ridate, albite de frig şi oboseală, pregătite să se destindă în întâmpinarea zorilor.

Nava se agita şi revenea la viaţă, binecuvîntînd sau acceptînd cu resemnare sfîrşitul cartului. Prin coşul bucătăriei urca un fum gros, răspîndind un miros puternic şi apetisant de friptură. Răsunau paşi pe scări şi pe puntea de fier ; prin tambuchiul pupa apăru figura obosită şi surprinsă a şefului mecanic Watts care examina zorile, de parcă nu-i venea să creadă că s-au ivit ; se termina prima noapte a navei în mare.

Puţin înainte de ora 8 Lockhart apăru pe comandă pentru a lua de cart. Dormise aproape patru ore, se simţea in formă, mai bine decît se aştepta.

— Eşti singur ? spuse el, privind în jur.

— Da, răspunse Ferraby, neputînd rezista plăcerii de a da amănunte. Ultimele două ore de cart le-am făcut singur.

Lockhart surise :

— Adevărat ? Şi tocmai in acel timp eu dormeam liniştit !

Privi spre coastă, spre punctul cel mai apropiat, şi spuse :

— Unde am ajuns ?

Ferraby îi precizâ poziţia pe hartă şi îl întrebă :

— Preiei cartul ? Unde este secundul ?

— Işi ia micul dejun. Snorkers ! Straşnici sînt !

Stăteau alături, în aerul rece al dimineţii. Soarele apărea de

sub creasta munţilor, ziua promitea să fie minunată. Cu aceeaşi regularitate şi calm ca ziua născîndă, Compass Rose înainta spre nord ; Lockhart adulmecă briza uşoară :

— E plăcut, nu-i aşa ?

— Da, răspunse Ferraby, da, e foarte plăcut.

10

Viceamiralul Sir Vincent Murray-Forbes, K.C.B., D.S.O., R.N., stă la biroul său din clădirea Secţiei Operaţii, privind spre portul Ardnacraish. Oarecum melancolic, se joacă cu un coupe-papier de argint, purtînd inscripţia : „Oferit locotenentului-comandor V. Murray Forbes din Marina Regală, cu ocazia părăsirii comenzii H.M.S. Dragonfly. Amintire din partea echipajului, octombrie 1909. Cu cele mai bune urări“. Amiralul nu citeşte inscripţia, de fapt nu s-a uitat la ea de mulţi ani. Dar inscripţia este în strînsă legătură cu melancolia lui, mai ales din cauza datei care nu poate fi tăgăduită. Obiectul l-a însoţit în toate peregrinările lui profesionale, ca un talisman agreabil ; dar astăzi îi aminteşte că a ajuns la aproape şaizeci de ani şi, în consecinţă, prea vîrstnic pentru a mai exercita o comandă pe mare.

Amiralul pare chiar ceea ce este : un bătrân marinar, în prag de pensionare, după o viaţă întreagă de serviciu merituos în Marina Regală. Figură energică, cu riduri teribil de pronunţate in jurul ochilor, cu o bandă impresionantă de trese late de aur. pe mîneci si un şir de lente de decoraţii pe piept care nu spun mai mult ca ridurile figurii ; sînt jaloanele unei cariere care începe cu bătălia de la Jutlanda şi trece prin serviciul în cadrul flotei britanice din Extremul Orient şi în diverse alte părţi ale globului ; 1918 a reprezentat pentru el culmea activităţii sale războinice şi acest nou război venise prea tîrziu pentru a-i mai permite să ia parte activă ; reuşise să amîne pensionarea, dar cu toate insistenţele obţinuse, la 59 de ani, numai „un post de mare răspundere", în care cum i se spusese, experienţa sa constituia un factor vital. El ar fi dorit să-şi valorifice experienţa mai curînd pe mare şi tot ce i se oferise era răspunderea bazei de la Ardnacraish, unde se făcea instrucţia şi punerea la punct a navelor de escortă pentru Operaţiunile din Vest. Misiunea era

importantă, „nemaipomenit de importantă", dar departe de ceea ce dorea amiralul. Acum privea prin fereastră baza de la Ardnacraish şi comparînd-o cu serviciul pe care şi-l dorise pe mare nu-şi putea reţine o exclamaţie fără menajamente.

Nu ar fi fost însă just ca Ardnacraish să-i răspundă cu aceeaşi monedă : ceea ce amiralul făcuse din el, era o consecinţă a războiului şi multe se schimbaseră... Să alegi un mic sat scoţian de pescari, cu două sute de locuitori, din îndepărtatul Highlands, avînd doar un han, trei magazine modeste, o cală mică pentru bărcile pescarilor şi un portuleţ într-un golf micuţ şi să decizi că trebuie transformat într-o bază navală de instrucţie, să transporţi acolo tot ce este necesar pentru realizarea ei : barăci, magazii, cantonamente, utilaje şi echipamente de tot felul, să construieşti un turn de semnalizări, să montezi o estacadă de apărare, să adînceşti portul şi să-i instalezi o linie de geamanduri de legare la cheu, să recrutezi un efectiv de 70 de oameni şi ofiţeri pentru întreţinere şi instrucţie şi să organizezi condiţii pentru încă o populaţie flotantă de două sau trei sute de marinari deodată, de pe navele în trecere, toate acestea pot fi considerate ca aducătoare de satisfacţii pentru înfăptuitor ; dar nu trebuie aşteptat ca bietul sat scoţian să împărtăşească aceleaşi satisfacţii.

Căci Ardnacraish fusese un loc plăcut şi poate că va redeveni din nou cînd actuala mulţime de străini va pleca ; deocamdată era un loc de muncă încordată, o necesitate utilitară şi în această postură constituia o amestecătură, era neatrăgător şi de nerecunoscut.

Acum amiralul priveşte portul de dincolo de linia neîntreruptă a acoperişurilor de tablă ondulată ce acoperă clădirea asdic şi departamentele de semnalizări. Ca de obicei, suflă un vînt ascuţit care scutură uşile prost îmbinate ale birourilor vecine. Vîntul îşi croieşte drum peste port şi antrenează mici valuri care se sparg de geamandurile de legare. Deocamdată portul este gol, nu se vede decît tancul-cisternă şi remorcherul ataşat bazei. Ultima navă pusă la punct a pornit pe mare cu două zile înainte şi, în după-amiaza de astăzi, se aşteaptă sosirea unei nave noi. Este vorba de un model nou-nouţ, primul din categoria respectivă : o corvetă, denumire demodată, dar onorată în istoria navală. Pentru ea, amiralul a pregătit un program special de exerciţii ce trebuie executat fără întîrziere.

Deşi experimental, programul este încărcat, dat fiind că însăşi convoaiele sînt în perioadă embrionară şi nimeni nu ştie precis la ce trebuie să facă faţă navele de escortă. Dar există un anumit număr de lucruri pe care toate navele trebuie să le execute şi să le cunoască, indiferent de sarcina destinată. De exemplu, înainte de toate, trebuie să fie bine întreţinute, eficiente şi vigilente. Toate depind de ofiţerii respectivi şi, judecind după exemplul războiului precedent, este de aşteptat că vor exista mulţi ofiţeri improvizaţi. Corveta aşteptată are un comandant din Rezerva Navală Regală, ceea ce, în orice caz, înseamnă un adevărat marinar. Cît despre ceilalţi, marinari mai mult sau mai puţin de ocazie, e sigur că nu toţi sînt buni la ceva.

Amiralul işi încruntă sprîncenele. Va trebui să-şi dea seama cît mai curînd de valoarea lor, precum şi de valoarea navei ; aceasta este sarcina lui. E prea bătrîn pentru a mai comanda pe mare, clar încă foarte capabil de a decide cum trebuie să fie o navă şi destul de bun judecător în privinţa modului cum se va comporta ea. Oricît de mult ar dura războiul şi oricare ar fi urgenţele momentului, n-o să dea drumul nici unei nave necorespunzătoare menirii ei.

Se auzi o bătaie la uşă, intră un timonier şi amiralul ridică ochii.

— Ce este ?

— Compass Rose intră acum în port, domnule Amiral. Domnul căpitan Haynes m-a trimes să vă anunţ.

— I s-a indicat locul de acostare ?

— Da, domnule Amiral.

Amiralul se ridică şi merse spre fereastră ; o navă pătrunde prin baraj, se deplasează încet, ocolind pentru a corija deriva. In timp ce o observă, nava lasă o barcă pe mare care se îndreaptă spre una din danele centrale. Amiralul examinează cu atenţie vasul : este mic, mai mic decît se aştepta, cam îndesat, dar nu fără graţie, abstracţie facînd de pupa prea greoaie şi de catargul înfipt în fruntea punţii de comandă. Pare curată, şi nici n-ar putea fi altfel, abia ieşită din şantierul de construcţie, cu echipajul la posturile cuvenite. Flamurile de semnalizare şi pavilionul naţional, nou-nouţ, sînt arborate. La prova un tun, un tun mitralieră la pupa, lansatorul de grenade şi cam nimic altceva. în totul, un trauler ceva mai mare, dar care va avea mai mult de furcă decît un adevărat trauler.

Amiralul continuă să observe nava în timp ce amara la dană, foarte reglementar, şi se întoarse către timonier :

— Semnalizează : „Amiralul comandant către Compass Rose. Manevră bine executată". Apoi spune căpitanului Haynes să-mi cheme şalupa, merg imediat la bord.

11

Urmară trei săptămîni de muncă încordată. Incepînd cu momentul cînd şalupa Amiralului, după ce descrisese o falsă evoluţie largă, apăru de sub pupa aproape surprinzîndu-l pe comandant, echipajul de pe Compass Rose trăi într-o tensiune perpetuă. Cînd terminau manevra pe mare împreună cu un submarin de exerciţiu, începeau exerciţii de tir sau exerciţii la posturile de luptă din radă. Dacă nu executau exerciţii de tir simulat, sau de ridicare a ancorei cu braţele, un semnal subit le comanda să lase pe mare o ambarcaţie spre a conduce pe plaja vecină o grupă de debarcare în ţinută de luptă. Intre timp, grupe de oameni coborau la uscat pentru instrucţie terestră sau a asculta conferinţe. Sau încă, atunci cînd absenţa unei jumătăţi a efectivului dezorganiza lucrul la bord, un ordin imperativ al Amiralului cerea să se întreprindă o operaţie neprevăzută la care trebuiau să se înhame toţi oamenii disponibili, indiferent de grad.

Astfel : fochiştii se pomeneau în posturi de servanţi de tun, simpli mateloţi îşi antrenau miinile cu manipularea pavilioanelor de semnalizare, radiotelegrafiştii şi descifratorii de coduri, cu aere boiereşti, se agitau pentru a conecta conductele murdare de la tancul de păcură. „Lua-l-ar dracu de măgar batrin" mîrîia cu amărăciune Bennett, cind o tevatură de acest fel îl obliga să tragă personal la parîme în loc să-i privească pe alţii executând operaţia. „Mi se pare că data viitoare o să curăţ closetele!'* Iar Lockhart tare i-ar fi dorit-o. Aceste trei săptămîni de „înviorare" erau admirabile pentru navă, în ceea ce priveşte antrenamentul, dar în unele momente toţi oamenii suspinau după o permisie, fără să fie siguri să s-ar mai întoarce.

Insă acum nu era vreme de vacanţă ; sosise momentul de a întări disciplina, de a sincroniza ansamblul. Nu exista scăpare ;

încet, încet operaţia avansa, părţile începeau să se angreneze, stîngăciile uceniciei erau depăşite, apoi uitate. Toţi recunoşteau progresele realizate, se bucurau de ele ; nava începea să aibă o viaţă proprie şi, implicit, să constituie un loc mai bun de trai, o armă mai sigură de luptă. Realizau că va veni o zi în care intr-un moment de criză, numai acţiunea vigilentă şi reacţiile coordonate le vor salva vieţile. Munceau din răsputeri, uneori în condiţii excesiv de aspre, dar cel puţin scopul merita osteneala şi preţul plătit era îndată uitat. Toate oboselile, necazurile şi asprimile disciplinei meritau a fi suportate pentru această ultimă şansă de supravieţuire.

Progresul realizat era evident mai ales în exerciţiile executate pe mare împreună cu submarinul ataşat la bază. Obiectivul principal era acela de a supune la probe asdicul, aparatul detector de submarine, arma lor principală, şi de a perfecţiona coordonarea acţiunii între operatorii asdieului, echipele de lansatori de grenade şi comandant, ceea ce urma a fi elementul vital al viitoarei lor eficienţe. în prima fază a războiului aparatele asdic erau încă rudimentare, simple sonde ultrason mai bine puse la punct, operind orizontal în jurul navei, în loc de vertical sub mare. Era totuşi o armă de precizie, capabilă să dea bune rezultate dacă era folosită corespunzător. Vînarea unei ţinte continuu mişcătoare şi gata să se ascundă, în loc de ţintele artificiale de la uscat, constituia elementul cel mai pasionant al antrenamentului.

La început au înregistrat doar succese modeste. Manevrînd pe rînd nava în timpul unei vinători, Bennett, Lockhart şi Ferraby întîmpinară aceleaşi inerente dificultăţi : trebuiau să se preocupe concomitent de prea multe lucruri ; să manevreze nava, deseori pe vreme rea, care o oscila ca pe un metronom ; submarinul trebuia detectat, apoi să nu fie scăpat din observaţie şi în acest scop operatorii erau controlaţi şi ţinuţi permanent în încordare ca să nu prezinte semne de lipsă de atenţie ; regimul maşinilor trebuia să fie modificat, să se ridice semnalele corecte, lansatorii de grenade să fie avertizaţi, să se apese pe butonul cuvenit la momentul potrivit. Dacă un singur lucru era uitat, atacul eşua şi era înregistrat ca lamentabil eşec, o prostească pierdere de timp însoţită de o deplorabilă demoralizare... Nu este deci de mirare că, în cursul exerciţiilor, fiecare suferea un trac irezistibil pe care căuta să-l ascundă sub

un amestec de glumă şi pretinsă indiferenţă, în care, bineînţeles, Bennett se arăta cel mai tare. Ascultîndu-l, nimic din ceea ce se mişca sub mare şi prea puţin din ceea ce se vedea la suprafaţă mai păstra vreo şansă de supravieţuire cînd era el ofiţer de cart.

Treptat însă progresele erau vădite, învăţară diversele viclenii şi încăpăţânări ale navei şi asdicului, ştiau să ghicească reacţiile unui submarin hăituit, să cunoască împrejurările în care era posibil să se acţioneze fără risc şi pe cele în care esenţială era luarea de măsuri de siguranţă înainte de a se angaja într-o direcţie. Işi ascuţeau discernămîntul şi abilitatea tehnică. In fine, sosi şi ziua în care, în cursul a şase „încercări" succesive, Compass Rose prinse submarinul în capcană de fiecare dată şi simulă distrugerea lui. După ce acesta folosise în van toate expedientele şi încercase toate posibilităţile de evaziune, se dădu învins, ieşi la suprafaţă şi le semnală : ,,Sînteţi mai tari decîţ mine ! Mergeţi să vă încercaţi îndemînarea pe nemţi !" Acest mic triumf îi convinse că era cazul să răspundă invitaţiei, că alte exerciţii nu ar fi decît risipă de energie. Venise vremea să termine vîrsta şcolarizării şi să înceapă a încerca matur armura, conştienţi însă că aceasta va avea parte de destule cucuie. Chiar şeful mecanic Watts termină prin a recunoaşte că Compass Rose se comporta destul de bine şi că cel puţin maşinile erau robuste, neobosite şi de nădejde. Cît despre maistrul Tallow, încetase de a mai lăuda isprăvile crucişătorului Repulse ; deşi mai modestă, Compass Rose îi câştigase încrederea şi începea să se ataşeze de ea. Cu toate că erau atît de ocupaţi, un lucru nu se ameliora însă deloc : atmosfera în careul ofiţerilor. Ericson era satisfăcut de progresele ofiţerilor săi în timpul serviciului. In afara serviciului rămîneau mai totdeauna la bord căci nu găseau nimic interesant la uscat, chiar cînd înfruntând frigul, se duceau şi încercau să se distreze. In timpul de repaus, în loc de coordonare a activităţii apăreau discuţii şi accese de proastă dispoziţie. Curînd însă izbucni un conflict veritabil şi comandantul se consideră obligat să se sesizeze şi să intervină, ceea ce făcu fără plăcere, în numele disciplinei care îl obliga să admonesteze pe cel care nu avea dreptate. Ori cît ar fi dorit, nu putea să mai simuleze că ignoră ciocnirea evidentă dintre Bennett şi ceilalţi doi locotenenţi.

La originea întîmplării a fost Ferraby, căci pe el îl considera

Bennett element vulnerabil, ochiul care slăbea rezistenţa lanţului. Degeaba îşi dădea Ferraby toată silinţa şi dorea din toată inima să reuşească, orice încercare ii era tot timpul otrăvită de certitudinea că Bennett avea să găsească totuşi mijlocul de a-i aduce o vină. Ar fi fost suficientă cea mai mică încurajare, un cuvînt de aprobare aruncat în trecere, ca să-l aducă la nivelul de eficienţă la care se ridicase acum Compass Rose. Departe de a fi stupid, Ferraby era capabil şi dorea din inimă să dea tot ce avea mai bun. Dar această dorinţă se izbea totdeauna de aceeaşi primire, tot ce întreprindea era invariabil judecat ca nereuşită, admonestările nu mai încetau, şi în termenii cei mai jignitori ; nu este deci de mirare că aluneca tot mai profund spre o mizerabilă lipsă de încredere în sine.

In fiecare zi îl detesta tot mai mult pe Bennett şi se temea să nu-i audă vocea răguşită care putea urla in fiece clipă „Ferraby !“ distrugînd astfel tot ce încercase ; îndoielile, ura şi teroarea pe care o resimţea formau un amestec tot atît de dăunător lui însuşi, cît şi navei.

Lockhart vedea ce se întîmpla şi se străduia să pareze agresiunile mai violente ale lui Bennett. Tocmai un asemenea efort pentru apărarea lui Ferraby a fost cauza izbucnirii conflictului care surveni într-o seară cînd Ferraby, ofiţer de gardă, cobora la careu după terminarea rondurilor. Se urcase pe comandă, dar uitase să verifice relevmentele ancorajului, de fapt o simplă formalitate căci nu era vînt şi, în adăpostul portului, numai un val de flux ar fi putut smulge din ancoră pe Compass Rose. Dar, ca de obicei, Bennett profită de ocazia acestui incident neînsemnat pentru a se lansa într-o violentă şi brutală admonestare contra lui Ferraby, care o suportă fără protest. După ce, concediat cu dispreţ, Ferraby părăsi careul ofiţerilor, Lockhart, martor al scenei, făcu cu voce joasă cîteva reflecţii. De lîngă bufet, unde îşi umplea paharul, Bennett se întoarse brusc :

— Ce-ai spus ?

Lockhart se decise :

— Am spus, repetă el apăsat : De ce nu-l lăsaţi în pace ? Este doar un copil şi caută să realizeze totul cît poate mai bine.

— Dar nu-i de ajuns.

— Ar fi de ajuns, dacă l-aţi ajuta.

Bennett aproape că aruncă paharul.

— Destul, spuse el brutal. Nu te amesteca, n-am nimic de discutat cu dumneata.

— N-aveţi nimic de discutat cu mine, replică Lockhart fără a ridica vocea. Dar nu înţelegeţi că nu serveşte la nimic să-l trataţi astfel pe Ferraby. N-o să scoateţi nimic bun din el, tocmai din contra. Aşa este firea lui.

— Ar fi bine să-şi schimbe firea, şi cît mai curînd posibil, rînji Bennett.

— Incearcă şi el pe cît poate, răspunse Lockhart.

— Nu, nu mai este bun de nimic de cînd l-am împiedicat să-şi facă de cap cu nevastă-sa la Glasgow. Totul se trage de acolo.

Lockhart îl fixă un moment.

— Ce detestabil sînteţi, îi spuse cu tot calmul de care era în stare.

Inţepenit de furie, Bennett se ridică :

— La dracu ! urlă el, cu cine crezi că vorbeşti ? Să faci bine să te supraveghezi, altminteri te expediez in fundul iadului. O să rămîi locotenent tot timpul războiului !

Lockhart tocmai băuse acel pahar mai mult care te face cîteodată să-ţi ieşi din fire şi declară, privind cu interes cele două galoane ale lui Bennett :

— La urma urmei, nu sînt prea sigur că doresc să ajung căpitan.

Scos din fire, Bennett străbătu careul şi se aşeză în spatele unui scaun :

— Incă un cuvînt şi te scot la raportul comandantului.

— Incearcă, răspunse Lockhart, devenind fatalist in privinţa rezultatului scenei. A merge mai departe însemna poate că se expune la un dezastru, dar dacă se retrăgea ar fi anulat tot ce cîştigase.

— Incetează, repetă el. Comandantul nu este un imbecil ; in orice caz, sînt sigur că ştie cum îl tratezi pe Ferraby.

— Ştie că-l tratez cum se cuvine pe Ferraby, pentru că Ferraby este un blestemat de leneş, bun de nimic.

Apoi concentră asupra lui Lockhart o privire veninoasă şi, pentru a-l incita la contraatac, adăugă :

— Şi tot la fel se poate spune şi despre dumneata.

— Nu-i adevărat, spuse Lockhart care, scos din fire, renunţă la prudenţă. In orice caz, continuă el, fiecare din noi doi lucrăm mai mult decît dumneata.

După care nu-i mai rămînea, într-adevăr, nimic altceva de făcut decît să-şi pună şapca şi să-l urmeze pe Bennett în cabina comandantului. Privirea speriată a şefului ospătar Carlslake, pe care scena îl amuzase teribil şi ieşea acum din oficiu pentru a asista la procesiunea impresionantă a celor doi, exprima suficient gravitatea situaţiei. Numai o autoritate capitală putea rezolva cazul.

Soluţia conflictului a fost mai puţin concludentă decît sperase fiecare din cei doi adversari. Ericson îl ascultă pe Benntett, care dealtminteri expuse cazul cu oarecare obiectivitate, căci poziţia sa era destul de solidă. De multă vreme comandantul se aştepta la izbucnirea unui conflict, dar odată confruntat cu faptul consumat nu ştia cum să rezolve problema. Pierzîndu-şi calmul, Lockhart se comportase neîndemînatic şi Bennett îşi dase arama pe faţă ; comandantul trebuia să caute a menţine disciplina, dar care disciplină ?

Soluţia ideală era să recomande lui Lockhart să-şi supravegheze comportarea, iar lui Bennett mai puţină brutalitate ; dar regulamentul nu cunoştea asemenea nuanţe şi trebuie aplicată litera lui. Era necesar să se găsească un motiv de fond pentru atacarea problemei şi Lockhart dădu ocazia cînd, întrebat asupra originii scandalului, răspunse :

— Ferraby este tratat prea brutal, sir.

— Asta nu te priveşte, i-o tăie scurt Ericson. Execută-ţi munca fără să te ocupi de felul cum îşi tratează secundul subalternul.

— Ştiu, sir, răspunse Lockhart, dîndu-şi seama de atmosfera pe care urmărea s-o creeze comandantul. Dar totuşi nu putea admite ca propria lui situaţie să fie prea slăbită ; de aceea, continuă :

— Cind un camarad îţi este brutalizat, în mod firesc cauţi să-i dai ajutor.

— Ce spui ? zise Ericson ironic. După părerea mea poziţia cea mai justă este aceea de a nu te amesteca şi de a-l lăsa pe interesat să se apere singur. Nu ne potrivim în păreri şi (fixîndu-l sever pe Lockhart) nu voi tolera nici o dispută între secund şi dumneata.

— Mi-am cam ieşit din fire, mărturisi Lockhart.

Era pe punctul de a prezenta scuze, dar nu găsea cuvintele.

— Nu caut să evit consecinţele vorbelor mele, continuă el,

totuşi persist să cred că modul de comportare folosit (referindu-se cu un gest la Bennett) are un efect dezastruos asupra lui Ferraby, căci şi-a pierdut orice încredere in sine.

— N-am nevoie de lecţii despre modul cum îl tratez pe Ferraby, ripostă Bennett, fără să-l privească.

Ericson îi examină pe rînd : figura lui Lockhart, palidă la lumina electrică, era serioasă şi hotărită, iar Bennett radia, plin de încredere în sine. „Nu aceasta este soluţia, îşi spuse în sine comandantul, aceşti doi oameni nu se vor înţelege niciodată". Apoi îşi controlă propria-i figură în oglindă : el era singura barieră între cele două forţe opuse ; aparent se arăta convins de cele spuse, dar în fapt nu prea- era de acord cu sine însuşi. Ştia că nu procedase cum trebuie, era necesar să fie mai departe atent să nu comită vreo eroare tactică. Din păcate însă comandantul era mort de oboseală. Atmosfera cabinei era înăbuşitoare, căci hublourile erau închise de cinci ore, de cînd sunase „camuflarea luminilor la bord“. Trecuse o zi grea şi cea de mîine nu avea să fie mai uşoară. Obiceiul amiralului de a-i lua pe nepregătite, sub pretextul de a vedea „cum merg lucrurile", constituia pentru comandant o sursă continuă de enervare. In seara aceea Ericson era doborît de oboseală şi deloc în stare să facă faţă acestei răzvrătiri de la bord. Incercă un ultim efort, spre a termina cu o decizie în doi peri, nu prea ingenioasă, şi neţinînd seama de motivele fundamentale ale incidentului.

— Ascultaţi, le spuse celor doi. Incidentul a ajuns destul de departe şi nu e cazul să meargă şi mai departe. Vă este tot atît de dăunător vouă, cît şi navei. Niciodată, se adresă el lui Lockhart, nu îţi voi permite să intervii în probleme care nu te privesc. Ai înţeles ?

— Da, sir, răspunse Lockhart, conştient că, dacă nu cîştigase partida, nici Bennett nu obţinuse mare lucru şi că deocamdată, dacă nu mai intervenea ceva, erau la egalitate. Aparent, incidentul părea închis.

— Deci, să nu uitaţi, spuse comandantul. Nu vreau să mai aud reclamaţii între voi, altminteri mă voi vedea obligat să iau decizii care nu vă vor fi pe plac. Uitaţi toate acestea ; aveţi destul de făcut ca să vă mai ţineţi şi de certuri.

Ericson tăcu, cu un gest ca de concediere, dar lui Bennett nu-i convenea ca incidentul să fie considerat închis. Cum rămînea cu insolenţa lui Lockhart ? Mai erau multe de spus, dar nu ţinea

să le exprime faţă de Lockhart, socotea necesară o încheiere mai puţin formală şi întrebă :

— Pot să vă spun un cuvint între patru ochi, sir ?

Ericson se aştepta la aşa ceva.

— Desigur, secundule, răspunse, în timp ce Lockhart, la un semn al comandantului, părăsea cabina. Rămaşi singuri, comandantul adăugă pe un ton mai puţin cordial :

— Despre ce e vorba ?

— Sir, spuse Bennett, cred că Lockhart a scăpat prea ieftin.

Ericson era cît pe aci să-i răspundă că avea dreptate, ceea ce era aproape de adevăr, dar se reţinu :

— Trebuie să fii mai indulgent, e tinăr în meserie şi toţi am avut necazuri la început. Ştiu, a mers cam departe, dar cred că nu se va mai întîmpla.

— Am mai avut de furcă cu Lockhart, adăugă Bennett, cu tonul unui om nedreptăţit. Speram că o să-i trageţi un frecuş, sir. Are nevoie să fie pus ferm la locul lui.

Ericson îl privi pe Bennett, ţeapăn şi congestionat în cabina fără aer şi gîndi : ,,Intr-o bună zi cineva te va plezni şr faptul va ajunge la curtea marţială, şi toate astea din cauză că ai un caracter urît şi nu eşti capabil să te stăpîneşti“. In timpul cît lucrase pe linia de navigaţie din Extremul Orient, Ericson mai întîlnise un secund de felul lui Bennett : cu gură rea, gata să lovească, totdeauna pornit pe critică, nu se putea discuta cu el. Sfirşise prin a ucide un matelot chinez, destul de naiv ca să protesteze contra proastei calităţi a hranei. Tribunalul nu reţinuse inculparea de omor dar cariera lui era terminată. Pe plan mai puţin dramatic, Bennett era capabil să meargă pe aceeaşi cale sau să-l împingă pe altul la un asemenea gest. Oamenii de această teapă se pierd din cauza intransigenţei şi sînt dinainte condamnaţi din cauza brutalităţii lor. Din nefericire un asemenea specimen se pripăşise şi la bordul lui Compass Rose şi de aceea Ericson îi răspunse scurt :

— Pe cît posibil, vreau să nu pedepsesc pe nimeni. Sînt alte mijloace de a-l învăţa pe un om meseria.

O clipă se gîndi să recomande lui Bennett mai puţină duritate faţă de Ferraby, dar mai reflectînd, decise că secundul primise destule avertismente. Se limită să spună :

— Lasă-l pe Lockhart să vedem cum se mai comportă şi îl voi judeca după faptele sale.

Cuvintele erau însoţite de o mişcare a capului atît de decisă, încît chiar încăpăţînatul Bennett, cu tot obrazul său gros, înţelese : comandantul se săturase de cele intimplate şi vroia să termine.

După plecarea lui Bennett, a cărui figură exprima vizibil protestul pe care, abia început, nu i se lăsase timpul să-l formuleze, Ericson îndepărtă cele două perdele negre de la scara tambuchiului şi urcă pe punte. Aerul îngheţat îi făcu bine. Noaptea era senină, micul port se vedea destul de clar, valuri mici clipoceau împrejurul navei, insoţindu-i veghea cu muzica lor neîntreruptă. Privi cerul : un cerc de nori în jurul lunii prevestea o leacă de vînt, dar vremea de a doua zi părea să se anunţe calmă. Zgomotele familiare bordului erau liniştitoare : huruitul molcom al dinamului, cîntecul unui patefon la prova, paşii regulaţi ai maistrului timonier făcîndu-şi rondul la pupa, toate la un loc alcătuiau viaţa navei, pe care Ericson o savură din plin. O noapte în port, după o zi de muncă grea, nimic mai plăcut decît un asemenea moment.

Dar nu era complet satisfăcut ; scena recentă cu Bennett şi Lockhart îi lăsase un gust amar. Prea multe lucruri fuseseră tratate uşor, dar dacă le-ar fi tratat în fond, ar fi avut urmări serioase pentru Lockhart. Se gîndea şi la Ferraby, luat „în derivă“ de împrejurări pe care nu le înţelegea, vulnerabil ca un copil, un copil care nu va deveni niciodată mai matur şi mai experimentat. Ericson ridică din umeri şi coborî înapoi în cabină, fericit că scapă de asemenea preocupări pînă a doua zi. Nu vedea nici o soluţie : în loc de a se lupta între ei, mai bine era să înceapă bătălia contra inamicului.

Curînd sosi şi ultima săptămînă de exerciţii la Ardnacraish şi totodată sfirşitul uceniciei ; antrenamentul echipajului şi al navei ajunsese la maturitate, aducînd cu sine un elan de încredere care-i cuprindea chiar şi pe cei mai indiferenţi.

Profesional, oamenii se considerau siguri de sine, îşi cunoşteau nava şi funcţiile care le reveneau. Nu mai avea importanţă acum ce li se cerea să execute, faptul că amiralul sau statul lui major îi urmărea pas cu pas şi nici semnalele extravagante care îl făceau pe şeful semnalizator Wells să scrîşnească din dinţi, în timp ce Bennett transpira şi înjura ; ştiau că sînt în stare să facă faţă oricărei eventualităţi. Mai apăreau greşeli întîmplătoare, unele destul de umilitoare, ca

atunci cînd un matelot din echipa prova desfăcu greşit o cheie de împreunare a lanţului, lăsînd să scape ancora şi şase picioare de lanţ peste tobă şi să pătrundă treizeci de picioare în apă. Dar erau necazuri întîmplătoare, pietrele mici care nu abat cursul unui torent. De fapt, toţi trecură cu succes examenele de la Ardnacraish, chiar Ferraby dădea rezultate mai bune de cînd Bennett îşi moderase tonul vocii şi părea să-şi menajeze victima. Contrar aşteptărilor, Ferraby se simţea remontat şi încerca încă o dată să se adapteze vieţii la bord. La opt săptămîni de cînd părăsise şantierul, Compass Rose era în stare să intre în horă.

In ultima săptămînă li se alătură încă o corvetă, a doua din aceeaşi serie, purtînd un nume de plantă : Sorrel, adică ,,măcriş“. Comandantul ei, Ramsey, era un vechi prieten al lui Ericson. Noua prezentă era binevenită într-un loc care, pe drept cuvînt, putea fi considerat ca unul din cele mai pustii colţuri din lume. Ieşind împreună pe mare, Compass Rose şi Sorrel se exersau la vînătoarea în doi a submarinului de exerciţiu şi emulaţia reînvia un interes ce începuse să slăbească. Fiecare navă ataca pe rînd submarinul, pe cînd cealaltă sta de o parte, ii semnala relevmentele, îi da sfaturi şi deseori comenta destul de crud isprava. Era un aperitiv al celor ce se vor întîmpla în escortarea convoaielor, cînd navele de escortă vor vîna submarine în asociaţie, aşa că trebuiau să se obişnuiască a colabora, fără a se încurca unul pe altul.

Ultimul exerciţiu executat de Compass Rose înainte de plecare a fost o tragere de noapte.

La sfîrşitul zilei şi-au luat rămas bun de la Sorrel care revenea în port şi timp de o oră au încrucişat în largul extremităţii sudice a insulei, aşteptînd mai întîi remorcherul care remorca ţinta, apoi căderea nopţii. Era una din acele seri în care munţii scoţieni Kighlands se prezintă sub aspectul lor cel mai măreţ. Ca prin minune, plecarea acestor oameni din lumea paşnică se producea în cadrul unei splendori naturale a cărei amintire o vor păstra timp de multe luni. In asfinţit, soarele brăzda parcă pentru ei cerul cu auriu şi roşu, iar amurgul aşternea un voal irizat peste insulele din apropiere, Mull, Iona şi Colonsay. Noaptea cobora din munţi cu umbre de un purpuriu închis, care se reflectau pe apă în jurul navei, cu o tentă sumbră de purpură regală. Munţii Highlands se estompau în noaptea tot mai

profundă şi numai lumina de la intrarea portului, ultima legătură cu uscatul, continua să facă de strajă pentru ei, la zece mile depărtare. Singură, pe o mare tăcută şi neagră, sub un cer presărat cu primele stele, Compass Rose descria cercuri, urca pe unduirile hulei şi aştepta întîlnirea fixată.

Pe comandă un grup de cîţiva oameni aşteptau întilnirea : comandantul, Lockhart ca ofiţer de cart, apoi şeful semnalizator Wells care, aplecat lingă lampa sa, cu binoclul la ochi, scruta orizontul ; cei doi oameni de veghe din babord şi tribord completau formaţia. Frigul le pişcă obrajii, le amorţea mîinile şi picioarele şi tropăiau ca să se dezmorţească. Prelatele fixate in jurul comenzii nu constituiau o protecţie şi pe platforma înaltă, siluetele lor nemişcate se identificau cu nava, înfruntînd vîntul sub cerul liber.

Deodată, Wells, atent la ceva care apărea în raza sa vizuală, se ridică :

— Iată-l, sir. Relevment prova babord opt-zero.

Din ceaţă pe care luna răsărindă începea s-o împrăştie apăru in depărtare forma greoaie a remorcherului, trăgînd în urma lui pata neagră ce forma ţinta. Wells mai spuse :

— Ne cheamă, sir.

Se întoarse repede spre Rose, semnalizatorul de cart şi îi strigă :

— Notează semnalul : Basher , către Compass Rose... , — Ce nume caraghios pentru un remorcher, spuse Lockhart. .

— Poate că este un avertisment pentru dumneata, observă comandantul.

Lockhart surise în sinea sa ; Ericson lansa cîteodată asemenea glume care îi dezminţeau indiferenţa profesională şi, fiind neaşteptate, erau cu atît mai gustate.

Pe deasupra unei distanţe de o milă de apă liniştită, semnalele slab luminoase îşi schimbau sclipirile şi Wells continuă : „Remorcherul comunică : drumul navei doi- şapte-zero ; viteza, patru noduri ; lungimea cablului de remorcare a ţintei, trei sute picioare. Puteţi începe“.

— Bine, spuse comandantul. Răspunde : „La prima trecere, ne vom menţine la patru mii yarzi şi vom trage trei lovituri. Semnalaţi-ne loviturile care ating ţinta“.

Semnalele sclipiră din nou, zburînd în sens contrar prin întuneric, ca şi cum erau bucuroase de întîlnire.

— Răspunsul, domnule Comandant, zise Wells cu voce monotonă : „Dacă va fi cazul“.

— Are simţul umorului, spuse Ericson şi se plecă asupra portavocei :

— Tribord douăzeci, direcţia nord.

Apoi lui Lockhart :

— Oamenii la posturi ! După care adăugă :

— Să începem cu începutul.

Soneriile de alarmă se auzeau slab de dedesubt şi declanşară o agitaţie care se răspândi de-a lungul şi de-a latul navei. Pe platforma tunului apărură umbre adunate în jur. Şeful de echipaj Tallow luă poziţie la timonă, din pupa se anunţă prin portavoce că aspirantul Ferraby avea dispozitivul de lansare a grenadelor pregătit. Aşa cum de atitea ori mai avusese ocazia în cursul ultimelor trei săptămâni, Compass Rose se anima brusc, pe punte posturile se ocupau prompt cu oameni care nu mai bîjbîiau ca la început, nu se mai busculau, ci se îndreptau direct la posturi cu pas ca de plimbare în plină zi ; deci eforturile şi exerciţiile îşi arătau rezultatele. Cînd viitorul o va cere, în momentul hotărîtor, Compass Rose va fi gata, pregătită să acţioneze.

Coborînd rapid scara, Lockhart se duse la postul său de luptă, la prova, lîngă tun. unde Phillips îi raportă că servanţii erau la locurile lor ; el simţi îndată trepidîndu-i sub picioare nava care lua viteză ; vîntul sporit de mersul inai rapid îi biciuia figura şi îl antrena la acţiune. După ce au încărcat tunul, servanţii aşteptau ordinele, în timp ce nava înainta pe apa sumbră şi distanţa de ţintă se diminua. In sfîrşit, de la comandă sosi ordinul : „Obiectiv roşu la patru-cinci, distanţă trei mii, deschideţi focul !” Din această secundă întreaga răspundere îi revenea lui Lockhart. Artileria navei nu era de ultimul model şi, în timpul bătăliei, rolul lui Lockhart se rezuma la a da ordine cu voce tare şi a controla executarea chiar de pe platforma tunului. El repetă distanţa, aşteptă ca ochitorul, cercetînd întunericul, să anunţe că reperase obiectivul, apoi comanda : — Foc !

Era prima dată că participau la o tragere în timpul nopţii. Se auzi un zgomot asurzitor, izbucni un jet de flăcări şi de fum care îl orbi şi îl sufocă pe Lockhart ; urmări cu binoclul sosirea loviturii la obiectiv : o coloană înaltă de apă, încoronată cu spumă fosforescentă în lumina lunii, în direcţia obiectivului ; dar

lovitura fusese prea scurtă pentru a-l atinge.

— Patru sute plus. Foc !

Din nou zgomotul exploziei, din nou flacăra, fumul, aşteptarea atingerii obiectivului. Obişnuit acum cu zgomotul, Lockhart auzi obuzul ca un vaiet în noapte; de astă dată depăşise obiectivul : distanţa era mai scurtă sau prima lovitură pornise în timp ce nava era în ruliu.

— Două sute minus. Foc !

De astă dată se apropiase de ţintă, jerba de apă ţîşni chiar înaintea ei. Era ultima lovitură a exerciţiului şi se sună incetarea focului ; Lockhart exclamă :„Aproape lovit !“. Urmărea curăţirea tunului şi simţea mirosul acru de sulf, cînd îl auzi pe Phillips murmurînd : „Lovitura următoare ar fi fost în plin“. Se simţi plin de avint şi mulţumit de sine. Zgomotul, flăcările şi simţământul competiţiei erau cu totul noi pentru el ; niciodată înainte nu mai încercase aşa ceva, dar avea realmente impresia de a se fi comportat bine. Ca o confirmare, comandantul se plecă peste parapetul punţii, deasupra lui şi spuse :

— Nu-i rău, Lockhart, fii gata pentru a doua tragere.

In spatele lui Ericson, Bennett mîrîia însă o oarecare nemulţumire.

Al doilea exerciţiu de tragere se soldă cu un eşec vădit ; n-ar fi reuşit să sperie nici o barcă cu vîsle. Prima lovitură căzu atît de scurt, încît Lockhart înţelese că ochitorul îşi pierduse capul şi repetase distanţa din tragerea precedentă. Dintr-un motiv necunoscut, a doua lovitură se abătu de la direcţie, dar vina putea fi a timonierului şef care executase o neprevăzută schimbare de drum a navei, tocmai în momentul critic. Iar a treia lovitură, pe care contau pentru repararea erorilor, Lockhart nici nu o văzu unde căzuse, de parcă nici nu fusese efectuată, sau căzuse mult prea departe, dincolo de ţintă.

Astfel se termină acest exerciţiu. Pentru Lockhart, agitaţia şi exaltarea începutului pierduseră din caracterul lor dramatic şi tăcerea consternată ce domnea pe puntea de comandă avea caracterul unei indiscutabile dezaprobări. „Trebuie să reuşim mai bine data viitoare”, spuse Lockhart cu voce joasă lui. Phillips, care ii răspunse hotărît : „Puteţi conta pe noi, sir“ ; apoi îi certă fără menajamente pe servanţi, unul după altul, în timp ce Lockhart se depărta prudent, prefăcîndu-se că nu aude, adică

aplicînd principiul răspunderilor limitate. Trecuse autoritatea altuia şi o considera în mîini bune.

Admonestările lui Phillips dădură roade : ultimul exerciţiu se desfăşură în condiţii mult mai bune. O lovitură de reglaj ceva cam scurtă, apoi după comanda „Două sute plus, foc !“, urmară două lovituri chiar ia baza obiectivului. Vădit impresionat, remorcherul se grăbi să transmită un mesaj luminos aprobativ şi, de astă dată, comandantul declară :

— Excelentă lovitură, Lockhart.

Iar Bennett se abţinu de la orice tuse reprobatoare.

Uşor îmbătat de succes, Lockhart recită cu glas tare cuvintele celebre : „Trimite vasul la fund, uşor rupe-l în două, oferâ-i bunului Dumnezeu, nu Spaniei˝.

— Ce-aveţi de spus, sir ? întrebă Phillips nedumerit.

— Ia, nişte versuri,răspunse Lockhart şi adăugă : curăţaţi şi fixaţi tunul. Apoi spuneţi şefului ospătar să vă dea şapte sticle de bere.

Niciodată în viaţă nu se simţise mai fericit. Pe platforma tunului pe care oamenii se aferau şi discutau în întuneric, ar fi strîns cu efuziune chiar şi mina lui Bennett şi ar fi semnat un angajament de doisprezece ani în Marina Regală.

Trecuse de miezul nopţii cînd au reintrat în port, dar n-avea importanţă ora, căci se terminase ultimul exerciţiu şi a doua zi urma repaus complet. Trecind cu precauţii intrarea portului, Compass Rose avea aerul unui spectru palid, strecurîndu-se in sălaşul său înainte de cîntatul cocoşului care semnalează stafiilor că nu mai au dreptul să vagabondeze. Estacada de apărare era lăsată deschisă pentru ei, dar nu se observă nici o agitaţie în timp ce străbăteau încet printre geamanduri. Sub lumina lunii înălţată pe cer, se zăreau cele mai mici contururi ale golfului, bordat de argintul malurilor portului. Trecură pe lîngă tancul petrolier, pe lingă nava Sorrel, adormită şi vegheată de o palidă lumină la pupa, apoi, metru cu metru, se îndreptară spre locul lor de acostare.

In picioare, la postul de veghe, cu lanterna în mînă, Lockhart transmitea repere punţii de comandă, in timp ce raza lanternei se reflecta straniu pe valurile apei, de-a lungul corpului navei. Compass Rose înainta cu precauţii şi se opri cu prova deasupra geamandurii de acostare ; Lockhart îndreptă raza de lumină în jos, re- perînd marcajul de pe geamandură, apoi dădu drumul

cablului cu cîrlig la capăt, după care se întoarse şi anunţă puntea de comandă : ,,S-a prins cârligul, sir“ - erau la adăpost, se terminase activitatea zilei.

După cîteva minute parîmele erau bine fixate şi clopoţelul telegrafului ordonă oprirea maşinilor ; lanţul ancorei coborî cu zgomot de tunet, reluat în ecou de colinele înconjurătoare. Şeful de echipaj Phillips spuse cu vocea joasă, fără a se adresa cuiva anume, în întuneric : „Pun rămăşag că o să-l scoale din somn pe amiral“. Se auziră rîsetele oamenilor din prova ; Lockhart se întrebă dacă nu cumva Phillips îşi şi băuse berea oferită. Aruncă o privire la parîme şi spuse : „Totul e în regulă˝, apoi coborî spre cabină ; era obosit şi anchilozat dar trecuse una din cele mai bune zile şi Compas Rose, sub lumina lunii, îi inspira o dragoste nespusă.

12

Din nou amiralul Sir Vincent Murray-Forbes se afla la biroul său din clădirea Secţiei Operaţii care domina portul. Redacta un raport, unul din acele nenumărate rapoarte pe care avea. să le scrie lună după lună, pînă la sfîrşitul războiului, despre nave şi echipajele lor. Despre nave ce aveau să fie scufundate sau care vor supravieţui, despre oameni destinaţi pieirii sau onoarei de a fi decoraţi cu fastul cuvenit. Deocamdată nu ştie nimic despre soarta pe care le-o rezervă viitorul şi ar putea tot atît de bine să compună epitafe pentru cei pe care, poate chiar mîine, îi va înghiţi marea. Nu-l interesează decît faptele şi multe s-au perindat pe dinaintea ochilor săi de trei săptămîni încoace.

„La 2 februarie 1940, notează el cu scrisul său demodat şi aplecat, H.M.S Compass Rose a terminat programul de antrenament în condiţii ce pot fi considerate, ca satisfăcătoare. Nava este gata, bine pusă la punct şi, in general, eficacitatea ei nu lasă nimic de dorit. Este totuşi necesar să se dea o atenţie specială următoarelor puncte : a) tirul, care nu a avut cadenţa necesară ; b) manevra de evacuare a bastimentului, care nu s-a efectuat corespunzător în timpul unicului exerciţiu de acest fel. Cu aceste rezerve, H.M.S. Compass Rose întruneşte în cel mai înalt grad condiţiile cerute unei nave angajate în misiunea

dificilă de escortă de convoaie”.

Amiralul consultă un teanc de rapoarte primite de la statul său major. Apoi scrie ca subtitlu „Artileria” şi subliniază : „Un singur tun de o sută cinci constituie armamentul principal al acestei categorii de vas. Nu se poate conta pe eficacitatea lui, decit dacă se dă o atenţie constantă şi asiduă la manevrarea şi aprovizionarea piesei. H.M.S. Compass Rose s-a comportat bine în cursul exerciţiilor de tir ; cel efectuat noaptea a dat rezultate satisfăcătoare atît în ceea ce priveşte manevrarea navei, cît şi tirul însuşi. Exerciţiile de tir contra avioanelor, executate asupra unei ţinte cu fanion, remorcată, au dat rezultate mai puţin satisfăcătoare. Se recomandă să se îmbunătăţească dirijarea acestor tiruri, care ar fi bine să fie conduse de la puntea de comandă prin portavoce”.

„Asdic”, continuă el subliniind. „La sosire H.M.S. Compass Rose era insuficient antrenată din acest punct de vedere. Ofiţerul însărcinat cu atacarea submarinelor, precum şi personalul asdic au trebuit să-şi intensifice antrenamentul. Cînd această lipsă a fost înlăturată, eficacitatea acţiunii a crescut repede, formîndu-se o echipă de acţiuni antisubmarine bine pusă la punct. Comunicaţiile dintre puntea de comandă şi echipa de lansare a grenadelor continuă să fie insuficiente, ca la toate navele de această categorie. In această privinţă atrag atenţia asupra raportului meu nr. 242/17/1/40, adresat amiralului însărcinat cu controlul tehnic al construcţiilor navale (repetat către comandantul şef al Operaţiilor Occidentale), în care am sugerat diverse ameliorări”.

Şi continuă să scrie : „Dispozitivele de lansare a grenadelor”. „Numai prin antrenare continuă echipele vor ajunge la gradul de eficacitate indispensabil. In general cadenţa reîncărcărilor şi a loviturilor n-au fost satisfăcătoare şi trebuie accentuat că rapiditatea şi precizia sînt elemente vitale cînd nava este în acţiune...”

Mai adaugă trei scurte paragrafe cu subtitlurile : „Serviciul maşinilor : satisfăcător”. „T.F.F. şi cifrul : corespunzător”. „Timoneria : excelentă”. Apoi amiralul ia o foaie de hîrtie albă pe care, după ce şi-a consultat notele, scrie :

„H.M.S. Compass Rose. Observaţii despre ofiţeri”.

„Locotenent Comandor George Eastwood Ericson, din rezerva navală : ofiţer care a dat probe de remarcabile calităţi de

marinar şi s-a dovedit expert în manevrarea navei. Il consider ofiţer conştiincios şi hotărît care, cînd va obţine mai multă experienţă în cunoaşterea acestei noi categorii de navă, va exercita un comandament cu eficienţă maximă. Relaţiile cu ofiţerii în subordine par satisfăcătoare ; le inspiră deplină încredere şi va fi ascultat fără ezitare.

Secundul James Bennett, din rezerva voluntară a Marinei Regale Australiene. Ofiţer însărcinat cu operaţiile contra submarinelor. Cu mai multă experienţă şi asiduitate, va justifica siguranţa de sine prin care se face remarcat. Are prea des tendinţa să se bizuie pe aspiranţii care îi execută ordinele (şi care, în anumite cazuri, emit ei înşişi ordine). La început s-au constatat serioase deficienţe în organizarea interioară a H.M.S. Compass Rose, fără îndoială datorate lipsei de experienţă a numitului ofiţer. Personalitatea sa energică şi deschisă ar trebui să facă din el un bun secund, dacă învaţă să se autodisciplineze.

1 Locotenentul Keith Laing Lockhart, din rezerva voluntară : ofiţer cu artileria şi navigaţia. Am fost impresionat de competenţa de care a dat dovadă în împrejurări noi pentru el şi de modul cum îşi asumă răspunderile. cu toată practica sa redusă. Oamenii lui sînt bine antrenaţi, pare să inspire încredere gradaţilor în subordine. Ar trebui să devie un excelent ofiţer, foarte util la bordul unei nave de această clasă. Este necesar să dea mai multă atenţie regulamentelor privitoare la ţinuta ofiţerilor în timpul serviciului.

2 Locotenentul Gordon Perceval D'Ewes Ferraby, din rezerva voluntară : ofiţer cu lansarea grenadelor şi adjutant. Este lipsit atît de experienţă, cît şi de încredere în sine. Dă dovadă de ezitare vizibilă cînd dă ordine. Nu este însă nici un motiv care să-l împiedice de a deveni un ofiţer competent, dar trebuie să capete încredere în propria sa judecată şi să inspire oamenilor în subordine certitudinea că ştie ce le cere. Serviciul cu care este însărcinat s-a ameliorat în timpul ultimei perioade de antrenare a H.M.S. Compass Rose“.

La sfîrşitul raportului amiralul trage o linie groasă pe care o tamponează cu îngrijire, apoi adaugă : „Către Amiralul Şef al Operaţiilor Occidentale ; copii către Amiralul Comandant al bazei Glasgow. Departamentul de informaţii al Amiralităţii. H.M.S. Compass Rose“. Apoi sună să vină secretarul.

13

Singur în cabină, Ericson citi copia raportului amiralului cu satisfacţie, ba îl şi amuză. In chip de rămas bun, amiralul ştiuse să pună perfect lucrurile la punct. Cu toată frazeologia oficială, portretul lui Bennett era impresionant de veridic. Aprecie în special aluzia la Lockhart şi la „ţinuta reglementară" : îşi aminti că acesta îşi rătăcise şapca intr-un moment critic şi că pentru a-l saluta pe amiral luase o atitudine între reverenţă şi gest amical cu mina. Indoi hîrtia raportului, cînd se auzi o bătaie în uşă. Semnalizatorul şef Wells intră şi îi prezentă un plic sigilat.

— Un mesaj secret, sir, zise el şi adăugă pe un ton mai expresiv ca de obicei:Chiar acum l-a adus şalupa amiralului.

Ericson desfăcu plicul şi cili încet şi. cu atenţie ; era tocmai ceea ce aştepta. „Fiind în toate privinţele gata de plecare pe mare, scria pe hîrtia roz, H.M.S. Compass Rose se va alătura convoiului A.K. 14, care va părăsi Liverpool la orele 12 a.m., la 6 februarie 1940. Comandantul şef al escortei este la bordul H.M.S. Viperous. Confirmaţi primirea“.

Ericson citi,din nou ordinul, apoi se adresă lui Wells :

— Transmite următoarele : De pe Compass Rose. „Către comandantul şef al Operaţiunilor din Vest. Confirm primirea ordinului 0939“. Apoi adăugă :

— Expediază imediat.

Aşa au început războiul.

PARTEA A DOUA
1940 : HĂRŢUIELI

1

Războiul pe care-1 începeau, era altfel decît cele dinainte.

La 3 septembrie 1939, în prima zi a ostilităţilor, pachebotul Athenia era torpilat şi scufundat cu 128 de oameni la bord. La 14 septembrie, Anglia riposta la această lovitură neumană scufundînd primul submarin. De la început deci evenimentele se precipitau : în cursul aceleiaşi luni au fost scufundate 40 de nave iar două nave de război. Courageous şi Royal Oak au fost torpilate înaintea sfirşitului anului ; dar apoi cadenţa s-a domolit. Pierderile erau în majoritate nave izolate, surprinse pe mare la declararea războiului. Ca şi în cazul pachebotului Athenia, victimele se găseau la locul şi în momentul periculos. Desfăşurarea navigaţiei sub formă de convoaie urma să modifice această situaţie nefericită. Companiile de navigaţie şi navele însăşi au înţeles că, în ori ce caz, trebuiau să navigheze în convoi. In loc să se împrăştie în dezordine sau să atace cu furie inamicul, chiar înainte ca pe frontul terestru să fi început bătălii.

Submarinele îşi făceau datoria, luînd ofensiva, dar atacurile lor nu erau coordonate şi nici prea eficiente.

In această perioadă a războiului probabil că pe mare nu se aflau decît vreo duzină şi fiecare vina izolat. Rătăceau in largul

coastelor Scoţiei şi Irlandei de Nord sau ale Golfului Gasconiei, pîndind navele singuratice pe care le executau după plac. Raidurile erau numai individuale, uneori încununate de succes, alteori fără rezultate. Mai tîrziu s-a pus la punct coordonarea şi organizarea lor dar, deocamdată, mergeau mai mult la aventură şi acţionau ca amatori.

Marea Britanie era lipsită de suficiente nave de escortă; iar Germania de submarine. Atlanticul este un ocean de dimensiuni respectabile, care în timpul iernii devine cea mai bună ascunzătoare din lume. Se putea compara cu un fel de joc de-a v-aţi ascunselea, al unor copii, într-o imensă grădină cu multe ascunzişuri, unde persoanele mature intervin din timp în timp şi dacă parte din aceşti copii devin răutăcioşi şi cruzi şi încep să atace cînd sînt descoperiţi, gestul este firesc.

Astfel se prezenta teatrul- de război al Atlanticului la începutul lui 1940. Pericolul plana ameninţător, dar cei doi adversari abia se angajau în încleştarea bătăliei : aproape continuu ascunse în bazele lor, submarinele ieseau la întîmplare, nu pentru a-şi arăta virtuţile, ci pentru a-şi încerca norocul. La o astfel de bătălie confuză urma să ia parte şi Compass Rose, cînd porni la drum in primele săptămîni ale anului.

2

Prima cursă de escortă de convoi a fost marcată de o hârtuială fără vărsare de sînge, aşa cum aveau loc multe în acea perioadă de acalmie momentană. Dar echipajul a profitat de acest prolog, aperitiv al viitorului, şi de demonstraţia comportării navei pe un timp rău, cum nu mai întîlniseră niciodată.

Intrau în largul portului Liverpoo] într-o dimineată senină de februarie ca să întîlnească convoiul. Soarele abia răsărise, străpungînd ceaţa, topind ghiaţa acumulată pe structură în timpul călătoriei nocturne şi uscînd călduţ îmbrăcămintea echipajului.

Ericson cunoştea portul, îl frecventase timp de zece ani, intrînd şi ieşind de nenumărate ori. Cu emoţie afectuoasă, regăsi punctele de reper familiare : la nord, înaltul turn

Blackpool, primul semn al coastei, apoi vasul-far, străbătînd penibil valurile provocate de mareea care semnala gura fluviului Mersey ; apoi, în amonte, abia vizibile prin ceaţă şi fum, săgeţile gemene ale clădirii Liver, situată în inima oraşului. Undeva, într-o mică locuinţă spre Birkenhead, fără îndoială Grace tricota. I se strînse inima la gîndul că deşi atît de aproape unul de altul, nu se puteau vedea. Apoi uită, căci la cinci, mile înaintea lor apăreau navele convoiului venind în întîm- pinare. Probabil că vechiul distrugător care mergea în frunte şi cerea, prin semnale optice, identitatea navei Compass Rose, era Viperous.

Semnalizatorul şef Wells răspunse, formînd prima dată numărul indicativ al navei Compass Rose şi recepţionând un lung mesaj relativ la organizarea convoiului. Intre timp Ericson studia navele care se apropiau ; erau de toate formele şi dimensiunile : petroliere, cargouri mari, dar şi altele mai mici care mai bine ar fi făcut scurte curse de coastă în loc să înfrunte pericolele traversării Atlanticului. Unele erau încărcate la plin, altele doar cu balast, ieşind periculos deasupra apei. Avansau în şir, în îngustul estuar Mersey. Pavilioanele fluturau mîndre in soare, toate păreau foarte mulţumite că iau drumul pe mare. Dar Ericson, cu un surîs sceptic, nu era prea sigur, căci îşi amintea rămasurile bune sfîşietoare, sau efuziunile de felul „doamne, iar ne despărţim“ care însoţesc orice plecare. Insă în acest cortegiu de 46 de bastimente descoperea după mai multe semne voinţa nestrămutată de a porni la drum şi o robustă încredere în viitor. Submarinele le pîndeau probabil pe drumul lor, cel puţin aşa se spunea, deoarece multe dintre navele şi oa-menii convoiului le mai întîlniseră ; în orice caz, ameninţarea plana. Aşa că, deşi important era ca aceste nave să navigheze spre Boston şi New York, Halifax sau Rio, era absolut esenţial ca ele să străbată cu bine Atlanticul. Acesta nu a fost niciodată un ocean britanic, dar şi mai puţin unul german. Şi nu era cazul acum să cadă sub dominaţia germană.

Deşi nu era de cart, Ferraby se plimba în pupa comenzii, emoţionat de priveliştea convoiului. Totul îi plăcea : mai ales aerul maiestos cu care convoiul îşi mărea viteza după trecerea cu precauţii prin şenal. Ii plăcea individual fiecare navă, în special robustele petroliere cu forme bine conturate ; îl emoţionau echipajele care aclamau pe Compass Rose cînd acesta se aşează în coada convoiului. In acest minut semnificativ

şi hotărîtor, faţă de camaraderia şi fraternitatea mării, Ferraby simţi acelaşi elan care îl îndemnase să se angajeze pe corvete, spiritul care îl animase în timpul instrucţiei. Trecuse prin unele momente în care crezuse ,că nu se va putea realiza, convins că se înşelase asumîndu-şi un rol într-o dramă de gust îndoielnic, de înşelătorie şi frustrare ; acum însă îşi dădea seama că visurile i se împlineau.

Navele erau reunite pentru lunga şi nesigura lor croazieră ; Compass Rose era şi ea prezentă, cu misiunea de a veghea asupra lor. Iar Ferraby era acolo, ofiţer de cart sau aşa ceva şi in această calitate participa la protecţia lor. Imbujorat, cu un nou aer hotărît, cu orgoliul proprietarului, Ferraby îmbrăţişa cu privirea întregul convoi. „Sînt navele noastre, îşi spuse el, cargourile noastre, oamenii noştri”. In măsura în care viitorul depindea de eforturile lui, nici acest convoi, nici altul nu vor capitula vreodată.

Ferraby privea totul cu ochi noi şi plini de încredere, dar alţi ochi, în special cei ai lui Ericson, nu se înşelau. Era de acord că convoiul impresiona mai mult decît escorta, ceea ce reflecta exact împrejurările critice în care se afla atunci Marina Regală. Pentru a escorta cele 46 de nave pe mările cele mai perfide din lume, erau prevăzute doar un distrugător cu venerabila vârstă de cincisprezece ani care, cu toate că admirabil comandat şi dirijat, era mult prea slăbănog pentru a înfrunta capriciile Atlanticului ; erau apoi două corvete, una de tip mai vechi, datând de dinaintea războiului, şi cealaltă, Compass Rose ; apoi un şalutier cu aburi şi un remorcher de salvare care chiar în apele calme ale radei sălta ca o boabă de porumb pe o tobă în acţiune. Cinci bastimente armate, mai bine spus patru şi jumătate, pentru a proteja patruzeci şi şase de nave comerciale destul de leneşe, nu constituiau o perspectivă asigurătoare. Dar, deocamdată, nu se putea organiza ceva mai bun. Şi dacă nu vor mai fi nave, se va găsi altceva care să le înlocuiască ; îndemînarea şi norocul vor descoperi ceva nou, pe care o probabilitate raţională nu putea încă s-o prevadă.

După amiază Compass Rose a fost foarte activă. Ziua era lungă pentru comandant, care nu părăsise puntea de comandă încă din zori şi nu putea deloc s-o abandoneze, căci nimeni nu era în stare să-l înlocuiască în sarcina de a manevra corveta la

distanţă atît de scurtă de celelalte nave. Rămase deci la post, nemişcat într-un colţ al comenzii, bînd una după alta ceşti cu ceai, dînd neîntrerupt comenzi la cîrmă şi agitîndu-se totodată pentru îndeplinirea sarcinilor pe care le trasa Viperous. Mai întîi a fost necesar să se asigure că erau prezente toate navele, să verifice numele şi numerele lor indicative pe lunga listă comunicată prin semnale. Apoi a trebuit să fie grăbite cele leneşe şi aduse toate în formaţie strînsă. In sfîrşit, muncă epuizantă, a trebuit să transmită un mesaj verbal prin megafon fiecăreia din cele 46 de nave, semnalîndu-le o importantă modificare a drumului în timpul nopţii şi să obţină certitudinea că instrucţiunile au fost înţelese.

Au repetat mesajul fără întrerupere : mai întîi comandantul, apoi Lockhart, după el timonierul şef Wells şi din nou comandantul. Unele nave păreau surde şi mesajul trebuia repetat de nenumărate ori ; altele erau străine şi căutau un interpret în adîncimile calei ca să primească mesajul ; altele erau în vremea siestei de după amiază şi credeau că glasul tunător era doar un episod al unui vis urît.

De cinci minute Ericson tot încerca să atragă atenţia unui enorm petrolier şi nu obţinea decît un vag salut al unui om cu melon, de pe comandă.

— Doamne, exclamă el, parcă ar avea de gînd să se rătăcească voit la noapte ! Să mai încercăm o dată.

— Alo ! numărul 32, strigă plictisit Lockhart prin megafon, trebuie să vă transmit un mesaj, recepţionaţi-l.

Fără a răspunde, vasul interpelat îşi continua drumul, în timp ce Compass Rose manevra ca să nu piardă contactul, ca un pechinez cu intenţii urîte faţă de un ogar.

— N-am putea folosi sirena, sir ? spuse Lockhart, nu au aerul să audă vocea prin megafon.

— Dacă va fi nevoie, vom folosi şi tunul.

Ericson trase lanţul sirenei care scoase un muget îngrozitor ; omul cu melon se îndreptă spre marginea comenzii şi privi.

— Numărul treizeci şi doi, trebuie să vă transmit un mesaj, striga Lockhart, recepţionaţi.

Omul duse o mină la ureche, în formă de cornet acustic.

— Doamne ! strigă Lockhart disperat, individul este surd, uitînd însă că megafonul era conectat.

Nefericita apreciere se transmise ca un tunet peste cei

treizeci de metri de apă care-i separau şi îşi atinse vizibii ţinta. Omul retrase mina de la ureche şi făcu un gest ameninţător cu pumnul.

— L-ai ofensat, spuse Ericson.

— Am greşit, sir, vă rog să mă iertaţi.

Lockhart era atît de zăpăcit de greşeală încit cînd preluă din nou megafonul se forţă să repare gafa, adoptînd un ton conciliant. La megafon însă efectul era dezastruos : s-ar fi zis un cîntăreţ de stradă implorând pomana trecătorilor.

— Un mesaj pentru dumneavoastră, numărul treizeci şi doi. O importantă schimbare de drum, rog recepţionaţi.

Ca răspuns omul luă la rîndul său un megafon şi strigă peste apă :

— Să faceţi bine să fiţi mai politicoşi ! O să vă reclamăm la Ministerul Comerţului.

Apoi intră în comandă, trîntind uşa după el. Ericson şi Lockhart fură nevoiţi să aştepte schimbarea cartului pentru a relua conversaţia cu omul de schimb următor de pe nava interpelată.

In prima noapte de escortă au dormit pe apucate. Ericson şi Ferraby, Bennett şi Lockhart, împărţiţi în două carturi, au făcut de serviciu alternativ cîte patru ore, urmate de patru ore de repaus. Asemenea schimburi îi epuiza fizic şi moral ; abia coborau să doarmă şi se şi sculau să se îmbrace după un prea scurt timp petrecut la orizontală. Vremea nu era deloc bună şi Compass Rose nu constituia un bun loc de odihnă în acest scurt timp liber. Se stîrnise vînt şi, odată cu el, se agita şi marea Irlandei. Cu o promptitudine deplorabilă, nava rula şi sălta ca şi cum ar fi fost plătită pentru a se comporta astfel. în tumultul de pe punţi somnul era imposibil, chiar şi pentru oamenii morţi de oboseală.

Pe lingă toate acestea, la ora 2 din noapte, un avion, zburînd la altitudine joasă pe deasupra convoiului, îi precipită inutil pe toţi oamenii la posturile de luptă. Unul dintre vase, din coada convoiului, încheiat de Compass Rose, trebuia să fie readus mereu în contact cu restul. Mersul general era de o încetineală descurajatoare. Farul de la Chicken Rock, la capătul de sud al Insulei Man, le-a servit de reper pe o perioadă atît de lungă încît credeau că nu-l vor mai depăşi niciodată ca să pătrundă în fine în largul mării. Dacă prima noapte, cînd nu-i ameninţa nici un

inamic şi erau confruntaţi doar cu cîteva incidente banale, era atît de penibilă, ce vor avea oare de suportat cînd avea să înceapă marea încercare ?

Nici în acea noapte şi nici în cele şaptesprezece zile următoare de călătorie nu au primit răspuns la întrebare. Dealtminteri curînd încetară să se mai gîndească la ea ; erau şi aşa destule alte probleme care îi preocupau, chiar în desfăşurarea normală a călătoriei.

A doua zi realizară un progres mai simţitor : înaintau spre nord-vest, între Scoţia şi Irlanda de nord. La căderea serii zăreau pentru ultima dată uscatul, înălţimile Mull of Kyntyre spălate de ploi, şi cele de pe Islay, departe spre nord. Apoi se îndreptară spre vest, spre largul mării şi biciuirile vîntului : începea adevăratul larg al mării, şi, ca bun sosit, li se semnală prezenţa submarinelor în imediata vecinătate.

Dar nu le întîlniră ; fără îndoială, preferau şi ele să rămînă în imersiune, pentru a se feri de furiile timpului rău, căci acesta era acum cel mai înverşunat inamic. Timp de opt zile, aflaţi în centrul unei furtuni în vest, au parcurs abia cinci sute de mile, striviţi parcă de greutatea rafalelor de vint ce păreau că au ceva personal de împărţit cu ei. Convoiul se răspîndi pe mai mult de cincizeci de mile pătrate, navele de escortă pierdură aproape orice contact, era imposibil să fie menţinută o „viteză a convoiului“, navele erau dispersate, fiecare căuta s-o scoată la capăt cum putea, în faţa furiei înspăimântătoare a monstruosului Atlantic. Navele mări de la avangardă nu erau capabile de a guverna, dar căutau să păstreze o oarecare ordine. Iar cele mici rătăceau departe în urmă, luînd pieptiş, fără să vrea, tăria uraganului, deseori obligate să se abată de la rută pentru a nu fi distruse de furtună. In a opta zi, Viperous, care trecuse prin momente teribile şi pierduse chiar doi oameni din echipaj, semnală : „Convoiul să fie dispersat, urmaţi rute individuale”. In situaţia respectivă, asemenea dispoziţie avea o oarecare doză de ironie, dar nimeni nu era în stare s-o aprecieze.

Navele de escortă se adunară : Viperous cu avarii la suprastructura comenzii, corveta Sorrel cu una din bărcile de salvare pierdută, Compass Rose intactă, dar rulînd îngrozitor, şalutierul comportîndu-se mai bine, iar remorcherul executînd sărituri groteşti şi isterice ca să nu piardă contactul. Aveau

întîlnire cu un alt convoi, venind din direcţie contrară, cu misiunea să-l aducă în Europa ; pînă la sfîrşit, reuşiră să-l găsească. In această sălbăticie de vînt şi ploi, cu vizibilitate permanentă de cel mult 500 metri, au reuşit să-l întîlnească ; era o ispravă de mare îndemînare de navigaţie, al cărui merit revenea lui Viperous. In ciuda anilor săi de experienţă, Ericson contempla puntea de comandă a acestuia, oscilind cu 60 de grade, şi se întreba cu stupoare şi admiraţie cum naiba reuşise comandantul lui această performanţă, în condiţiile respective, determinarea poziţiei devenea aproape imposibilă, şi totuşi se reuşise şi chiar cu o precizie ca în cursul unor manevre navale pe vreme calmă.

Drumul de întoarcere acasă îi străbătură escortînd un convoi de treizeci de nave diferite care pînă la întîlnire avuseseră vreme bună şi reuşiseră să se menţină intr-o oarecare formaţie. Dar odată prinse sub vîntul furios, situaţia se schimbă. In plus, o nouă alertă de submarine, care îi obliga să se abată din drum, prelungi cu două zile călătoria. La bordul lui Compass Rose condiţiile erau de nedescris : rula îngrozitor, făcînd, cu răutate, imposibilă orice tentativă de odihnă. Pregătirea meselor era imposibilă, deşi mai aveau încă provizii de carne proaspătă şi legume ; la cele trei mese zilnice menu-ul a fost compus din ceai şi conserve de carne, timp de aproape două săptămîni. Totul era umed : un val pătrunsese printr-o ventilaţie şi inundase careul ofiţerilor ; puntea echipajului era un iad plin de efecte îmbibate de apă, de diverse obiecte care li se încurcau printre picioare, de vomitări. Şi se auzeau fără întrerupere vaietele, gemetele surde ale bietei nave încleştată cu marea monstruoasă. Pierdeau aproape speranţa de a ajunge la un liman. Compass Rose era prada unei furtuni care putea s-o înghită cu totul, s-o scuture pînă la dizlocarea ultimului nit, a unei furtuni formidabile de care nu scăpau decît cînd ajungeau la protecţia uscatului. în derivă pe acest ocean blestemat, Compass Rose părea condamnată la rătăcire pe vecie.

Disperat de încercările prin care treceau toţi, Bennett îşi exprima sentimentele cu o sinceritate stăruitoare. Era acum cel mai vorbăreţ din careu, se văita cu o proastă dispoziţie care nu-i ascundea temerile : „navă blestemată", „convoi .puturos", „a dracului de vreme îngrozitoare" erau temele văicărelilor tragice

pe care i le inspirau continuu teroarea şi panica de care era stăpînit. La fel ca ceilalţi, nici el nu întîlnise încă o asemenea vreme şi nu-şi putuse închipui că există aşa ceva. Se pricepea suficient la nave pentru a-şi da seama că biata Compass Rose era confruntată cu o încercare teribilă, dar nu era destul de competent ca să realizeze că totuşi construcţia ei era în stare să facă faţă. Bennett tremura pentru viaţa lui şi, firesc, frica îl împingea la mînie. Se făcu ridicol încăpăţînîndu-se să execute relevmentul poziţiei, incit comandantul îi smulse sextantul din mînă, spunîndu-i :

— Lasă-l, o să mă ocup eu însumi ; aceasta a înveninat şi mai mult situaţia.

Bennett ar fi iputut să devină util făcînd ordine în cazarma echipajului, dar era prea comod. Ar fi putut să organizeze prepararea cel puţin a unei mese calde în fiecare zi, chiar alcătuită din conserve. Soba bucătăriei era neutilizabilă totuşi, cu puţină ingeniozitate, s-ar fi putut aranja ceva în compartimentul maşinilor. Dar şi aceasta îi cerea, după părerea lui. prea mult efort. Prefera să-i suduie pe alţii, şi să se eschiveze sub tot felul de pretexte.

„Mă agit destul, gîndea el, sînt şi alte mijloace de a cîştiga războiul". Apoi, toate cereau atîta oboseală ! Reuşea din timp în timp să tragă un pui de somn, punîndu-l pe Lockhart să-l înlocuiască în timpul cartului. Altminteri nu s-ar fi putut ţine pe picioare.

Lockhart era teribil de obosit, aproape epuizat, trupul lui subţire şi fragil suporta foarte greu frigul ; nu era obişnuit să stea de veghe şi în alertă cînd nervii aveau neapărată nevoie de repaus şi tot timpul avea parte de un frig aspru şi de lipsă de somn. Bennett se eschiva de la cart, petrecînd cea mai mare parte a timpului în cabina asdicului, el însă nu putea proceda la fel. Petrecea patru ore sus pe comandă, patru ore libere jos în cabină, alternate timp de şaisprezece zile în şir. Orele pe puntea de comandă îl aduceau în stare de tensiune insuportabilă, trupul şi vederea ajungîndu-i la limita forţelor. Iar cînd cobora scara la sfîrşitul cartului nu îl aştepta nici o destindere. în mizeria băltoacelor de apă din careu, eu mobilele adunate intr-un colţ, înghiţea ceai şi carne conservată ; apoi se forţa să doarmă, încolăcit în cuşetă, scuturat de ruliu, sub becul continuu aprins pentru caz de alertă, obsedat de gîndul că, peste cîteva ore,

trebuie să. înfrunte din nou furtuna şi marea. Cînd îşi relua locul de veghe în furtuna ce-i biciuia figura şi aproape că-i sfîşia hainele, cu Compass Rose balansîndu-i-se sub picioare ca şi cum întregul univers ar fi fost beat, îşi simţea trupul golit de orice instincte.

Nu va putea uita niciodată una din acele nopţi, spre sfîrşitul călătoriei : vîntul tocmai vira spre nord, uraganul se înverşuna. O hulă gigantică se abătu din travers asupra lor. Compass Rose urca pe val cu viteza unui ascensor, se balansa un moment pe creastă şi recădea greu între valuri, plecîndu-se periculos. Uneori valul următor o ridica şi el, aruncînd-o din nou, înainte de a fi avut timp să-şi revie : era un moment cînd inima începea să tremure. Tone zdravene de apă se abăteau cu zgomot de tunet asupra punţii de comandă şi a celei superioare, răspîndind o rafală de stropi de apă pe care vîntul îi arunca brutal în figură. Furtuna se desfăşura cu zgomot înfiorător, lovea surd în coca navei, vîntul urla din întuneric cu implacabilă voinţă de a îngrozi. Împrejur, un deşert de apă a cărui lividitate cenuşie era, ici şi colo, brăzdată de spuma alburie a valurilor ; mai departe, ca un zid îngrozitor, oroarea şi haosul tenebrelor nopţii.

Bennett moţăia la adăpost ; spijinit de colţul balustradei comenzii, Lockhart urmărea prin lentilele brumate ale binoclului singurul cargou a cărui poziţie o mai distingea. Umezeala şi frigul îl pătrunseseră pînă la oase. La fiecare pas picioarele plescăiau în apa îngheţată din cizmele inundate. Pe figură îi şiroia apă şi sarea ei îi ardea ochii şi buzele. Nu era prea supărat că Bennett părăsise postul, lăsîndu-i pe câp toată treaba. Era atît de dezgustat de acest şef care fugea de răspundere în asemenea momente şi se simţea atit de detaşat de lume, că nu mai dădea atenţie faptului. Pentru el universul se rezuma acum la tempestă şi la o pată din partea de sub vînt a navei Compass Rose : pata era o navă pe care avea datoria să n-o lase să se rătăcească şi în acest scop, ore în şir, el menţinu Compass Rose la post, modificînd regimul motoarelor, apropiindu-se cînd pata se estompa, reluînd distanţa deindată ce pata se mărea prea mult. Din această încordare a fost smuls de cineva care-l împingea cu cotul ; se întoarse şi observă în întuneric o figură alăturată.

— Cine eşti ? întrebă el, convins că nu putea fi decît Bennett.

— Şeful de echipaj, sir, răspunse o voce.

— Ce-i cu dumneata ? Ai venit să te distrezi ?

— Să iau niţeluş aer.

Ca să se poată auzi, trebuiau să strige : vîntul le smulgea cuvintele de pe buze şi le azvîrlea departe în noapte.

— V-am adus o ceaşcă de ceai, sir, zise Tallow. Şi în timp ce Lockhart îi mulţumea călduros, adăugă :

— I-am pus şi un strop de rom.

Ceai cu rom... Se aplecă să se adăpostească de balustradă. Prima înghiţitură i se păru a fi de foc şi decise că era cea mai minunată băutură pe care o gustase vreodată. Il cuprinse o emoţie profundă : Tallow se ostenise să prepare ceai la ora două din noapte, îl adăugase un păhărel de rom din raţia lui personală şi reuşise turul de forţă de a ajunge pînă la comandă fără să-l verse. Nu putea distinge în întuneric figura lui Tallow dar înţelegea bunele sentimente ale atenţiei lui, tot atît de reconfortante ca şi băutura.

— Mulţumesc, spuse Lockhart, după ce termină ; mi-a prins nespus de bine.

Reluă binoclul, constată că Compass Rose se afla la post şi profită pentru a se mai destinde.

— Care-i situaţia jos în cabine ?

— Dramatică, sir. Nici nu se poate mai rea ; va fi necesară o săptămână ca să ne revenim în fire.

— Nu cred că va fi nevoie chiar de atît timp, răspunse Lockhart, deşi nu prea sigur de ce spunea. Peste două sau trei zile vom fi la adăpost.

— Şi aste două zile sînt prea mult, după părerea mea; sir ; este o adevărată urgie. Mulţi dintre oamenii echipajului regretă că nu s-au angajat în infanterie.

Au continuat să stea de vorbă pînă la sfîrşitul cartului, strigînd ca să se înţeleagă în urletele tempestei. Lockhart era bucuros de această tovărăşie caldă, scînteie de prietenie în mijlocul asaltului forţelor dezlănţuite. Dacă Atlanticul îi va înfrunta şi mai departe la fel, va mai fi multă nevoie de asemenea comuniune sufletească.

Ferraby se afla fizic într-o stare mai rea decît toţi. Deşi teribil de chinuit de răul de mare aproape tot timpul călătoriei, nu se declara totuşi învins, Cînd îi venea rîn- dul să preia cartul urca penibil, cu figura cenuşie, pînă la capătul scării şi, de bine de

rău, suporta cele patru ore pe comandă. După care cobora treptele şi se forţa să mă- nînce, dar îi era din nou rău şi zăcea pe cuşetă, sperînd cu îndîrjire ca somnul să acopere vuietul tempestei şi să-i aline suferinţele. Dar somnul nu venea şi nu aţipea nici o clipă cînd nu era de cart. Erau clipele cele mai teribile, cînd îl asaltau îndoieli la gîndul că nu-şi va putea continua meseria aleasa ; se simţea cu conştiinţă împovărată, ca un vinovat.

Obsesia neputinţei deveni pînă la sfîrşit intolerabilă, mai ales în timpul carturilor de noapte, cînd relua veghea după cel mult o oră de somn, petrecută încovrigat pe cuşetă, în atmosfera asfixiantă a cabinei. Incălţa cizmele, îmbrăca scurta îmblănită, ascultînd mugetul tempestei, sunetul revărsărilor de apă lovind flancurile navei şi punţile, apoi urca încet scara, mort încă de pe acum de oboseală, îngrozit la gîndul de a înfrunta din nou vîntul şi torturile care-l aşteptau pe comandă, cu privirea spre strimtă bucată de cer negru de deasupra tambuchiului, cu speranţa că poate furtuna se potolise. Era complet conştient şi cu dorinţa de a rezista pînă la sfîrşitul cartului care începea, al celui care va urma şi al celor ce-l aşteptau pînă la sosirea în port. Intr-o noapte se opri la jumătatea scării şi îl podidi plînsul. ,,Mavis“, murmură el, ca şi cum soţia i-ar fi putut răspunde de undeva.

Suporta supliciul curajos, în tăcere. Figura palidă cerea doar o singură îndurare, aceea de a i se ignora suferinţele. Refuza să se dea bătut, căci a lipsi de la cart şi a-şi mărturisi slăbiciunea ar fi fost mai crud pentru el decît răul de mare, epuizarea, furtuna, ploaia şi furia elementelor dezlănţuite. Orice mijloc de eschivare echivala cu o ruşine, nu exista deci posibilitate de scăpare.

Comandantul le susţinea tuturora moralul. Nu se limita să preia cartul chiar la ora fixată, ci ignora repausul şi somnul cînd nu era de serviciu. Trebuia să dirijeze totul, să ţină în mină întreaga navă. Supraveghea executarea semnalelor optice, determina poziţia vasului, ţinea legătură cu partea de convoi a cărui protecţie o asigura, utiliza vechea sa experienţă în problemele mării pentru a face faţă pe cît posibil încercării la care era supusă Compass Rose... Pildă monumentală de energie, lupta pieptiş, cu îndrăzneală inflexibilă. Prezenţa siluetei sale înalte, neclintită, intr-un colţ al comenzii, era indispensabilă tuturora. Era conştient că enormul său calm îi îm-

bărbăta pe toţi şi dădea exemplu fără rezerve, cu toate că ajunsese la un total fantastic de ore nedormite.

Nu-şi amintea să fi ajuns vreodată la asemenea sfîrşealâ şi, cu toată oboseala, Ericson îşi dădea seama că nu atinsese culmea efortului, că trebuia să mai aibă rezerve... Acesta era rolul său de comandant, preţul prestigiului său, al respectului pe care-l inspira, al încrederii ce i se datora. Işi impunea să facă faţă lipsei de experienţă a ofiţerilor, nemaipomenitei vremi rele, insuficienţei spaţiului pe navă, să reziste tuturor adversităţilor. Infrunta evenimentele şi prelua responsabilităţile cu energie neobosită. Era un om de meserie, singurul printre novicii care poate mai tîrziu aveau să devină ajutoare utile, dar pe care deocamdată nu prea putea conta. Pe mare omul de meserie sfîrşeşte totdeauna prin a găsi în el însuşi adevărata recompensă. Iar Ericson era intr-adevăr un om de meserie ! I se încredinţase o sarcină, nu avea de ales.

La sfîrşitul călătoriei toţi îl admirau : rezistent, calm, răbdător, demn de toată încrederea. Făcea parte din categoria de şefi sub ale căror ordine îţi place. să munceşti ; pentru Compass Rose, care înfrunta cu vitejie loviturile mării crude; era o binecuvintare să se afle în inimile lui.

Orice călătorie pe mare sfîrşeşte cu reîntoarcerea, cu excepţia navelor scufundate; deci şi această călătorie a luat sfîrşit. Intr-o după-amiază, în a şaisprezecea zi, orizontul încetă a mai fi o simplă linie ; apărură contururi. Sub cerul palid cenuşiu o umbră neagră avertiza că uscatul devenise vizibil. Brusc, apărură munţii Scoţiei ; parcă le urau bun sosit ; ruliul se micşoră deîndată ce coasta nordică îi apără de vînt. Puţin înainte de căderea nopţii pătrunseră în ape calme şi se grăbiră să intre în portul primitor, care le făgăduia pace şi odihnă. La început nici nu le venea a crede că se sfîrşiseră necazurile şi că nava lor putea deveni din nou caldă şi uscată ; era greu să mai creadă într-o relaxare care le fusese refuzată atîta vreme. Se temeau că totul era o iluzie, o amăgire, că Marea Irlandei îi ducea din nou în larg, la o nouă rundă de bătălii istovitoare. înduraseră atîtea încît nu mai credeau că au ajuns la liman.

Astfel se termină prima lor călătorie. Incercarea fusese dură, îngrozitoare, cu atit mai îngrozitoare cu cît exista pericolul submarinelor care nu încetase să-i obsedeze şi despre care se

întrebau cu nelinişte cum să le înfrunte în cazul angajării unei lupte. Acum nu se mai gîndeau la cele întîmplate ; noaptea, cînd Compass Rose se alătură vasului petrolier de aprovizionare, după şaisprezece zile de supratensiune, toţi erau epuizaţi, nu mai doreau decît un somn adînc şi fără vise.

După toate aparenţele Compass Rose urma să aibă baza permanentă la Liverpool şi acolo ea se încadră în forţele de escortă ce se formau treptat. Centrul de activitate navală era la Gladston Dock, în aval pe fluviu şi departe de oraş : o înghesuială de distrugătoare, escortoare şi corvete care acum părăseau şantierele în număr din ce în ce mai mare. Pădurea de catarge, echipele de lucrători, barăcile şi magaziile puse la dispoziţia navelor dovedeau forţa crescândă a escortelor, contrabalansată insă de sporirea regulată a numărului convoaielor, care nu păstra cadenţa cu construcţiile navale. Era limpede că siguranţa navelor comerciale va mai fi ameninţată pe o perioadă încă lungă de timp. Printre corvetele care soseau la Liverpool apăru şi Sorrel. Corveta întârziase la Ardnacraish din cauza unei divergenţe cu amiralul şi nu renunţase la punctul ei de vedere, aşa că se alătură navei surori Compass Rose abia după ce aceasta executase două escorte de convoi.

3

Fără să-şi dea seama de ce, Ericson nu era prea încîntat că Compass Rose avea baza la Liverpool. Teoretic ar fi trebuit să fie mulţumit : la întoarcerea convoiului escortat Grace era foarte aproape şi-l aştepta tricotînd în mica lor locuinţă de dincolo de fluviu ; dar era indiscutabil o ocazie de a fi sustras de la preocupările sale, într-un moment cînd dorea să-şi. concentreze întreaga atenţie asupra navei, ceea ce, fără să-şi dea seama, îl contraria. Se angajase fără rezerve la o muncă penibilă şi absorbantă şi o altă legătură nu mai puţin indiscutabilă îi amintea că undeva îl aştepta un repaus agreabil. Ericson nu îşi mărturisea că perspectiva era nedorită şi niciodată nu ar fi lăsat-o pe Grace să-i cunoască starea de spirit. Cert era însă că

prefera să locuiască la bord, aşa că se simţea oarecum iritat cînd trebuia să găsească scuze ca să rămînă uneori acolo.

Dimpotrivă, o situaţie similară îl incinta pe Tallow. Şi el avea locuinţa la Birkenhead, tot pe celălalt mal, visavis de Gladston Dock şi nu ezita între confortul relativ de pe Compass Rose şi cel de la nr. 29 de pe Dock Road. Tallow împărţea locuinţa cu soră sa Gladys, văduva unui factor poştal decedat cu patru sau cinci ani în urmă, care ţinea gospodăria. Cînd venea în permisie era sigur că îşi va găsi camera pregătită şi o primire caldă. Gladys Bell, pentru a-şi rotunji pensia modestă, lucra la un birou din Liverpool. în vîrstă de cam patruzeci de ani, nu era drăguţă, avea însă o figură blîndă, apropiată şi se înţelegea de minune cu fratele ei. Acesta sperase că se va remărita, deşi îşi dădea seama ce ar fi pierdut în cazul acesta. Cum ea nu manifesta asemenea intenţie, încetă şi el să se mai preocupe. Dacă se complăcea într-o văduvie onestă, nici Tallow nu avea nimic de pierdut.

Chiar a doua noapte de la sosirea în port, Tallow merse acasă şi intră în mica bucătărie luminată cu gaz aerian, emiţînd acel „Am sosit, Gladys“ care îi servea de salut la fiecare revenire. Surpriza ii lumină femeii întreaga figură, căci Gladys nu-l mai văzuse de vreo şase luni.

— Bob ! De unde ai picat, băiete ?

— Sîntem momentan aici, răspunse Tallow, la portul nostru de bază ; nici nu putea fi mai bine ales.

— E tare drăguţ din partea ta, răspunse ea şi gîndul îi alergă la cămară, întrebîndu-se ce bunătăţi îi putea oferi pentru prima seară petrecută acasă.

— Ai luat ceaiul de seară ?

— Ceaiul de seară ? ripostă el cu dispreţ. Ai mai pomenit tu să iau ceaiul de seară la bord cînd n-am decît să traversez fluviul ca să mă delectez cu produsele bucătăriei tale ?

Din spatele lui Tallow, din pragul uşii, se auzi o tuse ezitantă.

— Ah, spuse el, cu un aer încurcat, am adus şi un camarad, Glad : şeful mecanic Watts, camarad de bord.

— Intraţi în camera din faţă, zise ea, după prezentările de rigoare ; bucătăria nu este făcută pentru vizite.

Aprinse gazul într-o cameră cu mobile, înghesuite, care se lumină ca un decor de teatru la începutul piesei. Era cea mai frumoasă cameră din vechea casă, totdeauna bine întreţinută,

cu dragoste : o masă în patru colţuri din acaju sta solid în mijloc, înconjurată cu fotolii cam scîrţîitoare, dar confortabile ; multe bibelouri, amintiri aduse de Tallow de la Gibraltar, Hong Kong, Alexandria, erau răspîndite prin cameră, iar perdelele croşetate dădeau încăperii o elegantă intimitate, deşi o cam întunecau. De deasupra sobei cămin, Tom Bell, factorul poştal, îi privea cu un aer impozant, ca şi cum ar fi fost gata să le distribuie scrisori recomandate.

Gladys surise celor doi bărbaţi, foarte eleganţi : vestoane imaculate cu galoane de aur, dunga pantalonilor ca o lamă de cuţit. Încă o dată, ea se întrebă cum de reuşeau să-şi păstreze lucrurile într-o stare atît de arătoasă, în spaţiul înghesuit de la bord.

— Cum merge nava cea nouă ?

Cei doi schimbară o privire între ei şi Tallow răspunse :

— Mi-e teamă că nu va ajunge să îmbătrînească.

Watts începu să rîdă, scărpinîndu-şi capul chel :

— Cam aşa ceva, doamnă Bell. Vă pot spune că am făcut o straşnică călătorie.

— A fost vreme rea ?

— O vreme cum n-am mai văzut niciodată, răspunse Tallow. Ne-am zbătut ca... ca... ; căută un termen de comparaţie convenabil şi nu-l găsi. Iţi aminteşti de scrisoarea în care îţi spuneam cît de mică este nava ? Ei bine. nu mărturisisem decît jumătate de adevăr. Am stat aproape tot timpul înghesuiţi la verticală.

— Şi submarinele ?

— Submarine, pot spune că eram chiar noi, zise Watts, luînd imediat parte la conversaţie, contrar obiceiurilor sale, dar încurajat de atmosfera caldă. Aş putea spune că, de la început pînă la sfîrşit, n-am scos capul de sub apă. Este o nouă armă secretă : corveta care înoată pe sub apă.

Gladys îşi exprimă uimirea :

— N-am auzit niciodată aşa ceva... Dar desigur că aveţi mare nevoie de o leacă de repaus.

— Mai degrabă de un pahar de bere, ripostă Tallow. Ce zici, Glad ? Ai ceva în cămară ?

— Nu m-am aşteptat să soseşti, Bob, zise ea. Ce ar fi să vă repeziţi pînă la ,,Cele trei butoaie”, în timp ce vă pregătesc ceaiul de seară ?

— Ce spui ? îl întrebă Tallow pe Watts.

— Imi convine de minune.

— Doar o jumătate de oră, adăugă Gladys, nici un minut mai mult ; altminteri tot ce prepar nu va mai fi bun de nimic.

— Ce ne pregăteşti ?

— Nu fii aşa curios.

Işi luară amîndoi şepcile şi se îndreptară spre uşă, ca doi ştrengari care se pregătesc să tragă chiulul de la şcoală fără să se observe. Amuzată, Gladys ii privi plecînd.

— Ah, băieţii ăştia... Dar îi înţelegea.

Merse în bucătărie şi se apucă repede de pregătiri, fericită să-i primească cît mai bine la întoarcere.

Nu peste mult timp, în camera călduţă, lingă un foc zdravăn, vor petrece împreună cîteva momente plăcute. Cei doi bărbaţi vor povesti despre ultima lor călătorie şi despre altele din trecut ; ea îi va asculta, intervenind din cînd în cînd cu cîte un cuvînt. Pentru ea Compass Rose nu reprezenta mare lucru şi dacă îşi va spune pe faţa părerea, ei se vor grăbi fără îndoială să laude nava.

— Ah, bărbaţii ăştia... Totuşi era bucuroasă să fie cu ei, bucuroasă că se vor odihni după teribilele lor aventuri.

Indată după întoarcerea din prima călătorie, Ericson ceru un ofiţer în plus la bord; serviciul era mult prea greu. Un secund şi doi locotenenţi nu erau suficienţi, fără a mai pune la socoteală un caz de boală sau accident, al căror risc era permanent. Susţinu cu îndemînare cererea, mai întii în faţa unui îngîmfat ofiţer de stat major care confunda corvetele cu anumite nave de apărare a coastei, apoi îşi aşternu argumentele într-un raport către Amiralitate. Documentul a avut efect, căci trei săptămîni mai tîrziu, mai marii problemelor maritime îi dădură satisfacţie, numindu-l pe aspirantul Morell, care urma să se prezinte imediat ca „ofiţer de cart suplimentar".

Noul locotenent abia terminase cursul unui centru de instrucţie şi se prezentă, însoţit de un bagaj voluminos, cu înfăţişarea unui tînăr fante atît de perfect corect incit te întrebai cum de binevoia să onoreze cu prezenţa lui o navă atît de rudimentară ca o corvetă. In timp de pace fusese tînăr avocat pledant şi în contrast cu Londra de boemi în care trăise şi lucrase Lockhart, acesta şi-l închipuia îmbrăcat numai cu jachetă

şi pantaloni reiaţi, părăsind biroul de pe Lincoln’s Inn pentru a lua parte la un dejun ceremonios de la Savoy sau, mai tîrziu seara, în frac, însoţindu-le pe cele mai timide debutante ale sezonului la Ciro’s sau Embassy. Era imperturbabil, de o curtoazie extremă, îşi supraveghea orice gest. Uniforma nouă şi bine croită ar fi- fost mai la locul ei intr-un salon diplomatic decît în careul auster şi gol de pe Compass Rose. Pe scurt, Morell constituia un reproş viu al celor ce-şi exteriorizează uşor emoţiile ; fără îndoială, îşi făcuse studiile la aristocraticul colegiu de la Winchester.

Slabă speranţă că se va acomoda cu Bennett ; chiar la prima cină luată la bord, Lockhart fu încîntat de expresia de surpriză cu care-l privea pe secund cînd acesta, după ce îşi înfipse un colţ al şervetului sub bărbie, salută în felul său obişnuit sosirea „snorkers“-urilor şi se repezi să înfulece acest fel de mîncare puţin delicat. Morell se abţinu de la comentarii, dar era vizibil că scena îl impresionase. Mai tîrziu, cînd se afla numai cu Lockhart în careu, îi spuse inexpresiv :

— După cîte înţeleg, secundul provine dintr-unul din dominioanele noastre.

— Din Australia, răspunse Lockhart cu acelaşi ton.

— Ah, am mai întîlnit unul sau doi australieni, totdeauna victime ale unor şmecheri. Imposibil să-i convingi că la Londra riscau să aibă de a face cu oameni mai subtili decît ei.

— Surprinzător, sînt foarte numeroşi cei ce fac o asemenea eroare.

— Nu-i nimic surprinzător, reluă Morell după cîteva secunde de gîndire, dar totuşi inexplicabil... Apropo, se servesc des acei cîrnaţi conservaţi ?

— Foarte des.

După o nouă gîndire, Morell spuse :

— Chiar dacă războiul va fi scurt, mi se va părea lung...

Era singura observaţie care putea fi interpretată ca un fel de critică. Dar cu toată rezerva sa, Morell ajunse chiar în aceeaşi după amiază la conflict cu Bennett. După terminarea lucrului, se apropie de Lockhart întrebîndu-l cu oarecare ceremonie :

— Secundul a folosit o expresie cu totul nouă pentru mine ; v-aş ruga să mi-o explicaţi.

Cu aceeaşi gravitate, Lockhart îi răspunse :

— De ce expresie este vorba ?

— A spuş : „Nu face pe grozavu cu mine“. Mărturisesc că n-am mai auzit aşa ceva.

— Despre ce discutaţi ?

— Vorbeam despre modul cel mai eficace pentru a demonta bara de aprindere a asdicului. Este acesta un termen prea tehnic pentru dumneavoastră ?

— Nu, răspunse Lockhart, dar e sigur că pentru Bennett este. Are o pregătird destul de rudimentară.

— Foarte probabil. Pmvenind la expresia „Nu face pe grozavu"...

— Aceasta înseamnă, fără îndoială, că i-ai corectat unele greşeli prea pe faţă.

— Cu greu aş fi putut găsi forma diplomatică, răspunse Morell, surîzînd pentru prima dată.

— Sau poate ai folosit prea multă diplomaţie.

— Asta-i culmea ! suspină Morell. Să ai de a face cu Scylla şi Charybda în apele Atlanticului ! Poate că ar trebui să explic la ce fac aluzie : era...

— Te rog, „nu face pe grozavu", spuse Lockhart, imitînd perfect accentul lui Bennett.

— Aa, acum am. înţeles ! exclamă Morell.

Rîseră împreună. Lockhart era încîntat de sosirea lui Morell printre ei : prevedea că va deveni mai plăcută atmosfera careului, care avea mafe nevoie de aşa ceva.

Curînd şi Lockhart avu o ciocnire cu Bennett. Un recent ordin al Amiralităţii hotăra că locotenenţii în vîrstă de peste 28 de ani, cu trei luni de navigaţie pe mare la activ, puteau deveni candidaţi la un al doilea galon dacă obţineau recomandarea din partea ofiţerilor comandanţi. Cînd, în termenul cuvenit, Lockhart încercă pe calea obişnuită, adică solicitîndu-l pe Bennett, să folosească împrejurarea, întîlni la acesta un astfel de baraj de dispreţ şi batjocură încît cu greu se reţinu să nu-şi iasă din fire.

— La naiba, locotenentule, spuse Bennett, ai cam luat-o razna. Cine o să te recomande la înaintare, după numai două convoiaie ?

— Cred că comandantul va fi de acord, răspunse calm Lockhart. Corespund prevederilor şi ca vîrstă şi ca stagiu pe mare.

— Aha, vrei să-mi iei locul ?

Lockhart nu răspunse.

— Nu, nu sînt de acord, urmă Bennett după o pauză. Pentru nimic în lume. Tamburina cu degetele foaia de hîrtie pe care Lockhart îşi aşternuse cererea în limbajul oficial. Nu semnez drăcia asta, spuse arţăgos. E prea devreme, mai aşteaptă.

— Aş vrea să supuneţi cererea comandantului, spuse cu dîrzenie Lockhart.

— Nici nu mă gîndesc.

— Nu puteţi refuza.

— Fac ce vreau, izbucni Bennett. Abia aţi îmbrăcat uniforma şi, voi ageamiii, vă şi înfingeţi la înaintare. Cred că următoarea cerere va fi a lui Ferraby, care vrea şi el să-mi ia locul.

— Fiecare la rîndul său, ripostă Lockhart, cererea este conformă ordinului Amiralităţii. Vă opuneţi ?

Bennett încercă să tergiverseze ; nu avea dreptul să reţină cererea, dar încerca să se comporte cît mai dezagreabil. Aşa că spuse :

— O să văd, nu este nici o grabă.

— Aş dori să ajungă la Amiralitate înainte de a porni din nou pe mare.

— Eşti aşa de sigur că te va recomanda comandantul ? spuse Bennett batjocoritor. Fiindcă l-ai linguşit ?

— Nu mai mult ca dumneata, îi tăie scurt Lockhart.

Fără a ajunge la un rezultat, disputa continuă pe acelaşi ton pînă cînd, cu vădită lipsă de chef, Bennett se declară de acord să înainteze cererea. Pînă la sfîrşit, cu recomandarea lui Ericson, Lockhart a fost înaintat. După care, ironic, Bennett nu-l mai scotea din ,,căpitanul Lockhart“. Dar aceasta nu mai avea importanţă pentru Lockhart ; era un pas mai departe pe calea, aleasă de el, cale care acum începea să i se profileze tot mai limpede.

4

Următoarele cîteva convoaie păstrară tipicul iniţial. Viperous continua a îndeplini răspunderea de comandant al escortei, dar le-a fost adăugată ca întărire Sorrel, corveta soră. Nu întîlniră însă deloc inamicul. Submarinele erau totuşi la pîndă, alte convoaie le întîlniseră, dar deocamdată ei se bucurau de noroc.

în jurnalul de bord nu se înregistrau decît observaţii meteorologice ; căci în această privinţă Compass Rose a fost destul de supusă la încercări : în nici un anotimp Atlanticul nu renunţa la violenţe.

Zilele mai lungi de primăvară şi apoi de vară erau oarecum mai liniştite. Cu toate salturile nebuneşti ale lui Compass Rose, carturile erau mai puţin obositoare : ziua era împărţită în trei schimburi, Bennett şi Lockhart fiecare singur, iar Ferraby şi Morell împreună în cel de al treilea. Aşa că cele patru ore de serviciu erau urmate de opt ore de repaus, ceea ce le permitea să se reîntoarcă în formă mai bună la cart. Noua organizare se dovedi atît de avantajoasă încît nu înţelegeau de ce nu o aplicaseră mai devreme. Ii convenea şi lui Ericson fiindcă acum dormea o mai mare parte din zi, pentru a fi la dispoziţie în orice moment al nopţii. Comportarea lui Bennett se dovedea mai satisfăcătoare, cît timp nu apărea un incident neprevăzut, apoi avea deplină încredere în Lockhart care nu ezita să-l cheme de îndată ce se ivea vreo dificultate. Cît despre Morell şi Ferraby, formau totuşi două perechi de ochi şi de mîini, relativ sigure. Nici nu se putea ca Ericson să pretindă mai mult de la o asemenea echipă de amatori.

Totuşi, fie că inamicul era aproape sau departe, nopţile continuau să fie apăsătoare şi îi menţineau perpetuu în stare de alertă. La apusul soarelui se dădea cu sifleea „întunecaţi nava" şi din acel moment pe navele convoiului şi escortei dispărea orice rază de lumină. O cît de mică licărire putea atrage atenţia unui submarin care, altminteri, n-ar fi bănuit prezenţa navelor. Pentru echipaj, momentul aplicării camuflajului lua totdeauna semnificaţia unui eveniment. In cursul zilei se suna deseori alarmă submarină şi, cum alte convoaie aveau de a face cu ele, era firesc ca mai curînd sau mai tîrziu să le vină rîndul şi lor. Incertitudinea devenea gravă odată cu căderea nopţii, fiindcă se mărea pericolul unei întîlniri neprevăzute ; poate că inamicul adulmeca atmosfera la cîteva mile depărtare, poate că o torpilă şi pornise spre ei şi urma o explozie aproape de ei sau chiar în măruntaiele lui Compass Rose. Aşa că se acopereau cu perdele negre toate intrările, se reduceau toate luminile în interioare, se stingea plita bucătăriei. Navigînd prin seara rece către o linie de orizont confundată cu cerul, Compass Rose devenea o umbră indistinctă, în comunicare cu alte umbre, pe care avea sarcina

să nu le piardă din vedere. Pe vizibilitate proastă şi noapte fără lună, a păstra poziţia faţă de convoi, alunecând prin întunericul adinc, cerea o asemenea concentrare de voinţă, o asemenea tensiune a simţurilor uzuale încît ieşeau extenuaţi şi cu pleoapele elipindc de oboseală. Dar dacă pierdeau convoiul sau se îndepărtau apreciabil de poziţie, puteau să se aştepte nu numai la afrontul unei critici a doua zi dimineaţa, dar prin breşa deschisă se putea strecura un submarin şi oamenii pierduţi şi navele pierite le-ar fi încărcat greu conştiinţele.

Manevra navei pe timpul nopţii constituia o altă sursă de preocupări. Conform instrucţiunilor, navele de escortă trebuiau să navigheze în zigzag, aşa că se deplasau cu viteză mai mare şi reduceau pericolul de a fi torpilate. Precauţia era necesară şi toţi erau de acord cu ea ; dar a naviga în zigzag pe întunericul de smoală al nopţii şi în prezenţa a 30 de nave de comerţ în contact destul de apropiat, complica situaţia din cauza posibilităţii unei coliziuni, făcând din obligaţia de a nu pierde legătura cu convoiul o operaţie destul de delicată, pe care nu o oglindeau cele cîteva rînduri din ordinul Amiralităţii. Cum Lockhart era în mod regulat de cart de la miezul nopţii pînă la 4 dimineaţa, lui îi reveneau orele cele mai întunecate. Pentru a face faţă dificultăţii, el imaginä o manevră de invenţie proprie : îndepărta pe Compass Rose de convoi un număr anumit de minute, astfel că pentru scurt timp pierdea din vedere navele a căror pază îi era încredinţată, ceea ce îl putea duce la situaţia de a se pomeni singur în mijlocul Atlanticului ; dar aceasta constituia doar o parte din manevră, căci executa apoi o re-apropiere de convoi, pe drumul corespunzător, în acelaşi număr de minute, reluînd astfel contactul în aceeaşi poziţie relativă.

De fapt era o operaţie justificată prin rezultate, dar punea la încercare nervii lui Lockhart. Intr-o noapte, în timpul somnului, el avu un coşmar : Compass Rose nu mai regăsea convoiul în operaţia de reapropiere şi rătăcea pe o mare de cerneală neagră. Apăreau zorile şi nu se zărea nici o navă... Se întîmplă însă că după cîteva zile comandantul se urcă pe comandă tocmai cînd Lockhart se prepara să înceapă manevra de reapropiere. Cînd Ericson scrută orizontul, nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Unde sînt navele convoiului, Lockhart, spuse el, consternat.

— Acolo, sir, răspunse Lockhart, indicînd un punct în noapte. Incepem îndată zigzagul de apropiere, adăugă el, pentru a justifica vidul nesfîrşit ce se întindea în faţa lor. Le vom regăsi peste exact şapte minute.

Ericson mormăi ceva, ceea ce, clin partea lui, nu însemna niciodată o aprobare. Lockhart urmărea minutele, intrebîndu-se ce se va face dacă coşmarul devenea realitate. In sfîrşit, navele reapărură, negre şi îndesate iar Lockhart avu un gest de uşurare care, în întuneric, îi scăpă comandantului.

— Execuţi zigzagurile după ceasornic ? întrebă Ericson.

— Da, sir.

— Atunci verifică de fiecare dată cînd modifici capul. Nu lăsa operaţia în grija şefului timonier, s-ar putea să facă o greşeală.

Apoi părăsi puntea fără alte observaţii.

Tocmai acest mod de comportare admira Lockhart la Ericson : cînd avea încredere în cineva, nu-l bătea la cap sub diferite pretexte, cu solicitudinea grijulie a unei doici. Şi avea totuşi toate motivele să fie îngrijorat şi, în consecinţă, tot dreptul să pună întrebări. Dacă Compass Rose se rătăcea de convoi din greşeala oricărui ofiţer subaltern, comandantul purta răspunderea.

Predarea cartului către Bennett era totdeauna un moment dezagreabil pentru Lockhart. După tradiţie, secundul prelua primul cart de dimineaţă, de la orele 4 la 8. Bennett se prezenta la timp, dar Lockhart era teribil de îngrozit, după ce ţinuse personal legătura cu convoiul pe tot timpul cartului, executînd zigzaguri rapide şi precise, să-l vadă pe Bennett părăsind puntea de comandă şi spunînd cu voce tare : „Timonier, vezi bastimentul cela ? Să mă previi îndată ce pierdem contactul !“, după care se închidea in cabina asdicului. „Intr-o bună zi, gîndea Lockhart, riscăm să ne pierdem cu toţii, numai fiindcă lui Bennett îi este teamă de curenţii de aer“.

In acea perioadă nu începuse încă războiul propriu-zis, ci mai degrabă ucenicia războiului şi cel mai penibil de suportat era monotonia ruiiului, rareori întreruptă de cutremurul produs de un val din prova, care le otrăvea toate momentele vieţii cotidiene, atît pe timp de veghe, cît şi de repaus. Abia îşi descleştau degetele crispate de pe balustrada punţii de comandă unde suportau patru ore în şir balansarea fără încetare a navei descriind un arc de 40°, că alte necazuri îi aşteptau în

timpul repausului. Cînd încercau să mănince, conţinutul farfuriei li se răsturna peste genunchi ; împrejur, mobilele pîrîiau, se deplasau, se loveau între ele. în cabine, cu toate precauţiile, se izbeau de uşi, de pereţi, riscau, îndată ce somnul le adormea vigilenţa, să fie răsturnaţi de pe cuşete peste talmeş-balmeşul de cărţi, hîrtii, încălţăminte şi fel de fel de alte efecte risipite de violenţa raliului.

Teribil de epuizaţi, n-aveau parte de un repaus adevărat. Nici un obiect nu rămînea la locul lui. Mereu cădea ceva peste ei, lucrurile porneau zgomotos în derivă. Orice mişcare devenea un ritm blestemat, îi obosea. Nu reuşeau să se agaţe de ceva, deveneau victimele unei secunde de neatenţie, învineţindu-şi picioarele, umerii, rănindu-şi buzele, scrintindu-şi gleznele ; situaţia era inerentă corvetelor pe mare. Cînd o priveau pe Sorrel plutind ca un dop de plută pe marea dezlănţuită, de departe li se părea că face faţă mai bine şi îi admirau ţinuta mîndră şi hotărîtă. Dar văzută de aproape, realitatea era aceeaşi.

Una din călătoriile de escortare a convoaielor din acea vreme le-a rămas întipărită în memorie. După o călătorie la ducere de nouă zile, au luat drumul înapoi de la mijlocul Atlanticului, încredinţaţi că vor avea parte de o traversare rapidă. Curînd şi-au dat seama că se înşelau. Se dezlănţui o furtună care dispersă convoiul, obligînd fiecare navă să ţină la capă timp de două zile, aşteptînd acalmia. In aceste două zile, Compass Rose străbătu doar 18 mile în tovărăşia unui mic cargou, victima unei avarii la maşini şi care ceruse să nu fie abandonat.

Timp de 48 de ore Compass Rose execută neîncetat cercuri de cîte trei ore, în jurul acestei semiepave, înfruntînd cu încetineală de supliciu munţi de apă şi rulînd, rulînd tot timpul, de părea că se smulge catargul.

Au pierdut una din bărcile de salvare, smulsă de un val gigantic. Au pierdut din butoaiele de ulei amarate la pupa, dar mai ales îşi pierdeau răbdarea, regăsind-o însă imediat, căci numai ea putea să le ducă rezistenţa pînă la capăt... Cînd tempesta sfîrşi prin a se autoconsuma, mai pierdură o zi pentru a regăsi restul convoiului. Călătoria a durat în total 22 de zile şi la capătul ei, Compass Rose, tot atît de dărîmată ca şi echipajul, părea a ieşi dintr-un val de maree. s,

Pe mare, în timpul escortării convoaielor, hrana de la bord

devenea repede neapetisantă, fadă. La fiecare pornire Compass Rose se aproviziona cu carne, pîine şi legume proaspete pentru cinci zile, după care treceau la regim monoton de salamuri şi conserve de tocană, galeţi şi ceai. Cutia de tinichea care conţinea tocana purta obişnuit eticheta îmbietoare : „Dejun preparat la ferma mamei-Jameson“ şi Morell, de fiecare dată cînd contempla în farfurie amestecul dubios, nu uita să declare : „Voi ţine minte să nu merg să dejunez vreodată la această doamna Jameson“.

Era destul ca să nu sufere de foame şi cum aceste alimente neplăcute se consumau în careul care, mai devreme sau mai tîrziu, era cuprins de umezeală, nu exista pericolul ca plăcerile mesei să-i sustragă de la datorie.

Au constatat însă că şi pe mare erau posibile momente de detentă, uneori chiar agreabile. Cîteodată, în timpul cartului de după amiază, nu era chiar nimic de făcut, încit se ruşinau de a fi plătiţi în timpul acesta. Nici un submarin nu ameninţa convoiul care avansa în linie perfectă ; soarele călduţ de primăvară strălucea pe un cer senin. Navele se desfăşurau intr-un cortegiu impunător, lăsînd fiecare în urmă un lung siaj spumos şi alb, semn al călătoriei paşnice care îi apropia de casă. Pe comandă, activitatea consta doar în înregistrarea schimbărilor de drum în timpul zigzagurilor şi în a menţine legătura cu nava comandant Viperous, în cazul cînd aceasta îşi termina siesta mai devreme ca de obicei. Vremea era călduţă, aerul răcoros şi pur. Sub picioare se simţea bătînd pulsul regulat al navei şi uneori se auzea muzica unui patefon, şiruitul uşor al scurgerii unui furtun, căderea unei căldări goale, care le amintea că pe Compass Rose în călătorie fără incidente, se aflau aproape nouăzeci de oameni ai echipajului.

Au avut în special unele nopţi de paşnic farmec, care îi răsplătea pentru o sută de ore de încordare. Ajunşi în ape adăpostite, munţii îşi profilau masele lor sumbre sub lumina lunii pline sau a stelelor strălucitoare. Alunecînd prin faţa falezelor înalţe, chila despica apa lăptoasă a mării, lăsînd un siaj scînteietor care se ondula în depărtare, înainte de a se pierde în reflexele lunii pe apă. Carturile se desfăşurau în încîntarea brizei nocturne, care susura -în jurul navei -tot atît de suav ca muzica din Insula lui Prospero. Morell şi Ferraby împreună, Lockhart şi Wells de asemenea, împărţeau carturile depănînd amintiri şi

întimplări ; cei căsătoriţi evocau împreună bucuriile căminului. Dar astfel de nopţi magice, fără oboseală şi alarme, erau rare ; cînd aveau parte de ele, le păstrau multă vreme dulceaţa amintirii. In zori, Ericson urca o dată sau de două ori pe comandă şi priveliştea zilei născînde, a navei învăluită în întuneric, totul i se părea atît de calm, încît aproape uita scopul călătoriei.

Alunecînd pe marea calmă, Compass Rose iradia liniştea unei adevărate croaziere.

In alte nopţi, mai agitate şi mai lungi, realizau gradul de călire netăgăduită la care ajunseseră. Incepeau să prevadă ceea ce viitoarele furtuni rezervau navei şi să le prevină consecinţele. învăţară să descopere la bord puncte de sprijin pentru a-şi echilibra paşii nesiguri de la un loc la altul, sau să se ancoreze solid în cuşete ca să nu fie răsturnaţi ; să-şi economisească căldura proprie şi să-şi ferească veşmintele de umezeală ; erau lecţii pe care o şcoală aspră le imprima pentru totdeauna. Suportau mai uşor lipsa somnului, deveniră capabili să suporte un număr incredibil de ore de veghe, fără a pierde din vigilenţă. Solicitările dure ale meseriei le modificaseră personalităţile iniţiale ; Lockhart îşi dădu seama într-o seară cînd, în loc de a alege una din interesantele cărţi cumpărate înainte de amharcare, se pomeni devorînd o veche revistă ilustrată : ,.La naiba, îşi reproşă el, am început să semăn cu Bennett !“ Avea în parte dreptate, intervenise o modificare necesară a firii sale. Trecuse vremea sensibilităţii, a gustului pentru lucruri delicate, emoţiile omeneşti trebuiau aduse la surdină pînă în ziua cînd cerinţele inumane ale războiului se vor fi terminat.

Constatau că cel puţin o etapă a fiecărei călătorii îi făcea să le uite pe toate celelalte ; de exemplu, ultima zi de drum, cînd se apropiau de uscat şi grăbeau spre port. Străbătînd Marea Irlandei, ultima, etapă spre casă, începeau să scoată nava din starea de haos, punînd iotul în ordine. Hublourile se deschideau, lăsînd să pătrundă briza înviorătoare, efectele ude se legănau pe frînghii, mesele şi scaunele, eliberate din amaraj, îşi reluau locurile obişnuite. Soarele lucitor usca curînd punţile supraumezite,' rămînînd pe ele doar un iz de sare. Delfinii şi pescăruşii se învîrteau neîncetat în jurul etravei, ca şi cum deschideau pentru Compass Rose drumul binevenirii.

Convoiul de nave pe care le protejaseră atîta vreme începea

ultima milă a călătoriei pe fluviu în sus, spre docuri. Greu încărcate, pînă la punţi, cu o povară, de nespus preţ, care le dădea o satisfacţie orgolioasă de a o putea curînd preda în bună stare. Acum, navele de escortă mergeau în fruntea celor pe care le protejaseră. Se apropiau în fine de locul de odihnă, acostau lîngă tancul pentru făcut păcură, poşta sosea la bord, aveau parte de băi calde, haine .curate şi somn liniştit, după multe zile şi nopţi în care toate acestea le lipsiseră.

5

Primii permisionari plecară : şase zile de concediu pentru jumătate din echipaj şi pentru trei din cei patru ofiţeri. Compass Rose urma să-şi cureţe căldările şi să procedeze la unele reparaţii. Era primul lor răgaz, de la armarea navei, cu cinci luni înainte. Toţi aveau sentimentul că binemeritau concediul şi Ericson, fără a confirma această stare de spirit, recunoştea, în sinea lui, că li se cuvenea din plin.

Timp de şase seri petrecute acasă, instalat într-un confortabil fotoliu, în faţa lui Grace, Ericson nu reuşi să se obişnuiască cu calmul de acasă. La bord, totdeauna era o activitate, chiar în port : ventilatoarele maşinilor şi dinamurile care nu se opreau niciodată, paşii sonori ai şefului de cart pe punte, semnalele recepţionate, ţăcănitul aparatului din staţia de telegrafie fără fir, sau radioul din careu, care încerca să remonteze inimile marinarilor rămaşi la bord şi lenevind pe nava acostată la cheul docului Gladstone. Acasă, nimic din toate acestea, doar clinchetul acelor de tricotat şi pocnetul cărbunilor pe grătarul căminului. Mama lui Grace nu sosise încă dar putea apare în curînd. John, fiul lor, era departe, pe mare şi pînă acum, Ericson nu căutase să-l întîlnească, deşi aparţinea aceluiaşi port de bază ; aşa că se afla doar cu soţia, în liniştea căminului. Pentru Grace, viaţa se desfăşura curent, dar pentru el contrastul era total cu modul lui de viaţă obişnuit. Mai erau şi alte amănunte cu care Ericson nu se împăca : atmosfera feminină, moleşitoare, aglomerată cu tot felul de nimicuri. Prea multe perne pe sofa, prea multe bibelouri fragile a căror frivolitate îţi sărea în ochi, prea multe franjuri la faţa de masă, în care i se încurcau deget

pic. Locul lui nu era acolo, avea impresia că-şi pierde din formă, tocmai într-un momexjt cînd cea mai mare austeritate era linia de conduită esenţială. A dormi cu Grace în patul lor mare, din camera de la etaj, constituia un răsfăţ, o căldurică de care nu era doritor. Era soţia lui, dar a se culca lîngă ea, ea adormită, îi producea o senzualitate care îi contraria firea lui de celibatar.

Poate că Grace observa rezerva soţului, dar nu lăsa să se vadă. De mulţi ani obişnuise să ia lucrurile aşa cum erau, inclusiv soţul, şi vremea de război nu era un moment potrivit ca să se întrebe ce zăcea în spatele unor relaţii rezonabile.

— Cît eşti de agitat, George, îi spuse într-o noapte cînd, tot întorcîndu-se de pe o parte pe alta, o trezise dintr-un vis plăcut. Nu poţi dormi ?

— Probabil, din cauza patului, răspunse el ciudos ; nu mă pot obişnui cu el.

— Credeam că marinarii pot dormi oriunde.

Intre adormită şi trează, firea ei se trăda printr-o observaţie pe care de obicei nu şi-ar fi permis-o.

— Eu nu mă pot obişnui cu acest pat.

— Vrei un ceai ?

— Nu, mulţumesc.

De cînd o trezise, Ericson nu mai avea altă dorinţă decît să o vadă neadormită, să-şi regăsească singurătatea. Discuţia în intimitate călduţă ducea la situaţii în care dîr- zenia lui era în pericol să se destrame. Chiar în timp de pace, simţea uneori dorinţa acestei renunţări. Marinăria este o meserie de celibatar inveterat şi, în timp de război, orice delăsare era aproape o trădare. Astfel de gînduri îl turmentau, în timp ce Grace adormea. Poate că el exagera ; poate că, de fapt, relavarea permisiei îi era necesară, dar nu-i dădea dreptul de a se complace. Mîine va merge în inspecţie la bord, doar pentru a vedea cum se comporta Compass Rose.

Intr-o cameră de hotel, Bennett sta de vorbă cu o femeie, o femeie oarecare, depravată, şi care trecuse prin multe. Hotelul se afla — sau mai degrabă, sta la pîndă — în spatele docurilor. Obişnuit, clientela se deda plăcea rilor trupeşti atît de continuu şi de precipitat, încît erau mai mulţi clienţi pe scară, decît în camere. Un fel de stup infect în care se debitează mecanic voluptate, învelită în poleială de dragoste. Dacă Bennett ar fi

ştiut că în acelaşi imobil, în acelaşi timp, se mai aflau încă patru membri ai echipajului, le-ar fi considerat drept acte de insubordine, fără să-i treacă un moment prin gînd că nici el nu era la locul lui acolo.

Bennett îşi desfăcea cravata în faţa unei oglinzi murdare şi în spatele lui arcurile somierii gemeau sub greutatea creaturii care se preparase pentru întîlnire. Intre timp, se închega o conversaţie corespunzătoare momentului.

— Ai avut parte de o călătorie plăcută, dragule ?

— Groaznică, nemaipomenit de groaznică, am să-mi dau demisia.

— Nu cred că vei reuşi.

— Am să găsesc o cale. N-am să rămîn ţintuit pe această nenorocită de navă mică.

— Trebuie că e tare caraghios cu toţi bărbaţii aceia înghesuiţi pe navă ; despre ce vorbesc ?

Bennett, scoţîndu-şi pantalonii, se opri şi întrebă :

— Despre ce crezi ?

— Cred că tot timpul, despre dragoste.

— Cam aşa ceva, spuse Bennett.

— Se spune că toţi marinarii sînt la fel.

Obişnuită cu cruzimile şi violenţele obiceiurilor meseriei sale, femeia îşi permise o mică revanşă.

— Scria aşa ceva, despre asemenea obiceiuri, acum cîteva zile în Mirror ; marinarii sînt mereu în atenţia ziariştilor.

— Am auzit de aşa ceva, spuse Bennett. Totdeauna umblă după senzaţional, dar fără să-şi compromită pana.

Femeia rîse mecanic. Glumele indecente nu erau o noutate pentru ea, şi nici n-o distrau, dar stimulau pe clienţi. Un client aproape căzuse din pat de rîs, povestindu-i despre un prieten al lui care căpătase un cîrcel şi a trebuit dus la spital cu femeia alături de el pe targă. Ţinînd seamă de felul ei de viaţă, femeia nu era dispusă nici sâ zîmbească la asemenea povestiri...

— Haide, spuse Bennett, îndreptîndu-se spre pat, de cînd aştept acest moment.

— Vai de mine, ripostă femeia, ce eşti atît de grăbit şi excitat ? Nu eşti cumva francez ?

— Un singur lucru este francez la mine, răspunse Bennett cu un hohot de rîs grosolan.

Femeia surise din nou şi gîndi : „Ce tip ciudat !“ Apoi insistă :

— Sînt sigură că eşti francez ; se spune că ăştia sînt atît de pasionali, că nu trăiesc mult.

— Am trăncănit destul, zise Bennett, cu intenţii semnificative. De patru luni port cu mine povara asta...

— Ai dreptate, adăugă gînditoare femeia. Fii atent...

Morell ar fi dorit mai bine să petreacă seara liniştit, acasă, dar răspunse :

— Desigur, draga mea ; unde vrei să mergem ?

Elaine Morell nu răspunse imediat ; sînt la Londra multe locuri unde să petreci şi nu aveau decît cinci zile la dispoziţie. N-o împiedica nimic să le frecventeze şi în absenţa lui, dar era bucuroasă să profite cît mai mult şi în timpul cînd soţul îi era acasă, cu uniforma lui care îi şedea atît de bine, dar păcat că nu avea decît un galon cusut pe mîneci, ceeace îi părea cam prea modest. Se privi în oglinda toaletei, îşi aranjă o buclă de la ceafă şi răspunse :

— Decide chiar tu, dragul meu. în fond, tu să hotărăşti, căci tu eşti în permisie.

Alungit pe cuvertura patului, Morell se întreba în sine dacă el hotăra, ba chiar dacă soţia lui îi aparţinea realmente. In prezenţa acestei creaturi minunate, raţiunea şi voinţa i se topeau într-o secundă. Cu un simplu gest drăgăstos, ea îi răsturna cele mai dorite proiecte. Lumea îl socotea pe Morell un om ponderat, cu judecată sigură şi i se prezicea un viitor foarte frumos în barou. Dar nimeni nu bănuia senzualitatea dizolvantă pe care căsătoria o imprimase caracterului său.

Elaine nu era decît o prea puţin importantă actriţă a teatrelor de mina a doua din West End, deocamdată fără angajament. De altminteri, războiul părea a-i fi procurat şi alte preocupări foarte absorbante. Cînd Morell se căsătorise, s-ar fi crezut că şi el „interpreta un rol“, atît de neprevizibilă era reuniunea lui cu această femeie fermecătoare. Dar contrastele dispărură în ziua cînd — în prezenţa Elainei — el începu a renunţa la personalitatea proprie ; îi vorbea cu o tandreţe timidă, care ar fi mirat pînă la stupoare pe prietenii lui ; îi asculta flecăreala gurii ei drăgălaşe cu o atenţie tot atît de respectuoasă ca un discurs al preşedintelui către membrii juriului la tribunal.

Şi, mai ales, n-o contrazicea niciodată. De exemplu, în momentul acela era teribil de obosit : de trei nopţi cinau şi

dansau în oraş, acum dorea niţel calm şi o vroia pe Elaine numai pentru el. Dar ea declarase de la început că se mîndrea să-l arate peste tot, la cocteiluri, la restaurante, în localuri de noapte. Chiar în prima noapte s-au întors la ora 4 dimineaţa ; ajunşi acasă, ea îl recompensă cu o dărnicie calculată, care după trei luni petrecute departe de ea, îl lăsă sfîrşit, extenuat. După care, cu un murmur al vocii care lui îi redădea forţe chiar în culmea extenuării, ea îi spuse :

— Dragule... ar trebui să ne despărţim mai des... pentru a reveni mai des... Ai fost formidabil.

După asemenea primire pasionată, cum să mai reziste la cel mai mic capriciu al ei? Şi dacă încerca să reziste, cît timp va mai dura ardoarea ei ? Figura ei fermecătoare, buzele care chemau sărutare, corpul... care părea creat doar pentru a primi amprenta bărbatului, îl antrenau irezistibil pe Morell într-un univers senzual de care nu se săturase în cei doi ani de cînd se căsătoriseră. Membrele ei flexibile, corpul care scînteia parcă pentru a-i spori plăcerea, îi inspirau o dorinţă mereu nestinsă, vecină cu nebunia. Acum, privind-o imbrăcîndu-şe în faţa lui, par- fumîndu-şi gîtul şi umerii, punîndu-şi sutienul pe sinii perfecţi, îl năpădea o tulburare insuportabilă. După voinţă, Elaine se pricepea totdeauna să-i stîrnească fantezia, dar aceasta i se aprindea şi mai violent cînd ea nu-l provoca.

Era conştient că ea îi cerea prea mult, că abuza de omul rece ce-şi imagina el însuşi că este. Dar o singură privire, un simplu gest al ei îl făceau să abdice ; altminteri s-ar fi considerat că se comportă ca un mocofan. Apoi dacă ea nu ar fi mulţumită de el, dacă el nu s-ar lăsa condus de capriciile ei, ar fi fost periculos : mai existau atîţia bărbaţi...

Unul din aceşti „alţi bărbaţi" telefonase chiar în seara cînd Morell sosise acasă.

— Răspunde tu, îi spusese Elaine, sînt în baie.

Morell ridică receptorul : o voce bărbătească, pe un fond de muzică şi zgomot de alte voci, întrebă :

— Elaine ? Sîntem aici la o recepţie elegantă şi trupul tău adorabil este solicitat. Nu vii ?

— Alo, replică Morell, destul de zăpăcit.

— Ah, scuzaţi, răspunse vocea, cine este la aparat ?

— Morell.

— Cine ?

— Morell.

— Ah, foarte bine. (Un scurt rîs înăbuşit,apoi :) Imi pare rău, nu ştiam că v-aţi întors.

— S-o chem pe soţia mea ?

— Nu-i nevoie, la revedere.

Era vocea unui om beat, desigur mai puţin beat decît căuta să pară.

Şi în seara aceea au dansat pînă tîrziu într-un local de noapte atît dc aglomerat, de zgomotos şi cu o atmosferă atît de libertină, încît Morell avea impresia că se afla într-o grădină zoologică. Elaine cunoştea pe majoritatea celor ce păreau obişnuiţii localului, mai ales o duzină de aviatori ,care defilară pe rînd dinaintea ei pentru a o invita la dans. Mai tîrziu, înlănţuită de soţul ei, în lumina obscură ce domnea asupra ringului de dans, ea îi mîngîie unul dintre galoane, murmurînd :

— Dragul meu, cînd vei fi înaintat ?

Şi Morell, puţin mîndru de capul Elainei sprijinit de umărul lui, se simţi ridicol. Dar odată întorşi acasă, ca de obicei, ea ştiu să-l facă să uite totul ; excitată de alcool, îl extenua în îmbrăţişări pînă ce îl cuprinse un somn adînc, singurul remediu în stare să-l calmeze.

De fapt, se afla în permisie.

Lîngă Mavis, Ferraby cunoscu ore minunate, pline de tandreţe. Ea locuia acum într-o mică locuinţă la marginea orăşelului Purley, unde prezenţa mamei ei aducea un element puţin favorabil intimităţii, în timpul meselor şi al serilor. Dar el era atît de fericit s-o revadă, se simţea atît de fericit de a redeveni ,,cineva", de a i se da consideraţie, după toate umilinţele cu care îl gratificase Bennett, încît dispariţia constrîngerilor din cadrul strimt al navei ştergeau cu desăvirşire inconvenientul prezenţei soacrei sale. Revenirea la atmosfera de tandreţe a momentelor lor de solitudine constituia un contrast atît de izbitor cu viaţa lui pe navă, incit, la început, nici nu-i venea să creadă că este reală.

— Ce brută, exclamase Mavis, revoltată, cînd Ferraby îi descrise comportările lui Bennett şi îi povesti unele din procedeele lui. Cum de i se tolerează să se poarte astfel?

— Asta se cheamă disciplină, spuse Ferraby.

De fapt, nu era deloc convins şi nici nu îndrăznise să-i

povestească totul : erau umbre urîte, ce trebuiau alungate.

— Secundul, explică el, comandă pe navă şi, în consecinţă, şi ofiţerilor.

— Dar nimic nu-l îndreptăţeşte să se comporte atît de oribil.

— Aşa e felul lui.

— Ar trebui să i se interzică să se comporte astfel, reluă ea, şi tare aş dori să-i spun acestui individ ce cred despre el.

Drăguţa de Mavis, atît de tandră, atît de seducătoare, în pantaloni şi mulată în vesta de angora bleu, cu dulcea ei figură crispată de mînie şi necaz ! O îmbrăţişa şi spuse :

— Să nu ne mai gîndim la asemenea lucruri. Dacă am merge să ne, plimbăm ?

— Nu eşti prea obosit ?

— De ce să fiu prea obosit ?

Mavis plecă capul, roşind :

— Gordon Ferraby, să-ţi fie ruşine, ştii prea bine ce vreau să spun.

Cu soţia la braţ, Ferraby avu sentimentul că este într-adevăr un bărbat.

Dar discuţiile despre Bennett îi redeşteptaseră amintiri urîte, care începeau să-l obsedeze. Intr-o noapte avu un vis cu Compass Rose luptînd cu furtuna şi Bennett vociferînd la el, interzicîndu-i să dea ordine corecte la cîrmă, astfel incit erau în pericol să eşueze ; se deşteptă gemînd, în plină panică, muiat de sudoare, tocmai cînd Compass Rose se lansa printre brizanţi spre un şir de stînci. Mavis îl luă în braţe, speriată de trupul lui tremurând, fiecare frison revelînd o insuportabilă dramă interioară. El se scuză de a o fi deşteptat din somn, părînd a-i cere iertare că avea o infirmitate incurabilă şi compătimind-o din toată inima că avea un asemenea soţ.

— Probabil că am avut un vis urit, murmură el cu voce scăzută ; iartă-mă, draga mea.

— Dar ce visai ?

— Că eram pe navă.

— Povesteşte-mi şi mie visul.

— Nu-mi mai aduc aminte de ce era vorba.

Ceva mai tîrziu, cînd ea îl strîngea în braţe, îngrijorată şi cu compasiune, el se decise şi mărturisi totul, temerile şi eşecurile, îndoielile despre sine însuşi, adevărata poveste a ultimelor luni. In întuneric, cu capul pe umărul lui Mavis,

spovedania era mai uşoară, aşa că renunţă la orice amor propriu. Cînd termină, Mavis era mai emoţionată decît el ; împărtăşea teroarea reîntoarcerii lui la bord şi se frămînta, ca şi el, de lamentabila dilemă. Mărturisirile lui o îngrozeau, cu atît mai mult cu cît, în nici una din scrisori, cu umor şi pline de încredere, el nu făcea nici o aluzie la necazuri. Gordon nu mai era omul ce cunoscuse şi cu care se căsătorise ; ce făcuseră din el ?

Au stat de vorbă pînă tîrziu, noaptea. De fapt, Mavis nu putea decît să-i arate încrederea ei în el, ceea ce era foarte puţin. Dar de fiecare dată cînd îl sfătuia să ceară schimbarea de navă, el răspundea încăpăţînat : „Nu pot renunţa la ceea ce m-am angajat voluntar."

Imposibil să-l convingă că putea abandona fără dezonoare o profesiune care se dovedea că îi depăşeşte forţele si era infinit mai penibilă decît crezuse ; nu admitea că tratamentul odios la care îl supunea Bennett schimba radical clauzele angajării sale. Obsedat parcă de o dorinţă tenace de autodistrugere, Ferraby refuza să capituleze.

Din multe motive, după acea noapte, Mavis dori să aibă cit mai curînd un copil.

Plecările în permisie au fost trase la sorţi şi lui Lockhart îi revenise să rămînă la bord ca ofiţer de gardă. Urma să-i vie rîndul data următoare şi el nu regreta situaţia ; era tot un fel de vacanţă, după gustul lui, deoarece în momentele libere se putea comporta ca în permisie : citind, ascultînd radio, destinzîndu-se după zbuciumul ultimelor luni. Pe Compass Rose cu căldările demontate şi ventilatoarele în repaus, domnea deplină linişte ; părea ciudat : după atîta agitaţie, nava era cuprinsă de o lene provizorie, asemănătoare cu sentimentul ce încerca Lockhart. Acesta avea multe de făcut, dar nimic care să ceară concentrarea spiritului. După micul dejun, vedea echipajul la adunare şi remitea lui Philipps lista lucrărilor de curăţenie şi piturare de efectuat, cerceta poşta sosită ; la ora 16 trimetea pe permisionari, spilcuiţi şi ferchezuiţi la mal ; la 21 făcea rondul pe navă pentru a vedea dacă totul era în ordine pe noapte. Mesele, parcă erau gustări de excursie : bucătarul şef şi şeful ordonanţelor Carlslake erau în concediu ; organizarea meniului revenea celei de a doua ordonanţe, Tomlinson, care altădată ţinuse un mic bufet pe Edgware Road unde se serveau la repezeală

cîrnăciori fripţi şi pateuri calde ; nu se pricepea să lucreze într-un careu de ofiţeri. Dar, rămas singur, Lockhart reluase vechiul său obicei de a citi în timpul meselor, aşa că nu dădea atenţie lacunelor serviciului şi calităţii bucatelor.

Compass Rose era legată alături de Viperous care şi el îşi curăţa căldările. Pentru prima dată, Lockhart putea examina mai de aproape un distrugător şi, profitînd de vecinătate, se ducea deseori la bordul lui. Ofiţer de gardă era un tînăr locotenent activ care, păstrînd convenienţele de la inferior la superior, nu prea lua însă în serios un căpitan din rezerva voluntară. Lockhart observa amuzat acest permanent conflict dintre deferenţa reglementară ce se datora celor două galoane ale lui şi dispreţul ce-i inspira un amator. Căci la bordul lui Viperous nu exista nici urmă de amatorism. Severa atmosferă a Marinei Regale şi prestigiul profesional inerent unei activităţi pe distrugător formau o combinaţie foarte puternică. Viperous şi Compass Rose făceau, indiscutabil, parte din aceeaşi activitate şi înfruntau aceleaşi încercări, dar primul era vîrstnicul şi privilegiile de vîrstă sînt incontestabile. Poziţiile relative în ierarhia navală păreau acum să aibă mai puţină importanţă ca la început. Lockhart, şi mulţi alţii, începeau să acorde mai multă încredere corvetelor, de la trecerea în retragere a traulerelor şi remorcherelor, socotite definitiv ca improprii pentru serviciul de escortă ; a naviga la bordul corvetelor, conferea acum marinarilor un renume de oameni tari şi o reputaţie specială.

In timpul concediului navei, Lockhart primi cîteva vizite, printre care cea a locotenentului comandor Ramsay, comandant pe Sorrel, corveta soră, care într-o bună zi apăru în cadrul uşii careului.

— Este cineva aici ? întrebă el cu voce tare.

Ramsay era robust, sanguin, jovial şi rula r-urile ca cei din vest ; la bordul navei sale el trecea drept teribil de sever, dar abandona această reputaţie îndată ce ajungea dincolo de schela de debarcare.

— Vă salut, sir, spuse Lockhart, renunţînd a mai citi ziarul. Poftiţi.

— Comandantul vostru este la bord ?

— E încă în permisie. Vă pot oferi ceva de băut ?

— Da, dacă se poate, gin. Văd că ai primit al doilea galon. Ce fel de om este secundul vostru ?

— Insuportabil, răspunse Lockhart cu o strâmbătură a figurii.

— Vă cam muştruluieşte, nu-i aşa ?

— Ţine... o disciplină riguroasă.

— Este un fel de a vorbi... zise Ramsay, surîzînd. Aşa v-a fost norocul.

Discutară apoi un moment despre grupa de nave de escortă şi probleme de meserie. Ambii arătau aceeaşi resemnare ironică, caracteristică celor de pe corvete, cînd vorbeau despre navele lor.

Ramsay povesti cu amănunte o întîmplare neplăcută a corvetei Sorrel în cursul ultimei călătorii de escortă : un val cît un munte se sfărîmase exact peste comandă, smulsese două hublouri ale camerei hărţilor şi îndoise balustrada comenzii. Lockhart îşi trecu în revistă amintirile cu speranţa de a găsi un incident care să întreacă pe cel relatat de Ramsay ; pînă la sfîrşit, renunţă.

— Probabil că in curînd ai să devii secund, spuse Ramsay la plecare, pe neaşteptate.

Remarca îi dădu de gindit lui Lockhart şi o mare satisfacţie : niciodată nu se aşteptase la aşa ceva. După o examinare mai în detalii, ajunse la concluzia că acum faptul ar fi mai puţin surprinzător decît la începutul anului.

Un alt vizitator a fost chiar Ericson, care apăru la bord puţin timp înainte de expirarea permisiei şi cercetă cele mai mici colţuri ale navei, ca un proprietar puţin încrezător. Indată, Lockhart îşi dădu seama de tot ceea ce se executase fără rînduială sau chiar se omisese dar, în general, comandantul părea mulţumit să constate că în timpul absenţei sale Compass Rose nu suferise nici o avarie. Luă dejunul la bord şi pentru a sublinia caracterul ocazional al vizitei sale, se comportă pe picior de egalitate cu Lockhart, ceea ce era cu totul neprevăzut din partea lui. Insistă în special asupra dificultăţilor de a înainta în grad pe timp de pace, în comparaţie cu posibilităţile mai rapide create de război. Lockhart avea impresia că Ericson începea să-şi schimbe părerile despre amatori, pe care înainte le lăsa să se întrevadă. Convorbirea din timpul dejunului îi lăsă lui Lockhart un sentiment de respect, aproape de adoraţie pentru comandant, sentiment pe care, cu puţin înainte, nu l-ar fi acceptat, considerîndu-l ca o atingere a personalităţii proprii ; un alt mod de gîndire de altădată dispărea. Dar dacă noile sale

opinii urmau a fi tot atît de naturale, de spontane, ca aceasta, Lockhart era bucuros de perspectiva lor.

6

In seara reîntoarcerii permisionarilor la bord, Lockhart, Morell şi Ferraby se aflau în careu, cînd îşi făcu apariţia Bennett, cam rostogolindu-se pe scară. Fără îndoială, era beat şi cu aproape toţi nasturii de la pantaloni descheiaţi. Aspectul îi era atît de scandalos, încît celor trei le era imposibil să-l accepte fără o vie reacţie. In timp ce îl priveau în tăcere, Bennett îşi găsi mai întîi de lucru la bufet. In sfîrşit, se întoarse, cu un pahar în mînă, şi îi fixă cu privirea, pe rînd.

— Bine, bine, bine, exclamă el cu un crescendo ridicol; băieţaşii s-au întors la ora cuvenită ? Cum v-aţi desprins de deliciile permisiei ?

Nici unul nu răspunse.

Gesticulînd ca orice beţiv, vărsă jumătate din pahar pe scurtă şi sughiţă :

— Formaţi un faimos trio de şmecheri.

Apoi îl privi provocator pe Lockhart :

— Ce s-a întimplat în timpul absenţei mele ?

— Nimic de seamă.

— Bănuiesc că ai şters-o la uscat de cîte ori ai putut.

Trase o enormă duşcă de whisky şi se înecă. Apoi îi privi pe rînd pe Morell şi Ferraby :

— Cît despre voi, cei însuraţi... însurăţei..:

Pierdu şirul gîndului dar, din păcate, îl regăsi :

— ...aţi petrecut bine, nu-i aşa ?

— A fost foarte plăcut, spuse Morell, după o pauză.

— Pun rămăşag că fiecare din voi a lăsat ceva la copt, termină el grosolan.

Brusc, figura îi deveni pămîntie şi ieşi din încăpere împleticindu-se. Il auziră bălăbănindu-se greu pe scară şi trîntind uşa de la toaletă.

— Ce naiba înseamnă această frază extraordinară ? întrebă Morell.

— In locul dumitale, îi răspunse Lockhart jenat, nu i-aş da

atenţie.

— Dar ce a vrut să spună ? insistă Morell.

Cu menajamente nesfîrşite, Lockhart îi explică aluzia la o eventuală paternitate. Dar cu toate nuanţările explicaţiei, reacţia a fost aşa cum inevitabil se aştepta : Ferraby deveni purpuriu şi plecă privirea. Cît despre Morell, îşi pierdu masca de indiferenţă şi figura îi luă o expresie teribilă de mînie şi dezgust.

— Ce oribil personaj ! spuse el. Cum să scăpăm de el ?

— Incep să cred că însuşi Bennett va face tot posibilul ca să scăpăm de el, zise Lockhart, mulţumit că schimbau subiectul discuţiei. Ultima escortă de convoi cred că i-a lăsat o amintire atît de rea, încît n-aş fi surprins dacă s-ar lăsa de meserie.

— Dar cum poate să facă ? întrebă Ferraby cu o voce deprimată, slabă, aproape în şoaptă.

— Oh, spuse Lockhart cu un gest vag, sînt mijloace. Dacă aş fi în locul lui, aş simula că sufăr de ulcer duodenal. In marină asemenea cazuri sînt luate foarte în serios ; la cel mai mic simpton, eşti imediat debarcat de teama unei crize fatale în plină mare.

— Poate că n-ar strica ca unul dintre noi să-l înveţe, spuse Morell după un moment de gîndire. Nu cred că i-ar părea rău, dacă un cuvînt de-al nostru i-ar servi să-şi ajungă scopul.

— Cred că ştie de pe acum ce are de făcut, observă Lockhart.

— Ce fericire dacă ar pleca ! exclamă Ferraby, tot aproape pe şoptite. Cit de diferită ar deveni viaţa noastră !

— S-au întîmplat şi lucruri mai puţin previzibile, zise LockharL

— Dar greu să fi fost mai plăcute, răspunse Morell. Cel puţin, după propria mea părere.

Datorită uneia din acele coincidenţe care rezolvă cîteodată cele mai haine circumstanţe, cele discutate deveniră realitate. Chiar a doua zi, în timpul dejunului, Bennett, care înfulecase cu ardoarea obişnuită, începu brusc să se bată cu mîinile pe burtă şi emise un rîgîit caracteristic.

— La naiba, strigă el, cu o voce sugrumată de emoţie şi de pireul de cartofi înghiţit, mă doare !

— Ce ai ? întrebă Ericson cu aparenţă de interes.

— O durere infernală.

Bennett mai scoase un vaiet, mai sfîşietor, şi se îndoi peste masă, continuînd a-şi apăsa burta cu mîinile, respirînd cu un fel de horcăit, printre dinţii cu goluri între ei. Pentru multe motive,

era un noroc ce merita să fie binecuvîntat.

— Ai face bine să le întinzi, îi spuse Ericson. Du-te şi te culcă.

— Doamne, ce chin !

— Poate că ai băgat ceva în cuptor ? îl întrebă cu candoare Morell, zbîrlindu-şi sprîncenele în accent circumflex şi privind la Lockhart pe care îl umfla rîsul.

Bennett se ridică cu greutate şi porni împleticindu-se spre uşă.

— Mă duc să mă întind, suspină el ; va trece.

Şi ieşi pe uşă, gemînd în gura mare.

— Ce necaz pe capul lui, zise comandantul.

— E foarte regretabil, spuse Morell, dar cred că nu putem face nimic pentru el.

Observaţia lui Morell însemna limpede că dorea o schimbare a discuţiei şi Lockhart cu greu se stăpîni. să nu bufnească în rîs.

— De ce vă tot vine să rîdeţi ? întrebă Ericson.

— Mă iertaţi, sir, răspunse Lockhart, care avea toate motivele să se considere vizat ; mă gîndeam la ceva.

Morell încruntă sprîncenele, prefăcîndu-se admirabil că-i dezaprobă :

— Nu este deloc frumos din partea dumitale, în asemenea împrejurări, spuse el rituos. Nu te-aş fi crezut în stare, cînd secundul suferă, să rîzi gîndindu-te la altceva.

Ericson îi privi pe rînd ; se pregătea să vorbească, apoi renunţă. Evident purtarea lor nu era cum trebuie. Dar şi el îşi dădea seama că plecarea lui Bennett, mai mult sau mai puţin voluntară, ar fi limpezit atmosfera. Singurul inconvenient al incidentului era că poate boala lui Bennett era reală şi Compass Rose era gata cu pregătirile şi pleca probabil a doua zi.

Previziunile erau justificate : Bennett continuă să geamă toată după amiaza, iar seara fu evacuat la spitalul naval, de unde nu se mai întoarse. A doua zi de dimineaţă, cînd Ericson îl convocă pe Lockhart în cabina sa, avea pe birou două mesaje dificil de împăcat între ele unul era ordinul de plecare la ora 16, celălalt era referitor la Bennett.

— Lockhart, începu Ericson, secundul va lipsi de la bord un timp, e bănuit de ulcer duodenal.

— Oh ! făcu Lockhart.

Satisfacţia de a fi prevăzut cum se vor desfăşura lucrurile îi dădea o poftă grozavă de rîs, dar deodată un gînd îi trecu prin

minte : se prepara ceva, ceva ce-l privea personal, în legătură cu viitorul lui. Aştepta să continue comandantul, sigur de ceea ce va auzi, totuşi cam îngrijorat, că poate sperase mai mult decît se cuvenea.

Ericson plecă fruntea preocupată asupra celor două mesaje.

— Pornim azi după amiază, spuse el şi plecăm fără Bennett. Căci în acest scurt răstimp, este puţin probabil să obţinem un înlocuitor. Aşadar, continuă el ridicînd privirea, va trebui să preiei dumneata răspunderile de secund şi să reorganizezi carturile pe o nouă bază.

— Am înţeles, sir, răspunse Lockhart.

Se mira că inima nu-i bătea mai tare din cauza profundei bucurii ce simţea. Secund de navă... Era gata, trebuie să fie gata. Va trece mult timp pînă se va mai prezenta o atare ocazie.

— Te voi ajuta, continuă Ericson ; sînt convins că vei fi în stare să asiguri serviciul pînă la sosirea unui în- înlocuitbr.

— Desigur, pot face faţă serviciului.

— Eşti aşa de sigur ? spuse Ericson, privindu-l din nou.

Căci Lockhart răspunsese cu o rapiditate puţin reglementară, cu totul neobişnuită în raporturile dintre ei.

— Da, sir.

— Bine, răspunse Ericson, vom vedea... Deocamdată caută să te descurci cît mai bine.

Şi Lockhart părăsi încăperea cu ferma hotărire de a corespunde.

La plecarea convoiului, Lockhart preluă cu încredere răspunderea propusă. In ce priveşte organizarea carturilor, intervenea un avantaj pentru el : lua acum cartul de dimineaţă, de la ora 4 la 8, şi fiind începutul verii, însemna aproape 4 ore de cart la lumina zilei, în loc de tensiunea şi dificultatea cartului de la mijlocul nopţii, total pe întuneric. Din prima după amiază, cînd, după o ultimă inspecţie însoţit de Tallow, raporta comandantului că Compass Rose era gata de plecare, se preocupa să nu fi neglijat ceva important. Nu-i era teamă, se simţea personal şi profesional interesat, precum şi dornic să repurteze succese ; dar tot timpul acestei călătorii de escortă a convoiului cît şi în călătoriile următoare a muncit mult mai din greu ca înainte.

Avea obligaţia să prezinte în orice moment comandantului

nava complet gata să facă faţă oricăror împrejurări. In port, răspunderile sale aveau ca obiect mai ales disciplina, aprovizionarea cu muniţii şi provizii, organizarea şi supravegherea echipelor de întreţinere. Pe mare, răspunderile sale solicitau calităţi mai importante şi făceau parte mai directă din meşteşugul războiului ; era deci mai mare pericolul de a comite erori. In fiecare zi trebuia să verifice starea armamentului şi obuzelor, să desemneze oameni care să corecteze eventualele defecţiuni. Trebuia modificată ordinea carturilor, să le întărească, să inspecteze de două ori pe zi cazarma echipajului ca să verifice cum era întreţinută şi dacă era uscată ; altminteri viaţa la bord devenea prea inconfortabilă. La căderea nopţii Compass Rose trebuia să se facă una cu întunericul, fără nici o licărire la bord, cu toate armele la locurile lor şi fiecare om cunoscînd exact rolul ce-i revenea, în orice eventualitate. Programul era încărcat, dar Lockhart se simţea încurajat de ajutorul primit din partea lui Ericson, a cărui putere de muncă nu slăbea niciodată. Morrel şi Ferraby îi dădeau un concurs prietenesc, de care era foarte bucuros. Liberat de intolerabilul regim impus de Bennett, ei doreau sincer succesul înlocuitorului şi-l ajutau prin toate mijloacele, mai ales în perioada nesigură a începutului.

Căci, în fine, scăpaseră de Bennett ; dispăruse în meandrele întortocheate ale spitalelor şi consultaţiilor medicale şi nu mai auziră niciodată vorbindu-se de el. Promovarea în funcţia de secund a lui Lockhart nu se realizase fără oarecare ezitare din partea comandantului şef la Operaţiilor din Vest. Noul ofiţer trimes pentru completarea careului, locotenentul Baker, era mai tînăr decît Ferraby şi se spera că va reuşi să capete încrederea în sine necesară ; dar contrariul părea mai probabil. Odată constituită şi pusă la punct, noua echipă transformă totul pe Compass Rose. Careul deveni un loc plăcut, unde se relaxau şi se simţeau ca acasă, fără a mai fi sîcîiţi cu observaţii. După cele şase luni de bănuitoare şi ineptă tiranie, se bucurau în fine de o libertate plăcută, de care nici unul nu înţelegea să abuzeze. Un sentiment asemănător se răspîndea printre oamenii echipajului, unde procedeele grosolane ale lui Bennett provocaseră de asemenea resentimente, determinaseră reacţii exprimate prin lene şi tragere la fit. Certitudinea că, fără a cădea în slăbiciune, Lockhart era un şef mai înţelegător, aduse un randament mai

bun. La început au trebuit reprimate cîteva indiscipline ale permisionarilor care, pentru a justifica întârzierile, invocau motive nereale. Unul dintre culpabili pretinse că a fost rechiziţionat ca pompier pentru a combate incendiul într-un cămin ; după anchetă Lockhart îl demască : în cursul nopţii respective şi pentru prima oară în patru luni, brigada de pompieri din Liverpool nu executase nici o intervenţie. Comandantul expedie pe mincinos la închisoare şi, de atunci, numărul celor ce recurgeau la asemenea încercări diminuă sensibil.

Ericson se felicita de ameliorarea intervenită. Obţinuse cu oarecari dificultăţi numirea lui Lockhart, lovindu-se de neîncrederea încăpăţînată a unor şefi ; stăruise însă, considerînd că merita osteneala : atît el, cît şi nava câştigau un sprijin a cărui valoare urma să sporească în viitor.

Printre alte atribuţii, Lockhart o avea şi pe aceea de medic la bord, sarcină ce îndeplinea încă de la ambarcare deoarece, imprudent, declarase că, pe vremuri, unul dintre unchii lui fusese chirurg la Guy’s Hospital. La început nu s-a ocupat decît de dureri de dinţi sau scoaterea unui gunoi din ochi şi de o invazie rebelă de păduchi, cu toate că în această privinţă n-avea nici o experienţă personală. Pe mare nu se întîmplase încă nimic grav, iar în port cazurile serioase se tratau la spital. Dar Lockhart ştia că nu totdeauna va fi la fel. Pe alte corvete, în urma torpilărilor, au avut răniţi la bord şi, mai devreme sau mai tîrziu, se va găsi şi el în prezenţa unor situaţii similare, fără a fi capabil să acorde ajutorul necesar. Deocamdată gonea asemenea gînduri ; pînă în prezent nici măcar un simplu accident de automobil nu-l pusese în contact cu sîngele şi cu răniri violente şi se temea să nu reacţioneze insuficient sau eronat dacă se iveau asemenea cazuri. Deseori îi venea în gînd expresia „a leşinat la vederea sîngelui" şi simţea o penibilă anxietate. „Şi dacă leşin, se întreba el, dacă nu pot face faţă situaţiei ?“ Conştient, era singura răspundere la care dorea să poată renunţa. Se auto-asigura că, pînă în prezent, această sarcină fusese doar un fel de sinecură şi problemele de diagnostic cu care fusese confruntat nu ii depăşeau posibilităţile şi nu justificau o demisie.

La plecarea într-un convoi, pe cînd navele se înşiruiau după

ce coborîseră încet fluviul, un petrolier făcu un semnal către Compass Rose, pe care Wells îl transmise comandantului :

— Din partea petrolierului, sir : „Aveţi un medic la bord sau puteţi da o consultaţie ?“

Ericson se adresă lui Lockhart, care se afla alături pe comandă :

— Ce spui. Lockhart ?

— O să mă ocup, sir. De la distanţă, nu risc să fac prea mult rău.

— Bine, răspunse Ericson, apoi se adresă către Wells . Transmite : „Putem da o consultaţie ; care sînt simptomele ?“

Semnalele luminoase clipiră din nou, apoi Wells, după ce citi răspunsul, scăpă un „Oh !“ scandalizat. Pentru prima oară. Lockhart îl vedea pe Wells pierzîndu-şi calmul şi se temea de ceea ce îl aştepta. Redevenit impasibil, Wells semnală : „Primit mesajul", apoi spuse :

— Fvăspunul, sir ; „Un prepuţ congestionat":

Pe comandă se aşternu o tăcere meditativă.

— Sir, spuse în fine Lockhart, îmi mărturisesc cinstit incompetenţa.

— Te înţeleg, răspunse Ericson.

Era una din remarcile ocazionale care îi dovedeau lui Lockhart că Ericson nu era un simplu bun comandant.

— Avem la bord vreun priceput în materie ?

— Nu, sir.

„Cred ca nu putem face nimic pentru bolnavul vostru,“ dictă Ericson lui Wells, continuând : „Comunicaţi mesajul distrugătorului, care are medic la bord“.

După care declară gînditor :

— Frumos început de călătorie pentru pacient, călătorie ce va dura douăzeci şi una de zile. Asta îi va învăţa ca data viitoare să nu mai frecventeze aceeaşi adresă.

Semnalele pe care Viperous şi Compass Rose le schimbară în privinţa acestui caz nu au fost din cele care se înscriu în registrul de semnale şi lui Lockhart îi scăzu şi mai mult entuziasmul de a-şi continua cariera medicală. Mai tîrziu, în mijlocul Atlanticului, cerură veşti despre pacient şi au primit răspunsul : „Bolnavul a petrecut o noapte bună“.

— Nici nu ne îndoim, observă cu umor Morell ; toată nenorocirea i se trage tocmai de la o „noapte bună“.

Evenimentele de la Dunkerque au marcat pentru ei începutul unei perioade de neîntrerupte bătălii, căci majoritatea convoaielor escortate au suferit atacuri submarine şi aeriene şi pierderile de nave făceau o inevitabilă parte din fiecare călătorie. Dunkerque a modificat echilibrul forţelor in Atlantic : multe nave, distrugătoare şi corvete au fost retrase din escorte pentru a lua parte la operaţie. Unele au fost pierdute, altele deteriorate, altele trimise în apele metropolitane pentru a face faţă unor eventuale tentative de invazie. Numărul navelor de escortă a convoaielor a devenit ridicol de insuficient, chiar după sosirea a 50 vechi distrugătoare cedate aliaţilor de Statele Unite. Convoaiele navigau sub o protecţie mai mulţ iluzorie, mai ales ţinînd seama de forţa crescîndă a submarinelor. Cînd, după Dunkerque, Marina Regală reîncepu să dea atenţie bătăliei majore a Atlanticului, se constată că violenţa asaltului submarinelor se amplifica şi accelera în fiecare lună.

Alţi factori agravau şi mai mult situaţia. Harta prezenta un tablou sumbru : Norvegia invadată, Franţa ocupată, Irlanda dubioasă, Spania într-o neutralitate echivocă, aşa că coastele Europei, de la Narvik pînă la Bordeaux erau accesibile submarinelor şi, ameninţare mai serioasă încă, puteau fi utilizate ca baze aeriene pehtru avioane cu rază mare de acţiune. Acum un avion putea descoperi orice convoi în plin Atlantic şi să-l semnaleze submarinelor în timp ce el evolua în afară de orice pericol. Consecinţele acestei cooperări au devenit funeste pentru aliaţi. In cele trei luni următoare evenimentelor de la Dunkerque, peste două sute de nave au fost date la fund şi pierderile au continuat cu cadenţa de cincizeci de nave pe lună, pînă la sfîrşitul anului. Se pregăteau mijloace de remediere a situaţiei : arme noi, mai multe nave de escortă, mai multe avioane ; dar remediile n-au sosit la timp ; multe nave şi oameni şi multe convoaie s-au întors la baze cu goluri mari în rîndurile lor.

Revenind din una dintre călătorii, pe cînd se aflau în largul Islandei, Compass Rose luă parte la prima sa bătălie sîngeroasă.

Alarma a sunat puţin înaintea miezului nopţii ; Ferraby părăsea comanda unde tocmai îşi terminase cartul în tovărăşia lui Baker şi se îndrepta spre pupa pentru a lua comanda lansatoarelor de grenade. El însuşi dăduse alarma îndată ce

auzise bîzîitul avionului şi observase o jerbă de proiectile trasoare trase de la aripa îndepărtată a convoiului, semnalînd un atac. Se aştepta deci la eveniment, dar nu îşi putea stăpîni frica bolnăvicioasă cauzată de agitaţia produsă pe navă, care era la prima ei alarmă. Noaptea era calmă ; luna strălucitoare, în ultimul pătrar, scălda puntea superioară cu o lumină rece şi marca cu vizibilitate periculoasă siluetele celor mai apropiate mase ale convoiului. O noapte tocmai potrivită pentru o dramă acum inevitabilă şi, în timp ce alerga spre capătul lui Compass Rose, Ferraby avea impresia că se precipită spre eşafod. Ştia că primul cuvînt pronunţat îi va trăda emoţia vocii, ştia că, dacă ar fi fost în plină zi, i s-ar fi văzut figura lividă şi buzele tremurătoare, ştia că, cu toate lunile de antrenament şi cu toată tensiunea treptat crescîndă, nu era pregătit să înfrunte momentul teribil. Dar orice se întîmpla, Ferraby trebuia să privească lucrurile în faţă.

Wainwright, tînărul torpilor, era deja la post pe puntea pupa, degajînd dispozitivul de lansare şi- îndată ce deschise, gura pentru a pronunţa două sau trei cuvinte : „Gata, sir“, Ferraby înţelese că şi el abia îşi stăpînea nervii. Faptul îi dădu o oarecare încredere neaşteptată : dacă şi alţii erau cuprinşi de fiică, spaima lui înceta de a mai fi o slăbiciune ruşinoasă individuală, putea deci mai uşor fi suportată în tovărăşie cu ceilalţi ; gîndul îi dădu putere, îşi întări vocea şi comandă :

— Gata de lansat prima serie.

Apoi se întoarse pentru a verifica dacă echipa era la postulă, cînd un strălucitor foc de artificii la traversul navei il orbi.

Avionul atacator survola destul de jos centrul convoiului, hărţuit de focurile convergente dirijate asupra lui de toate navele. Rămînea invizibil, dar zborul său rapid era jalonat de traiectoriile luminoase ale proiectilelor trasoare care măturau cerul nopţii ca un imens evantai desfăşurat deasupra convoiului. Vacarmul era asurzitor, avionul zbîrnîia în întuneric, sute de tunuri şi mitraliere trăgeau toate o dată, sirenele de pe una sau două nave mugeau, dînd alarma. Din centrul convoiului, navele fugeau în dezordine ca să se depărteze de avionul ce zbura jos ; era un infern. La pupa lui Compass Rose , oamenii aşteptau căutînd să prevadă ce direcţie va lua avionul după fiecare cerc descris. Pe platforma de deasupra, servanţii de la mitralierele grele îşi profilau spre cer siluetele nemişcate, cu căştile pe cap,

aşteptând ordinul de tragere ; ordin care nu veni, căci se prepara un alt deznodământ.

Tumultul formidabil ajunse la un punct culminant cînd, la finele unei bucle deschise, avionul lăsă două bombe la centrul convoiului ; una căzu în mare, proiec- tînd o înaltă coloană de spumă care străluci sub lumina lunii, dar cealaltă îşi atinse obiectivul. Cu un îngrozitor zgomot de prăbuşire de fierărie, lovi o navă pe care n-o puteau vedea. Dar înţeleseră că nimeni n-o va mai vedea vreodată, căci urmă imediat o a doua explozie, iluminînd întregul convoi cu o gigantică fulgerare portocalie. Toată nava a fost dezintegrată într-o secundă. Pe un cerc cu diametrul de jumătate de milă căzu pe apă o grindină monstruoasă de rămăşiţe ; se auzi apoi descrescînd bîzîitul avionului ; depărtîndu-se, lăsa în urmă un murmur surd care accentua oroarea distrugerii efectuate.

— Probabil că nava atinsă transporta muniţii, se auzi o voce, întrerupînd tăcerea lugubră. Bieţii oameni !

— Nu şi-au dat seama de nimic, replică o altă voce. Este cel mai simplu mod de a muri.

„Imbecili, gîndi Ferraby, stăpînit de un tremur nervos incontrolabil, imbecili ce sînteţi ! Nimeni nu-i bucuros să moară !...“

De pe puntea de comandă, Ericson văzuse totul : lovirea navei, ploaia de scîntei la punctul de lovire, precedînd cu cîteva secunde formidabila explozie care transformă totul în bucăţi. Dar cînd îşi transmise ordinele, în tăcerea înmărmurită, vocea îi era tot atît de calmă ca de obicei ; nimeni nu bănuia mînia şi durerea lui, la gîndul că un echipaj la fel cu al său era volatilizat dintr-o singură lovitură şi nu era nimic de făcut: avionul dispăruse, mîndru de oribila lui ispravă. Dacă mai supravieţuiau cîţiva oameni, ceea ce părea de necrezut, Sorrel, nava de escortă din coadă, va încerca pe cît posibil să-i salveze. Totul se petrecuse rapid şi brutal...

N-a mai avut timp să se gîndească la victime, să se înduioşeze de soarta lor, căci o a doua lovitură se auzi aproape imediat. Abia luase în mină binoclul că la vreo sută de metri distanţă, una din navele căreia Compass Rose îi asigura protecţia, se zgudui din cauza unei bruşte explozii, se ridică şi căzu, rănită de moarte.

De astă dată era o torpilă... Ericson o auzise şi se repezise

spre portavoce pentru a da ordin să se mărească viteza şi să se înceapă zigzagurile, gîndind : „Dacă torpila a fost lansată din afara convoiului, a trecut doar la cîţiva metri de noi“. In cabina asdicului, Lockhart o auzise şi el şi, fără a mai aştepta ordine, acţionase conform rutinei, care domina totul, chiar surpriza şi frica. Pe teugă, Morell o auzi şi-şi readună oamenii în jurul tunului, încărcîndu- cu un obuz iluminant. Jos în timonerie, Tallow auzi şi el şi se încleştă de timonă strigind către timonieri : „Atenţie la telegraf !“ ştiind că trebuie să parvină ordine grabnice. La pupa, lîngă dispozitivul de lansare a grenadelor, Ferraby auzise şi el torpila şi îl trecură fiori. Privirea i se îndreptă spre apa sumbră scursă pe lîngă bordul lui Compass Rose, apoi spre nava rănită, care îi apărea foarte vizibil. Dorea din toate puterile să fie repede angajat într-o acţiune care să-l smulgă din teroarea simţită. în adîncul compartimentului maşinilor, Watts auzi, mai bine decît oricine, torpila lovindu-şi ţinta : o puternică lovitură de ciocan asupra bordului navei, o pîriială surdă. Cînd, aproape imediat, primi ordinul de a mări viteza, avea deja mina pe valvula principală. Ştia ce se întîmplase, nu se îndoia de ceea ce putea urma. Dar mai bine să ignoreze ceea ce se petrecea în altă parte ; acolo jos, sub linia de plutire, era nevoie de răbdare, de speranţă şi de sînge rece.

Ericson ordonă executarea unui mare semicerc la tribord, îndepărtîndu-se de convoi şi începu să caute submarinul după ceea ce presupunea a fi siajul torpilei. Nu găsi nimic şi reveni circular în direcţia navei atinse, rămasă în afara liniei, ca un cocor ce nu mai are putere să urmărească zborul migrator, lăsînd să treacă restul convoiului. Se scufunda repede, elicele ieşeau deja la suprafaţă, era pe punctul scufundării totale. Parveneau pînă la ei strigăte de groază şi un miros greu de păcură. Un moment, pe nava net conturată de lumina lunii, au văzut o masă de oameni înghesuiţi la pupa care se ridica spre cer, gesticulînd şi urlînd, în timp ce sub picioarele lor simţeau nava alunecînd spre mormînt. Dorind să decidă cu sînge rece cum putea ajuta pe cei în nevoie, Ericson era frămîntat de o dilemă : dacă se oprea pentru a culege pe supravieţuitori, nu numai că Compass Rose devenea la rîndul ei o ţintă uşoară, dar pierdea orice şansă de a descoperi submarinul ; dacă continua urmărirea, în timp ce Sorrel era ocupată în altă parte, aceşti oameni rămîneau pradă morţii. Alese un compromis, cei ce com-

porta minimum de riscuri : să lase la apă o barcă cu misiunea de a salva pe cei mai mulţi posibil, în timp ce Compass Rose se îndepărta, reluînd urmărirea. Trebuia însă acţionat prompt.

Cind Ericson îl chemă prin portavoce, cu un efort disperat Ferraby îşi întări vocea:

— Prezent, sir.

— Lăsăm o barcă la apă : ce gradat ai la îndemînă ?

— Pe marinarul şef Tonbridge, sir.

— Spune-i să adune cîţiva oameni, cel mult patru, şi să rameze către nava care se scufundă. Recomanaă-i să se ţină la distanţă cît timp nu s-a scufundat. Poate că şi ei au lăsat cîteva bărci la apă. Să procedeze cum va crede mai bine. Ne vom întoarce să-i căutăm, după ce vom încerca o ultimă dată să reperăm submarinul.

— Am înţeles, sir.

— Procedaţi cît mai repede posibil ; nu este cazul să stăm prea mult timp pe loc.

Ferraby căută să reacţioneze energic ; era cel mai bun remediu pentru a-şi stăpîni frica. Barca a fost lăsată repede, nava torpilată mai plutea încă, dar se balansa lent, înainte de a fi înghiţită de valuri. Compass Rose se depărta abandonînd pe salvatori periculoasei lor misiuni. Tonbridge apucă echea privind spre navă, cînd zgomotul unei explozii străbătu peste valuri şi nava începu să se scufunde rapid. Ingrozit, Tonbridge îl privea dispărînd ; nu mai asistase vreodată la asemenea dramă, nu mai acţionase în atari împrejurări şi făcea eforturi supraomeneşti pentru a îndeplini întocmai sarcina. Se îngrijorase cînd coborîse în barcă şi privise plin de teroare pe Compass Rose dispărînd în imensitatea unei mări ostile, rămînînd singuri în mica barcă, în timp ce întregul convoi se estompa în depărtare. Spectacolul navei care se scufunda sub ochii lor, bieţii oameni urlînd şi zbătîndu-se în apă, în mirosul greu, acru, de păcură, era un adevărat coşmar. Tonbridge avea douăzeci şi trei de ani, era originar din mahalalele sărace ale Londrei, se angajase foarte tînăr şi servise timp de şase ani în Marina Regală ; în faţa încercării cu care era confruntat, se comportă curajos, nu se eschivă, învingînd obişnuitele micimi omeneşti.

Oamenii din echipa de salvare nu precupeţiră nici un efort; rămaseră în noapte călăuziţi de strigăte, impresionaţi de gemetele de groază ale celor ce cădeau direct în apă, făcînd tot

posibilul ca să-i ajute şi reuşind să salveze paisprezece naufragiaţi, printre care un muribund şi opt răniţi. Tonbridge încercase să salveze şi pe un al cincisprezecelea care horcăia într-o ultimă tresărire de teroare şi epuizare ; dar stratul de păcură ce-i acoperea trupul a făcut imposibilă salvarea, aluneca de cîte ori îl apuca şi dispăru în adinc înainte de a-l putea lega cu o parîmă. Cînd pe mare n-au mai existat nici umbre, nici strigăte, au pus ramele în repaus şi au aşteptat pierduţi în imensitatea Atlanticului, singuri printre epave şi duhori otrăvitoare de păcură ; astfel îi găsi Compass Rose.

In picioare la centrul navei, în timp ce barca era prinsă în cîrlige, Ferraby tremura la gîndul celor ce va vedea cînd vor apare salvaţii. Nu era în stare să suporte spectacolul ; mila se contopea cu oroarea. Au început să apară mai întîi cei care puteau urca cu mijloace proprii : o jumătate de duzină de oameni tremurînd, cu feţe înnegrite, cu hainele murdare de păcură, îmbrăcate la întîmplare, după explozie ; unuia îi şiroia sînge din cap, altul îşi susţinea braţul ars de un jet de aburi de la umăr pînă la încheietura mîinii. Toţi priveau buimaci în jurul lor, stupefiaţi de rapiditatea dezastrului, fericiţi de a mai trăi, de a mai simţi puntea sub picioare. Au fost îndrumaţi la căldură şi s-a adus un sapan pentru a ridica la bord pe cei serios răniţi. Unii tăceau, alţii plîngeau, mulţi scuipau păcura care le ardea şi infecta măruntaiele. întinşi unul lîngă altul, zăceau pe punte ca pe un pat de suferinţe, atît de tragici în nenorocirea lor, că nu-ţi venea să-i priveşti. Barca, în noaptea lugubră, lovea greu în corpul navei şi din ea, Tonbridge strigă :

— Mai este un mort, aicea jos !

Ferraby nu mai văzuse vreodată un mort şi apelă cu disperare la toată voinţa pentru a privi această biată rămăşiţă aruncată de mare : un bătrîn marinar, rece ca o piatră, aproape rigid, respingător la vedere, cu capul cărunt balansîndu-se de pe un umăr pe altul în timp ce se ridica trupul la bord.

Gata să vomite, lui Ferraby îi venea să fugă. Privi cu uimire amestecată cu oroare pe cei doi marinari care duceau cadavrul ; „Cum pot ei să suporte ceea ce fac, gîn- dea el, cum pot să se atingă de un mort.!“ Auzi pe Lockhart spunînd :

— Duceţi-i pe toţi sub teugă, aici nu văd nimic.

Apoi Ferraby se duse să supravegheze ridicarea bărcii, fără a îndrăzni să mai arunce o privire la cortegiul de creaturi chinuite

care se depărtau. Barca a fost ridicată la bord şi amarată, iar Ferraby fu fericit ca la întoarcere să fie scutit de o parte din oribila privelişte. Mai dăinuia doar o intolerabilă duhoare de păcură, puntea era presărată cu băltoace de sînge şi apă, mortul zăcea uitat, sprijinit de balustradă, la un metru de el, balansîndu-se după ruliu şi aşteptînd zorile şi un linţoliu. Plin de spaimă şi repulsie, Ferraby fugi spre pupa urmărit de teroare.

In postul echipajului, sub lumina slabă a becurilor camuflate, Lockhart se consacra unei activităţi care altădată i-ar fi părut imposibil s-o execute. Işi amintea fugar şi cu oarecare bucurie de îndoielile anterioare : acum avea de-a face cu sînge, mult mai mult decît ar fi fost necesar ca să leşine şi totuşi se ţinea bine pe picioare. Pentru a coase o tăietură profundă care brăzda figura unui om de la marginea părului pînă la nas, se gîndise, scoţînd catgutul din învelişul respectiv : „Sper că n-au omis să-i includă modul de utilizare !“ Apoi bandajă o fractură de picior folosind ca atelă o bucată din suportul unei bănci, cusu diverse alte răni şi îşi dădu toată silinţa posibilă pentru a reanima omul cu braţul ars care leşinase de durere. In prezent, aproape cu o curioasă detaşare, asista la agonia înceată a unui om ai cărui plămîni şi, fără îndoială, intestinele, erau roase de aciditatea păcurii. Oamenii echipajului făceau cerc în jurul lui, nu-l slăbeau din ochi, gata să-l ajute la cel mai mic semn. Cele două ordonanţe aduceau ceai pentru a remonta pe salvaţi şi şocaţi, alţi marinari le aduceau haine uscate, iar mai tîrziu apăru Tallow oferind o duşcă mare de rom lui Lockhart, care aprecie că nu era prea copioasă. Din exterior se mai auzi o explozie şi Lockhart privi în sus ; prin teuga înceţoşată, peste şirurile de răniţi bandajaţi, de oameni încă tremurînd, peste cadavrul contorsionat, prin confuzia misterioasă a nopţii, Lockhart întîlni privirea marinarului şef Phillips. Involuntar, îşi zîmbiră, semn că gîndeau la fel : dacă acum îi lovea o torpilă, praf se alegea din ei toţi şi toată activitatea de ajutorare a răniţilor ar fi fost zadarnică. Lockhart se absorbi din nou în munca sa, încercînd să extragă o aşchie de oţel dintr-o rană, dacă respectivul suporta operaţia. Era momentul | să se gîndească numai la cele esenţiale şi să-şi îndeplinească cît mai bine sarcina.

Cînd Lockhart termină lucrul, mijeau zorile. Tîrînd picioarele, complet epuizat, urcă pe puntea de comandă pentru a raporta comandantului ; îl întîlni la capătul scării ; ambii munciseră din

greu toată noaptea şi, istoviţi, se priveau în tăcere, cu figuri contractate, inexpresive, dar oarecum recunoscîndu-şi reciproc competenţele... Pe mîinile lui Lockhart şi pe mînecile scurtei, Ericson observă pete de sînge.

— Nu ţi-ai pierdut vremea degeaba, spuse el in fine, calm. Ce se întâmplă pe jos ?

— Doi morţi, sir, răspunse Lockhart cu voce răguşită, trebuind să tuşească pentru a o face inteligibilă. Şi mă tem că încă unul este pe cale : a înotat cu un braţ teribil de ars şi a suferit un şoc extrem de violent ; ceilalţi unsprezece ar trebui să scape.

— Paisprezece... din cei treizeci şi şase de oameni ai echipajului... spuse Ericson.

Lockhart nu găsi alt răspuns decît a clătina din cap. Şi chiar dacă ar fi existat un răspuns, nu reuşea să-l găsească în starea în care se afla. Orele petrecute în contact cu atîta suferinţă îi tociseră sensibilitatea. Arătînd convoiul care, odată cu zorile, apărea din întunericul nopţii, el întrebă :

—Şi ce s-a mai întîmplat cu convoiul ?

— S-a mai pierdut încă o navă din cealaltă parte a lui ; în total, trei.

— Au fost mai multe submarine ?

— Nu cred, probabil numai unul care a traversat convoiul.

— Au lucrat bine astă-noapte, zise Lockhart, incapabil să exprime altceva decît un regret formal. Poate vreţi să vă odihniţi, sir ? Aş putea termina eu cartul.

— Nu, du-te să te culci, voi aştepta pe Ferraby şi Baker.

— Tonbridge s-a comportat foarte bine.

— Da... şi dumneata la fel, Lockhart.

— Uneori a fost foarte greu, răspunse acesta, cu un gest din cap. Trebuie să-mi procur o carte despre răni, îmi va fi foarte utilă dacă lucrurile continuă astfel.

— Nu văd nici un motiv care să împiedice ca lucrurile să continue astfel, spuse Ericson. Trei nave în trei ore şi probabil o sută de oameni, straşnică treabă !

— Da, zise Lockhart aprobînd cu un semn din cap, un debut promiţător. După război, o să de cerem reţeta.

— După război, răspunse grav Ericson, ei ne-o vor cere pe a noastră.

Pînă la finele anului, au escortat unsprezece convoaie către Islanda, către Gibraltar, către punctul de întîlnire din mijlocul Atlanticului cu nave venite din partea opusă. Ca de obicei, pe măsură ce iarna avansa, vremea devenea tot mai rea. Dar au ajuns să se bucure de vijelie şi de căderea barometrului pentru liniştea care rezulta astfel ; căci nopţile întunecate şi marea agitată constituiau o asigurare împotriva atacurilor şi erau dispuşi să plătească un preţ bun şi chiar să prelungească cît mai mult situaţia de vreme rea. In acea epocă, submarinele nu posedau încă dispozitivele care mai tîrziu le-au permis să ochească cu precizie şi pe vreme rea şi deocamdată era mai dificilă reperarea şi torpilarea navelor. La început nimeni n-ar fi crezut că vor ajunge să binecuvînteze furtunile Atlanticului ; acum furtunile le conveneau de minune.

Dar nu totdeauna sufla vîntul, nu totdeauna luna era ascunsă în nori. Tragedia primului convoi torpilat se repetă de mai multe ori. Şi dacă numărul celor salvaţi creştea treptat, cel al navelor pierdute urma aceeaşi curbă. Devenea tot mai evident necesar să se rezolve problema naufragiaţilor, pescuirea lor din apă ; corvetele, cărora deocamdată le revenea serviciul de salvare, erau lipsite de mijloace pentru a-l îndeplini. Devenea indispensabilă prezenţa la bord a unui medic, cel puţin a unui infirmier care să dea asistenţă răniţilor şi epuizaţilor. Era inutil, fără sens, să se expună nava la pericolul operaţiilor de salvare, dacă naufragiaţii ajunşi la bord, răniţi, arşi, otrăviţi cu păcură, nu puteau fi îngrijiţi cum trebuie.

Apoi dotarea cu efecte a corvetelor trebuia şi ea suplimentată : rezervă de aşternuturi, de pături, o infirmerie adecvată, medicamente pentru alinarea durerilor, ba chiar pînză pentru giulgiuri ; o mulţime de lucruri la început neprevăzute deveneau acum realităţi stringente.

In acest context de insuficienţă, de risipă de eforturi şi curaj se termină anul 1940. Cortina căzu pe o scenă memorabilă : în dimineaţa Crăciunului, o navă greu încărcată cu minereu de fier a fost literalmente tăiată în două sub ochii lor şi se scufundă în mai puţin de un minut ca o piatră azvîrlită în lac. N-au rămas

alte urme decît o spumă uleioasă şi patru oameni care se zbăteau la suprafaţa apei. In acea zi, s-a atins recordul distrugerilor şi al morţilor. In acea epocă de început, pierderile de nave, morţii, amploarea numărului victimelor erau încă capabile să-i îngrozească şi să-i emoţioneze.

Curînd insă aveau să înţeleagă că partida de abia începuse.

PARTEA A TREIA
1941 : ÎNCLEŞTAREA

1

Anul nou debuta cu o dramă oarecum casnică, de fapt fără importanţă, dar consecinţă a frăminţărilor inerente războiului.

Eroul conflictului a fost un marinar denumit Gregg, aflat în subordinea lui Morell, care nu ştia mare lucru despre el decît că era o fire liniştită şi disciplinată ; de cincisprezece luni de la îmbarcarea pe Compass Rose comportarea lui fusese fără reproş. Surpriza a fost generală cînd, subit, spre finele staţionării în port, el dispăru şi pînă în momentul cînd porneau pentru a i escorta primul convoi al anului nu l-au mai găsit. Au plecat fără el, după ce s-a aranjat cu autorităţile portului că,

dacă revenea în absenţa lor, Gregg nu va fi abandonat pe cheu, fără resurse. Misterul dispariţiei urma a fi lămurit mai tîrziu, deocamdată consecinţa era un om mai puţin la bord. Discuţia abaterii de la regulamente a fost amînată, toată atenţia fiind concentrată asupra pregătirilor de pornire în călătorie.

La întoarcere a început cercetarea cazului ; absenţa nemotivată este prin sine o faptă gravă, dar abandonarea postului pe navă, în timp de război, antrena inculparea de dezertare în faţa inamicului.

In dimineaţa următoare întoarcerii navei, Gregg apăru la raportul comandantului Ericson, care aştepta cu interes explicaţiile. Credea că va aduce o scuză sau va invoca circumstanţe capabile de a atenua gravitatea cazului cel puţin aşa spera Ericson, dat fiind antecedentele comportării lui Gregg. Altminteri risca închisoarea, din care va ieşi pierdut pentru totdeauna.

Dar Gregg se închise într-un mutism absolut, declanşînd o adevărată dramă. Cazul era simplu : Gregg părăsise nava într-o după amiază, lipsise fără învoire de la bord la plecarea navei în călătorie şi se prezentase îndată la reîntoarcerea ei. Absenţa nemotivată de şaptesprezece zile era indiscutabilă. Cînd Ericson îi ceru lui Gregg să se explice, nu primi alt răspuns decît o dare din cap, însoţită de : „N-am nimic de spus, sir“, ceea ce lăsa totul complet nelămurit.

— Trebuie să spui ceva. observă Ericson sever. Privi figura încadrată cu păr roşu a marinarului şi încercă să-i analizeze expresia : nu era aceea a unui om pornit să inventeze scuze, nici a unui om timid, cu atît mai puţin a unui revoltat. I se citea un fel de determinare fatalistă care, în circumstanţele respective, nu era lipsită de o doză de curaj.

— Vreau să cunosc motivele pentru care ai părăsit nava, continuă Ericson, şi să ne spui ce ai făcut în timp ce noi eram pe mare. Trebuie să-ţi explici purtarea, altminteri vei suporta consecinţe serioase.

Toţi îl priviră pe Gregg : comandantul, Lockhart, Morell şi Tallow, care îl adusese la judecată. Fiecare avea expresii diferite : comandantul era impasibil, reflectînd obiectivitatea unui judecător ; Morell părea intrigat ; o, severitate foarte reglementară brăzda fruntea secundului Lockhart, iar figura lui Tallow exprima indignarea profesională, inaccesibilă indulgenţei

faţă de vinovat şi care nu crede în sinceritatea pocăinţei. In faţa lor, marinarul Gregg păstra o imperturbabilă rezervă.

— Poate că te-ai dus să-ţi vezi părinţii ? întrebă Lockhart de formă, dar cu o mină din ce în ce mai severă, căci găsea că gluma durase prea mult.

— Ei bine ! spuse Ericson, aşteptăm.

— N-am nimic de spus, sir, repetă Gregg cu aceeaşi voce inexpresivă.

Tallow se manifestă sub forma unei slabe fluierături a pagubă, ceea ce îi aminti lui Ericson greaua povară a tradiţiilor şi mecanismul justiţiei navale militare pe care va trebui să-l aplice pentru a adapta pedeapsa la delict. Scena i se părea cu atît mai lipsită de obiect şi fără rost, cu cît totul se desfăşura între el şi un biet marinar care refuza încăpăţînat să-şi salveze pielea. Căuta să descopere motivele reale ale tăcerii, dorind să-l scoată pe Gregg dintr-o situaţie care, cu cea mai mare bunăvoinţă din lume, devenea periculoasă pentru el. Încercă din nou :

— Este absurd, spuse el cu bunăvoinţă. Nu ştiu ce încerci să ascunzi, dar mă îndoiesc că meritä să te comporţi astfel. îţi dai seama că te pot trimite la închisoare ? . — Da, sir, murmură Gregg.

— N-aş vrea să fiu nevoit să procedez astfel. Pentru prima dată calci disciplina şi superiorul dumitale mă asigură că a fost totdeauna satisfăcut de activitatea pe care ai depus-o. Dar dacă nu dai o explicaţie valabilă, nu există altă soluţie decît închisoarea.

Şi după o pauză, reluă :

— De ce ai părăsit nava şi ce ai făcut în cele şaptesprezece zile ?

Gregg tăcea mereu, ocolind privirea lui Eiăcson şi continuînd confruntarea, care nu putea avea decît un singur deznodămînt. Zgomotele de pe navă şi cheu păreau a fi suspendate, aşteptînd rezolvarea scenei. Ciudat, lui Lockhart i se părea că faptul nu se întîmplase, că Gregg nu trebuia să răspundă, că aveau să aştepte aşa totdeauna, pînă vor îmbătrîni cu toţii şi războiul se va fi terminat, fără a se mai imputa vreo vină. Poate că Ericson simţea ceva similar, căci se ridică brusc şi spuse :

— Amînăm discuţia.

— Amînăm discuţia, repetă Tallow cu un grăunte de mirare în

voce.

Apoi, energic, comandă automat : „Stînga-împrejur, marş !“

După plecarea lui Gregg, Ericson îi spuse lui Morell :

— O să-l chem din nou miine. Pînă atunci ai face bine să-i vorbeşti, să vezi ce este cu povestea asta. Nu vreau să-l trimit la închisoare fără să ştiu exact despre ce-i vorba. Este căsătorit ?

— Da, sir.

— Vezi atunci dacă nu este ceva în legătură cu aceasta. Apoi se adresă şefului de echipaj :

— Ţine-l sub supraveghere pînă mîinc dimineaţă.

— Da, sir.

— Să trecem la cazul următor.

Chemîndu-l pe Gregg la discuţie, Morell procedă altfel : singuri în cabină puteau vorbi mai liber, putea să-l trateze pe Gregg ca pe un martor care ştia ceva dar care ademenit, intimidat, a fost constrâns să nu mărturisească adevărul. Intre patru ochi, fără proces verbal al discuţiei, raporturile de la ofiţer la marinar puteau lua un aspect mai intim.

— Comandantul face tot ce poate pentru dumneata, îi spuse scurt Morell, cind Gregg repetă cu aceeaşi încâpăţînare : „N-am nimic de spus“. Işi dă mai multă ostenealâ decît poate meriţi, dar aceasta nu mă priveşte. Vrea să ştie motivul care te-a determinat să părăseşti subit nava. De ce nu-l spui ?

— Nu vreau să-l spun, sir, replică el tot atît de încăpăţînat.

— Preferi o lună de închisoare ?

Fruntea lui Gregg se brăzdă, dar nu răspunse nimic.

— Ştii ce înseamnă, continuă Morell : va fi o notă rea cît timp vei rămîne în marină, înscrisă totdeauna pe foaia matricolă.

— Nu servesc în marină decît pe durata războiului, sir.

— Şi cît timp crezi fă va dura ? Vrei să rămîi marinar încă doi sau trei ani ? Cum să avansezi în grad dacă refuzi să-ţi explici purtarea ?

— Nu ştiu, sir.

— Haide, Gregg, e mai bine să vorbeşti, spuse Morell, schimbînd tonul. Ce înseamnă asta? Unde te-ai dus? Acasă ?

— Da, declară cu greutate, după o pauză, Gregg. Am fost la Londra.

— Ei ! Asta înseamnă ceva... Şi ce nu este în regulă acasă ?

— Acum totul e în regulă, sir.

— Dar înainte ?

— S-a întîmplat ceva între timp.

— Ce ?

— Nu vreau să spun, replică Gregg, reluîndu-şi atitudinea îndărătnică, fără expresie.

— Nu voi repeta nimănui.

— O să spuneţi comandantului, răspunse Gregg perspicace.

— Poate că nu-i voi spune ; în orice caz numai două persoane ar fi în cunoştinţă de fapte, nu se va răspîndi nimic mai departe.

Gregg clătină capul, ezitînd.

— Va merge mgi departe, totuşi, dacă o spun înaintea judecăţii ; o să ştie toată lumea de la bord.

— Ce vei spune la raport nu se va repeta la bord, ştii foarte bine. Hai, să continuăm. Necazuri acasă ?

— Da, sir.

— Cu soţia ?

— Da.

— Ce fel de necazuri ?

— Necazuri obişnuite, admise Gregg, destul de pornit.

— Cum ai aflat ?

— Mi-a scris un prieten... de-acasă.

— Şi te-ai dus să aranjezi lucrurile ?

— Da.

— De ce nu mi-ai spus şi mie ?

Gregg nu răspunse.

— Vezi în ce încurcătură te-ai băgat, spuse Morell, sever. La ce naiba crezi că sînt buni ofiţerii, dacă n-ai încredere că pot să-ţi dea un sfat în asemenea cazuri ?

— Nu ştiam, sir... Apoi vroiam să păstrez întîmplarea numai pentru mine.

— Cum să păstrezi secretul cînd ai absentat şaptesprezece zile fără învoire ?

— Pînă acum nu ştie nimeni cu excepţia dumneavoastră.

— Dar vei spune totul comandantului.

— Nu vreau, mai bine mă duc la închisoare şi gata.

— Nu fii copil. Nu spun că vei scăpa fără pedeapsă dar ţi se poate ameliora situaţia. Comandantul este foarte uman.

— Dar nu pot să povestesc totul la raport, spuse Gregg cu disperare, în timp ce mă ascultaţi toţi !

— Nu este nevoie de toţi, poţi foarte bine, cu privire la o

chestiune de familie, să-l vezi pe comandant intre patru ochi.

— Da, sir.

— Atunci ?

Gregg se decise brusc :

— Am s-o fac, sir.

— De ce nu te-ai decis azi dimineaţă ?

— Nu mi-a dat prin cap.

— Ţi-ai fi evitat multe necazuri. Toată lumea ţi-ar fi dat dreptate. Bine, voi aranja să-l poţi vedea pe comandant chiar azi după amiază, spuse Morell, ridicîndu-se.

— Şi ce să-i spun ? întrebă Gregg speriat.

— Să-i spui exact de ce te-ai dus acasă şi ce s-a întîmplat acolo.

— Şi nu va merge vorba mai departe ?

— Nu.

— Credeţi că o să scap ?

— Nu ştiu, poate nu complet, dar în orice caz mult mai ieftin decît dacă refuzi să vorbeşti. Altminteri nu există decît o soluţie, închisoarea.

— Bine, spuse Gregg şi figura i se lumină. Vă mulţumesc mult, sir.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti.

Morell înţelese că era momentul să revie la raporturile reglementare, să se distanţeze de el. Adăugă :

— N-ai scăpat încă cu totul, mai ai de tras. Acum întoarce-te la lucru. Te voi anunţa cînd comandantul va dori să te vadă. De astă dată spune-i tot adevărul, nu mai pierde timpul degeaba.

Era posibil ca Gregg să refuze în ultimul moment să-şi povestească necazul aşa că, pus la curent de Morell, Ericson îşi dădu toată silinţa pentru a-i înlesni mărturisirea. Cînd marinarul intră în cabină, dădu ordin faţă de el să nu fie deranjat sub nici un motiv ; îl pofti pe Gregg să ia loc, îi oferi o ţigară şi-l întrebă, ca şi cum era sigur că-i va spune totul fără nici o rezervă. In ţinută de serviciu, aşezat pe marginea scaunului, Gregg ezila încă, încordat şi cu broboane de sudoare pe frunte. Ericson se plecă spre el :

— Mi se pare că eşti căsătorit ?

— Da, sir.

— Te-ai dus să-ţi vezi soţia ?

Gregg ridică pleoapele, le lăsă în jos şi şopti abia perceptibil :

— Da, sir.

— Este mai bine să-mi spui totul, continuă Ericson. Fără a mai vorbi de situaţia grea în care te afli, nu simţi nevoia să te spovedeşti cuiva ?

Se întoarse, în timp ce Gregg, în sine, se mai frămînta încă. Dar Ericson atinsese punctul sensibil şi unul din talerele balanţei se înclină. Gregg privea soarele stră- bătînd prin hublou, auzea apa lovindu-se de corpul lui Compass Rose ; în atmosfera paşnică a cabinei, se decise în fine să-şi povestească trista întâmplare.

La întoarcerea din precedenta călătorie, găsise următoarea scrisoare trimisă de un prieten :

,.Dragă Tom. nu este treaba mea, dar m-am plimbat de două sau de trei ori pe stradă, cu gîndul s-o văd pe Edith şi s-o întreb cum ii merge, dar n-am vrut să intru pentru că nu era singură. Dragă Tom, se vorbesc fel de fel de lucruri. Totdeauna, în faţa casei se află o maşină şi se spune că este un voiajor de la o mare întreprindere. L-am văzut o dată luîndu-şi rămas bun de la ea, amîndoi rîdeau. Asta nu mi-a plăcut, Tom, şi m-am gîndit să-ţi scriu ca să te previn. îmi pare rău, dacă procedez greşit.
Mă ştii, dau totdeauna în străchini. Nu te necăji şi caută să obţii o permisie ca să pui lucrurile la punct. Totul este din cauza păcătoşilor ăştia de ambuscaţi, unii sînt plini de baftă şi ţie ţi se lungesc urechile pentru un pic de bine“.

— Trebuia deci să plec, spuse Gregg, cu voce hotărîtă, aproape ca o provocare şi frămîntîndu-şi mîinile. Să primesc o asemenea scrisoare ? A trebuit să plec imediat, sir, deşi nu avem drept la permisie decît peste trei săptămîni. Trebuia să merg să văd ce se întîmplă, sîntem căsătoriţi doar de şase luni.

Plecase în după amiaza aceea, fără a preveni pe cineva, strecurîndu-se printre permisionari. A prins ultimul tren pentru Londra unde, la ora unsprezece noaptea, se urcă în autobuzul de Highgate.

— Şi ce s-a mai întîmplat ? întrebă Ericson, înţelegînd că tăcerea lui Gregg putea să se prelungească la infinit.

— Avem o casă foarte mică, sir. O casă drăguţă, a aparţinut mamei mele, care mi-a lăsat-o mie. Cînd am ajuns, am constatat că era adevărat ce se spunea în scrisoare.

Dispăruse neîncrederea, transformîndu-se în suferinţă ; retrăia oribilele momente.

— In faţa casei era o maşină... şi lumină la primul etaj.

Gregg se opri cu vocea strangulată ; amintirea îi răvăşea figura. Apoi continuă :

— Inţelegeţi ce vreau să spun, sir ? La parter nu era lumină.

— Da, spuse Ericson, da, înţeleg.

Şi Gregg continuă : nu ştia ce să facă. se simţea zdrobit. Sta în stradă, privea maşina şi lumina, oribila lumină de la camera de culcare.

— N-aveam nevoie de mai mult, spuse el, vedeam destul ca să fiu sigur. Am stat mult timp, întrebîndu-mă ce să fac, apoi mi-am zis : „S-o iert... nu este decît o biată fată abandonată, lăsată de capul ei !“ Atunci am început să merg fluierînd şi am făcut zgomot deschizînd uşa şi intrînd... Căci o iubesc, sir, spuse el cu tărie, ca şi cum numai el ştia ce este dragostea, sîntem căsătoriţi numai de şase luni.

Urmă o tăcere lungă, pe care Ericson îi fu milă s-o întrerupă. Cuvintele : „O iubesc˝ deşteptau în amintirea lui Gregg disperarea. Cînd marinarul reluă mărturisirea, tonul era mai sumbru, mai tragic, ca şi cum acest aspect al întîmplării, pe care n-o divulgase încă nimănui, îl făcea tot atît de culpabil pe cel care povestea, ca şi pe cel care asculta

Auzind uşa deschizîndu-se, femeia, speriată, strigase : „Cine este ? Iar el răspunsese : „Tom˝. Urmase o mare zarvă, apoi şuşoteli. Furios, scîrbit, aprinsese lumina în vestibul, ştiind foarte bine ce înseamnă zgomotul şi şuşotelile : căutau să-l înşele, se întrebau ce ştia, ce văzuse sau ce ghicise. Pînă la sfîrşit, au renunţat să se ascundă, căci omul din cameră începu deodată să vorbească cu voce ridicată şi Edith strigă pe un ton obraznic şi nemulţumit : „Cobor îndată˝.

— Tot nu ştiam ce să fac, sir. Nu-mi venea să cred ; pînă atunci se comportase cu totul altfel, niciodată nu mi-aş fi închipuit ! Ne căsătorisem în timpul unei permisii, vă amintiţi, sir, dumneavoastră aţi făcut strigările la bord.

Deodată Ericson îşi aminti că citise cu voce tare : „Domnişoara Edith Tappett, din parohia Highgate, Londra“ şi că se întrebase cum putea să arate o persoană cu un nume atît de puţin romantic. Acum ştia, aşa cum ştia şi Gregg.

— Ea a coborît destul de repede, urmă Gregg, cu ochii privind

podeaua. Nici măcar îmbrăcată ; înfăşurată la întîmplare, într-un capot ; nu-mi amintesc totul cu precizie, sir.

„Iată un lucru pe care nu-l va uita niciodată, gîndi Ericson... ce oribil să ai pe cineva în minte, într-o anumită situaţie groaznică, pentru totdeauna". Dar Gregg deveni volubil, trecea de la o scenă la alta, fiecare mai teribilă decît precedenta, ca şi cum memoria îi era încărcată cu atîtea scene încît era inutil să se mai oprească la una singură.

— Da, sir, cred că băuse puţin. Dar nu era un motiv să-mi vorbească cum a făcut-o. Parcă ar fi fost vina mea. Pur şi simplu mi-a spus ; „Am un prieten în vizită, nu te aşteptam." Şi cînd am întrebat : „Un prieten ? Ce fel de prieten ?“ ea a răspuns : „Inutil să strigi, Tom. Cred că nu vrei să te dai în spectacol !“ Apoi a strigat : „Walter !“ şi l-am văzut pe respectiv. Avea un aer ironic, continuă Gregg cu voce furioasă şi nenorocită. Cobora treptele, îmbrăcîndu-şi pardesiul. Un tip zdravăn, o secătură, bine îmbrăcat şi atît de sigur de sine de... nici nu îndrăzneam... nici nu...

La amintirea înfrîngerii şi a ruşinii usturătoare, vocea lui Gregg se pierdu într-un amestec de laşitate şi disperare.

— Nu te mai gîndi, spuse Ericson repede, ca să-i evite înjosirea unei tăceri. Apoi ce s-a mai întîmplat ? Ce ţi-a spus soţia ?

— „Nu ştiam că soseşti, ar fi trebuit să mă previi; Tom !“

Era tot ce găsise femeia să-i spună ; apoi a făcut prezentările şi tipul a spus : „Iată marinarul întors acasă !“ Iar cînd Gregg i-a cerut să plece, i-a răspuns : „Cred că e mai bine să evităm neplăceri ; îţi mulţumesc".

Amintirile pluteau în capul lui Gregg ca epavele unui coşmar în care se scufunda.

— După ce tipul a plecat, ne-am explicat cum trebuia, dar n-am ajuns s-o fac să înţeleagă ce vină avea, spuse Gregg, a cărui voce mai păstra stupoarea pe care o simţise în acele momente. Mi-a spus că legătura ei dura de două luni, din cauză că eu o învăţasem să facă dragoste şi nu se putea lipsi, aşa că eu eram vinovatul. Nici nu era supărată pe ea însăşi, ci pe mine. Apoi a mai spus că nu era singura în această situaţie, că aşa se întîmplă în timp de război. N-o mai recunoşteam. Apoi ne-am culcat, şi... ne-am apropiat, sir, deşi la început nu-mi venea s-o ating..

Gregg se opri din nou, de astă dată timp mai îndelungat, de parcă ar fi terminat ce avea de spus şi aştepta verdictul. „Totuşi, afacerea nu se poate termina astfel, gîndi Ericson, cu privirea plecată asupra biroului ; întîmplarea era destul de oribilă şi scuza în mare parte absenţa lui Gregg, dar nu explica decît două, cel mult trei zile şi el lipsise şaptesprezece. Aştepta, întrebîndu-se cum să-l convingă să continue, dar nu ştia cum să procedeze ca să nu pară brutal sau indiferent. Povestirea lui Gregg îl emoţionase, dar îl şi scîrbise şi nu vroia să aibă aerul că nu-i dă importanţă şi că o să se rezolve doar pe baza strictei justiţii imanente.

— Asta a fost prima zi, sir, spuse el şi am mai rămas încă două zile, ca să pun complet lucrurile la punct. Aş fi putut ajunge la navă înainte de plecarea ei şi în acest caz vina mea ar fi fost mai mică.

Aruncă o privire rapidă asupra comandantului, convins că îi dădea crezare ; dar Ericson rămase mai departe impasibil : nu-1 va judeca decît la sfîrşit. Gregg continuă:

— Ea se comporta exact ca altădată, nu mai vorbea de tipul acela. Părea să fi uitat complet acuzaţiile ciudate pe care mi le adusese ; am sfîrşit eu prin a face aluzie. Dar înainte de a pleca am întrebat-o ce se va mai întâmpla şi mi-a promis să încerce să rămînă fidelă. Atunci am părăsit-o ca să iau primul tren. (După respiraţia mai scurtă şi vorba mai aspră, Ericson înţelese că drama nu ajunsese la apogeu). Am pierdut trenul din cauza aglomeraţiei şi am revenit cu intenţia să petrec ziua cu ea şi să iau trenul de seară... N-am mai găsit-o acasă ; plecase, luîndu-şi şi un geamantan.

Ericson se temu că Gregg va izbucni în plîns ; într-adevăr, tăcu brusc, gura i se strîmbă şi începu să tremure, părînd că nu îşi mai putea stăpîni lacrimile. Era momentul capitulării : tînăr, inteligent, elegant în uniforma impecabilă, dar cu figura descompusă, desminţindu-i imaginea prezentabilă. Fără un cuvînt, Ericson se îndreptă spre dulap, turnă wishky într-un pahar şi i-l întinse.

Era un gest atît de neobişnuit, atît de nereglementar, încît putea fi considerat ca o greşeală şi Ericson se întrebă dacă nu cumva mai tîrziu, cind Gregg va fi uitat tot necazul întâmplării, nu se va lăuda în postul echipajului, spunînd : „Necazuri ? Eu ? Ce spui ! Şeful mi-a oferit o înghiţitură de whisky şi mi-a spus să

mai reviu cînd voi avea chef !“... Efectul a fost însă altul : Gregg rămase surprins de gestul lui Ericson, îşi recapătă încrederea în sine şi continuă povestirea.

Ce povestise şi ceea ce urma să mai spună era o mare nefericire, dar îşi stăpînea şirul vorbirii. Crezuse că soţia lui plecase la maică-sa, la Edgware. Nu-i spusese că avea asemenea intenţii, dar cum era o impulsivă... Aşa că luă autobuzul şi se duse s-o caute ; îl aştepta o altă surpriză.

— N-am mai găsit-o, maică-sa n-o mai văzuse de cîteva săptămîni. Părea mirată că o căutam, dar n-ara avut chef să-i răspund la întrebări. M-am dus atunci la prietenul care îmi scrisese, dar plecase la expirarea permisiei şi ai lui nu ştiau nimic. N-am mai insistat şi m-am întors acasă.

Gregg a stat singur o săptămînă în casa goală. Ericson încercă să-şi imagineze acea aşteptare, singurătatea, bănuielile, certitudinea de a fi înşelat.

— Trebuia s-o,aştept, sir, pentru cazul că s-ar fi întors.

Din milă, Ericson nu-l contrazise :

— Aş mai fi continuat s-o caut, dar nu ştiam unde ; Londra e aşa de mare. Apoi mi-a venit o idee, la care ar fi trebuit să mă gîndesc mai devreme : avea o prietenă, măritată, care niciodată nu-mi fusese simpatică ; locuia în cartierul White City, de cealaltă parte a Londrei ; poate că era acolo. M-am dus la acea prietenă, care mi-a spus că intr-adevăr soţia mea venise s-o vadă cu cîteva zile mai înainte, dar că plecase fără să-i spună unde.

Povestirea lui Gregg decurgea acum fără rezerve ; în liniştea cabinei, cuvintele şi frazele se succedau neîntrerupt spre deznodămînt.

— Am avut impresia că prietena minţea, m-am învîrtit un timp prin împrejurimi, apoi am intrat într-un bufet să mănînc ceva, să beau un păhăruţ... şi erau amîndoi acolo şi beau vin.

Gregg îşi înghiţi, penibil, saliva.

— Ea rîdea, a ridicat capul şi a exclamat : ,,Ia te uită cine este acolo !“

Ericson se aştepta ca Gregg să întrerupă iarăşi povestirea, dar whisky-ul îşi făcea efectul sau poate că nu voia să întrerupă un episod atît de hotărîtor :

— Am întrebat-o ce căuta acolo, în loc să fie acasă şi mi-a răspuns că nu vedea ceva rău în faptul că bea un pahar. Atunci

am adăugat : „Unde ai fost toată săptă- mîna ?“ „La Elsa“, răspunse ea, adică la prietena unde o căutasem. I-am spus că nu-i puteam suporta purtarea iar tipul mi-a oferit un pahar. Am răspuns :”Nu accept să-mi faci cinste, şi dacă continuaţi, voi intenta divorţ." Nu gîndeam serios la aşa ceva, voiam numai să-i sperii. El răspunse : ,,N-ai probe". Atunci am replicat : „Dar cînd te-am găsit acasă, în seara cînd am venit în permisie ?“ „Tocmai venisem să-i spun bună seara doamnei Gregg : un fapt cu totul inocent". „Dar pata suspectă de pe capotul ei ?“ — „Ei, nişte lapte vărsat", şi i-a făcut cu ochiul nevesti-mi, care se porni pe rîs, ca o stricată ordinară...

„Ce bine descrie scena, gîndi Ericson. Şi cum poate s-o mai dorească ? Cum poate simţi altceva, decît ură şi dezgust ?“ In vorbirea lui Gregg nu se întrezăreau asemenea sentimente : cuvintele „stricată ordinară" n-o condamnau ; regreta doar fericirea pierdută. Gîndurile lui nu erau deloc raţionale, nu deosebea răul de bine ; îl inspira doar instinctul dragostei, simţămîntul ce însoţeşte uniunea a două fiinţe. Nici acum nu părea a pune la îndoială validitatea uniunii dintre ei ; era în stare s-o ierte, să accepte o nefericită tranzacţie, şi toate acesiea din cauza acelui cuvînt, citit într-o carte, auzit la un film : „Iubire“, sursă de hotărîri prosteşti ale oamenilor.

Gregg continuă cu hotărîre :

— Voiam să-i răspund tipului, dar nu mi-a dat răgaz : „In orice caz, nu trebuie să te frămînţi, — mi-a spus el — eu plec săptămîna viitoare în Statele Unite, pentru o mare afacere”. Nevastă-mea exclamă : „Ce-i asta, Walter ! Cînd pleci ?“ „Joi, dar voi veni înainte să-mi iau rămas bun“. Atunci i-am spus : ,.Să te duci la dracu, dar să nu-ţi mai calce picioarele la mine acasă”. Curios, sir, nici n-a mai încercat să discute, a adăugat doar : „Va fi cum doreşti." Gind'esc că ceea ce spusesem despre divorţ îl cam pusese pe gînduri, sau poate era sătul de toată povestea. S-a ridicat şi s-a adresat nevesti-mi : „Am să te revăd într-una din zilele astea." Foarte mirată, ea i-a răspuns : ..Este un adio, Walter ?u El a ieşit din local fără să răspundă, ea a început să plîngă şi am dus-o acasă.

Gregg se opri şi-l privi pe Ericson, întrebîndu-se parcă cum va reacţiona acesta la cele ce va mai povesti ; ajunsese aproape de sfîrşitul întîmplării şi, spre deosebire de indiferenţa iniţială, căuta să-şi justifice comportarea. Dar Ericson arborase o figură

cît mai inexpresivă ; nu era momentul verdictului, nici al cuvintelor reconfortante destinate să îndulcească rigorile disciplinei. Se menţinea pe terenul unei conversaţii intime şi aştepta desfăşurarea mai departe a întîmplărilor.

Gregg păru a-şi aduna tot curajul, şi urmă :

— Era vineri, sir. Trecuseră deja zece zile de cînd părăsisem postul şi tipul nu pleca decît joia următoare, şase zile mai tîrziu. N-am fost în stare să plec, sir ; nu puteam s-o părăsesc, nu era totul în regulă. Eram neliniştit, poate că tipul îşi schimba părerea şi venea s-o vadă ; iar dacă n-aş fi ştiut că se va duce ea după el, dacă i-ar fi fost posibil... Atunci am hotărît să rămîn s-o păzesc ; în orice caz eram în încurcătură, dar nu puteam alege decît această singură cale ca s-o împiedic să-şi mai vadă tipul. Chiar şi aşa, mai existau riscuri. Am mers împreună la cinema, ea s-a prefăcut că se duce la toaletă, după un moment am ieşit şi eu şi am prins-o tocmai cînd voia s-o şteargă pe stradă. După asta am rămas amîndoi tot timpul în casă... Plîngea mereu, cred că voia să plece— mi-era teamă să nu adorm şi pînă la sfîrşit i-am încuiat rochiile şi am ascuns cheia. (Işi trecu mîna pe frunte.) Miercuri seara, în ajunul plecării tipului, a aşteptat să adorm ; a forţat uşa dulapului, s-a îmbrăcat, dar m-am deşteptat tocmai cînd încerca să fugă şi am ajuns primul la uşă. A început să strige, căuta să mă dea la o parte, parcă înebunise... Ca să fiu sigur, am stat de veghe toată noaptea... iar dimineaţa, cînd şi-a dat seama că era prea tîrziu, a renunţat şi am înţeles că acum puteam pleca. N-am vrut să mai aduc vorba despre cele întîmplate : încercam să uit toată întîmplarea şi să plec liniştit. Cînd să-mi iau rămas bun, m-a întrebat „Ai să ai neplăceri la bord ?“ I-am răspuns că da. Iar ea mi-a spus : „Şi eu am necazuri, Tom, sînt însărcinată”.

Ericson privi spre duşumea. Nu mai avea decît o întrebare de pus, dar n-ar fi adresat-o pentru nimic în lume. însă Gregg răspunse de la sine :

— Copilul îmi va purta numele, sir, asta-i totul.

„Tot dragostea, gîndi Ericson, plin de mirare ; dragostea, acest leac universal, oricît de hidoasă ar fi înşelăciunea, oricît de urîtă ar fi trădarea..." Acum, cînd cunoştea toată întîmplarea, dorea să rezolve cazul cît mai repede : evident, Gregg nu trebuia pedepsit pentru un lucru care îi făcuse să sufere atît şi pe care nu fusese pregătit să-l înfrunte ; exista o posibilitate

înţeleaptă de iertare, la care putea recurge în asemenea cazuri. Cu toată dorinţa sa de a-l menaja pe Gregg, avea însă datoria să fie just şi faţă de alţii care, în împrejurări similare, în loc de a contraveni legii, respectau regulile disciplinei.

— Ai făcut bine că mi-ai povestit toate astea, Gregg, spuse el ; o să mă mai gîndesc pînă cînd cazul va reveni mîine înaintea judecăţii. Deocamdată vreau să-ţi spun un singur lucru, de care ai face bine să-ţi aminteşti.

Apoi, căutînd să fie cît mai convingător, continuă :

— Ofiţerii nu sînt numai pentru a conduce nava şi a da ordine, ci şi pentru a vă ajuta cînd aveţi nevoie. Dacă ai fi venit, să-mi povesteşti, îndată ce ai primit scrisoarea, ţi-aş fi dat o permisie specială. N-ai mai fi vinovat de absenţă ilegală şi ne-am fi aranjat ca cineva să-ţi supravegheze soţia în absenţă. Să ştii că Marina Regală are soluţii pentru toate : pentru a angaja o bătălie, a scoate dintr-un tun un obuz blocat, gata să explodeze, sau a-l ajuta la nevoie pe un om ca dumneata, cu necazuri casnice. Marina Regală ştie totdeauna cum să procedeze şi alege calea cea mai bună, căci are grijă de oamenii ei.

Ericson înţelese că Gregg era din nou pe cale să plîngă şi se opri ; nu mai era cazul să-l bată la cap.

— Eşti liber acum. Pofteşte pe ofiţerul secund să vie la mine.

După plecarea lui Gregg, Ericson rămase mult timp îngîndurat. Poate că trebuia să verifice povestirea lui Gregg, la Londra, la faţa locului ; dacă totul era adevărat, exista posibilitatea legală să nu fie pedepsit. Chiar dacă contravenise disciplinei şi cu toate că femeile, căsnicia şi sentimentele nu au ce căuta în timp de război... Dar era convins că nenorocita de poveste era adevărată, că nu exista comedie în această suferinţă... Unele femei nu sînt bune de nimic ; altele se satură de război ; iar cînd ambele situaţii coincid, nu este de mirare ceea ce rezultă, oricît ar fi de deplorabil şi dezgustător.

2

Cu sosirea primăverii, zilele s-au lungit şi nopţile pe mare au devenit mai puţin dure. Acum numai cartul lui Morell decurgea în obscuritate completă, şi cînd sosi vara, scăpă şi el în mare

parte de tensiunea contactului cu convoiul şi a supravegherii umbrelor negre cîte patru ore în şir.In timpul ultimei jumătăţi de oră a cartului, spre dimineaţă, negurile se ridicau încet la est ; prin binoclu, orizontul devenea mai puţin vag, se contura mai net; navele aflate în cîmpul vizual îşi reluau cele trei dimensiuni. Cînd Lockhart venea să-l schimbe, detaliile suprastructurii lui Compass Rose şi figurile oamenilor de pe puntea de comandă erau distincte ; cînd îşi dădeau bună dimineaţa, se recunoşteau, nu trebuiau să se ghicească. După o jumătate de oră apăreau zorile şi începea o nouă zi ; o zi care îi ducea mai departe în Atlantic, sau mai aproape de casă. Lockhart trecea în revistă ansamblul calm al navelor şi rămînea cîteodată cu o milă mai în urmă pentru a-i încuraja pe leneşi. Apărea şi comandantul, cu obrazul cenuşiuşi bărbos, după o noapte inconfortabilă petrecută în cuşeta din timonerie ; arunca o privire în jur, adulmeca aerul, apoi străbătea comanda de la un cap la altul, cu sextantul in mînă, profitînd de ultimele stele, înainte de a dispare din cauza soarelui. In fine, pentru a marca sfîrşitul nopţii, apărea Tomlinson, tinăra ordonanţă, ca să strîngă farfuriile pe care se serviseră sandvişuri şi ceştile goale de cacao, rămăşiţe ale gustării de noapte.

Zile în şir, aşa începeau zorile la bordul lui Compass Rose. Uneori însă aurora era momentul tragic în care se numărau cei rămaşi, în care se făceau apelurile şi se semnala lui Viperous totalul supravieţuitorilor şi cel al morţilor. Căci acum, în 1941, nava avea un an mai mult ca vîrstă, ca şi războiul ; şi cu cît acesta înainta în durată, sporeau obstacolele şi eşecurile.

Toate navele aliaţilor erau supuse la grele încercări : în mai mult de două treimi ale Atlanticului, inamicii aveau iniţiativa, atacau cu forţă brutală şi eficace. Parcă o pată întunecată se întindea pe acest imens ocean : zona de securitate se restrîngea şi cea periculoasă, în care nici o navă nu era sigură de sine de la o oră la alta, părea că se răspîndeşte rapid pe o suprafaţă din ce în ce mai mare. Uneori se iscau bătălii de nave mari : Hipper, Scharnhorst şi Gneisenau făcuseră incursiuni prădalnice ; Hood a fost scufundat cu o lovitură de tun norocoasă, trasă de la distanţă de unsprezece mile ; apoi, ca ripostă promptă, Bismarck a fost distrus, şi scorul a fost egalat. Acestea erau isprăvi izolate, puncte culminante ale unui război îndîrjit şi intermitent. Dar în cursul rutelor continue spre tot felul de

direcţii, navele de escortă duceau o bătălie lungă şi sîngoroasă contra unui inamic care sporea în forţe.

Şi această sporire se făcea organizat : submarinele îşi coordonau atacurile, acţionau acum în grupe de şase sau şapte unităţi, pîndind convoaiele pe lungi porţiuni de drum şi îşi reuneau forţele îndată ce intrau în contact cu ele. Aveau la dispoziţie porturile franceze, norvegiene şi baltice, cu adăposturi şi puncte de aprovizionare ; erau asociate cu avioane cu rază mare de acţiune pentru a descoperi şi identifica navele ; de partea lor era numărul, competenţa tehnică, armament mai bun şi stimulentul succesului... Primul lor atac în grup a scufundat zece din cele douăzeci şi două de nave ale unui convoi ; recordul lunar de torpilări s-a ridicat într-o lună la rezeci şi trei, apoi în alta la cinzeci şi şapte. Treptat, submarinele îşi extindeau operaţiile mai îa vest, astfel că nici în mijlocul Atlanticului nu mai exista o zonă sigură pentru convoaie. Nici din Marea Britanie, nici din Canada, nici din Islanda nu li se putea acorda o protecţie aeriană completă, deşi toate coastele acestor ţări erau acum incluse în sistemul stratfegic aliat, aşa că posibilităţile de ripostă a navelor de escortă erau limitate. Zona periculoasă se întindea mereu şi numărul navelor naufragiate sporea. S-au luat contramăsuri : patrulele de avioane şi-au extins raza de acţiune ; un număr de vase comerciale au fost prevăzute cu avioane de vînătoare catapultate şi, cu începutul, armamentul navelor de escortă se ameliora. In consecinţă, spre mijlocul lui 1941 au fost date la fund şapte submarine într-o lună, cea mai ridicată cifră a războiului. Dar şapte submarine mai puţin nu însemna prea mult ; mai rămâneau destule care vînau şi torpilau ; nu ajungeau navele de escortă pentru protecţia convoaielor ; diferenţa nu putea fi compensată decît prin noroc şi efort uman, dar acestea nu erau în stare să rivalizeze cu forţa şi viteza inamicului, sau să oprească masacrul.

Compass Rose a fost martoră la multe asemenea masacre. Nu mai era o surpriză pentru echipaj cînd suna alarma ; nu se mai simţeau şocaţi cînd priveau urcîndu-se la bord epavele umane de pe o navă înghiţită de ocean ; nu se mai emoţionau asistând oameni murind. Echipajul a trebuit să-şi însuşească o lipsă de umanitate profesională şi să-şi impună insensibilitate, cea mai bună bază a eficienţei. A medita despre ororile

războiului era timp pierdut şi furia sau mila nu făceau decît să dăuneze muncii. Oţeliţi faţă de suferinţă şi distrugere, îşi dădeau toată osteneala să răspundă la lovituri şi-i salvau pe oameni pentru ca aceştia să se reîntoarcă la luptă cît mai curînd posibil.

Ferraby şi Baker, cei doi tineri locotenenţi, împărţeau cartul de la opt seara pînă la miezul nopţii. După moda cea mai recentă pe corvete, ambii lăsaseră să le crească barba, ceea ce, curios, nu-i îmbătrânea, ci le dădea un aer mai tînăr şi, în acelaşi timp, ceva artificial, ca unor actori de provincie într-o reluare a piesei „H.M.S. Pinafore". („Aveţi o frumoasă cultură horticolă", spusese un vizitator mucalit admirîndu-i şi se alesese cu o încruntare furioasă a sprâncenelor lui Morell). Sosit la bord cu un an înainte, cu timiditatea unuia care pînă atunci exercitase doar o vagă activitate de contabil, Baker nu-şi pierduse nici modestia, nici lipsa de încredere în sine. Din multe puncte de vedere semăna cu Ferraby : ca şi acesta, accepta fără reacţie autoritatea, chiar cînd nu era bine motivată ; îi lipsea încrederea în sine şi se temea că, mai curînd sau mai tîrziu,- războiul îi va pune în evidenţă lipsa de experienţă... Cînd discutau împreună se menajau protector, reciproc, ca oamenii dintr-o cameră în care aşteaptă să fie chestionaţi pentru obţinerea unui post pe care se îndoiesc că-l pot obţine : inutil să încerce a se impune unul faţă de celălalt ; o atitudine prea îndrăzneaţă îl putea indispune pe patronul care urma să-i chestioneze şi erau ameninţaţi să fie trimişi la plimbare chiar înainte de a intra în biroul unde se fac angajări... Dar, de cîtva timp, Ferraby dobîndise o superioritate netă : devenise tată şi cînd era singur cu camaradul său îşi descria primele emoţii ale paternităţii.

— Doreai o fată, sau un băiat ? îl întrebă Baker într-o seară cînd, conform obiceiului de cînd se aflau pe mare, conversaţia se referea la cele de acasă.

— Mi-a fost indiferent sexul copilului,doar ea să scape cu bine, răspunse Ferraby cu sinceritate. Eşti atît de îngrijorat, către sfîrşitul sarcinii... Maică-sa era lîngă ea, s-o îngrijească, dar am fost tare bucuros cînd am aflat că s-a terminat.

Nici acum nu putea gîndi fără nelinişte la acea noapte, chiar înaintea sfîrşitului ultimei sale permisii : strigătele lui Mavis, deşteptată brusc spre miezul nopţii, telefoanele frenetice, salvarea care nu mai venea, apoi aşteptarea în chinuri pînă în

zori, pînă la amiază, pînă la jumătatea nopţii următoare... Tabloul cu Mavis şi copilul, a doua zi dimineaţă, două capete pe pernă în loc de unul, îi compensase anxietatea, dar nu i-o ştersese complet din memorie.

— A fost un noroc să mă aflu în permisie în acele momente ; nu ştiu cum aş fi suportat dacă se întîmpla în timp ce eram pe mare.

— Cu seria următoare merg şi eu în permisie, spuse Baker, savurînd cuvîntul atît de plăcut. Incă două convoaie cred... aproximativ şase săptămîni.

Şase săptămîni... Ferraby fu năpădit de gînduri pe care se feri să le împărtăşească lui Baker, şi nici altuia. Pe Atlantic şase săptămîni însemnau mult, cînd numai şase ore — sau chiar şi numai şase minute — puteau aduce un dezastru. Submarinele la pîndă erau atît de numeroase încît, pînă la sfîrşit, unul din ele tot o va lua ca ţintă pe Compass Rose. Ferraby era constant obsedat de această teamă ; ca şi cum, după plecarea lui Bennett, ar fi schimbat o tiranie cu alta, ca şi cum frica de Bennett era înlocuită acum cu teama de a fi torpilat. Din tot echipajul, Ferraby era cel mai puţin capabil să facă faţă împrejurărilor : nu putea uita capul bălăbănind al mortului, prima dată cînd salvaseră supravieţuitori ; nu putea uita alarmele repetate, atacul inevitabil, slaba speranţă de a supravieţui. Chiar în această clipă, discutînd cu Baker sau privind nava pe care se afla, era agitat şi nervos, preocupat de ceea ce aduceau următoarele clipe ; se apropiau de miezul nopţii, sfîrşitul cartului lor, timpul cînd se produceau mai des catastrofele : bubuitul, flăcările izbucnite pe vasul torpilat, explozia în inima convoiului. Şi dacă nu se întîmplau în timpul acestui cart, puteau avea loc în cel următor, în cel din mijlocul nopţii, ceea ce era mai rău ca oricînd.

Pe mare, la miezul nopţii, Ferraby era liber să coboare şi să se culce fără a mai fi deranjat pînă la ora micului dejun ; dar nu reuşea să doarmă decît la începutul şi la finele călătoriei, cînd erau la adăpost de atacuri. Gîndul că, întins în cuşetă, se afla sub linia de plutire, îi tortura imaginaţia ; era sigur că Compass Rose va fi torpilată în timpul orelor de întuneric şi că torpila va pătrunde chiar în cabina unde era culcat... Cînd se aflau în mijlocul Atlanticului, îl persecutau neîncetat asemenea gînduri ; noapte după noapte, în timp ce era culcat, nava rula şi gemea,

tăind apa aflată doar la cîţiva centimetri de cuşetă. Scăldat în sudoare, privea fix niturile care legau plăcile subţiri ale pereţilor navei. Intre el şi apa neagră nu era decît acest perete şi, plin de teroare, aştepta mereu zgomotul de fier izbit, explozia, erupţia apei, certitudinea de a fi prins în cursă şi sufocat înainte de a face o mişcare. In timpul unei nopţi reuşise totuşi să adoarmă, deşi se semnalase prezenţa submarinelor ; aţipise după o oră de enervare cînd, pe jumătate deşteptat, auzise o monstruoasă explozie ce părea a proveni chiar din interiorul navei. Pe cînd sărea din cuşetă, sună alarma, urmată de zgomotul paşilor precipitaţi. Cuprins de o panică oarbă, alergă spre scară şi cerul liber. Ajuns gîfîind pe puntea superioară, unde cel puţin putea respira în voie, îl aştepta un spectacol infernal. Una din navele de escortă lansase o rachetă, din cele care luminează un cerc de două mile, pentru a observa submarinul ce s-ar găsi la suprafaţă ; sub lumina strălucitoare, galbenă, se vedea marea dezlănţuită, convoiul luptlnd cu furtuna şi Sorrel grăbindu-se spre tribord în căutarea inamicului ; apoi, foarte aproape de ei, o nava rău înclinată, pe cale de scufundare. în timp ce-o privea, din coşul ei se ridicară brusc flăcări şi păru a se desface în bucăţi. Ajunse pînă la ei un suflu oribil de ulei ars, de vopsea şi de aburi, parcă mirosul morţii, şi nava dispăru înghiţită de mare. Fizic bolnav, Ferraby se sprijini de balustradă : nava lovită ar fi putut fi Compass Rose şi oamenii înecaţi, propriul lor echipaj, iar locul loviturii, propria lui cabină. Multe nopţi după aceea, la terminarea cartului, n-a mai fost în stare să meargă să se culce ; rătăcea pe puntea superioară sau se ghemuia într-un colţ în spatele comenzii, sau în coridorul timoneriei. Nedormit pînă în zori, pipăindu-şi semnalul luminos de salvare şi centura de salvare umflată, aştepta cu spaimă nespusă rîndul lor de a fi loviţi. Văzuse mulţi oameni cu echipamentul de salvare astfel pregătit, salvaţi care nu mai voiau nici să mănînce şi se mirase de spaima şi de obsesia lor ; acum, nu se mai mira.

Starea lui de spirit n-o putea mărturisi nimănui, şi mai ales n-o mărturisea lui Mavis care era mai bine să ignore terorile şi pericolele la care era expus. Inchiriaseră o mică casă, la marginea Liverpoolului şi mergea s-o vadă de fiecare dată cînd Compass Rose revenea în port. Revederea şi despărţirea repetată erau în acelaşi timp plăcute şi dureroase şi nu-l ajutau să-şi suporte soarta... Cerinţele războiului îi depăşeau din ce în

ce mai mult puterile, îi prezentau o notă de plată pe care tăria sa sufletească, falimentară, n-o putea achita.

3

Lockhart îi acorda acum lui Ericson o încredere absolută şi o neprecupeţită admiraţie. Avea toate calităţile unui comandant : calm pe puntea de comandă, indiferent de situaţie, un marinar minunat, capabil că manevreze pe Compass Rose cu perfectă siguranţă, neobosit, dîndu-şi toată osteneala în executarea obligaţiilor profesionale, indiferent că era vorba de a pune la locul lor pe indisciplinaţi, de a face punctul navei pe mare sau de a lua măsuri pentru a ocroti cu gelozie pitura navei cînd acostau tancul petrolier. Părea de neînlocuit ; a fost deci o adevărată lovitură cind Ericson deveni deodată incapabil să-şi îndeplinească munca şi Lockhart trebui să preia singur conducerea navei în ultimele cinci zile de escortă a unui convoi. Intr-o noapte cînd Compass Rose se rula la 45 grade, Ericson fu proiectat din cuşetă şi se alese cu o coastă fracturată. Cea mai mică mişcare îi provoca dureri intense ; nici vorbă să mai iasă pe comandă. Lockhart semnală accidentul lui Viperous şi, puţin sigur de sine, preluă comanda.

Evident, nu avea de ales, dar aceasta nu-i uşura sarcina. După ce a depăşit primele temeri, observă însă că noul său rol îi plăcea şi se simţea capabil să-l îndeplinească... De fapt, era într-adevăr de necrezut : ziaristul independent numit Lockhart, chemat să străbată Atlanticul, să poarte întreaga răspundere a unei nave de o mie de tone şi a unui echipaj de optzeci şi opt de oameni ; o asemenea presupunere ar fi provocat rîsul, înainte de război, în orice bar de pe Fleet Street. Dar nu se mai aflau în perioada de dinainte de război, totul era diferit ; avea la activ optsprezece luni de antrenament, optsprezece luni alături de Ericson, în timpul cărora îşi însuşise pe nesimţite funcţiunile comenzii şi cînd veni momentul să le exercite i-a fost uşor să urce o treaptă mai sus, cu oarecare emoţie, e drept, şi stimulat de un simţământ de surprindere plăcută. Una din caracteristicile cele mai importante ale Marinei Regale, cel puţin în timp de război, consta în aceea că oamenii erau instruiţi repede, bine, şi

continuu ; se trezeau deodată încărcaţi cu răspunderea directă a unei nave preţioase, a unei părţi dintr-un convoi şi a unui număr de oameni, printre care şi prieteni, avînd pur şi simplu impresia că întorc pagina unei cărţi cunoscută pe dinafară.

Cînd Ericson, văitîndu-se din cauza suferinţei, se aşează în cuşetă, Compass Rose era la nouă sute mile vest de Marea Irlandei, la coada unui lent convoi care îşi luase deja partea de vînturi contrarii şi de alarme contra submarinelor. Apoi vîntul căzuse şi navigaseră cîteva zile spre ţărm, fără alarmă. Luînd comanda, Lockhart re- organiză carturile astfel ca să nu fie obligat să respecte ore fixe ; neposedînd aceeaşi încredere în sine ca Ericson, sta de veghe vreme mai îndelungată decît era necesar, petrecea în medie două treimi din zi pe puntea de comandă. Trebuia să fie pregătit pentru orice surpriză posibilă şi mijlocul cel mai sigur era de a se afla la locul cuvenit în orice moment... Din timp în timp cobora să raporteze comandantului care, de fiecare dată, îi punea aceleaşi întrebări : se menţinea convoiul în formaţie strînsă ? Compass Rose era la postul ei ? Se mai semnalase prezenţa submarinelor ? Lockhart făcuse cu atenţie vizările pentru determinarea poziţiei ? Cum era vremea ?

Evita o singură întrebare : „Ai vreo îndoială în ceea ce faci ?" şi Lockhart îi era recunoscător pentru încrederea pe care o subînţelegea. Ericson se apropia doar în treacăt de această întrebare, spunînd :

— Cred că, acum doi ani, nu te-ai fi văzut în această situaţie...

Lockhart surise. Se afla în picioare, în mijlocul cabinei, înfofolit contra frigului de afară, cu cisme de marinar şi manta groasă, contrastînd cu elegantul halat de casă al lui Ericson.

— Acum doi ani, sir, conduceam doar o iolă de cinci tone, destul de drăguţă, care se bălăcea în Sofent.

— Ce echipaj avea ?

— Era format dintr-o singură persoană, tot foarte drăguţă.

—Intoarce-te repede pe puntea de comandă, înainte de a mi se ridica temperatura ! zise Ericson.

,,Ce om bun este comandantul, gîndi Lockhart, urcînd scara ; un om bun merită să fie iubit şi respectat în toate împrejurările..." In ultimele luni relaţiile lor deveniseră amicale ; continuu alături şi satisfăcuţi de rezultatele obţinute, reduceau acum ceremonialul numai la ocazii publice şi, cînd erau singuri,

îşi permiteau un ton mai liber. Lockhart continua să i se adreseze cu „sir", indiferent că erau singuri sau cu martori, deoarece îl considera superior în toate privinţele, dar ambii îşi dădeau seama că erau parteneri în aceeaşi partidă ; încrederea era reciprocă şi dispăruse distanţa de acum un an şi jumătate, cînd Lockhart intrase prima dată în biroul docului de pe Clyde.

Călătoria decurgea fără dificultăţi şi se apropia de sfîrşit ; doar un trauler islandez, în drum spre sud, încercase să taie convoiul de-a curmezişul, în semiobscuritate, şi a trebuit să fie convins să renunţe la un proiect atît de îndrăzneţ. Intre Scoţia şi nordul Irlandei, convoiul se împărţi, unele nave luînd drumul spre Clyde, altele spre sud, la Cardiff şi Barry Roads, majoritatea îndreptîndu-se însă spre Liverpool. Navigaţia de-a lungul coastei Mării Irlandei şi apropierea de Liverpool spori starea de tensiune a lui Lockhart, cum se întâmplă cu ultima oră a unui curs şcolar care se termină cu o lucrare scrisă dificilă. Multe nenorociri se puteau întîmpla între apele înguste dintre uscaturi, la cea mai mică eroare de navigaţie sau la o simplă lipsă de vigilenţă : trebuia supravegheată coasta plină de surprize, luat seama la drumurile în diverse direcţii ale numeroaselor nave, fără a mai vorbi de bărcile pescarilor, unele prevăzute cu lumini, altele fără şi trăgînd în urma lor plase de lungimi şi complexităţi nebănuite. Navele de pescuit constituie o dificultate cu caracter special. De secole Amiralitatea primeşte plîngerile pescarilor prea imaginativi care, îndată ce observă o navă de război la cinci mile distanţă, o ameninţă cu pumnul şi se jură că li s-au zmuls plasele, făcute bucăţi. Drept contramăsură, forurile înalte au introdus obligaţia de a se ţine un „Jurnal al navelor de pescuit" : de fiecare dată cînd sînt observate pe mare trebuie să ii se noteze poziţia exactă şi să li se evalueze distanţa. Măsura nu dă totdeauna rezultate dar cel puţin se elimină reclamaţiile neserioase.

Intreaga ultimă noapte Lockhart o petrecu pe comandă, verificînd drumul, recunoscînd diversele geamanduri şi faruri, nelăsînd nimic la întîmplare. Aprecia acum oboseala lui Ericson cînd au început escortele, avînd ca ajutor tineri ofiţeri fără experienţă şi răspunzînd de o navă care, chiar pentru un marinar de profesie, era în jnare măsură de tip necunoscut. Cînd se făcu ziuă, cînd convoiul, în stare perfectă, depăşi insula Man şi se îndreptă spre est, spre Liverpool, Lockhart simţi o imensă

uşurare şi mulţumire la gîndul că partea cea mai dificilă a călătoriei se terminase şi nu mai rămînea decît răspunderea acostării lui Compass Rose în bazinul portului. Soarele usca punţile, pescăruşii zburau lin în jurul provei, părînd a reflecta liniştea sa proprie. Nu întîlnise vreo întîmplare spectaculoasă, dar totul fusese nou pentru el şi dacă ceva ar fi mers rău ar fi fost o demonstraţie publică a nepriceperii sale.

Se socotise însă prea devreme la capătul grijilor ; tocmai se pregătea să coboare ca să se radă şi să se schimbe, predînd ultimul cart uşor lui Baker, cînd apăru Viperous, îndreptîndu-se cu toată viteza spre coada convoiului lăsînd în urmă un siaj enorm şi avînd acel aer dramatic, fără obiect, pe care Lockhart îl gelozea la distrugătoare... Trecînd între cele două ultime nave ale coloanei, într-un nor de spumă, Viperous se aşează paralel cu Compass Rose.

— Conectaţi megafonul, se grăbi să ordone Lockhart ; nu înţelegea ce se pregătea, însă probabil că era nevoie de o conversaţie. Pe comanda distrugătorului observă binocluri îndreptate spre el. La un nivel inferior, cele două echipaje, aplecate peste balustradele respective, îşi recunoşteau reciproc prietenii şi schimbau discuţiile cuvenite la întoarcerea în port. Brusc, megafonul de pe Viperous lansă cu voce agreabilă, gravă, dar cu accent scurt de autoritate :

— Cum merge comandantul ?

— Cam la fel, răspunse tot prin megafon Lockhart. Il doare încă destul şi stă culcat.

— Transmiteţi-i cele mai bune urări. Urmă o pauză, apoi : avem dreptul la permisii începînd chiar de azi şi vrem să ajungem devreme ca să rezolvăm problema soldelor oamenilor. Sînteţi în stare să conduceţi convoiul în port ? Nava de conducere prin coridorul balizat se află la aproximativ nouă mile în prova noastră.

— Da, răspunse Lockhart : nu putea ezita, deşi nu prea înţelegea ce i se cerea. Da, pot prelua operaţia,

— Comandorul tocmai a făcut semnalul să se ia linia de şir, continuă vocea. Aşezaţi-vă în cap, îndată ce se va executa ordinul. Cînd veţi ajunge la docul Gladstone, emiteţi semnalul obişnuit de sosire : treizeci şi opt de nave, convoiul BK 108. Vom preveni noi înşine despre ce este vorba.

— Da, sir, spuse Lockhart, amintindu-şi respectul datorit

comandantului lui Viperous, ofiţerul cel mai vechi al grupei de escortă, un tînăr căpitan comandor cu reputaţia unei firi violente. Au mai mers încă un moment alături, apoi :

— Foarte bine, răspunse vocea de pe Viperous. Vă acord toată încrederea. Dar să nu mergeţi prea repede, nu-i place căpitanului portului.

Undeva, în interiorul distrugătorului, se auzi sunînd telegraful de la maşini şi nava se lansă brusc înainte, proiectînd un val de etravă asemănător cu o felie dintr-un gigant tort cu cremă.

— O să vă arătăm acum, urmă vocea care se depărta, ce înseamnă un ogar al oceanului !

Şi Viperous porni repede, lăsînd pe Compass Rose siderată şi pe Lockhart reflectînd gelos la superioritatea distrugătoarelor faţă de alte nave. Dacă şi la bordul lui Compass Rose s-ar putea apăsa pe un buton şi s-ar lăsa convoiul departe în urmă...

Dar nu era timp de visare, avea altele de făcut. Convoiul se aşeza în linie de şir pentru a trece strîmtoarea şi a urca pe fluviu ; Compass Rose trebuia să străbată cel puţin şase mile mai repede, pentru a-şi lua postul în capul coloanei. Nu putea rivaliza cu viteza lui Viperous, dar procedă cum putu mai bine : corpul navei trepida în timp ce descria rotaţii pentru a depăşi convoiul şi curînd ajunse în fruntea lui. Lockhart observă, fără a da mare importanţă, că soarele apusese şi se făcuse deodată frig ; dar nu prevedea deloc ceea ce va urma. Ajungeau la nivelul celei de-a patra nave a convoiului şi se vedea, la aproximativ două mile în prova, nava far marcînd intrarea fluviului, cînd aceasta dispăru brusc ; în acelaşi moment, convoiul dispăru şi el, şters ca o urmă de cretă pe o tăbliţă : era ceaţa adusă de vîntul din nord care le bara drumul, deasă ca o pătură, ascunzînd într-o clipă totul.

Speriat un moment, Lockhart se aplecă peste balustrada comenzii. Ceaţa ii învăluia cu valuri groase de vapori acri şi reci ; putea distinge doar la şase metri înainte gura tunului de pe nava lor, dar nimic altceva, nici marea, nici navele, nici măcar etrava lui Compass Rose. Era parcă izolat şi orb în interiorul unui sac întunecat; îi auzi apoi pe ceilalţi aflaţi în sac, un cor furios de sirene, pe măsură ce convoiul intra în cortina de ceaţă. Au fost surprinşi în momentul cînd tocmai formau linia de şir strînsă ; multe nave erau la o distanţă de nava următoare mai mică decît propria lor lungime şi convoiul telescopa ca un

tren de marfă frînat brusc. Mergînd orbeşte, nu le rămînea altceva de făcut decît să facă cît mai mult zgomot şi aşteptau o minune care să răspîndească curînd ceaţa.

Lockhart nu se lăsă cuprins de panică. Compass Rose se mai aflase în situaţii similare şi Lockhart admirase calmul cu care le stăpînise Ericson ; n-avea acum decît să-i urmeze exemplul. Rezistă la tentaţia de a se depărta de convoi : în ceaţă, trebuie considerat că şi celelalte nave îşi păstrează drumul şi este necesar să-l păstrezi pe al tău, altminteri este imposibil să-ţi închipui ceea ce se poate întîmpla. O navă care îşi pierde sîngele rece şi încearcă să iasă pe cont propriu din încurcătură poate provoca un dezastru general.

Pentru moment toate navele erau la tribord şi Lockhart încercă să distingă în minte diversele sunete ale sirenelor. Cea mai apropiată, cu sunet grav, era a unui mare petrolier, ultimul depăşit cînd se lăsase ceaţa ; urma un şuierat ciudat, ca şi cum în sirenă ar fi pătruns apa. Nava comandorului, în capul convoiului, avea un altfel de sunet, uşor de distins ; dominîndule, vocea autoritară a sirenei de ceaţă de pe nava far indica punctul de unde nu se mai putea avansa fără pericol, la două mile înainte, căci acolo şenalul se îngusta şi n-avea mai mult de 50 de yarzi lărgime ; dacă ceaţa nu se risipea şi convoiul trebuia să ancoreze, manevra trebuia executată în cel mult douăzeci de minute.

Lockhart concepea gravitatea situaţiei ; lîngă el, Morell, Baker, şeful semnalizator Wells şi cei doi oameni de veghe căutau să-l ajute, observînd şi interpretînd. Ştiau ca şi el cît de înşelătoare sînt sunetele : un sunet de sirenă care pare că vine sigur dintr-o parte, e de fapt reflectat de masa de ceaţă şi vine dintr-o zonă periculoasă, necunoscută. Compass Rose avansa pe apa nesigură, în tovărăşia fantomatică a celorlalte nave, la distanţă neapreciabilă, într-o formaţie invizibilă. Tot restul convoiului părea că se depărtează, doar cele patru sunete de sirenă la care Lockhart era în special atent — marele petrolier, nava următoare, nava comandorului şi nava far — se succedau în rotaţie uniformă, sirena navei Compass Rose fiind al cincilea element. Atît timp cît succesiunea de sunete continua să se audă astfel, erau în securitate, în aşteptarea ridicării ceţii.

Deodată Lockhart ridică capul şi observă că şi Wells făcea la fel. O sirenă nouă, o intrusă, se alăturase cvintetului şi părea că

vine de la prova babord, din partea opusă convoiului, parte care trebuia să nu fie escortată.

— O navă la babord ! spuse Wells ezitînd şi aşteptînd în tăcere ca sunetul să se repete.

Sunetul de sirenă unu, era petrolierul ; doi, nava dinaintea lui; trei, comandorul; patru, vuietul prelung al navei far. Acum apărea un al cincilea semnal de sirenă, din babord, zonă considerată fără pericol şi devenind deodată sursa unui pericol iminent. Auzindu-l, lui Lockhart i se ridică părul în cap. Putea fi ceva fără importanţă : o navă părăsind portul, o navă rătăcită de convoi, o navă izolată care îşi urma calea. Dar orice era, se afla acolo, în ceaţă, îndreptîndu-se cine ştie unde şi apropi- indu-se cu fiecare secundă.

Lockhart strînse în mîini parapetul comenzii, ştiind, fără să fie nevoie să se întoarcă, că ceilalţi îl observau, că vieţile lor şi securitatea lui Compass Rose depindea de următoarea comandă ce va da. Şi sirena lui Compass Rose urlă teribil de tare, urmată apoi succesiv de cele patru sirene identificate şi, în fine, de acel blestemat de al cincilea semnal necunoscut, mai aproape încă, drept in prova, poate uşor la babord.

— Incet, înainte ! spuse Lockhart eu o voce calmă de care se miră el însuşi. Telegraful sună, maşinile trecură la un ritm mai slab, valul prova deveni un simplu foşnet. Toţi erau însă încordaţi şi Lockhart se simţi scăldat în sudori, în timp ce înaintau spre acea a cincea navă care îi putea duce la naufragiu. Dacă comandorul nu făcea semnalul de ancorare, Lockhart trebuia să ia o decizie pe răspundere proprie ; să se oprească complet, sau să se îndrepte spre babord de restul convoiului şi de pericol. Era imposibil a continua astfel înaintarea, compromiţîndu-şi metru cu metru propria lor securitate. Il auzi alături pe Morell tuşind ; aerul umed se amesteca cu sudoarea care îi brobonea sub păr, picurîndu-i pe frunte. Sirena lui Compass Rose urlă deodată chiar deasupra capetelor lor ; Lockhart avu viziunea catastrofei ce urma să se producă în cîteva secunde : şocul, pîrîiala metalului şi a lemnului, etrava spartă, strigătele oamenilor prinşi ca în capcană şi răniţi în postul echipajului ; simţea că toţi îl observă, cînd cu încredere, cînd fără, dar cu dorinţa că va face faţă crizei. Apoi, deodată, omul de veghe din babord strigă : „Navă la babord, sir !“ şi la patruzeci de yarzi depărtare, în ceaţa risipită brusc de soare,

alunecă pe apă un mic cabotier, îi depăşi şi se îndreptă de-a lungul convoiului. Lockhart simţi o imensă uşurare ; ultimele urme de ceaţă dispăreau şi descoperea şirul navelor, toate intacte, precum şi nava far care oscila liniştit pe apa calmă. Tot atît de brusc cum apăruse, pericolul dispărea. Era o adevărată eliberare, acţionase cît se poate mai bine şi cu rezultat. Acum, Compass Rose şi tot convoiul se îndreptau grăbiţi spre ţărm, acasă.

O oră mai tîrziu urcau încet pe Mersey, printr-o mulţime de nave, spre ancorajul convoiului. In urmă se desfăşura lungul şir de nave greu încărcate, obosite parcă de călătorie, mîndre dar fără emfază, nave pe care le cunoşteau bine căci le escortaseră de această dată şi în alte dăţi, nave pe care le protejaseră, le blestemaseră cînd leneveau în urmă sau le admiraseră pentru manevrele lor abile. Se termina încă o escortă de convoi, a şaisprezecea sau a douăzecea, Lockhart pierduse socoteala, aduceau în bună stare încă un convoi în Anglia, cu sute de oameni şi mii de tone de mărfuri, după ce luptaseră cu vremea şi înfruntaseră răutatea inamicului. Aveau de ce să fie mîndri şi mulţumiţi de sine : mărfurile aduse erau necesare, oamenii foarte preţioşi şi propria lor navă le era acum dragă.

— Comandorul ne cheamă : strigă Wells.

Şi traduse mesajul : „Ce plăcut este să revedem pescăruşii de la Liverpool. Mulţumim şi la revedere”.

Lockhart aruncă o privire în amonte, către marile păsări aurite care, în centrul Liverpool-ului, ornamentau acoperişul clădirii Building Liver. Impărtăşea în totul sentimentele comandorului.

— Răspunde, ordonă el lui Wells : „De fiecare dată par mai mari şi mai frumoşi. La revedere”.

Aşteptă ca mesajul să fie transmis, apoi, cu un straniu sentiment de regret, dădu la cîrmă comanda care despărţea pe Compass Rose de convoi şi o dirija către locul ei de acostare şi aprovizionare. Sarcina era terminată, oficial era eliberat, dar despărţirea îi făcea efectul abandonării unui copil adoptiv pe care se obişnuise să-l iubească... Mai devreme, se cam temuse de manevra necesară pentru a acosta pe Compass Rose la petrolierul de aprovizionare cu combustibil, dar o execută cu o abili- late calmă, ca şi cum ar fi făcut-o timp de un an, în fiecare zi. După încercările din ultimele cîteva zile, după primejdia ceţii,

nu se mai temea de nimic, se simţea capabil să ducă orice la bun sfîrşit. Cînd, în fine, ordonă oprirea maşinilor principale şi coborî ca să raporteze lui Ericson, se simţea cu cel puţin zece ani mai în vîrstă, ajuns la o maturitate sigură de sine.

4

Viaţa pe mare era aspră, închisă, şi uneori plină de surprize ; cînd plecau în permisie se bucurau de viaţa agreabilă a căminelor ; şi mai era o viaţă intermediară, in port, la odihnă după o escortă de convoi, înainte de pregătirea pentru următoarea. Din aceste trei feluri de viaţă, cea din port le dădea poate sentimentul cel mai viu de a constitui un element al unei arme complexe, angajată într-o bătălie enormă şi fără îndurare.

Docul Gladstone, adăpostul tuturor navelor de escortă ale Operaţiunilor din Vest, devenise, în doi ani, un vast stup de activitate navală. Din punct de vedere strategic, bătălia Atlanticului era dirijată de la cartierul general subteran situat la Building Liver ; în docul Gladstone şi în celelalte bazine mai mici grupate de-a lungul portului, navele venite din luptă se aliniau cîte trei sau patru de-a lungul cheiurilor : murdare, deteriorate,' extenuate, fericite de a se odihni sau aşteptînd următoarea maree pentru a porni din nou la drum. Aveau aerul unor simpli executanţi, fără eleganţă, dar erau solide şi inspirau încredere ; adunate una lîngă alta, prova uneia atingind pupa celeilalte, cu catargele îndreptate spre cer şi cu teuga depăşind nivelul danei, care, şi aceasta, era o aglomerare de barăci, echipamente, piese detaşate, bidoane cu ulei şi provizii proaspăt aduse. Dar navele de război atrăgeau şi reţineau atenţia : distrugătoare ce-nuşii cu forme elansate, escortoare şi corvete scunde, traulere care dragau şenalul, într-un cuvînt grupul de nave care ţinea în mînă soarta bătăliei, paza Atlanticului ; ansamblul nu era prea faimos, pe ici pe colo părea cam mototolit, şi era fără îndoială subţiat şi întins pînă la ultimul grad de rezistenţă. Dar trecuse proba a doi ani teribili şi avea să reziste cît avea să continue războiul, şi chiar cinci minute mai mult.

Oamenii de pe nave erau de aceeaşi teapă. Pentru marinari, bătălia Atlanticului devenise un război al lor : se pricepeau cum

să facă de cart în nopţile îngrozitoare, cum să reziste la oboseala dureroasă, cum să-i salveze pe supravieţuitori, să scufunde submarine, să îngroape morţi în mare şi cum să moară fără să facă pe nimeni să-şi piardă prea multă vreme. Deşi nu cu aceleaşi detalii ca în privinţa propriei participări la operaţii, era cunoscut planul general al bătăliei şi aspectele pe care le lua. De exemplu se ştia că în acel moment convoaiele erau continuu în pierdere. Se cunoştea, de asemenea, cifra lunară a torpilărilor, isprăvile şi calităţile navelor de escortă din alte grupe, numele comandanţilor de submarine care se remarcaseră în special prin- abilitate şi cruzime. întreaga bătălie era acum o problemă personală şi marinarii implicaţi simţeau o mîndrie şi o solidaritate de neînlocuit cu altceva. Luptau împreună şi învăţaseră cu ce furie mortală, crescînd din lună în lună, erau supuşi încercărilor pînă la extrema limită a rezistenţei, toţi cei ce participau la luptă, indiferent de nivelul profesional.

Mai ales aceasta era situaţia celor de pe corvete, cele mai mici din navele lansate pe sălbatecul Atlantic în această fază disperată a războiului : revenite în port, după încercările dure ale escortării de convoaie, după atacurile terminate cu succes, după pierderi şi masacre, ele erau conştiente de valoarea proprie. Se vorbea în ziare despre ele ; oamenii îşi citeau isprăvile, îşi repetau titlurile ridicole ale articolelor, atît de departe de realitate. Dar fiecare ştia care este reputaţia publică a corvetelor şi atunci cînd se aflau izolaţi pe mare, veşnic confruntaţi cu orori şi succese, această faimă constituia un imbold care le stimula dorinţa de a birui. Cînd marinarii spuneau că sînt îmbarcaţi pe o corvetă, se aşteptau la răspunsul : „Ce viaţă dura, vai de capul vostru !“ Dar indiferent de răspuns, manifestînd simpatie sau lipsă de inţelegere din partea interlocutorilor, ei îşi dădeau seama care era adevărul şi în sinea lor erau mîndri de a participa la bătălie.

In port, ofiţerii se vizitau între ei ; gustul ginului de pe un alt vas şi cancanurile diferite făceau să treacă mai uşor timpul în aşteptarea viitoarelor acţiuni. Indiferent de navă, oamenii se asemănau : toţi erau amatori care îşi însuşiseră abilitatea profesională şi rezistenţa la oboseală. Teoretic, Ericson avea ca subalterni : un ziarist, un avocat, un funcţionar de bancă şi un ajutor contabil. Dar acum aceste titluri deveniseră lipsite de

sens : erau numai ofiţeri, tineri care făceau să meargă nava, adaptaţi atît de perfect la noua lor viaţă încît abandonaseră tot ce se referea la trecutul lor, în afară de o oarecare amprentă de suprafaţă. La fel şi la bordul celorlalte corvete : nave noi, puse la încercare, esenţiale pentru luptă. Nu este de mirare dacă, în timpul perioadelor de odihnă, Intre două convoaie, aceşti tineri manifestau siguranţa cam dispreţuitoare a unei elite. A naviga pe o corvetă conferea o distincţie specială, de care erau toţi conştienţi.

In mod natural, sentimentele lor faţă de oamenii care nu participau la luptă erau influenţate în consecinţă. In timpul şederii în port, cei de pe Compass Rose aveau numeroase contacte cu instructorii care dirijau instrucţia de tragere şi asdic, activităţi care ocupau cea mai mare parte a zilelor lucrătoare dintre convoaie ; apoi, nava primea vizite ale unor specialişti de toate soiurile, care veneau să verifice echipamentul : specialişti în transmisiuni, ingineri mecanici, ofiţeri de legătură, eclezias-tici, toţi urcaţi cu diverse motive la bord sau fără niciun motiv decît setea şi dorinţa de a se răcori într-unul din barurile plutitoare. Majoritatea vizitatorilor erau bine primiţi, aproape toţi erau oameni serioşi, gata să-i ajute, agreabili şi sinceri cînd îşi exprimau dorinţa de a porni pe mare în loc de a petrece războiul într-un birou la uscat. Dar existau şi alţi vizitatori care soseau la bord sub un pretext oarecare la ora 11 dimineaţa şi se încrustau în careul ofiţerilor, cu paharul într-o mînă şi sticla la îndemîna celeilalte, stînd pironiţi pînă cînd se anunţa că se închide barul, sau erau invitaţi la masă. După două sau trei săptămîni de mare agitată şi atacuri dure, după amintirea marinarilor pe care îi văzuseră murind chiar în careul unde stăteau la masă, le era dificil să se arate politicoşi faţă de oameni care păreau a considera escortele ca o ispravă agreabilă şi situaţia lor proprie de ambuscaţi, ca recompensa unui merit excepţional.

In general, în asemenea cazuri, ofiţerii de pe corvete reacţionau prin tăcere, prin dispreţ tacit, neputîndu-şi exprima liber ce anume gîndeau în legătură cu acest tip de vizitatori. Cîteodată însă dispreţul deborda. Intr-o zi, la bordul lui Compass Rose dejunul a fost întîrziat cu mai bine de o oră din cauza prezenţei unui băutor de gin care se încăpăţîna să nu înţeleagă că trecuse ora aperitivului, aşa că atunci cînd s-au aşezat la masă erau într-o stare de vie exasperare. Ericson lipsea, aşa că

prezida Lockhart. Pe cînd se servea un pateu cu rinichi aproape congelat, el exprimă asentimentul general prin cuvintele :

— Omul ăsta a depăşit limitele ; vine în fiecare zi la bord, tot timpul cît stăm în port şi cred că nu aduce un cît de mic serviciu. Ce-a făcut azi dimineaţă, Morell ?

— A băut opt pahare de gin, răspunse Morell cu ton detaşat. In afară de asta, a declarat că tunul nostru este in bună stare şi bine întreţinut.

— Ofiţer cu artileria al flotilei ! exclamă Lockhart furios ; îmi vine să iau tunul şi...

— Perfect, spuse Morell, dar cer dreptul să trag eu primul.

— Nu vi-l mai amintiţi de la King Alfred ? interveni Ferraby. Era în acelaşi timp cu noi, spunea că o să intre la Forţele de coastă.

— Da, spuse Lockhart, îmi amintesc vag de el.

— Aţi avut tot timpul să vă împrospătaţi memoria, apuse Morell.

— Ceea ce mă irită mai mult, continuă Lockhart, este atitudinea lui faţă de război : vine la bord, ne bea ginul, nici nu simulează că ne-ar fi de vreun ajutor, apoi vorbeşte de război şi de marină ca şi cum ar fi o combinaţie inventată într-adins pentru a-i procura o viaţă confortabilă.

-Probabil că chiar asta este războiul pentru el, spuse Morell. Ştiţi, sînt sute de asemenea indivizi : nu înţeleg situaţia sau nu vor s-o înţeleagă ; îşi găsesc o mică slujbă uşoară, agrementată cu o plată bunicică şi, cu cît durează războiul, cu atît sînt mai fericiţi. Nu se bat şi nici nu ajută la luptă, căci ei nu înţeleg războiul ca o luptă. Pentru ei, războiul este doar un mic accident lumesc care le dă ocazia să poarte o uniformă elegantă şi prilejul de a face rost de ţigări scutite de vamă.

— Dar cîţi sînt oamenii care înţeleg războiul ca o luptă ? întrebă Baker.

Rareori Baker se amesteca în discuţiile careulul, dar de data aceasta părea să fi găsit curajul să ia parte. Roti privirea împrejurul mesei şi spuse, ezitînd :

— Sîntem şi aici destul de aproape de război ; totuşi, chiar cînd sîntem pe mare, cu greu realizăm implicarea noastră în acest război cu scopul de a-l cîştiga şi a-i bate pe nemţi. Cea mai mare parte din timp nu ne simţim ca fiind în război — ci muncim pur şi simplu pentru că o fac şi toţi ceilalţi, iar dacă ar fi

vorba de francezi în loc de nemţi, am face la fel, fără a pune întrebări.

— Înţeleg ce vrei să spui, îi răspunse Lockhart după o pauză. Este adevărat că uneori avem impresia că sîntem prinşi într-un mecanism, un mecanism pe care altcineva îl dirijează şi îl acţionează...

Ezită un moment, gîndind : „De vină este faptul că nu ne-am interesat mai mult de politică înainte de război, ca să înţelegem cauzele lui şi să simţim o imperioasă dorinţă personală de a-l cîştiga. Dar pentru Baker, în vîrstă de abia douăzeci de ani şi cu un orizont destul de restrîns, o asemenea critică ar fi prea aspră ; nu i s-ar putea reproşa lipsa de interes pentru evenimente, ci mai curînd lipsa de maturitate".

— Totuşi, continuă el, sîntem în vîrtejul bătăliilor şi, chiar dacă nu aplicăm o etichetă melodramatică, de exemplu : „luptăm pentru democraţie” sau „să punem capăt tiraniei fasciste”, procedăm întocmai şi în aceasta rezidă semnificaţia războiului.

— Este într-adevăr părerea dumneavoastră ? spuse Morell, privindu-l cu curiozitate.

— Da.

Apoi, conştient că este obiectul unei curiozităţi similare din partea celorlalţi, Lockhart căută să atenueze efectul spuselor sale şi surise :

— Da, sînt foarte patriot; este singurul lucru care mă ţine.

Se auzi o bătaie în uşa careului şi intră şeful de cart:

— De la ofiţerul cu artileria, domnule, anunţă el cu ceremonie.

— Cum ? spuse Morell.

— Ofiţerul care a plecat adineauri, s-a reîntors la bord.

— Vai ! Doamne ! exclamă Lockhart fără voia sa.

— Mi-a spus să vă predau asta, uitase s-o lase, şi îi prezentă un plic.

— Mulţumesc, spuse Morell, luînd plicul : îl deschise cu ajutorul unui cuţit şi scoase o foaie impozantă ca de pergament. Aruncă o privire şi figura îi exprimă o stupefacţie comică.

— Mii de draci ! exclamă el. Nu este posibil !

— Despre ce e vorba ? întrebă Lockhart.

— O corectură la noile ordine ale flotilei pentru artilerie. Cel puţin cetăţeanul nostru şi-a justificat activitatea.

— Ceva important ?

— Destul, se pare ! De fapt, e chiar foarte important... să vă citesc, spuse, potrivindu-şi vocea, ceea ee-i făcu pe toţi cei prezenţi să ridice ochii spre el : „Ordin al flotilei pentru artilerie. Corectura nr. 1 : la pagina 2, rîndul 6 : în loc de „ovilură" se va citi „lovitură".

Pe numeroasele nave întîlnite de obicei la Liverpool, unele echipaje aparţineau marinelor aliate ; multe ajunseseră acolo cu nave cu tot, dar erau şi oameni izolaţi, recrutaţi la sosire şi ambarcaţi pe nave britanice puse la dispoziţia lor. In această situaţie se aflau cîteva drage pescuitoare de mine olandeze, o corvetă norvegiană şi un vînător de submarine francez, cu un profil atît de deteriorat încît la prima vedere te întrebai dacă nu era pe cale să naufragieze. Aceste nave şi aceşti oameni ridicau o problemă delicată : aceea de a şti dacă puteau fi luaţi în serios şi dacă te puteai bizui pe ei ca aliaţi oneşti şi eficaci, sau dacă trdbuiau consideraţi ca obiecte ornamentale neaşteptate, acceptabile atît timp cît nu dăunau vreunei operaţii importante.

Dificultatea consta în deosebirile şi diversitatea gradului de încredere pe care îl inspirau. Echipajele acestor nave „străine", izolate într-o ţară care nu era a lor, orice contact cu ţara lor de baştină fiind întrerupt, se comportau cu o rezervă prudentă, dificil de înlăturat. Erau menajaţi, scuzaţi, simpatizaţi din cauza situaţiei, dar existau atîtea alte preocupări legate de prezenţa lor încît complicaţia sentimentală pe care o necesita compătimirea acestor exilaţi depăşea timpul ce li se putea acorda... Cîteodată însă efortul merita osteneala, mai ales cînd erau convinşi să vorbească liber, căci mulţi dintre ei aveau de povestit tot felul de întîmplări pasionante în legătură cu motivele pentru care ajunseseră să lupte alături de aliaţi, povestiri mult mai interesante decît simpla formalitate constînd în semnarea unui angajament şi îmbrăcarea uniformei Marinei Regale ; povestiri dramatice despre fuga lor, singurul mod de a-şi păstra onoarea cînd patria le era în ajunul înfrîngerii ; decizii disperate, luate sub scutul prefăcut al unei acceptări pasive care le permisese să fugă şi să respire aerul liber al Angliei. Sub forme variate, toţi aceşti străini duseseră astfel de lupte şi practicaseră asemenea înşelăciuni şi toţi purtau semnul tristeţii de a-i fi părăsit pe ai lor ; dar şi tristeţea era diversă şi prezenta

grade variabile de veracitate.

Olandezii şi norvegienii păreau cei mai serioşi şi demni de încredere. Gîndeau cu melancolie la trecut — mulţi nu mai aveau veşti despre familii şi prieteni de cînd ţara le fusese atît de barbar cotropită în 1940 — dar priveau, şi viitorul, cu intenţia de a efectua un efort pozitiv pentru a recuceri şi restabili ceea ce pierduseră şi a se reîntoarce cu onoare la căminele lor şi la pace. Navele lor produceau totdeauna o impresie remarcabilă, datorită calităţilor excepţionale ale oamenilor din echipaje care, voluntar despărţiţi de ţară, se consacrau unui singur efort implicînd virtuţi de marinar, corectitudine, răbdare şi curaj care se reflectau în tot ceea ce îndeplineau şi în cea mai mare parte a celor ce vorbeau. După o seară petrecută pe una din navele olandeze, Ericson rezumă pe scurt impresiile :

— Imi plac aceşti olandezi, spuse el a doua zi de dimineaţă lui Lockhart, cînd se plimbau pe puntea superioară in timpul repausului. Ei iau războiul în serios şi nu vorbesc decît de lupta lor. Cînd am spus că dta păcat că regina Iuliana avea trei fete în loc de un băiat, comandantul s-a înroşit şi a răspuns : „Dacă ne crezi incapabili să ne batem pentru fete, ai de-a face cu mine : hai sâ ieşim pe punte.“ Am băut împreună cîteva păhărele de rachiu, dar cred că era în stare să treacă la fapte. Iată genul de oameni buni să dragheze minele înaintea unui convoi nu ca francezii, ăştia care tot plîng după căminul lor şi nu curăţă conştiincios marea, în toate colţurile.

Intr-adevăr, francezii erau altfel. Lockhart urca destul de des la bordul unui vas francez pentru a se delecta la mesele oferite (felurile de bucate erau delicioase) şi pentru ocazia de a vorbi franceza. Era însă conştient de atmosfera dubioasă, de nepăsare dezordonată, care părea că contaminează întreaga navă. Nu suspecta sinceritatea apartenenţei lor alături de aliaţi, dar se simţea că evenimentele îi depăşeau şi nu erau prea siguri că Franţa va ieşi cu faţă curată din situaţia ei dezonorantă. Vorbeau cu respect de generalul de Gaulle, dar păreau totdeauna că păstrează o oarecare rezervă pentru cazul cînd de Gaulle n-ar fi reuşit : „Să luăm lucrurile aşa cum sînt, fără să le răstălmăcim″... Discutau mai mult despre căminele şi familiile lor, decît de lupta la care participau ; ca să vorbim sincer, aspirau să se întoarcă acasă.

Oficial, americanii nu intraseră încă în război : lovitura de la

Pearl Harbour nu curmase deocamdată neutralitatea lor, restul de profitabilă, timp de doi ani. Apăreau însă, pe ici pe colo, aviatori care se odihneau la Liverpool între două traversări ale Atlanticului şi marinari, în anonimele întinderi ale mijlocului Atlanticului. Căci acum americanii escortau ei însăşi unele din convoaie de la porturile lor pînă la un punct unde escorta era preluată de navele britanice. Escorta americană consta din distrugătoare eu aspect bizar, cu denumiri foarte lungi, începînd deseori cu Jacob sau Ephraim ; apăreau din ceaţă şi făceau semnale morse cu încetineală, astfel ca britanicii să fie în stare să le înţeleagă, explicau ei.

— Ne cred că sîntem o grămadă de puştani, spuse semnalizatorul Wells cu dezgust, într-o zi cînd un operator american, excepţional de prudent, ii pusese răbdarea la încercare. S-ar spune că sînt la prima lecţie de instrucţie în cazarmă... Şi ce ignoranţi sînt aceşti oameni, nici nu cunosc ortografia !...

Totuşi, de obicei, se putea lega cu ei o agreabilă camaraderie ; ajutorul lor consta în nave, important pentru acel timp de lipsuri, şi în faptul că preluau o parte din dificultăţile legăturii transatlantice, ceea ce insufla britanicilor sentimente de frăţească satisfacţie. Americanii nu intraseră încă în război, dar legea Lend-Lease şi neprecupeţitul lor efort naval meritau toată recunoştinţa.

Alţi neutri nu se comportau la fel ; există grade de neutralitate, ca şi grade de infidelitate : poţi ierta unei femei o răceală trecătoare, dar nu seninătatea surîzătoare şi continuă în braţele altor bărbaţi. Chiar în trădările cele mai grosolane, fie că e vorba de căsătorie sau de raporturi între naţiuni, există grade de culpabilitate ; de exemplu, se putea înţelege, dar nu ierta, punctul de vedere al Spaniei sau Argentinei care aveau afinităţi politice cu Germania şi nu îşi ascundeau ura lor faţă de Anglia şi speranţa înfrîngerii acesteia. Nu erau amatori de democraţie. Dar cu greu se putea înţelege neutralitatea unei ţări ca Irlanda, ale cărei şanse de libertate şi independenţă deveneau nule în cazul unei victorii germane. Faptul că Irlanda se menţinea în afara conflictului, ridica pentru Marina Regală probleme speciale.

Neutralitatea irlandeză, explicată prin interpretări de generozitate, permitea naziştilor să menţină la Dublin un centru de spionaj, o fereastră deschisă spre Marea Britanie, graţie

căreia, pe toată durata războiului, au adus prejudicii imense cauzei aliaţilor. A fost un factor funest în special din punct de vedere naval, căci priva Marina Regală de bazele din sudul şi estul Irlandei, baze de care dispusese în timpul primului război mondial. Nu este posibil să se stabilească numărul exact al navelor şi oamenilor pierduţi, lună de lună, din această cauză, dar totalul este considerabil şi tragic. De la aceste baze, navele de escortă ar fi putut naviga mai departe spre vest, în Atlantic, sporind protecţia convoaielor atît de necesare ; s-ar fi putut aproviziona rapid cu combustibil şi primi remorchere de salvare pentru navele naufragiate, aşa că bătălia Atlanticului s-ar fi desfăşurat de la început în condiţii aproape egale. Aceste baze fiindu-le refuzate, navele de eŞfcortă trebuiau să facă un mare ocol pentru a ajunge pe cîmpul de bătălie şi reveneau în port cu cel puţin două zile mai tîrziu.

Legal, Irlanda era în dreptul ei : optase pentru neutralitate şi totul decurgea din această calitate. Era liberă să se ţină deoparte de război, ori cît de mult dăuna aceasta cauzei aliate. Dar marinarii care asistau la naufragii şi la pieirea multor prieteni a căror moarte ar fi putut fi evitată, considerau situaţia sub un aspect mai simplu, simţeau o mînie care se accentua de fiecare dată cînd navigau de-a lungul coastelor ei liniştite.

Liverpool era un oraş de marinari şi faptul se observa destul de uşor. La cheiuri erau acostate nave de comerţ şi nave de escortă aglomerau docul Gladstone ; în fiecare seară, sute de oameni coborau la uscat, hotărîţi să se bucure cît mai mult de scurtele lor ore de libertate : se îmbătau, provocau dezordini, se înghesuiau pe străzi şi prin baruri, monopolizau prostituatele, seduceau tinerele fete şi alinau dorurile femeilor măritate ; Liverpool ii ierta şi le oferea o generoasă ospitalitate. E dificil să se evalueze contribuţia Liverpool-ului la susţinerea moralului acestei invazii de marinari ; dar ambianţa plăcută, primirea sinceră rezervată marinarilor, an de an, i-a ajutat considerabil să suporte războiul după lungile luni de solitudine pe mare cu pericolele şi oboselile respective.

Compass Rose îşi primea şi ea partea din această generozitate ; de 18 luni de cînd avea baza acolo, marea majoritate a membrilor echipajului legase cunoştinţe în oraş şi puteau fi siguri de a regăsi aici o viaţă ca de familie normală, constituind

pentru ei tonicul cel mai eficace. Unii dintre oamenii de pe Compass Rose se însuraseră cu fete din Liverpool sau îşi aduseseră soţiile acolo ; nava părea că aparţine acum acestui oraş şi cît timp nu erau transferaţi pe Clyde sau la Londonderry, celelalte două mari baze ale Operaţiunilor din Vest, erau fericiţi de situaţie, cel mai bun compromis între război şi pace.

Şi Ericson era bucuros de această legătură permanentă cu uscatul care satisfăcea echipajul şi diminua riscurile întîrzierilor din permişii ; se şi împăcase, în sine, cu avantajele propriei vieţi casnice, Grace aşteptîndu-l placidă în mica căsuţă de la Birkenhead. Işi concentra însă gîn- durile tot atît de mult asupra lui Compass Rose şi faptul că mama lui Grace locuia acum cu ei, permanent instalată lîngă căminul din salon, îi împăca remuşcările atunci cînd, în caz de nevoie, dormea la bord. Un alt locuitor din Birkenhead, Tallow (de curînd avansat maistru principal) se îngrăşa văzînd cu ochii din cauza mîncărurilor preparate de sora lui, Gladys, şi se amuza oarecum de relaţiile ce se înfiripau între Gladys şi şeful mecanic Watts, musafir nelipsit şi totdeauna binevenit cînd Compass Rose staţiona la Liverpool. Watts era văduv, cu copii adulţi ; Gladys era văduvă şi depăşise de mult vîrstă pasiunilor romantice; o înţelegere tăcută intervenise între ei, că odată războiul terminat, se vor căsători şi vor trăi din pensia lui şi din modestele ei economii... Prima dată cînd Watts abordă subiectul faţă de Tallow o făcu cu atîtea ocolişuri, încît acesta nu înţelegea despre ce e vorba şi se lămuri doar cînd Watts sfîrşi prin a spune:

— Aici ne vom instala după război.

— Ce bună idee, Jim ! exclamă Tallow.

In acel moment erau singuri în careul maiştrilor, îşi strînseră mîinile cu stângăcie, fără să se privească, şi Tallow spuse cu căldură :

— E cel mai bun lucru pentru dînsa, ca şi pentru dumneata. Pe ea ai întrebat-o ?

— Cam aşa ceva... răspunse Watts, intimidat de etalarea sentimentelor sale... Ne-am înţeles, dar este un singur lucru care...

— Ce nu este în regulă ?

— Ea se nelinişteşte puţin în legătură cu dumneata. De multă vreme îţi gospodăreşte, nu vrea să rămîi singur.

— Nu vă faceţi griji ! spuse Tallow surîzînd. Se poate prea

bine să mă însor şi eu, într-una din zile. Nu se ştie niciodată. Nu te mai gîndi, Jim, cînd veţi dori, voi conduce mireasa la altar.

— Asta nu va fi aşa curînd... răspunse Watts. Nu o vom face cît va dura războiul şi durata pare că va fi lungă.

— Poate că ai dreptate... Pentru mine însă să nu vă faceţi griji ; sînt gata oricînd să dansez la nunta voastră.

Dar nunta n-a mai avut loc ; căci Liverpool; oraşul marinarilor, avea să plătească curînd această reputaţie în modul cel mai brutal, plată care va spulbera toate speranţele de fericire ale lui Watts.

5

Incă din aval, de la nava far de la Crosby, se răspîndi ştirea că ceva nu era în regulă şi în timp ce urcau pe fluviu, oamenii echipajului, adunaţi pe puntea superioară, îşi fereau ochii de soarele puternic, căutînd cu privirea spre oraşul pe care începuseră să-l considere ca fiind „acasă“. Pe teugă, Morell, în aşteptare, cu oamenii care preparau partalele de legare, îşi îndreptă binoclul spre Building Liver ; părea înconjurat de fum şi conturul lui prezenta goluri pe care nu le remarcase vreodată. Il auzi pe marinarul şef Phillips exelamînd :

— Doamne ! A fost atins !

Apoi simţiră cu toţii mirosul acru de fum şi Morell, observînd un mare antrepozit de pe docul Gladstone, constată că era tăiat de sus pînă jos, una din jumătăţi devenind o gigantică grămadă de dărîmături, restul, înegrit, arzînd fără flacără. Plimbîndu-şi binoclul de-a lungul oraşului şi Birkenhead-ului văzu numeroase alte imobile şi case mai mici transformate în ruină în centrul unui mare cerc de dărîmături arse; se mai zăreau încă ctleva incendii, partea nordică a oraşului fiind acoperită cu un văl des de fum. Apăreau părţi goale, străzi întregi dispărute, şiruri de case deteriorate şi dărâmate. Lăsă binoclul, impresionat de importanţa distrugerilor, de ruina unui oraş pe care îl părăsiseră prosper şi întreg ; îşi încrucişă privirea cu cea a unui tînăr marinar despre care stia ca tocmai i se stabilise soţia la Liverpool.

— Ce... ce se vede, sir ? întrebă omul cu ezitare.

— Mă tem că nu-i prea bine, răspunse Morell ; pare-se cu nu fost mai multe raiduri de bombardamente.

— Ticăloşii ! spuse Phillips. Iată, şi acele case...

Asta au găsit la întoarcere : fum şi aer rău mirositor, mirosul distrugerii, care le venea în întîmpinare. Au primit ordin să meargă direct la docul Gladstone.

— Sper că tancul de aprovizionare n-a fost atins, spuse Ericson. Ar fi ars ca o luminare.

Privise prin binoclu la Birkenhead, unde se afla casa lui ; ruinele indicau o furie specială, ca şi cum bombardierele, vizînd docurile, ar fi confundat şirurile regulate de case cu cheiul apropiat şi ar fi aruncat acolo, victorioase, toate bombele... Dar poate că nici nu le păsa ce loveau... Compass Rose evoluă brusc, de la un mal al fluviului la altul şi Ericson strigă scurt :

— Fii atent la drum, Tallow !

Prin portavoce acesta răspunse :

— Iertaţi-mă, sir.

Atunci îşi aminti Ericson că nu era singurul cu interes personal în legătură cu cele întîmplate la Birkenhead. Micşorară viteza şi puseră capul către intrarea docului Gladstone; în curînd vor afla cele întîmplate ; vestea rea vine repede.

Cînd au ajuns de-a lungul cheului sudic al bazinului, vreo şase oameni de pe cel mai apropiat distrugător alergară în întîmpinare pentru a lua parîmele de legare. Prima bandulă fu aruncată de la navă la mal, restabilind contactul cu uscatul după mai mult de cincisprezece zile pe mare ; în picioare, pe teugă, Phillips întrebă :

— Ce s-a întîmplat ?

Unul dintre marinarii de pe distrugător, marinar brevetat, cu trei galoane de bună purtare, îi răspunse :

— Aţi pierdut o teribilă ocazie ! Opt nopţi la rînd au venit bombardierele, ca un stol de vrăbii şi au făcut praf oraşul, vă rog să mă credeţi.

— Spune, mai întrebă Phillips, care cartier a fost cel mai atins ?

— Cam toate, răspunse celălalt cu un gest vag : Bootle, Birkenhead, Wallasey, şi centrul: strada Lord nu mai există, e rasă de ambele laturi. Este cel mai teribil bombardament de la începutul războiului, spun ziarele. Şi nici nu cred că poate fi ceva mai rău... Se afla aici un vas încurcat cu muniţii care a ars

ca o torţă ; noroc că a putut fi remorcat în mijlocul fluviului înainte de a exploda...

Continuă activ relatarea, gesticulînd.

— A fost o porţie grozavă... Daţi parîma prova.

De pe punte o voce rece ordonă :

— Terminaţi pălăvrăgeala şi vedeţi de parîme !

Phillips aruncă o privire spre omul de pe cheu cu care vorbise şi acesta îi răspunse cu un semn din cap ; ştiau amîndoi cît de lungă putea fi o asemenea conversaţie.

De la comandă Ericson dădu „Liber la maşini“ şi se adresă lui Lockhart :

- Vor fi probabil multe cereri de permisii speciale. Cred că ar fi bine să amîni permisiile obişnuite şi să dai cu precădere celor care au rude la uscat.

— Da, da, sir.

— Ocupă-te de fixarea cablurilor. Mă duc la uscat să telefonez.

La telefon erau o mulţime de candidaţi : un şir de oameni îngrijoraţi aşteptau cu răbdare, înaintea cabinei, fară a discuta între ei. Ericson obţinu legătură şi schimbă citeva cuvinte cu soţia; îi păru cam speriată, dar era teafără... Mica locuinţă a lui Ferraby se afla la marginea oraşului şi obţinu şi el aceeaşi veste reconfortantă ; dar cind îi veni rîndul lui Tallow, nu se auzi decît un sunet ascuţit, continuu, care însemna linie deranjată, Cînd se întoarse la bord, în timp ce se îmbrăca grăbit pentru a merge la uscat, Watts îi spuse ezitînd :

— Aş vrea să te însoţesc, Bob.

— Bine, Jim, spuse Tallow în timp ce se rădea, vino cu mine.

— Poate că liniile telefonice sînt deteriorate.

— Da, poate că asta e.

Dar cu cît se apropiau de casă, după traversarea fluviului cu bacul, îşi dădeau seama că nu era numai asta. De la debarcader, urcară panta spre Dock Road încet, din cauza resturilor de geamuri, de piatră şi de lemn răspîndite pe străzi, între casele ruinate şi printr-un miros de incendii recent stinse. Mergeau tăcuţi prin decorul sinistru, care vorbea de la sine ; nu mai discutau despre ceea ce aveau să găsească, certitudinea se accentua cu fiecare pas, cu fiecare magazin sau mică locuinţă reduse la ruine. Curînd, unul lîngă altul, cu uniformele lor curate şi bine croite, ajunseră la ultimul colţ, mai bine spus la locul

unde fusese ultimul colţ şi privirăîn lungul străzii Dock Road. Nu rămăsese mare lucru : cele două case din colţ şi altele trei următoare dispăruseră, în mijlocul străzii era o groapă mare, apoi, mai departe, o grămadă de dărîmături de la o casă prăbuşită pe stradă : probabil fusese aruncat un şir de bombe, la distanţe egale, ca butonierele unei haine... Privind spre capătul cel mai depărtat al distrugerilor, cu un ton pe jumătate surprins şi de un calm fatalist, Tallow spuse :

— Acolo este, Jim, recunosc şi, absurd, începu să fugă.

Watts îl urmă tot atît de grăbit, trecură într-un trap regulat prin faţa primului grup de case dărîmate şi ajunseră la ultimul colţ distrus : numărul 27 era pe jumătate nimicit de explozie ; la fel numărul 31 ; dar numărul 29 primise o lovitură directă, în plin.

Dock Road, numărul 29... Sub soarele calm de după amiază, dărîmăturile micii locuinţe erau impresionante : vintul fîlfîia o hîrtie ruptă din tapetul camerelor; o jumătate din scară rămăsese suspendată în unghi nefiresc, iar o chiuvetă de bucătărie stătea ca un barbar altar domestic pe un soclu de cărămizi sparte. Casa se prăbuşise, dărîmăturile erau răspîndite în grădină şi pe strada. Acolo unde Tallow trăise conforatbil şi fericit, unde Watts se bîlbîise propunînd o căsătorie şi Gladys crease un refugiu cald şi plăcut, scîrţîiau acum, sub picioare, cioburi de geam şi pietre ; nu mai era casă, ci o masă informă de dărîmături pe care plutea, ca un blestem final, un miros de ars. Cîţiva oameni — o echipă de salvare, în salopete albastre prăfuite — scormoneau prin ruine, încercînd să cureţe locul.

După un moment de ezitare, Tallow îl acostă pe unul din ei, un om înalt, cu cască de metal pe cap.

— Cum s-a întîmplat ?

Aproape fără să-l privească, omul răspunse :

— Intrebare fără rost; vezi, sînt ocupat.

— Este casa mea, spuse Tallow, cu voce inexpresivă.

— Ah ! făcu omul, ridicîndu-se, iartă-mă, prietene...vin atîţia gură-cască să ne bată la cap în timpul lucrului... Il privi pe Tallow cu compasiune adîncă apoi continuă; casa a primit o lovitură directă... acum vreo cinci zile. Eraţi absent ?

— Da, abia acum m-am întors.

Urmă o tăcere, în timp ce vîntul spulbera praful. Cu efort,

Tallow întrebă :

— Şi cei dinăuntru ?

Fără a-l privi, omul spuse arătînd cu un gest de cealaltă parte a străzii :

— Vă puteţi informa acolo, la postul de pază, cei de acolo se ocupă de astea.

— Dar persoanele din casă ? întrebă brusc Tallow, ştiţi poate ceva ?

De astă dată omul îl privi direct, căutîndu-şi cuvintele :

— După asemenea lovitură nu cred că a mai rămas mare lucru ; am scos din dărîmături două femei, nu le cunosc numele. Intrebaţi la post, vă vor da toate informaţiile.

— Erau moarte ? întrebă Tallow.

După o pauză, primi răspunsul:

— Da, erau moarte.

Traversînd drumul pentru a ajunge la postul de pază, Tallow spuse :

— Probabil era doamna Crossley ; venea deseori să petreacă seara cu Gladys.

In interiorul postului, o cabană din cărămizi, la colţul străzii, trei oameni jucau cărţi la o masă : doi erau tineri, al treilea mai în vîrstă, cu păr cărunt. Tallow şi Watts intrară plecîndu-şi capul, pe uşa joasă, şi unul dintre tineri ridică ochii şi exclamă, simulînd alarmă :

— Atenţie, băieţi, iată marinarii !

Omul cu păr cărunt puse cărţile pe masă :

— Sosiţi la timp ca să luăm împreună o ceaşcă de ceai ; totdeauna e plăcut să întîlneşti marinari.

— Numele meu este Tallow, spuse acesta scurt, de la Dock Road numărul 29... Ştii, casa din faţă. Ce s-a întîmplat ?

Urmă o tăcere prelungă, surîsurile se ştergeau pe figurile celor trei, bunvenitul se evaporă, făcînd loc unui sentiment de jenă. Apoi, cel mai în vîrstă spuse emoţionat :

- Domnul Tallow, da... Era casa dumitale ? Sînt dezolat, cu totul dezolat.

Ca să-şi ascundă stinghereala, cotrobăi printre hîrtiile de pe masa de lemn natur.

- Am făcut un raport la primărie, reluă el. Doi morţi... Da. Iată : Doamna Bell şi doamna Crossley... Nu aţi fost finanţat ?

- Abia m-am întors după cincisprezece zile de mare. Cind s-a

întîmplat ?

- La 5 mai, acum cinci zile ; doamnele Bell şi Crossley... va erau rude ?

Tallow îşi înghiţi saliva.

- Doamna Bell era sora mea şi doamna Crossley, prietena ei.

-Imi pare tare rău, spuse omul clătinînd capul. Dacă vii putem fi de vreun folos...

-Ce s-a făcut cu...

Unul dintre tinerii care îi primise atît de vesel, se scula îndată :

- Nu vă necăjiţi... Staţi un minut.

- Cînd a avut loc înmormîntarea ? întrebă Tallow, fara să se aşeze.

-Acum două zile... Tînărul tuşi... Au mai fost şi alţii, douăzeci şi unu în total.

-Douăzeci şi unu ? Toţi din Dock Road ?

-Da. A fost o noapte de groază.

In picioare, în spatele lui Tallow, Watts întrebă :

- Unde a fost înmormîntarea ?

— La cimitirul Croft Road, răspunse de astădată cel în vîrstă. Totul s-a făcut cum trebuie, vă asigur. A asistat primarul şi consiliul municipal. Au fost toţi puşi într-o mare groapă cu o mulţime de jerbe de flori... Se opri, apoi continuă pe un ton diferit : Nici nu şi-au dat seama, domnule Tallow. Totul s-a petrecut într-un minut... într-o secundă. N-au suferit deloc.

— Inţeleg, spuse Tallow.

— Şi asta este o consolare, spuse încet cel în vîrstă.

— Da, răspunse Tallow. Vă mulţumesc, am să revin peste o zi sau două.

La ieşirea din baraca obscură a postului, soarele îi orbi. Unul lîngă altul, fără a se privi, cei doi contemplară grămada de dărîmături şi pe oamenii care se ocupau de ele. In grădina din faţă se jucau nişte copii, ridicînd un zid de cărămizi, apoi dărîmîndu-l. Peste ruine plana o pace dezolantă.

— Tare îmi pare rău, Bob, spuse Watts, după un timp, tare rău.

— Şi mie, Jim. Pentru dumneata, ştiu ce însemna ea pentru dumneata. Amîndoi am pierdut...

Tallow se redresă brusc :

— Ce să-i faci, s-a întîmplat şi gata. Să mergem.

Porni încet şi Watts porni alături de el.

— Curios, spuse Tallow cînd treceau pe lîngă craterul deschis, nu-mi vine să cred.

Ridică ochii spre cer, un cer inocent şi înşelător.

— Intr-adevăr, e de neconceput, continuă el cu voce mirată şi dureroasă ; ne întoarcem de pe mare, fericiţi să regăsim interiorul şi deodată aflăm că persoanele pe care le credeam vii sînt moarte, îngropate cu două zile înaintea întoarcerii... E de neconceput... repetă, vag. Jim, cred că simt nevoia să beau ceva.

6

Au escortat încă patru convoaie şi operaţiile au decurs in acelaşi context de agitaţie, acum obişnuit ; apoi, la jumatatea verii, li se acordă ceea ce aşteptau de luni în sir ; o prima permisie lungă pentru revizia navei, prima de cind era lansată Compass Rose. Toţi aveau nevoie de destindere, pentru unii, imperioasă; viaţa pe convoaiele din Atlantic cerea un efort sporit, care nu se prevedea pînă unde poate merge şi care uza nervii şi răbdarea, ca şi structura navelor. Această stare se observa din multe mici întîmplări : se întîrzia din permisie, cu toate că nu ramînea nepedepsită fapta; izbucneau certuri în careu, o epidemie de mici furturi în cabinele echipajului — singurul remediu al acestei stări de iritare generală fiind un adevărat repaus, fără nici o muncă profesională, fără pericole şi disciplină. Numai un asemenea repaus putea permite echipajului să-şi reia povara şi să o suporte pînă la sfîrşit ; fără o asemenea pauză, starea de iritaţie şi ineficienţă creştea cu paşi uriaşi.

Ca şi echipajul, Compass Rose avea şi ea nevoie de odihnă. Era prima oprire serioasă de activitate, după aproape doi ani de cînd părăsise şantierele de pe Clyde. In afară de mici reparaţii, multe lucruri trebuiau modificate, armele ameliorate, personalul trebuia sporit şi multe altele erau necesare pentru a aduce nava la nivelul corvetelor mai nou construite. Trebuia înzestrată cu o comandă in întregime nouă, mai spaţioasă şi mai bine protejată, catargul trebuia aşezat mai în pupa, după ultima modă a Marinei

Regale ; era necesară o infirmerie bine echipată, noi dispozitive de lansat grenade şi un aparat asdic perfecţionat, în stare să îndeplinească mai multe funcţiuni, doar că nu spunea şi numele submarinului inamic. Lista de modificări şi adausuri era importantă şi Compass Rose revenea cu bucurie în mîinile constructorilor pentru a se supune, timp de şase săptămîni, unui tratament de întinerire.

Două treimi din echipaj au primit permisie; singur Baker ţinea companie, în careu, lui Lockhart, care îşi amînase concediul pentru a supraveghea mersul lucrărilor la bord, sarcină ce îi revenea de drept. Şi rătăcind prin colţurile navei, verificînd ce trebuia remediat după o lungă listă de defecţiuni, se simţea dezamăgit constatînd cu cită rapiditate trecuse nava de la starea de activitate febrilă, la cea a unei carcase inerte, legată la cheu, murdară şi dezordonată, fără marinari, cu căldările reci, cu inima rece ; nu-i venea să creadă posibilă o asemenea tranziţie.

Privea lucrătorii îndepărtînd mari părţi din comandă cu aparate de tăiere cu acetilenă ; privea scînteile căzînd pe afetul tunului demontat ; rătăcea dezolat la pupa unde sudorii, ocupaţi cu noul dispozitiv de lansare a grenadelor, îndoiseră pe cel vechi în forme fantastice şi nefolositoare ; dar ştia că din această harababură, Compass Rose va ieşi mai puternică şi mai eficientă. Nu se împăca însă cu contrastul dintre nava anterioară, îngrijită şi ordonată, şi dezordinea ce domnea acum pe ea. Apoi, nu se putea opri să compare echipajul disciplinat şi inimos al navei, muncind din greu, zi de zi, în efortul războiului, cu echipa lucrătorilor de la şantierul naval. Mulţi din ei munceau din greu şi cinstit ; dar alţii îşi îndeplineau munca fără grabă, stăteau la pălăvrăgeală îngrămădiţi prin colţuri, de mai multe ori pe zi, şi lăsau lucrul cu asemenea punctualitate, încît nici nu suna bine încetarea că se şi înghesuiau pe schelă, luînd direcţia oraşului. Deseori Lockhart întrerupea partide de joc de cărţi în compartimentul maşinilor, la care maistrul respectiv nici nu se uita ; erau nişte pocherişti fanatici care, în fiecare după amiază, se adunau in cabina asdicului, încuiau uşa pe dinăuntru şi jucau pina la ora cinci, surzi la toate apelurile, afară de cel al celui care împărţea cărţile de joc. Erau oameni care duceau o viaţă la adăpost de pericole, fără rigorile disciplinei severe, la finele zilei de lucru mergeau la casele lor, durata muncii nu depăşea şapte

ore şi erau mult mai bine plătiţi decît cei de la bord ; atitudinea lor delăsătoare stîrnea nerăbdarea şi nemulţumirea lui Lockhart. Si pentru asemenea oameni luptau şi mureau ; judecind drept, nu prea meritau sacrificiul.

Intr-o zi, pradă unei vii mînii, Tallow îi spuse lui Lockhart :

— Veniţi să vedeţi ceva, sir.

Şi îl duse pe puntea bărcilor de salvare ; pe lîngă bărci mai erau prevăzute două plute de salvare, fiecare echipată cu rame, cu un bidon cu apă şi o cutie metalică impermeabilă, conţinînd alimente suficiente pentru o săptamină. Erau două asemenea plute, cu cele două cutii de alimente respective ; acum, după o săptămână de şantier, dispăruseră amîndouă cutiile.

- Ticăloşii ! spuse Tallow ; să furi hrana care ar putea sa salveze oameni a căror navă a fost torpilată ; aş pedepsi pe făptaşi lăsîndu-i pe o plută în mijlocul Atlanticului şi abandonîndu-i să se descurce singuri ! Nu putem face nimic, sir ?

— Mi-e teamă că nu, spuse Lockhart privind cu calm melancolic plutele prădate. De cîteva zile, învăţase o mulţime de lucruri...

-Putem să ne plîngem ; mă voi duce la directorul şantierului... Dar nu vom primi înapoi ceea ce ni s-a luat şl n-o să-i înveţe pe hoţi cît de criminală este fapta comisă. Nu au aceeaşi concepţie despre cinste ca noi, Tallow dragă, de aici vin toate relele.

— Ar fi vremea să le-o băgăm în cap, bombăni Tallow cu mînie. Aş vrea să-şi schimbe munca lor cu a noastră, nu mai mult decît o singură călătorie pe mare. Nu mai atunci vor înţelege ce bine o duc !

Cînd marinarii se întorceau în port şi citeau dările de seamă din ziare îşi puneau de multe ori întrebarea, pentru ce oare se mai luptau. Li se părea cel puţin un nonsens că, odată îmbrăcat în uniformă, un om oarecare era obligat să execute ceea ce i se comandă, fără să discute, pentru, o soldă de nimic, în condiţii de viaţă extrem de neconfortabilă, pe cînd vecinul său, în veşminte civile, dar tot atît de interesat de ceea ce putea aduce războiul, obţinea, hărţuind autorităţile, ceea ce vroia. Marinarii nu discutau prea des această problemă pentru că erau prea ocupaţi şi preocupaţi de cele ce aveau de îndeplinit şi, în general, nu prea trăncăneau, dar îşi dădeau seama de învîrtelile făcute „la negru“ de speculanţii de alimente şi de risipitorii de benzină,

adusă în Anglia cu preţul atîtor vieţi. Uneori, gîndul acestei minorităţi putrede le inspira o asemenea mînie, încît le otrăvea satisfacţia profesiunii şi mîndria de a o îndeplini.

In mod normal, Ericson ar fi trebuit să petreacă o mare parte din timpul său la bord, pe durata reparării navei ; rezista greu tentaţiei de a asista la lucrările de transformare de pe Compass Rose. Dar pentru prima dată de la începutul războiului permisia lui coincidea cu cea a fiului său şi dorea să petreacă cît mai mult timp acasă spre a profita cît mai mult de această întîlnire pe care întîmplarea poate că nu i-o va mai oferi multă vreme, sau poate niciodată.

Ucenicia terminată, tînărul John Ericson era acum ofiţer al patrulea de marină ; uniforma albastră cu un gulon aurit nu se acorda cu figura lui încă copilăroasă şi Ericson, privindu-l cum stătea pe canapeaua pe care cu cîţiva ani mai înainte sărea sau o transforma în cal de balansat, nu-i venea să creadă că băiatul său era îndreptatit să poarte acest costum de bărbat. Crescuse atît de repede, cît lipsise Ericson şi, lucru de neînchipuit, avea aceeaşi meserie ca tatăl său...

Seara, în jurul sobei, reuniunea familiei părea o scenă dintr-un roman, ruptă de realitate. In obişnuitul său fotoliu, Ericson citea sau vorbea ; la unul din capetele canapelei, Grace tricota fără întrerupere şi John, de curînd adult, pufăia la capătul celălalt dintr-o pipă nou-nouţă. In faţa lui Ericson, în celălalt fotoliu, o bătrînă doamnă dezlega cuvinte încrucişate şi-şi impunea tuturor voinţa. Ericson considera că soacră-sa se mai potolise, dar nu prea mult : încerca mereu să dirijeze totul şi se comporta ca mugura persoană matură într-o casă plină de copii. Ericson se felicita că venea rar acasă şi că se puteai refugia la bordul lui Compass Rose cînd nervii nu-l mai ţineau. Căci era evident că, la fel ca un păianjen, bătrîna doamnă nu va mai pleca: se instalase pe toată durata razboiului şi toată casa trebuia să graviteze în jurul ei, dominind de o manieră pe care comandantul uneia din navele de război ale Majestăţii Sale nu o putea accepta.

Conversaţia se purta în acea atmosferă de roman în cure se discută despre toate, numai despre ceea ce trebuie nu, anume despre ceea ce îi reunise şi care putea să-i separe în orice moment din nou — războiul. Ericson ar fi discutat bucuros cu fiul lui, dar în prezenţa femeilor se simţeau opriţi de o ciudată

timiditate ; amintirile care o obsedau nu erau din acelea pe care să le evoci la gura sobei. Nu abordau subiectul războiului decît în privinţa tradiţionalei rivalităţi dintre Marina Regală şi cea comercială ; se refereau numai la aspectele superficiale ale vieţii de marinar : diverse comenzi la cîrmă, soldele şi alte nimicuri fără importanţă. Apoi, urmînd discuţia, Grace intervenea :

— Sînt sigură că viteza cu care este capabilă să navigheze o corvetă nu are prea mare importanţă. Cred că sinteţi toţi obligaţi să navigaţi în acelaşi ritm.

Iar bătrîna doamnă, mîzgălind pe ziarul de seară, bodogănea :

— Care este cuvîntul cu unsprezece litere şi înseamnă „zădărnicie" ?

După care întreaga familie se străduia să rezolve problema... Astfel trecea seară după seară : doi bărbaţi şi două femei, strîns uniţi, şi totuşi atît de diferiţi unul de altul ; suferind povara războiului şi căutînd să evite cea mai uşoară aluzie la el.

Totuşi, către finele permisiei lui John, avid de o intimitate pe care o dorea mult, Ericson propuse fiului său să meargă împreună cu autobuzul la ţară, într-o lungă plimbare la Cheshire. Autobuzul îi duse spre interior, prin suburbiile neaspectuoase ale Birkenhead-ului şi pe un drum care ducea dincolo de acesta : apoi coborîră şi se îndreptară pe jos spre mare. Sub arşiţa soarelui merseră fără oprire timp de patru ore, cu faţa biciuită de briza Mării Irlandei şi a Atlanticului ; izolarea în acest peisaj sălbatec pe care-l cunoşteau şi-l iubeau, îi apropie, discutară ca şi cum ar fi făcut-o pe mare, într-o noapte calmă, împărţind un cart. Vorbiră despre meseria lor, de întîm- rile convoaielor, de navele şi prietenii pierduţi, de adevărurile ascunse de statistici şi de comunicate seci din ziare. Dar numai către sfîrşitul după-amiezii cînd, ajunşi pe coasta de nord-est, se întinseră alături pe o pantă ce cobora pînă la marea pe care, la orizont, un şir de vase ne îndreptau spre Atlantic, atunci doar, fără reticenţe şi timiditate, îşi mărturisiră gîndurile ascunse.

— Este pur şi simplu un asasinat, tată, spuse John Ericson, referindu-se la evenimentele ultimelor luni şi la cifra înspăimântătoare a torpilărilor; unul după altul, convoaiele pătimesc la fel, ba chiar din ce în ce mai rău. Cît timp o să ne mai trimeată pe mare, cînd este absolut cert că jumătate din nave nu se mai întorc ?

— Sînt convoaie care scapă în întregime, John, spuse Ericson.

— Extrem de puţine... Nu reproşăm nimic navelor de escortă ; fac şi ele ce pot şi se comportă admirabil. Dar chiar sistemul însăşi al convoaielor pare că nu funcţionează cum trebuie. Să-l auzi pe comandantul nostru comentînd aceste probleme ! Degeaba sîntem în stare să realizăm oricînd unsprezece noduri, dacă avem obligaţia sa ne tîrîm cu şapte sau opt noduri, încadraţi într-un convoi timp de trei săptămîni la rînd, ţintă aproape imobilă pentru submarine.

— E mai puţin pericol să navigaţi în convoi, decît izolat ; se poate dovedi cu cifre.

— Nu prea sîntem de aceeaşi părere cînd vedem sosind torpilele şi singurul ordin ce ne parvine de la comandor : sună : „Menţineţi viteza convoiului..." Apoi să vezi navele cu prietenii de pe ele naufragiind, sau sub bombardament de fiecare dată cînd sîntem pe mare. Cîteodată, mi se pare că...

Se opri.

— Ce este, John ?

— Ţi-e frică cîteodată, tată ?

Figura tânărului băiat, replică încă nedefinită a celei a tatălui, se îndreptă cu anxietate spre Ericson.

— Frică, frică adevărată, pînă la a tremura cînd ştii că se produce un atac ?

Culcat pe spate, cu ochii spre cerul albastru auriu, Ericson răspunse, cu un ton cît mai natural posibil :

— Cred că la toţi ne este frică ; mie, în tot cazul. Singurul lucru de făcut este să laşi să se observe cît mai puţin — pentru că frica este contagioasă şi să încerci a-ţi îndeplini datoria ca şi cum nu ţi-ar fi frică.

Păru a examina cu mare atenţie un fir de iarbă.

— Frica este un sentiment absolut natural, John ; acel care, în meseria noastră, pretinde că nu cunoaşte frica, sau este un mincinos, sau un prostănac cu care e mai bine să nu-ţi pierzi timpul.

— Cîteodată mă cuprinde o frică teribilă.

— Ei bine ! cel puţin, tu nu eşti un mincinos.

Au rîs amîndoi. Simţeau acum între ei o încredere, o sinceritate mărturisită, la care pînă atunci nu ajunseseră.

— Mă gîndesc mult la tine, tată, cînd sînt pe mare, spuse

John după o mică perioadă de tăcere.

Şi el privea cerul : cu apropierea serii se decolora cu repeziciune, de parcă la orizont linia care separa marea de cer începea să se estompeze ; soarele înclina spre apă...

— Mai ales cînd văd corvetele executînd runda în jurul convoaielor ; sînt atît de mici...

— Ţintele mici oferă avantaje.

— Preferăm avantajul de a şti că sub noi sînt cele zece mii de tone ale unei nave solide, în timpul unei furtuni pe Atlantic.

— Şi eu mă gîndesc de multe ori la tine, John, spuse Ericson, savurînd acest moment de intimitate, primul de cînd John nu mai era copil şi neştiind cum să-şi exprime gindurile... Avem amîndoi aceeaşi meserie şi ştim în ce constă ; nu pot să nu fiu îngrijorat pentru tine... îngrijorat, dar în acelaşi timp mîndru de ceea ce faci. La anii tai, nu ajunsesem încă aşa departe. Dar, fii prudent, nu-i nşa ? Doresc să pot celebra cum se cuvine viitorul armistitiu... Să nu uităm ora autobuzului, John, altfel bunică-ta iar o să ne ia la rost.

John se sculă surîzînd :

— E teribilă, nu-i aşa ?

— Da, toţi îi simţim autoritatea.

— Oh ! nu mă deranjează deloc, spuse John surîzînd din nou. Nu sînt eu comandantul navei.

In grădina căsuţei aflată la periferia Liverpool-ului, Ferraby se juca cu copilul : o fetiţă, acum de şase luni ; drăguţă, gîngurind, mergînd de-a buşilea şi răspunzînd cu un mic surîs de bucurie la numele de Ursula. Ferraby era fericit de rolul de tată, îşi plimba copilul cu căruciorul după-amiază sau îi prepara baia la temperatura necesară ; nu se supăra cînd era sculat din somn la mijlocul nopţii, considerînd că aceasta consfinţea calitatea sa de tata. Dar ceea ce prefera îndeosebi, era, pur şi simplu, sa-şi vegheze fetiţa, să-i vorbească şi să-şi simtă un deget strîns între degeţelele ei. Nu dorea deloc o activitate mai interesantă ; era cel mai fericit să petreacă permisia în acest mod tandru şi simplu şi n-ar fi schimbat cu nimic. Dar chiar în timp ice se juca la soare, ţinînd în braţe corpul cald al copilei, mîngîindu-i pielea catifelată ca o pi lulă de floare, gîndurile îi rătăceau departe, la ororile razboiului şi furtunilor.

Gindurile îl asaltau în valuri, nu putea scăpa de ele ; la orice

oră din zi sau din noapte, fără să se poată opri, gindurile i se duceau la Compass Rose şi la ceea ce va
urma după permisie, al cărei sfîrşit era apropiat; cîteodată, ca în acest moment, contrastul dintre teroare şi tandreţe, cele două extreme ale vieţii sale, îl copleşea. Simţea în acelaşi timp dulceaţa prezentului, aici în grădină, şi ameninţarea viitorului care îl aştepta pe Atlantic, atît de dur şi de groaznic şi pe care îl ura din tot sufletul. Despre toate acestea nu-i vorbea lui Mavis, dar cîteodată parcă le discuta cu copilul.

In timp ce spaima profetică îi punea stăpînire pe suflet, copilul, tot gîngurind, ajunse la marginea cuverturii şi căzu în iarbă, cu faţa în jos. Dar plînsul îi încetă imediat, ca prin minune, cînd Ferraby îl ridică şi-l strînse la piept. Alertată, Mavis alergă în grabă din casă, dar se opri în pragul uşii privind cu un surîs la tată şi la fiică. „Dumnezeu să-l ocrotească !“, îşi spuse ea bucuroasă, văzîndu-l pe Gordon al ei destins şi fericit.

— Da, mamă, foarte bucuros, spuse tînărul Baker şi se urcă în camera sa pentru a-şi pune cravata. Era a patra oară în această săptămînă de cînd îşi însoţea mama la un ceai ; ştia că îi face atîta plăcere, că era atît de fericită să-şi prezinte feciorul, încît îi era imposibil s-o refuze. De altfel, nici nu avea altceva mai bun de făcut.

Ca de obicei, îşi petrecea permisia în micuţa casă a mamei sale, situată într-o surburbie a Birmingham-ului. In primele zile s-a complăcut să fie etalat în public, să savureze mîncărurile şi nepreţuitul confort al casei părinteşti, să fie centrul atenţiei materne ; dar curînd s-a obosit şi îşi dădea seama că aspira la emoţii de un gen diferit... Baker avea 19 ani ; era timid, dornic să placă, cu instinctele normale încă nesatisfăcute, oarecum stimulat de o predilecţie pentru aspectele mai tainice ale eroticei : colecţiona portrete de vedete, tăiate din Esquire şi alte publicaţii asemănătoare, se abonase la reviste de „artă“, şl, în dulap, ascunse sub un rînd de cămăşi, avea o serie de carti poştale reprezentînd diverse şi neobişnuite poziţii de făcut dragoste. Dar pînă atunci nu se ivise ocazia să-şi realizeze visele : singurele fete pe care le întîlnea acasă erau fiicele bine crescute ale prietenelor mamei sale, selecţionate, credea el, după puritatea lor sănătoasă şi, la Liverpool, singura sa cunoştinţă femenină era o oarecare Wren de la biroul de solde,

tînără fată prea interesată de cariera proprie pentru a-şi pierde vremea cu un aspirant si care nu răspundea la timidele avansuri ale acestuia decît cu un surîs reţinut, ca pentru singurul galon de pe mîneca bietului băiat... Baker îşi petrecea permisiile între speranţă si deznădejde : speranţa de a întîlni din întîmplare fata atit de dorită şi deznădejdea unei perpetue decepţii. Ce nedreptate ! Ceilalţi aveau femei, şi ce nu făceau cu ele ; chiar la cinema, prin întuneric, ghiceai ce se petrece ; el singur aştepta pe cea care să-i potolească aspiraţiile.

Din josul scării, mama îi strigă :

—Tom, este ora plecării !

Işi îmbrăcă haina şi se prepară să coboare. Incă un ceai... Dar nu se ştie niciodată : poate că de rîndul acesta o va întîlni, ea îi va surîde, se vor recunoaşte de la prima vedere, vor izbuti să se izoleze de mulţime, ea îi va face avansuri şi în fine va afla şi el ce înseamnă, toate acestea.

La ceaiul respectiv era o tînără fată, dar cu ten palid; sin plat şi mişcări stîngace — deloc ce aştepta ; nici nu-şi putea închipui s-o sărute... Aşezaţi ceremonios în cerc, bind ceai şi mîncînd sanvişuri cu castraveciori muraţi : doamna Keyes, doamna Ockshott, doamna Henson, maica-sa, un domn bătrîn, soţul uneia dintre doamne, tînără fată, fiica uneia dintre aceleaşi doamne şi, la locul de onoare, el, tînărul ofiţer de marină care avea un moment de repaus între două călătorii înfiorătoare. Conversaţia se desfăşura precum urmează : ca totdeauna în asemenea ocazii, mama sa căuta să-l pună în evidenţă şi cel mai simplu era să-i dea satisfacţie, toţi ţinîndu-i isonul ; nu era greu în această atmosferă complet favorabilă.

— Cîteodată, spunea el, mestecând un sandviş, marea este atît de agitată încît nu stă nimic pe masă, mîncăm direct din cutiile de conserve, sau nu mîncăm nimic.

Doamnele îşi exprimară onomatopeic compasiunea şi mama sa adăugă cu o groază afectată :

— Inchipuiţi-vă !

Baker surprinse privirea admirativă a tinerei fete... Dar cît era de urîtă... Ţinea genunchii depărtaţi, fusta i se ridicase, lăsînd să se vadă nişte chiloţi, la fel ca cei arătaţi în reclame, cu elastic în jurul pulpelor. Deloc interesant... Luă încă un sandviş şi continuă cu îndrăzneală :

— Imi amintesc că odată ordonanţa mi-a adus o cutie de

carne conservată pe comandă. Nu mîneasem nimic de două zile... Ei bine ! E foarte curios, dar n-am fost în stare să înghit ceva ! Cred că din cauza epuizării.

— Inchipuiţi-vă ! exclamă din nou maică-sa... Tom, povesteşte-ne despre omul cela gata să se înece... Ştii, cînd ai sărit peste bord, în plină furtună.

— Ah ! da...

Tînără fată, fixîndu-l cu privirea, îşi apropiase acum picioarele. „Faci foarte bine“, gindi el şi întinse ceaşca pentru a fi umplută.

— Nu e o mare ispravă, zise, adunîndu-şi amintirile, într-o noapte comandantul ceruse voluntari...

Si debită o frumoasă poveste, prea frumoasă, judecind după expresia singurului celuilalt bărbat prezent în camera. Dar femeile o savurară cu lăcomie, tînără fată urită era complet hipnotizată de ceea ce făcuse şi de cocii ce spunea. El se bucură de admiraţia creată, dar reîntors acasă simţi din nou starea de plictiseală şi frustrare. Ce-i păsa de mîrţoagele acelea bătrîne şi de urîta aceea... Risipise orzul pe gîşte... Ar fi dorit să-şi istorisească isprăvile la colţul sobei, unei fete cu totul deosebite-ea — care să-şi sprijine capul pe genunchii lui şi să nu-şl deslipească ochii de la el, să nu se mişte, în timp ce el ii introduce mîna, încet, în decolteul rochiei.

,,Ce minunat lucru trebuie să fie căsătoria, îşi spuse el, sa fii căsătorit."

In salonul călduţ şi subtil feminin al apartamentului din Westminster, încălzind între palme un pahar de coniac, Morell privea pendula, aşteptînd ora cînd putea sa meargă să-şi ia soţia de la teatru. Vestonul uniformei, pe un scaun, aştepta şi el acest moment atît de dorit, dar care încă nu sosise.

Nu era decît ora 10 şi cinci minute ; nu era cazul ca Morell să pornească decît peste o jumătate de oră; lui Elaine nu-i plăcea ca el să se plimbe prin teatru sau să stea in cabina ei, în timp ce ea se afla pe scenă şi rareori termina să se demachieze, să se schimbe şi să plece din teatru înainte de ora 11. (Pe mare, el se imaginase aşteptind în cabina ei, jucîndu-se cu cutia de machiaj, vorbind cu cabiniera pînă cînd soţia avea să vină de pe scena, dar realitatea era alta). Deseori dorea să se înceteze reprezentaţiile cu piesa în care juca ea acum dar succesul

continua şi, de altminteri, Elaine ar fi fost dezamăgită dacă s-ar fi îndeplinit dorinţa pur egoistă a soţului. Nu prea au stat mult împreună, în cursul permisiei, căci şase reprezentaţii de seară şi două în matineu pe săptămînă nu-i lăsau lui Elaine decît puţin timp liber, fără a mai pune la socoteală dejunurile, dineurile şi cocteilurile în oraş, care constituiau acompaniamentul firesc al unei piese de succes.

Morell degusta băutura, morocănos şi nedecis, cu toate că urmau să se revadă peste o jumătate de oră ; era plictisit, căci aveau să meargă la o reuniune despre care nu era sigur că va fi plăcută.

La început Elaine păruse a regreta sincer că erau despărţiţi o atît de mare parte de timp.

— Oh ! dragule ! Ce păcat, exclamase în seara sosirii lui. Tocmai cînd ai şi tu o permisie mai lungă, eu joc într-o piesă care sigur va ţine mult timp afişul... Dar, nu-i nimic, continuase ea, frecîndu-şi obrazul de umărul soţului, vii să mă iei de la teatru şi te voi recompensa...

Şi, într-adevăr, cînd, mai tîrziu, în seara aceea, a adus-o acasă după spectacol, ea îi compensă orele de singurătate, cu toată senzualitatea tandră de altă dată. Lucrurile s-au petrecut la fel trei sau patru nopţi la rînd, fără cea mai mică ezitare din partea lui Elaine, astfel că el a fost imens, teribil de fericit. Dar mai apoi...

De fapt, în ce consta evidenta schimbare de atmosferă ? De ce devenise ea mai puţin atentă şi el mai puţin fericit, mai neîncrezător ? O cauză era mai întîi mediul în care trăia ea : tipi care telefonau fără întrerupere, invitaţii ce nu puteau fi refuzate, supeuri la ore tirzii, după spectacol, de la care el era exclus.

— Dragul meu, spunea ea, e mai bine să nu vii. Nu sînt decît oameni de teatru, care tot timpul vor vorbi despre meseria lor. Te-ai plictisi de moarte.

Iar cînd i-a cerut să renunţe şi ea, i-a replicat cam iritată :

— Dragul meu, trebuie să merg, este important, poate ca rezultă un alt angajament pentru o altă piesă.

Era un argument peste care nu se putea trece şi nici nu exista altul pe care ea să-l recunoască valabil.

Renunţase să-i mai pună întrebări : cînd încerca să ştie unde se duce, ea se mulţumea să-i răspundă :

— Oh ! Pur şi simplu un supeu ! Oameni pe care tu nu-i

cunoşti şi probabil nu ţi-ar fi pe plac.

Intrebare şi răspuns, răspuns şi tăcere, sau un protest plictisit. (Dar nu se putea opri să întrebe, teribil de gelos, despre fiecare moment cînd erau separaţi). Iar dacă el depăşea, încăpăţînat, un anumit grad de persistenţă, pînă la sfirşit ea îi răspundea :

— Nu mă mai plictisi cu întrebările ; mă înnebuneşti...

Şi situaţia rămînea aceeaşi. Vroia să-i explice unde va ajunge el, dacă mai continuau astfel ; dar începuse să se teamă de orice emoţie, de orice tentativă de a pătrunde în cealaltă viaţă a ei, viaţă pe care n-o împărtăşea. Avea atît de mult de pierdut, încît era limpede că pentru nenumărate motive nu-şi putea permite riscul de a merge prea departe cu întrebările. In încercările de a-şi restabili autoritatea, efortul lui era din ce în ce mai slab, pierdea tot mai mult terenul şi abjecta sa resemnare devenea mai evidentă.

Nu era în stare să lupte, îşi dădea seama de acest lucru cu consecinţe fatale pentru amîndoi.

Dar mai rău decît toate era altceva, altceva ce remarcase chiar de la începutul permisiei : o subtilă slăbire a pasiunii Elainei, un oarecare automatism în reacţiile ei, astfel că nu ştia sincer dacă participa într-adevăr sau nu era decît o comediană abilă în simularea voluptăţii... Intr-un anumit moment, într-un moment de ciudată detaşare, deşi foarte apropiaţi, a avut sentimentul că o observă de departe şi s-a surprins dialogînd imaginar : „Această femeie, cum prea bine veţi constata, face dragoste cu o competenţă tehnică care...“, dar nu ajunse să-şi termine gîndurile. Cu răceală şi greaţă bruscă, abia a fost în stare să termine, ca să nu se trădeze nici pe sine, nici pe ea.

Nelinştea nu i se baza pe nimic precis, dar nimic nu-l reconforta. Cea mai penibilă era incapacitatea lui de a discuta, de a-i cere şi obţine adevărul. Impărţeau locuinţa şi patul, o conversaţie plăcută şi multe glume ; dar totul era superficial, sinceritatea şi comunitatea de gîndire dispăruseră şi se temea să facă aluzie la dispariţia lor, într-atît îi era de frică de ceea ce putea descoperi.

Pendula bătu jumătatea de oră şi, cu recunoştinţă, Morell se sculă pentru a îmbrăca haina. In acest moment, sună telefonul.

Timp de un minut îl lăsă să sune : mai mult ca sigur că era vreunul din prietenii nesuferiţi ai lui Elaine ; femei cu aluzii

răutăcioase, bărbaţi corpolenţi cu contracte în buzunare frecîndu-şi palmele, juni de moravuri dubioase, pleava teatrului, la care se adăugau ofiţerii ambuscaţi... Dar soneria persista şi pînă la sfîrşit, ridică receptorul : era Elaine.

— Dragul meu, începu ea şi continuă repede ca pentru a evita vreo obiecţie ; am fost invitată la un supeu după reprezentaţie.

— Ah ! făcu el cu un ton foarte rezervat.

— Trebuie să mă duc, dragule. Va fi şi Readman, ştii, regizorul.

— Foarte bine, răspunse după o pauză.

Ar fi putut să-i răspundă altceva, dar ştia că va fi fara efect...

— Pot veni să te iau ?

— Nu, dragul meu, se face prea tîrziu.

— N-are importanţă ; unde vei fi ?

— Drept să-ţi spun nici nu ştiu, spuse ea cu voce iritata. Vom merge într-un restaurant oarecare. Nu te nelinişti.

El insistă prosteşte.

— Atunci telefonează-mi. Pot să viu oriunde, la orice oră...

„Draga mea, continuă el în gînd, eşti soţia mea şi sîntem in ultima mea săptămână de permisie ; te vreau acasă, nu la supeuri cu alţii". Dar ştia că totul ar fi rămas fără efect.

— E tare neplăcut, spuse ea, apoi înşiră cu perfidie o serie de fraze rapide, fără a-i lăsa timpul să răspundă :

-Intra-adevăr, dragule, va fi foarte tîrziu şi nu mă aştepta. Dormi, ne vom vedea mîine dimineaţă. La revedere.

El încercă să mai pledeze, dar auzi de partea cealaltă inchiderea receptorului.

Se aşează şi luă un pahar cu coniac, conştient doar de o zdrobitoare decepţie. Apoi, fără să-şi poată stăpîni judecai a, două scene i se impuseră, într-o rapidă şi oribilă succesiune, pînă la obsesie. Mai întîi îşi reaminti de o vînătaie enormă pe care o văzuse pe coapsa Elainei în prima noapte cînd sosise în permisie... E drept, ea se învineţea la cea mai mică atingere ; glumiseră pe tema aceasta în voiajul lor de nuntă.

-M-am lovit coborând din taxi, îi răspunse ea la întrebare.

El bombăni :

-Frumoasă întîmplare !

Apoi, schimbîndu-şi dispoziţia, o întrebă :

-Pot să chem un alt taxi... chiar acum ?

Ea răspunse :

— Aparatul de taxat este deja în funcţiune .

Scenă plăcută, care sfîrşi într-o frenezie a simţurilor..: Dar acum, evocînd-o, nu-şi mai amintea decît de promptitudinea răspunsului ei.

A doua scenă la care se gîndi, îl făcu să se ridice şi, cu un-sentiment de ruşine, să meargă în camera de baie. Agăţat de uşă se afla un săculeţ special cu „obiectele" Elainei. Se sprijini cu spatele de perete, dezgustat de curiozitatea lui atît de josnică, întinse mîna, luă săculeţul, îl deschise şi, detestîndu-se, se uită înăuntru ; ceea ce căuta, nu era acolo.

Desigur, toate acestea nu erau concludente. Odată — mai demult — ea îi spusese: „Oh ! vreau să fiu totdeauna gata pentru tine“. Poate şi acum exclamaţia era valabilă, dar pentru cine...

Şi, reîntors în salon, aşezat în fotoliu, îşi imagină, cu cele mai teribile detalii, pe Elaine făcînd dragoste cu altul.

Şi Lockhart şi-a petrecut permisia la Londra, dar într-o atmosferă mai puţin dramatică. Desigur, dacă s-ar fi găsit în situaţia lui Morell, ar fi ştiut s-o înfrunte cum trebuie. Pe mare se putea consacra cu totul profesiei sale, ca un celibatar înveterat ; dar o permisie mai lungă la uscat punea la încercare părţile slabe ale acestei armuri, îşi reamintea de trecutul cu totul diferit şi reveneau la suprafaţă dorinţi de plăceri senzuale pe care crezuse că le dăduse la o parte împreună cu hainele civile. Dar nu s-a prezentat vreo ocazie şi permisia îi decurse într-o ambianţă bărbătească devenită normală pentru el în ultimii doi ani.

Locuia în Kensington, într-un apartament mobilat al cărui proprietar era absent, plecat într-o misiune misterioasă în America ; ar fi trebuit să suporte greu singurătatea, după ce trăise atît de mult timp în contactul sir ins al atîtor oameni de la bord. Dar se găsea la Londra, îndrăgitul său oraş, mai puţin îngrijit ca altădată şi presărat. de distrugeri din cauza bombardamentelor. Dar care tot ii mai oferea atracţiile : oamenii, barurile, teatrele, concertele, simple plimbări pe străzi care duceau spre fluviu sau spre verdeaţa parcurilor ; şi el profită din plin de toate.

S-a întîlnit cu mulţi oameni : din fericire, din întîmplare, din

proprie voinţă, sau din nefericire; din toate întâmplările i-au rămas în minte două : nu erau cele mai caracteristice pentru Londra pe timp de război şi nici cele mai agreabile. Dar i s-au întipărit în memorie, părîndu-i-se că asistase la o reuniune de copii, din care unul vomita şi altul era arţăgos.

La Cafe Royal îl întîlni pe un fost patron din timpul unei scurte şi nu prea glorioase perioade cît lucrase într-o agenţie de publicitate. Lockhart acceptase postul cam prin 1935, constrîns de lipsa de mijloace ; chiar de la început slujba i se păruse stupidă şi plictisitoare ; consta in a face reclame pentru articole alimentare. Arătîndu-i modul în care trebuia să le execute, patronul, un bărbat gras, pe nume Hamshaw, a rămas foarte surprins de neseriozitatea cu care Lockhart îşi îndeplinea obligaţiile. Perseverase cîteva luni ; din ce în ce mai des, textul ii era înapoiat cu observaţiile : „Prea aspru*[1], „Prea sec“, „Mai multă fineţe, vă rog“ ; odată chiar : „Aluzia la salivă este deplasată*[4]. Intr-o zi Lockart termină o reclamă de biscuiţi pentru căţei cu : „Căţeilor le place" ; frază care a fost înlocuită cu : „Niciodată nu s-a oferit lumii canine ceva mai gustos”. In acea zi Lockhart îşi dădu seama că răbdarea i se epuizase.

A aşteptat o ocazie ca să-şi ia tălpăşiţa. Intr-o dimineaţă găsi pe biroul său de la Hamshaw : „Vă rog să-mi prezentaţi o caracterizare pentru caramelele firmei Bolger, confecţionate din melasă“. Lockhart se gîndi un moment, mîzgăli un rînd în josul paginii, îşi luă pălăria şi plecă. Citeva ore mai tîrziu, Hamshaw descoperi efortul de adio al lui Lockhart : „Caramelele lui Bolger — bogate şi negre ca Aga Khan !“

Incă de pe vremea aceea Hamshaw se remarca prin solemnitate. Acum făcea parte din cadrele Ministerului Informaţiilor, se ocupa de opinia publică a unor subcontinente întregi şi devenise pur şi simplu olimpian. Il salută pe Lockhart cu un aer detaşat şi-i spuse :

— Ah ! Lockhart, să luăm masa împreună, zise el cu tonul cu care ar fi oferit sfînta cuminecătură unui eretic dubios. După ce discutară cu prudenţă un timp oarecare, Hamshaw spuse încet, mîngîmdu-şi guşa voluminoasă :

— Rolul vostru este frumos dar trebuie să mărturisesc că noi, cei din minister, vă considerăm... cam lăsători.

— Lăsători ? repetă Lockhart cu mirare.

Hamshaw aprobă din cap, înfulecă un sandviş şi continuă :

— Da. Am dori să fiţi mâi darnici şi mai rapizi cu informaţiile despre Atlantic şi despre altele. Cooperăm foarte greu cu Amiralitatea ; într-adevăr, foarte greu.

— Cred că Amiralitatea are motive serioase de securitate.

— Dragul meu Lockhart, nu trebuie să mă înveţi pe mine ce înseamnă securitate ! zise Hamshaw cu aer competent. Te asigur să ne pricepem şi noi foarte bine. Ceea ce
dorim este ceva mai multă bunăvoinţă în a ne comunica ceea ce se întîmplă, satisfăcînd, bineînţeles, exigenţele securităţii. Succesele — dacă sînt succese — nu servesc la nimic decît dacă oamenii aud vorbindu-se despre ele.

Lockhart încruntă sprîncenele, reproşîndu-şi în sine că admite asemenea prostii, chiar din politeţă mondenă.

— Un submarin scufundat, este scufundat, indiferent dacă faptul se anunţă sau nu în două culori pe prima pagină, spuse el scurt. Reclama ulterioară faptului, nu il afectează cu nimic.

— Reclama, cum o numeşti, spuse Hamshaw, privindu-l cu aer ofensat ca şi cum i s-ar fi arătat personal lipsă de respect, reclama este preţioasă din punct de vedere psihologic. Moralul naţiunii, principala noastră preocupare, se susţine prin alimentarea continuă cu veşti bune. Nu cred că exagerez afirmînd că războiul n-ar putea fi dus o singură zi fără entuziasmul public constant pe care îl furnizăm. Totuşi, spuse el, conştient de atenţia distrată pe care i-o acorda Lockhart, nu trebuie să te plictisesc cu ideea mea fixă, oricît de interesantă ar fi. Vorbeşte-mi mai bine despre dumneata, eşti satisfăcut de meserie ?

— Aproape, răspunse Lockhart.

— In multe privinţe, spuse Hamshaw gînditor, regret ca nu ai rămas la noi. Am adus o parte din personalul meu la minister — pe cei în care aveam mai multă încredere — şi toţi au ajuns bine. Ai fi acum şef adjunct de serviciu —poate chiar director.

— Nu mai spune ! replică Lockhart.

— Da, există mari perspective de avansare, foarte mari. Dar poate eşti destul de mulţumit în Marină.

— Cred că da, spuse Lockhart.

— Ei bine, asta este esenţial. Toţi sîntem angajaţi în acelaşi război, urmă Hamshaw cu condescendenţă, toţi lucrăm pentru aceeaşi cauză. Ne dăm din plin seama, te asigur. Dar nu este cazul ca toţi să ne încadrăm numai ca forţe active în luptă ;

informarea publicului are o importanţă care nu poate fi neglijată.

— Te pricepi să minimalizezi unele lucruri, replică Lockhart cu voce egală şi, pentru a doua oară în cursul relaţiilor lor, îşi luă pălăria hotărît să plece. Dacă ne mai dai, ceva răgaz, vom încerca şi noi să ne integrăm în maşina de război de care vorbeşti.

— Mi se pare că, fără să vreau, te-am supărat, spuse Hamshaw cu reproş.

— Da, nu ştiu de ce, m-ai cam supărat, zise Lockhart şi îl lăsă să reflecteze la riposta lui, pe care, fără îndoială, o va interpreta ca o manifestare regretabilă a unei psihoze de război.

Mai tîrziu, în aceeaşi seară, într-un bar din Fleet Street s-a întîlnit cu un fost coleg, Keys, pe care nu-l mai văzuse de la începutul războiului. Keys era mult mai în vîrstă decît Lockhart, un vechi reporter priceput, lucrînd în colectivul unui cotidian de mare tiraj. Ca şi în cazul lui Hamshaw, aptitudinile sale naturale păreau a fi fost stimulate şi intensificate de război şi, pe cînd înainte era cam sceptic în legătură cu natura umană în general, acum era exagerat de cinic în privinţa tuturor aspectelor războiului şi a motivelor acelora care luau parte la el. Incurajat de whisky-ul din faţa lui, îi expuse lui Lockhart o critică de o violenţă extraordinară, care îngloba întreaga Marea Britanie şi pe toţi britanicii. După el, politicienii îşi făceau treburile fără să le pese de binele comun ; industriaşii vindeau marfă de proastă calitate cu beneficii fantastice ; toate ziarele, fără excepţie, se întreceau în neadevăruri, trecînd sub tăcere înfrîngerile aliaţilor şi înlocuindu-le cu succese inventate. Muncitorii erau toţi leneşi, iar militarii erau, bineînţeles, victimele unui enorm abuz de încredere naţional, dacă nu chiar mai rău...

— In orice caz, nu valorăm mai mult ca nemţii, trase concluzia Keys cu mînie, privind uniforma lui Lockhart ca şi cum ar fi fost un costum de prizonier pe care trebuie să-ţi fie ruşine să-l porţi. Urmărim acelaşi scop ca şi ei, dominaţia Europei, cu pieţele componente. Nemţii o mărturisesc mai sincer, asta-i diferenţa.

— Hm... făcu Lockhart, fără a se compromite.

Barul era plin de lume, nu vroia să atragă atenţia printr-o discuţie inutilă ce putea deveni dezagreabilă. Chiar deasupra capetelor lor era un anunţ cu litere gotice : „Aici nu există

gînduri negre“.

— La naiba ! strigă Keys cu furie sălbatică ; în aceste ultime luni am făcut atîta reclamă marelui efort de război al aliaţilor, mai mult decît m-aş fi crezut capabil ! Să-ţi vie greaţă.

— Atunci, de ce faci ?

Keys dădu din umeri.

— Pentru acelaşi motiv pentru care porţi această uniformă, spuse ciudos.

— Mă îndoiesc, spuse Lockhart cu ton tăios.

— Nu te amăgi cu iluzii... E război şi te-ai angajat ca un copil cuminte pentru că toată lumea face la fel. E război şi ziarul meu este obligat să facă patriotism, altminteri nu s-ar vinde ; articolele mele trebuie să bată toba patriotismului, altminteri mi-aş pierde slujba. Motivul este acelaşi : teama de a nu te integra regulilor şi de a fi prost văzut dacă nu te încadrezi ca oile în turmă.

— Mai sînt şi alte motive, spuse Lockhart.

Keys, cu un gest ironic :

— Presupun că îmi vei răspunde că întreaga Marină Regală luptă pentru dumnezeu, rege şi ţară.

— Într-adevăr, pe aceasta se bazează sentimentele noastre, spuse Lockhart destul de calm. Ştim că războiul nu se duce numai pentru dreptate şi justiţie şi că nu numai unul din adversari are dreptate, iar teza „dominării Europei˝ este suficient de fundamentată ea să te facă să te gindeşti de două ori înainte de a accepta, ca juste discursurile patriotice. Dacă am fi învinşi şi dacă nu declaram noi primii războiul, nu mai aveam vreo perspectivă de a trăi pe baza principiilor în care credem. Cum îţi închipui că ar fi Anglia dominată de germani ?

— Mai eficientă, răspunse Keys.

Lockhart surise şi spuse cu bună dispoziţie :

— Văd că nu sînt în stare să te conving.

Pentru multe motive, nu se putea supăra pe Keys ; ştia că de o viaţă întreagă trăia colportînd zvonuri, încît nu mai era în stare să distingă o emoţie sinceră de una simulată şi ajunsese că şi adevărul şi zvonurile îl lăsau insensibil.

— O să-mi urmez mai departe visul meu patriotic... spuse Lockhart, calm. Ştii, uneori acest sentiment devine real şi mulţi oameni au murit pentru el.

— Nişte proşti, spuse Keys cu dispreţ.

— Poate, continuă Lockhart, dar din cauză că n-aveau de unde să ştie, cei mai mulţi luîndu-se după ziare, în care voi vă faceţi bine treaba !

Poate ca antidot, în acea seară Lockhart se cam ameţi şi în această stare de ameţeală nepăsătoare se îndrepta spre casă, coborînd pe lunga pantă de la Piccadilly spre Kinghtsbridge, încercînd să-şi rezume impresiile întîlnirilor zilei. Totuşi atitudinea lui Keys faţă de război îi era mult mai simpatică decît cea a lui Hamshaw ; primul era poate cinic, dar cel puţin nu-şi făcea iluzii ; era lipsit de emfaza şi grandilocvenţa în care Hamshaw învăluia ca într-o ceaţă persoana sa, războiul şi rolul pe care il juca în cadrul acestui război. Războiul nu era nici o cauză sfîntă, apărată exclusiv de cavaleri cu credinţă, nici, cum pretindea Keys, o josnică afacere comercială. In oarecare măsură Keys era îndreptăţit să afirme că bătălia dintre cei doi adversari urmărea supremaţia Europei; totuşi, lupta nu se reducea numai la acest scop egoist şi linbuia făcută distincţie între cei doi combatanţi. Keys îşi fundamenta propria sa amărăciune, care putea proveni din multe cauze ; la urma urmei, poate din cauză că era prea bătrîn pentru a fi direct utilizat în război şi, exclus din cauza unui asemenea motiv dezagreabil, prefera să se dezinterezese.

— Nu putem să ne naştem toţi la fel, vorbi Lockhart cu voce tare, adresîndu-se faţadei unui mare imobil de pe Rutland Gate. Keys nu este nici atît de logic şi nici atît de profund înţelept cum se considera el însuşi în acea discuţie ; prea în vîrstă pentru a lupta, ajungea la dispreţul războiului, considerîndu-l o josnică şi sîngeroasă afacere comercială.

Poate că mai era şi altceva... Lockhart nu fusese niciodată un patriot fanatic : chiar acum, intim implicat in luptă, dorea aprig doar s-o cîştige... Apoi să contribuie la o reglementare justă şi echitabilă a raporturilor dintre naţiuni. Dar înainte de toate, războiul trebuia cîştigat; altminteri însemna dezastru pentru tot ce avea un preţ in concepţiile sale despre lume şi supunerea la o tiranie crudă, impersonală şi detestabilă, care ar pune capăt speranţelor de omenie.

Fără îndoială că existau şi germani care încercau aceleaşi sentimente : germani buni, 'înşelaţi, dar sinceri şi la fel de preocupaţi de valorile umane ; buni soldaţi, buni marinari, buni aviatori, care credeau că luptă împotriva perfidei tentative

engleze de cucerire. Păcat că şi asemenea germani trebuiau omorîţi.

— In realitate, poate că sînt un german, spuse el cu glas tare, sprijinindu-se de un stîlp de felinar. Nu sîntem mai buni unii decît ceilalţi... Dar cu toată partea de german din mine, trebuie să cîştig războiul, apoi vom pune la cale împărţeala...

— Da, sir, spuse un poliţai, apărînd deodată alături de el. Locuiţi departe de aici ?

Lockhart clipi din ochi şi îşi concentra cu efort privirea asupra figurii din faţa lui care, la lumina felinarului, îi părea enormă.

— De ce poliţiştii sînt totdeauna mai înalţi decît mine ? se întrebă el cu regret. In Germania...

— Ce-ar fi să luaţi un taxi ? întrebă poliţaiul cu răbdare profesională. Găsiţi unul ceva mai departe, pe Knightsbridge.

— E o noapte frumoasă pentru mers pe jos, spuse Lockhart.

— Mai bună pentru dormit, răspunse poliţaiul, cu reproş. Pe aici, toată lumea doarme şi nu trebuie s-o trezim, nu-i aşa ?

— Ai servit vreodată în marină ? întrebă Lockhart cu dorinţa vagă de a stabili un contact amical.

— Nu, sir, n-am avut acest noroc. Poliţaiul opri un taxi care trecea încet.

— La ce adresă locuiţi ?

Lockhart dădu adresa şi se împletici in timp ce agentul deschidea portiera.

„Este neplăcut, gîndi el, cînd eşti beat, toată lumea e mai amabilă..." Apoi se opri cu piciorul pe scară :

-Aş putea să ajung liniştit acasă pe jos.

— Da, sir, răspunse poliţaiul.

— Sper să nu am vreun necaz cu acest client, interveni şoferul, un bătrîn cu manta groasă verde, poate de fost marinar.

— N-ai să ai nici un fel de necaz, spuse poliţaiul, inchizînd portiera, în timp ce Lockhart se prăvălea pe canapeaua maşinii. Apoi adăugă prin fereastra deschisă :

— Sînteţi sigur de adresă ?

— Da, răspunse Lockhart, o port gravată pe inimă.

— Bine, spuse poliţaiul şi se adresă şoferului :

— Poţi pleca.

- Trebuie să cîştigăm războiul, mai spuse Lockhart în chip de rămas bun.

-- Cred şi eu, răspunse poliţaiul, dar nu în noaptea asta, lăsaţi

pe mîine.

După ce parcurseseră vreo milă, şoferul se întoarse şi intrebă :

— Cum este viaţa pe aceste nave de război ?

— Groaznică, răspunse Lockhart, muncindu-se să-şi aprindă o ţigară şi să se descotorosească de masca de gaze atîrnată de umăr.

— V-am întrebat şi eu într-o doară, spuse şoferul contrariat. Din partea mea pot să fie toate date la fund.

— Nu doreşti să cîştigăm războiul ? întrebă Lockhart mirat.

— Doresc o mulţime de lucruri ; şi, cu o aruncătură de ochi pe aparatul de taxat, adăugă: ştiţi, după miezul nopţii tariful se dublează.

— N-are nici un rost, spuse Lockhart.

Şoferul opri brusc maşina la o margine de trotuar şi, cu un ton violent :

— Ce-aţi spus ?

— Sînt născut în acest oraş, începu Lockhart cu o claritate de gîndire de care se mira chiar şi el. Ştii foarte bine că...

A fost o seară lamentabilă. Dar permisia lui Lockhart nu s-a terminat cu impresia acestei ultime scene, nici cu cea lăsată de conversaţiile cu Hamshaw şi Keys. A plecat cu o amintire complet diferită căci în ultima seară la Londra a mers la teatru, unde se juca o comedie muzicală nu prea grozavă, singurul teatru unde găsise un loc. In timpul unei pauze a fost martorul unei scene pe care nu a putut-o uita luni în şir.

Se afla în sală un grup de tineri ofiţeri aviatori veniţi dintr-un spital specializat în chirurgie estetică : şase tineri în uniforme, toţi la fel ; aruncînd o privire de-a lungul rîndului de fotolii pe care le ocupau, Lockhart avu o impresie atît de îngrozitoare încît un moment crezu că este prada unei iluzii cauzată de jocul luminii şi umbrelor. Dar nu era o iluzie : erau şase figuri informe, mutilate de răni şi refăcute chirurgical aşa cum se putuse ; pielea încreţită de cicatrici sau de arsuri le dădea aspectul unor caricaturi vii, fără sprîncene, fără urechi, fără buze sau fără bărbii ; pe alocuri pete de un cenuşiu- gălbui marcau rezultatul arsurilor, sau erau evidente cicatrici de un roşu palid. Figurile purtau urme de atîta violenţă şi suferinţă, încît Lockhart, impresionat, simţea că îi vine rău. Şi alături de fiecare din aceste teribile figuri, faţa proaspătă şi tînără a cîte unei fete ;

fete care zîmbeau, vorbeau cu însufleţire şi priveau fără înfiorare, de aproape, cîte una din acele măşti care nu mai aveau cu ce rîde, care abia vorbeau şi le răspundeau cu vioiciune înfricoşătoare...

— Nu ar trebui lăsaţi să vie într-un local public, şopti o femeie dintr-un fotoliu aflat chiar în spatele lui Lockhart. Trebuie menajată sensibilitatea oamenilor,

„Taci din gură, nenorocito !“ gîndi cît pe-aci cu glas tare Lockhart apoi, atras ca atîţi alţi spectatori, ca de un magnet, de înfricoşătoarea hidoşenie, privi din nou la bieţii mutilaţi şi-şi spuse : „Sărmani de voi, poate, cu timpul, vă veţi reface ; într-un an sau doi...“

Acesta era războiul şi nimic altceva ; cu aspecte care nu se pot nici înfrumuseţa, nici minimaliza, nici uita, cu nici un chip. A fost mulţumit cînd s-au stins luminile, unii mult pentru cei mutilaţi care, probabil, se simţeau mal bine în ascunzişul întunericului. Cît despre el, după şocul iniţial se simţi cu sufletul mai aproape de această crudă mărturie a bătăliilor, decît de tot ce întîlnise la Londra. Aceste figuri mutilate reprezentau pentru el tot ce era mai nobil în oraş, oraş rănit şi mutilat ca şi ei ; dar toţi aceşti mutilaţi, cu ceea ce le mai rămăsese, vorbeau, munceau şi se distrau fără să se lase doborîţi.

Aceasta a fost amintirea dominantă cu care s-a întors din permisie ; nu era în pericol să i se moleşească sufletul, sa i se amintească plăcerile căminului, să i se slăbească curajul; de aceea, Lockhart duse amintirea cu sine cu recunoştinţă.

După refacere Compass Rose abia mai era de recunoscut ; părea că ieşise din rîndul categoriei corvetelor, că fusese avansată la un grad superior, cu distincţii speciale. Noua punte de comandă semăna cu cea a unui distrugator, avînd o masă de hărţi acoperită şi mai mult loc pentru a circula ; infirmeria, condusă de un infirmier, fost veterinar, era mulţumitor echipată pentru a face faţă la mai toate felurile de accidente survenite în mod obişnuit. Se mărise numărul lansatoarelor de grenade antisubmarine şi al tunurilor antiaeriene ; se amenajase un nou dispozitiv asdic şi se montase o armă de ultimul model : un radar.

Mai de mult ar fi trebuit să fie dotaţi cu această formidabilă invenţie pentru războiul naval ; toate distrugătoarele de escortă

şi una sau două corvete favorizate erau deja echipate. Dar Ericson, deşi reclamase de nenumărate ori în timpul ultimului an, nu reuşise să obţină nimic.

— Sînt puţine speranţe să obţineţi, îi spunea pe şleau, de fiecare dată, funcţionarul de resort de la Amiralitate. Sînt tot felul de nave care trebuie dotate înaintea navei dumneavoastră, nave mai serioase, aşa că deocamdată trebuie să mai aşteptaţi, să vă puneţi pofta în cui.

— Ce păcat că Bennett nu mai este cu noi ; expresia „pofta în cui“ l-ar fi delectat teribil, comentase Morell care asistase la discuţie.

In prezent, în sfîrşit, îl aveau, montat pe puntea de comandă în toată măreţia sa. Era arma cea mai necesară în războiul de pe Atlantic ; era mijlocul de a semnala, noaptea sau pe vreme rea, orice sursă de pericol apropiat. Radarul putea detecta un submarin la suprafaţă, la distanţă considerabilă, indicîndu-i drumul şi viteza ; pe ecranul său fluorescent, radarul arăta „imaginea" convoaielor sau a navelor apropiate, ceea ce simplifica enorm munca de noapte şi nu se putea închipui cum acţionaseră înainte, fără el... Nu mai era nevoie să se scruteze întunecimile, obosind ochii ; radarul executa automat operaţia ; inutil de a mai porni în căutarea navelor rătăcite, se vedeau limpede profilate pe ecran, chiar la douăzeci de mile distanţă. Radarul constituia un ajutor, o îmbărbătare şi, pe deasupra, aducea spre egalizare scorul bătăliei Atlanticului, opunînd atacului neaşteptat şi viclean un mijloc minunat de prevenire ; era cel mai mare ajutor pe care ştiinţa îl punea la îndemîna celui în pericol de a fi atacat.

Dispozitivul a fost montat la timp, la reluarea călătoriei pe mare, tocmai cînd bătălia atingea apogeul, tocmai cînd porneau în cea mai grea călătorie întreprinsă pînă atunci.

7

După terminarea reparaţiilor şi odihnei, s-au îmbarcat pentru călătorie pe o vreme frumoasă de sfîrşit de vară.

Este curios cum se realizează un acord între oameni si maşini. La plecare, ieşind din doc, Compass Rose lovi

coronamentul cheului — din fericire nu prea puternic — ca urmare a unei mici defectări a dispozitivului de inversiune a marşului. Şi, spre marea lui ruşine, un marinar suferi de rău de mare chiar în primele cinci minute de traversare a fluviului pînă la tancul de aprovizionare... Erau incidente fără importanţă şi cînd s-au alăturat convoiului, în largul navei-far, echipajul îşi regăsise vechea rutină ; după două zile, pe drum spre Gibraltar, nava era cu totul gata pentru luptă. Au avut parte de minunate zile însorite şi nopţi calde la rînd ; erau conştienţi de norocul de a naviga pe o mare ca o oglindă albastră, ca nişte turişti pe timp de pace, fără obligaţia de a plăti plimbarea. In multe privinţe erau bucuroşi de reluarea activităţii, eliberaţi de legăturile îndoielnice şi emoţionale ale uscatului. Făceau parte din nou dintr-o escortă, două distrugătoare şi cinci corvete, însărcinate cu protejarea a douăzeci şi una de nave, greu încărcate, cu destinaţia Gibraltar. Aceasta era adevărata lor menire, reîncepeau bucuroşi munca, dîndu-şi seama de importanţa ei hotărîtoare şi fără a mai aştepta pe curînd noi concedii.

Dar mirajul acelei vremi ideale, al tranziţiei uşoare de la un fel de viaţă la altul, se risipi curînd.

La început a apărut un avion izolat, poate îl mai întîlniseră şi altă dată, un Foke-Wulf de recunoaştere cu patru motoare, care se apropie de convoi venind din est şi începu să se rotească încet în jurul lui, în afara bătăii tunurilor cu care erau dotaţi. Se mai întîmplase şi altă dată, erau obişnuiţi cu manevra avionului ; repera convoiul, notîndu-i exact viteza şi drumul şi alarmînd submarinele aflate în împrejurimi. Curios părea doar faptul că apăruse aşa curînd după plecarea lor în călătorie, pe o mare cu soare pe cer şi liniştită ca oglinda, brăzdată doar de convoiul lor în călătoria spre sud. Navele convoiului şi-au strîns rîndurile şi urmăreau prin binocluri evoluţiile acestui mesager prădalnic, gîndind : „N-are rost, pe acest ocean nemişcat, să nu ne lăsaţi să trecem în pace ; nimeni nu va şti nimic...“

In amurg avionul dispăru spre est cu aceeaşi aliură, dar pe comandă l-au urmărit cu presimţiri sumbre, preparîndu-se pentru întunecarea navei şi luînd măsurile pentru noapte.

— Ce le pasă, spuse Ericson îngrijorat, exprimînd gîndurile întregului echipaj ; se învârtesc în zbor în jurul nostru, emit semnalul cuvenit şi, pe o rază de o sută de mile împrejur, toate submarinele sînt asmuţite împotriva noastră.

Privi cerul senin şi calm :

— Măcar de s-ar strica vremea, de-ar sufla niţel vînt ; pe vreme atît de calmă nu avem nici o şansă să scăpăm neobservaţi.

In timpul nopţii nu se întîmplă nimic excepţional ; doar la ora unsprezece primiră un mesaj de la Amiralitate : „Cinci submarine sînt semnalate în zona în care vă aflaţi şi altele se îndreaptă tot într-acolo“ ; îi avertiza cu generozitate, dar îi lăsa să se descurce cum vor putea. Indată ce se întunecă, convoiul schimbă de drum, noul cap formind un unghi foarte deschis fată de cel pe care îl observase avionul ; poate că reuşeau să zădărnicească urmărire,a, poate că submarinele erau încă prea departe pentru a ajunge la convoi ; cinci ore de întuneric se scurseră fără incident, pe ecranul radarului ansamblul compact al navelor comerciale şi al celor de escortă avansa fără a fi deranjat. în zori, făcindu-şi rondul obişnuit împrejurul convoiului, Viperous făcu semnalul : „Credem că i-am derutat“. Valul produs de trecerea lui Viperous abia începuse sa facă să ruleze pe Compass Rose, că se şi auzi zbîrnîitul unui avion : spionul se întorcea.

Prima navă a fost torpilată şi incendiată la amiază. Era un mare petrolier — toate cele douăzeci şi una de nave ale convoiului erau de talie mare, multe în drum spre Malta şi Mediterana Orientală, constituind un obiectiv important, care merita osteneala de a fi urmărit şi hărţuit. Şi au fost urmăriţi şi hărţuiţi fără cruţare ; prompta distrugere a primei nave a dat semnalul unei bătălii de opt zile, rărind rîndurile convoiului în fiecare noapte, cu oribilă regularitate. Zorile fiecărei zile deveneau momentul dramatic al constatării pierderilor şi lipsurilor la apel.

Au ripostat la lovituri cît mai bine posibil, dar forţele erau prea inegale ; era imposibil să se apere eficient impotriva unor inamici atît de numeroşi.

Cu generozitatea obişnuită, Amiralitatea anunţă seara din nou : „Sînt nouă submarine în zona în care vă aflaţi“ ; şi cele nouă submarine au scufundat trei nave, una în imprejurări de groaznică oroare. Nava transporta aproape douăzeci de tinere fete Wren, primele trimise la Gibraltar ; de pe Compass Rose, oamenii le priviseră cum se plimbau pe punte, le făcuseră semne şi se bucuraseră de prezenţa lor, chiar aşa la distanţă.

Nava pe care se aflau a fost ultima lovită în acea noapte ; se scufundă atît de repede, încît flăcările care îi înfăşurau pupa abia începuseră s-o cuprindă, că s-au şi stins în apă. Zgomotul produs de stingerea rapidă, un şuierat nespus de crud, ajunse pînă la Compass Rose.

— Oh, e nava cu bietele fete ! strigă Ericson smuls din calmul lui obişnuit, pe care nu-l mai putu păstra într-un moment atît de groaznic.

Dar nu au putut face nimic ca să ajute : ocupaţi cu o cercetare ordonată de Viperous, pe care nu o puteau abandona, au trebuit să lase în seama altora încercările de salvare.

Patru din tinerele fete au fost salvate de o navă comercială care s-a oprit cu curaj şi a lăsat o barcă la apă. Au fost văzute a doua zi dimineaţă, înghesuite pe puntea superioară, privind în apă ; nu mai era cazul acum să-şi facă semne vesele cu mîna... Dar împreună cu încă una, nava care le salvase a fost scufundată şi ea chiar în noaptea următoare ; a dispărut repede şi, de astă dată cu sarcina de a-i salva pe naufragiaţi, Compass Rose n-a reuşit să pescuiască decît patru vii şi şase morţi. Printre cadavre era şi cel al uneia dintre Wren, singura din cele douăzeci al cărei corp a fost găsit şi se afla în şirul de trupuri pe care Tallow le aliniase pe punte la pupa. Era tînără, biata, cu un păr blond, primul păr de femeie răsfirat pe puntea lui Compass Rose, etalat ca un evantai în jurul unei figuri îngrozite şi crispate care, în viaţă, trebuie să fi fost fermecătoare. Supraveghind punerea în saci a morţilor pentru înmormîntarea în mare, Lockhart simţi că i se strînge inima. Oroarea războiului nu se putea prezenta sub un aspect mai sfîşietor şi mai groaznic ca acesta... Dar nu aveau răgaz pentru jale şi plîns : au ingropat-o în mare împreună cu restul morţilor, au adăugat numele ei pe lista din jurnalul de bord şi au continuat scump plătită lor călătorie spre sud.

In două zile au pierdut şase nave şi mai aveau încă cel puţin o săptămînă înainte de a ajunge la adăpostul uscatului. Apoi au avut puţin noroc : două nopţi întunecate la rînd, combinate cu o bruscă schimbare de drum, le-au permis să-i înşele pe urmăritori. Cu toate că erau mereu în alarmă, mai ales noaptea, timp de patruzeci şi opt de ore au avut parte de repaus şi convoiul, redus acum la cincisprezece nave, şi-a mărit viteza spre orizontul meridional şi al premizei de siguranţă. La bordul

lui Compass Rose reveni optimismul, succedînd disperării care începuse să-i cuprindă. Salvaţii culeşi, care la început rătăceau pe punte înveliţi în cuverturi sau cu resturi de haine pe ei, îşi pierdură treptat aerul dezolat de refugiaţi, atît de penibil pentru echipaj. Speranţa creştea ; la urma urmei vor ajunge în port...

Dar liniştea n-a durat decît două zile şi două nopţi ; apoi, în zori, avionul reapăru şi începu să se învîrtească în cercuri largi pe cerul senin.

Rose, tînărul semnalizator, a fost primul care-i auzi zbîrnîitul slab, departe în înaltul cerului. Privi în jur, cu capul plecat într-o parte şi strigă :

— Se aude undeva un avion.

Ferraby şi Baker erau de cart ; s-au alertat şi ei, nervoşi. Zbîrnîitul se accentua la babord, de undeva din direcţia îndepărtatei coaste spaniole.

— Sir ! strigă Baker în portavoce, se aude un avion !

Dar Ericson urca deja scara, scos şi el din cabină de zbîrnîitul atît de detestat ; privi împrejur, apropiindu-şi pleoapele spre a se feri de strălucirea luminii zilei, apoi exclamă :

— Iată-l ! arătînd un punct cu degetul.

La travers, ieşind din ceaţa matinală sidefie care se întindea în jurul lor pînă la orizont, se zărea avionul, ochiul de spion al inamicului.

Toate privirile de pe punte îl fixară, reunite într-un simţămînt comun de mînie şi ură. Partida era atît de inegală... Cu submarinele, cel puţin, şansele erau mai echitabile : cu puţin noroc, pe vreme nefavorabilă şi cu îndemînarea normală a unui marinar încercat, convoiul putea schimba de drum, se putea deroba şi spera să scape de urmărire. Dar acest mesager prădalnic din altă sferă, călcînd principiile tacticii navale, suprimînd distanţa pe care parveneau s-o realizeze intre ei şi duşman, acest viclean, era imposibil să fie dejucat. Urmărind cu privirea zborul avionului, se simţeau fără apărare, cu o senzaţie de goliciune neajutorată, cu simţămînt de ură neputincioasă ; evident, totul reîncepea în ciuda vigilenţei şi a eforturilor atente şi toate acestea graţie faptului că într-un avion cîţiva tineri puteau survola o jumătate de ocean în cîteva ore şi repera o pradă mult mai înceată.

Avionul şi-a îndeplinit cu rapiditate sarcina şi probabil că submarinele nu erau prea departe, căci peste mai puţin de

douăsprezece ore au venit şi au scufundat, încă în acea noapte, două nave. Vînătoarea reîncepu în ritm furios ; învălmăşeala creştea... Navele de escortă au contraatacat, convoiul a schimbat de drum şi şi-a mărit viteza, dar totul a fost în van. în a şasea seară, cu punctualitate, la miezul nopţii, sirenele de alarmă au început să sune şi pe cerul nopţii s-a ridicat prima rachetă de cerere de ajutor, anunţînd că o navă era lovită de moarte. A ars mult timp, înroşind apa, uşor săltată de valuri ; la sfîrşit n-a mai rămas decît un rug fumegînd, pe care convoiul îl abandonă. A urmat o pauză de peste două ore, dar oamenii au rămas în alarmă la posturi şi convoiul luneca spre sud sub un cer negru, fără lună ; deodată, la cinci mile distanţă, un fulger strălucitor, roşiatic, străpunse întunericul, se stinse, dispăru, se aprinse din nou si sfîrşi prin a dispare definitiv. Desigur, o altă navă era atinsă, dar de data aceasta faptul era şi mai impresionant, căci nava lovită ea Sorrel.

Au înţeles că era vorba de Sorrel, căci la distanţa respectivă nu se afla altă navă şi, mai devreme, Viperous le transmisese semnalul : „In cazul că vom fi atacaţi în noaptea aceasta, Sorrel va merge la cinci mile în pupa convoiului şi spre larg şi va crea o diversiune lansînd rachete, grenade antisubmarine etc. In acest mod, atacul principal va putea fi deturnat de la convoi".

Văzuseră rachetele mai înainte, dar nu le-au dat multă importanţă : Sorrel îşi îndeplinea misiunea conform planului... Planul ar fi fost probabil eficace, dacă li s-ar fi îngăduit două ore de răgaz. Desigur, dintr-un anumit punct de vedere, stratagema şi-a atins scopul, deturnînd atacul contra convoiului, dar cineva trebuia să sufere consecinţele ; vînătoarea de victime n-a fost înlăturată şi n-a oprit torpila care, în lipsa unei prăzi mai preţioase, a atins-o pe Sorrel care s-a scufundat singură în noapte, departe de convoi.

Sărmana Sorrel, corveta soră... Pe comanda lui Compass Rose erau oameni care o cunoscuseră bine ; erau îndureraţi, nu schimbau impresii, separaţi de întunericul nopţii, dar erau uniţi prin acelaşi şoc, aceeaşi durere. Cum s-a putut întîmpla aşa ceva lui Sorrel, navă la fel ca a lor ? Cum s-a văzut explozia, Ericson dictă un mesaj : „Compass Rose către Viperous. Sorrel torpilată în poziţia de diversiune. Pot să merg să-i salvez pe supravieţuitori ?“

Mesajul a fost cifrat şi transmis imediat. Au aşteptat răspunsul în

linişte, în noaptea neagră, supraveghind nava cea mai apropiată din convoi, dar privind neliniştiţi spre locul unde fusese lovită Sorrel. Pe comandă nu se auzea nici o vorbă ; orice cuvînt era de prisos, doar gînduri îi frămîntau.

In fine, soneria de la radio se auzi, rupînd tăcerea şi Wells se aplecă asupra portavocei, apoi transmise mesajul lui Ericson :

— Răspunsul lui Viperous, sir : „Nu părăsiţi convoiul pînă în zori“.

Urmă o nouă tăcere, o tăcere cumplită şi Ericson scrîşni din dinţi. Privit la rece, numai din punct de vedere tehnic, era justificat : Viperous nu-şi putea permite să retragă încă o navă de escortă, slăbind astfel ecranul protector al convoiului, pentru ca să execute o misiune neesenţială. Răspunsul era just, dar, vai, cît de nemilos ! La zece mile depărtare de ei mureau singuri în noapte oameni, oameni pe care îi cunoşteau bine, marinari ca şi ei ; şi erau lăsaţi să moară, sau în cel mai bun caz, se întîrzia salvarea lor pe o durată de timp care costa multe vieţi. Scufundarea lui Sorrel a fost o lovitură cruntă pentru toţi cei de pe Compass Rose : era prima navă de escortă pierdută din grupul lor, navă lîngă care navigaseră fără întrerupere timp de doi ani, camarad cu care escortaseră alături nenumărate convoaie ; era manevrată de prieteni buni, oameni cu care se întîlneau la uscat în cafenele, cu care jucaseră partide de cărţi, pe care îi bătuseră mereu la fotbal în perioadele de repaus... Torpilarea lui Sorrel era destul de atroce, dar a lăsa echipajul să se înece sau să înoate în întuneric era o cruzime îngrozitoare.

— Iată că începe să se facă zi, spuse deodată Morell, rupînd tăcerea oprimantă de pe comandă ; dar mai erau două ore de aşteptare.

Ericson se surprinse răspunzînd „da“, nu la spusele lui Morell, ci la subînţelesul lor. Noaptea fusese rece ; încă două ore de aşteptare şi timpul necesar pentru a ajunge la locul unde se scufundase Sorrel ; probabil că nu vor mai exista decît puţini oameni de salvat.

Intr-adevăr, au mai găsit doar cincisprezece — cincisprezece din cei nouăzeci de oameni ai echipajului.

I-au găsit fără dificultate către sfîrşitul cartului de dimineaţă. Mai întîi au zărit două plute, la distanţă de trei mile, pe o mare imobilă ; oricît se obişnuiseră cu acest gen de operaţii, de astă dată s-au apropiat cu puternică emoţie de plutele

supraîncărcate şi de ciorchinii de trupuri pline de păcură plutind printre epavele lui Sorrel. Ici-colo, printre aceste resturi oribile, vedeau propriile lor uniforme, insignele, şepcile, aproape reflexul propriei lor figuri... Oamenii de pe plute erau înţepeniţi de frig şi murdari de păcură, dar cînd Compass Rose se apropie, unul dintre ei agită frenetic mîna spre salvatorii care se aflau la numai douăzeci de yarzi. O parte din naufragiaţi muriseră de frig şi epuizare, cu toate că ajunseseră să urce pe plute. Erau culcaţi cu capul pe genunchii camarazilor care îi încălziseră şi-i îngrijiseră pînă la moarte, poate şi timp de ore după aceea. Prin binoclu, în micul grup de salvaţi, Ericson distinse obrazul cenuşiu al comandantului lui Sorrel, Ramsay, amicul său de ani de zile ; ţinea în braţe trupul unui tînăr marinar mort, desfigurat şi jalnic, cu capul pe spate, atîrnînd într-o parte cu gura deschisă. Dar figura celui viu era aproape tot atît de jalnică ca a mortului ; se citea pe ea toată suferinţa şi epuizarea ultimelor şase ore, toată povestea navei şi a echipajului pierdut ; toate se citeau pe figura lui, aşa cum ţinea pe braţe cadavrul şi aştepta salvarea.

Era faţa unui adevărat comandant, învins şi jelindu-şi nava, suportînd singur monstruoasa povară a pierderii.

Lockhart aştepta la centrul navei urcarea supravieţuitorilor şi îl primi pe Ramsay cu adîncă şi caldă emoţie cînd ajunse pe punte.

— Sînt foarte fericit să vă văd, sir !

Intreaga înfăţişare a lui Ramsay, expresia figurii, mişcările obosite, uniforma mirositoare îmbibată cu păcură, erau atît de impresionante încît faptul de a-i fi salvat viaţa constituia pentru Lockhart un triumf şi o binecuvîntare, cu tot tragicul situaţiei.

— Speram cu toţii... continuă Lockhart bîlbîindu-se, dar se opri, căci după expresia figurii lui Ramsay înţelese imediat că ar comite o eroare, o teribilă eroare dacă ar spune : ,,Speram mult să vă salvăm mai ales pe dumneavoastră".

Ramsay nu era de aceeaşi părere, mai curînd de părere contrară.

— Mulţumesc, spuse el şi arătînd cu un gest oamenii rămaşi pe plute : ocupaţi-vă de ei, vă rog. Cîţiva se simt foarte rău.

— Mă voi ocupa îndată, spuse Lockhart.

— Atunci, să urc la comandă.

Dar Ramsay mai rămase să privească cu durere restul

echipajului său, ajutat sau ridicat cu atenţie la bord. In mulţimea de oameni ocupaţi părea izolat în durere. Cînd toţi cei vii fură adăpostiţi şi începeau să se ocupe de morţi, se întoarse şi urcă încet pe scara comenzii ; ajuns pe punte, alunecă din cauza picioarelor goale impregnate cu păcură. Pretextînd a fi ocupat, Lockhart se făcu a nu observa. Ajuns pe comandă, Ramsay îi strînse mîna lui Ericson :

— Iţi mulţumesc, George, n-am să uit niciodată, spuse el, cu un accent foarte pronunţat din vestul Angliei.

— Regret că n-am venit mai devreme, răspunse Ericson, n-am putut părăsi protecţia convoiului înaintea zorilor.

— Nu ar fi fost o mare diferenţă, răspunse Ramsay, privind trupurile aduse la bord şi cele ce pluteau pe suprafaţa netedă a mării, in jurul lui Compass Rose ; apoi adăugă :

— Majoritatea oamenilor au fost prinşi în interiorul navei ; a fost tăiată în două, ne-am scufundat în cîteva minute. Ericson nu răspunse ; Ramsay se întoarse către el şi îi spuse, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi :

— Nu crezi niciodată că ţie ţi se poate întîmpla, niciodată nu eşti pregătit să înfrunţi dezastrul, oricît te-ai gîndi la el. Cum s-a întîmplat...

Se opri, părînd că nu ştie cum să formuleze ceea ce credea că trebuie să-şi reproşeze. In acelaşi moment, se auzi în portavoce glasul lui Rose :

— Semnal de la Viperous : Raliaţi imediat convoiul.

— Fără îndoială se întîmplă ceva, spuse Ericson şi merse la capătul scării comenzii, de unde privi în jurul navei : cele două plute erau acum goale, dar în jurul lor, răspîndite pe suprafaţa mării, pe o rază de o jumătate de milă, mai pluteau vreo douăzeci de cadavre. Adăugă cu ezitare :

— Aş fi dorit să ne ocupăm şi de ei...

— Nu face nimic, George, îi luă vorba, cu calm, Ramsay ; ce importanţă mai are ? Să-i lăsăm acolo unde sînt. Şi în timp ce Compass Rose se îndepărta, nu mai privi nimic şi pe nimeni.

Cînd s-au apropiat de convoi au mai aflat veşti : o altă navă fusese torpilată în plină zi; pe bună dreptate Viperous dorea să adune cît mai curînd posibil toate navele de escortă. Lunga şi înverşunata bătălie nu lăsa răgaz, viii treceau înaintea morţilor, chiar dacă morţii erau cei mai numeroşi; în a şaptea zi, la amiază, bilanţul era tragic : zece nave comerciale pierdute,

precum şi o navă din escortă ; numeroşi oameni pierduţi ; în total rămîneau doar unsprezece nave din douăzeci şi una iniţiale; era oribil gîndul la sutele de mile din urma convoiului presărate cu epave şi cadavre ; îi obseda amintirea fetelor Wren, a lui Sorrel, a strigătelor celor arşi de vii pe petrolier, prima navă lovită de inamic.

Nu era o bătălie, doar una din părţi lovea repetat ca un ciocan, iar cealaltă doar încasa ; partida era inegală : submarinele erau prea numeroase, navele de escortă insuficiente, viteza şi manevrabilitatea convoaielor greoaie. Au ripostat la lovituri cît mai puternic : Compass Rose lansă asupra atacanţilor peste patruzeci de grenade submarine, dintre care unele probabil provocaseră stricăciuni ; nici celelalte nave din escortă nu şi-au precupeţit eforturile : aceeaşi ripostă şi, după petele de ulei ieşite la suprafaţă, Viperous scufundase un submarin. Dar în inegalitatea de forţe a părţilor, cu atîtea submarine în împrejurimi, numai un miracol îi putea scăpa de dezastru şi miracolul n-a intervenit. Nu puteau nici să învingă, nici să se retragă, ci doar să-şi strîngă rîndurile, să mărească cît mai mult viteza şi să-şi urmeze drumul cu orice preţ.

Niciodată Compass Rose nu fusese atît de aglomerată cu naufragiaţi salvaţi ; cel puţin acum aveau o nouă infirmerie şi un infirmier pentru a îngriji răniţii şi epuizaţii; Lockhart, singur, n-ar mai fi făcut faţă. Dar pe lîngă cei ce necesitau îngrijiri mai adăposteau şi un mare număr de salvaţi valizi, depăşind în total numărul propriului echipaj : 14 ofiţeri de marină comercială, dintre care 3 comandanţi şi 121 de marinari, fochişti, bucătari, marinari indieni şi chinezi, care ziua se înghesuiau pe punte, iar seara stăteau înghesuiţi în postul echipajului, pentru a mînca şi dormi în aşteptarea zorilor. Noaptea teuga prezenta un spectacol infernal : sub lumina slabă a lămpii de camuflaj se desfăşura un coşmar de dezordine, de tensiune, de inconfort şi suferinţă.

Oamenii înghesuiţi unul peste altul ajungeau pînă la tavan : în picioare, aşezaţi, îngenuncheaţi sau culcaţi, ocupau tot spaţiul disponibil ; erau chirciţi pe sub mese, înghesuiţi prin colţuri, strecuraţi chiar în gurile mai mari de ventilaţie. Unii sufereau de rău de mare, alţii ţipau prin somn unii devorau alimente sau păzeau cu ochi rătăciţi puţinele obiecte pe care le posedau, privind în gol, inexpresivi. Răniţii gemeau, oameni aparent

sănătoşi rîdeau fără motiv, alţii mai rezistenţi abia de schiţau, totuşi, un surîs sau erau capabili să dea un răspuns cum trebuie. Cînd Lockhart, în fiecare seară, se strecura cu greu ca să-şi facă rondul, nu-şi putea stăpîni groaza şi era îndurerat de acest aspect oribil al războiului ; totuşi, răbdarea, îndurarea pe care o constata la aceşti naufragiaţi salvaţi îi dădeau mîndria de a fi şi el marinar... Cîte unul era cuprins de descurajare sau panică, dar nici înghesuiala grozavă; nici îmbrăcămintea în zdrenţe, păcura, tandajele, mirosul greu al oamenilor înghesuiţi nu reuşeau sa-i aducă la disperare : erau marinari, nu se lăsau uşor înfrînţi de coşmar ; desigur că protestau, dar s-ar fi comportat mult mai rău dacă nu ar fi căpătat totuşi mentalitatea de oameni ai mării.

In acelaşi timp, privind mulţimea supravieţuitorilor şi pe marinarii lui Compass Rose, care le făceau o primire cît mai prietenoasă, un alt coşmar îl obseda pe Lockhart : ca şi alţi membri ai echipajului, se întreba ce s-ar întîmpla dacă ar fi loviţi şi ei, scufundaţi într-un singur minut sau rupţi în două ca Sorrel ; ce s-ar întîmpla cu ei, Ce scene groaznice s-ar desfăşura în timp ce s-ar scufunda. Erau greu de imaginat amănunte, dar toţi se aşteptau la asemenea eventualitate. Intr-o zi, cînd potrivea pansamente la braţul unui supravieţuitor, acesta îi spuse :

— Credeţi că pot înota cu acest braţ ?

— Bineînţeles, răspunse Lockhart surîzînd. Dar în această călătorie nu o să mai ai ocazia.

— Aveţi dreptate, replică omul privindu-l drept în ochi. Dacă „ocazia“ se prezintă, Compass Rose ne va servi direct de coşciug.

După amiază, cînd s-au realăturat convoiului, Amiralitatea le-a transmis mesajul: „Sînt acum unsprezece submarine în zona dumneavoastră. Distrugătoarele Lancelot şi Liberal vă vor ralia în jurul orei 18.00“

— Două distrugătoare de clasa „L“, este nemaipomenit! spuse Baker cu entuziasm în careul ofiţerilor la ora ceaiului. Sînt nave formidabile şi de tipul cel mai nou.

— Bine că sînt atît de formidabile, spuse Morell citind copia mesajului ; unsprezece submarine, asta face cîte unul pentru fiecare navă din convoi. Mă îndoiesc că înălţimile lor Lorzii Amiralităţii au prevăzut un atît de perfect echilibru de forţe !

Lockhart surise :

— Te cam temi, John ?

— Trebuie să mărturisesc, răspunse Morell după un minut de gîndire, că situaţia nu este deloc liniştitoare. Orice facem, aceste diabolice submarine străbat ecranul nostru de protecţie. Am pierdut aproape jumătate din navele noastre şi mai avem două zile pînă la Gibraltar. Chiar dacă nu se mai întîmplă nimic, acest convoi este cel mai nenorocit din toată istoria războaielor navale.

— O ispravă de povestit cînd vei fi bunic.

— Ai dreptate ; dacă garantezi că voi ajunge să am nepoţi, merită să-mi ţin firea.

— Cum poate să-ţi garanteze că vei avea nepoţi ? întrebă Baker care, cel puţin la bordul lui Compass Rose, avea reputaţia că sesizează greoi subtilităţile unei conversaţii.

— Dacă îţi vor semăna ca subtilitate, mai bine îţi urez sa nu ai nepoţi, spuse Morell cu o bruscheţă care îi trăda starea de nervi.

Toţi simţeau la fel şi toţi erau nervoşi, iritabili, ajungind necruţători unii faţă de alţii. Osteneala şi tensiunea din săptămîna precedentă ajunsese la o culme intolerabilă, pentru care nu exista alt remediu decît ajungerea în port cu restul convoiului ; şi mai erau încă două zile pînă atunci. Doreau mai mult ca orice să se afle odată în pace şi siguranţă. Ca toţi ceilalţi, de pe toate navele de escortă şi comerciale, şi Lockhart era sătul de cele îndurate.

Fix la orele 6 seara, cele două distrugătoare anunţate apărură din sud-est în întâmpinarea convoiului, înaintînd rapid, fiecare precedat de un imens val lăptos. Amîndouă prezentau toate acele spectaculoase calităţi cu care se mîndresc distrugătoarele : svelte, rapide, extrem de puternice — mai repede crucişătoare uşoare decît distrugătoare — şi valorînd sigur fiecare cit trei nave de escortă normale. S-au adăugat convoiului, cînd întrecîndu-l, cînd rămînînd în urmă, cînd traversîndu-l cu viteză de cel puţin 35 noduri, făcînd semnale în trei direcţii deodată şi nerămînînd imobile mai mult de 5 minute la rînd.

— O adevărată paradă, zise semnalizatorul şef Wells, privindu-le prin binoclu, în timp ce se desfăşurau în viteză, fără motiv precis. Apoi adăugă cu invidie :

— Le convine să se agite ca nişte zvăpăiaţi, n-au avut de îndurat ca noi încercările din ultima săptămînă !

La vremea amurgului, distrugătoarele nou venite s-au plasat unul în fruntea şi altul în coada convoiului, desigur cu gîndul de a realiza efectul de salvatori în ultimul moment, efect pe care au vrut să-l pună în evidenţă chiar de la sosire. Totuşi, chiar aşa teatrală, prezenţa lor se dovedea utilă ; şi în acea noapte au fost atacaţi, dar cu toată năvala haitei de submarine, singura victimă a fost cea mai mică navă din convoi. Lovită la pupa, nava s-a scufundat pe încetul, tot echipajul a fost salvat, şi rănit a fost un singur marinar indian care, crezînd că se aruncă în apă, scoţînd un ţipăt, căzu în cap în prima barcă de salvare, spre hazul celor prezenţi. Faţă de măcelul suferit, întîmplarea hazlie i-a mai înveselit pe bieţii oameni... Era a unsprezecea navă pierdută din iniţialele douăzeci şi una ; dar un nou şi atroce record în favoarea submarinelor a fost repurtat în noaptea următoare, a opta a bătăliei, la trei sute de mile de Gibraltar, cînd alte trei nave au fost torpilate : încă un petrolier încărcat, dat în special în grija lui Compass Rose, a fost una din victime. Compass Rose se afla în imediata ei apropiere cînd nava a fost lovită şi cînd petrolul, ţîşnind din spărtura loviturii, a luat foc şi s-a întins pe mare ca un covor de flăcări. Proiectată pe acest fundal de incendiu ce se înălţa la cincisprezece picioare în aer, Compass Rose devenea vizibilă la depărtări de mile împrejur, o ţintă precisă, chiar dacă se deplasa cu iuţeală. Ericson se întreba dacă să se oprească pentru a-i salva pe supravieţuitori sau dacă riscul nu era justificat ; îşi imagina cu claritate nava sa imobilă, profilată pe acest zid de flăcări, oferindu-se, ca să spunem aşa, inamicului, cu echipajul şi cei eventual salvaţi... Dar primise misiunea de navă de salvare şi se vedeau oameni zbătîndu-se în mare şi bărci de salvare lăsate la apă de pe petrolier, îndepărtîndu-se de foc cu ajutorul ramelor. Acţiunea de salvare se impunea, dacă riscul era admisibil, adică dacă puteau fi riscate două sute de vieţi pentru a salva cincizeci, dacă prudenţa ar include şi umanitate... Era din nou momentul unui teribil caz de conştiinţă : alegerea între salvarea de oameni şi disciplina simbolizată prin cele trei galoane de pe mînecă care îi indicau gradul.

Lui singur îi revenea luarea hotărîrii ; nici unul dintre cei care aşteptau în tăcere decizia n-ar fi dorit să fie în locul lui. In puţine

cuvinte, cu hotărîre, ordonă :

— Stop maşinile !

— Stop maşinile, sir !

— Lockhart ?

— Prezent, sir !

— Fii gata de ridicat supravieţuitorii la bord. Nu vom lăsa bărci de salvare... Vor trebui să înoate pînă la noi sau să rameze ; slavă domnului, sîntem uşor de reperat. Foloseşte megafonul ca să-i anunţi să se grăbească.

— Am înţeles, sir !

Iar cînd Lockhart se pregătea să părăsească comanda, Ericson îi adăugă, mai mult formal :

— Nu trebuie să pierdem prea multă vreme.

Domnea tăcere pe Compass Rose în timp ce se oprea pe incetul şi rula uşor, iluminată de para incendiului. De la comandă se vedea clar orice detaliu de pe punte, întreaga nuvă proiectînd pe mare o umbră neagră şi arătînd inamicului fiecare detaliu, cu figurile albe ale oamenilor aflaţi pe punte iluminate ca într-un flash fotografic. La pupa navei, Ferraby se afla printre aruncătorii de grenade din echipă ; în vuietul flăcărilor, trei bărci de salva re veneau către ei şi slabe strigăte însoţeau lumini de salvare pe apă, ici şi colo, indicînd înaintarea unui curajos înotător. Ferraby nu avea decît conştiinţa unei terorizante nerăbdări. „Doamne, doamne, gîndea el aproape cu glas tare, de am relua mersul mai curînd...“ La douăzeci de picioare distanţă, lîngă catarg, Lockhart dirija calm pregătirile operaţiilor de salvare, pregătind un sapan pentru ridicarea răniţilor, legînd plasele de salvare care atîrnau şi pe care oamenii din apă puteau să se ridice.

Ferraby îl privea, dar nu cu admiraţie, ci cu mînie copilărească, gîndind aproape cu glas tare : „Cum dracu poate să-şi păstreze sîngele rece ? Şi nu împărtăşeşte spaima mea, iar dacă o împărtăşeşte, de ce nu o arată ?“ Işi îndreptă privirea spre cerul negru unde se învîrtea fumul şi scînteile ; apoi în spatele lui, spre tenebrele unde focul nu putea pătrunde şi de unde probabil îi pîndea submarinul. Pe o rază de cincizeci de mile, orice submarin s-ar fi grăbit să nu scape o asemenea ocazie, de la cinci mile, orice submarin ar fi riscat o torpilă iar de la două mile lovea sigur. Era o crimă să te imobilizezi, doar pentru a salva cîţiva nefericiţi din marina comercială...

O barcă acostă, hîrîind, bordajul navei :

— Prindeţi cîrligul prova ! exclamă Lockhart.

Se auzi de jos o voce anonimă, străină, care pronunţă :

— Fiţi binecuvîntaţi că v-aţi oprit la timp !

Incepea operaţia de salvare a naufragiaţilor.

Operaţia nu dură prea mult ; dar marinarilor de pe Compass Rose cele cîteva minute de imobilitate în plină lumină le părură o eternitate, căci toţi erau la sfîrşitul rezistenţei nervoase. Li se părea imposibil să sfideze un asemenea pericol fără a fi pedepsiţi ; războiul pe mare comportă o limită a curajului, dincolo de care soarta te pîndeşte cu o pedeapsă feroce.

— Dacă n-o încasăm de data asta, spuse torpilorul Wainwright stînd lîngă grenadele sale, atunci e sigur că vom cîştiga războiul.

Sorrel fusese scufundată pe cînd înainta în zigzag cu o viteză de paisprezece noduri ; care putea fi soarta lui Compass Rose, imobilizată ? Au trecut multe minute pînă iiu adus la bord pe cei din cele trei bărci de salvare încarcate cu supravieţuitori şi pe numeroşii înotători, tot timpul fiind iluminaţi de enormul cerc de foc, minute ce pareau că nu se mai termină, ducîndu-i la o situaţie fără scapare. Oamenii care participau direct la operaţie erau fericiţi de fapta lor ; dar cei care o supravegheau, ca Ericson pe comandă, sau fochiştii care munceau sub linia de plutire, au cunoscut în acele momente o spaimă agonizantă.

Prin minune, nu sna întîmplat nimic ; o adevărată noapte a miracolelor. Poate că un submarin ţintise pe Compass Rose, dar greşise lovitura, iar celelalte, mulţumite de succesele obţinute de ele, intraseră în imersiune, intrerupînd atacul. Printr-un noroc extraordinar, Compass Rose nu şi-a plătit temeritatea. Cînd toţi supravieţuitorii au fost culeşi, ea porni la drum şi reluarea pulsurilor maşinii aduse tuturora o nespusă uşurare ; viteza se mărea şi curînd corveta se depărtă de flăcări şi de mirosul de petrol, ducînd cu sine, fără a plăti gestul curajos, noua incărcătură de supravieţuitori smulşi din ghearele morţii. Au sfidat norocul şi norocul i-a salvat, bucuria triumfului era amestecată cu mulţumirea scăpării de pericol, dar şi cu umilinţă. Era mai bine să nu mai gîndească la cele întîmplate, să le uite cît mai curînd şi să nu mai sfideze soarta încă o dată.

La ora 4, chiar înaintea zorilor, o altă navă fu scufundată şi resturile convoiului, în timp ce mijea de ziuă, asistară la ultimul

dezastru al călătoriei : o a treia navă, care rămăsese în urmă din cauza unei avarii la maşini, a fost torpilată şi ea şi s-a scufundat încet, dar din cauza proastei organizări a operaţiei de salvare sau a teribilei înclinări în urma torpilării, n-a lăsat la apă nici o barcă de salvare şi echipajul a sărit în mare, căutînd să scape prin inot din aspiraţia fatală a vasului care se scufunda. Compass Rose se întoarse pentru a-i veni în ajutor, încercuind-o în timp ce dispărea. Ericson dirijă pe Compass Rose către centrul dezastrului şi al capetelor de naufragiaţi de pe suprafaţa apei ; dar nu apucă să dea ordinul pentru lăsarea la apă a unei bărci cînd asdicul transmise un ecou atît de clar, încît nu putea proveni decît de la un submarin.

De la postul său de luptă din compartimentul asdicului, Lockhart îl auzi şi simţi că i se opreşte inima ; strigă prin fereastra deschisă a cabinei :

— Ecou la doi-doi-cinci — se deplasează spre stingă ! şi se aplecă peste ecranul asdicului într-o concentrare maximă.

Ericson dădu ordin să se mărească viteza şi se depărtă de relevmentul indicat, mărind astfel distanţa ; dacă trebuia să lanseze grenade antisubmarine, era necesar un parcurs mai lung pentru ca acestea să-şi atingă întreaga viteză. El întrebă :

— Ce poate să fie ?

— Doar un submarin, spuse Lockhart, auzind ecoul tot mai ascuţit şi privind dispozitivul de înregistrare ; continuă să anunţe relevmentul şi distanţa ecoului.

Tocmai cînd se pregăteau să lanseze seria de grenade, observară că locul unde acestea urmau să fie lansate mişuna de supravieţuitori înotînd. Erau vreo 40, pe o arie mică ; dacă înaintau la atac, îi omorau sigur pînă la unul ; cunoşteau toţi efectul grenadelor submarine, explozia în bucăţi care face să ţîşnească apa spre cer, umplînd suprafaţa mării cu ierburi marine şi cu peşti morţi. De astă dată marea avea să fie plină de trupurile oamenilor, care înotau acum spre ei plini de încredere şi speranţă... Şi totuşi submarinul era sigur acolo, unul din acelea care ii hărţuiau şi-i loveau de atîtea zile ; el constituia o ameninţare şi pentru alte nave şi dacă scăpa, şi pentru alte convoaie viitoare, aşa că distrugerea acestei ameninţări se impunea cu prioritate. Prin difuzor se anunţa persisitenţa ecoului şi lectura dispozitivului asdic, executată de Lockhart, nu putea fi pusă la îndoială. Cîteva secunde Ericson luptă cu mila

ce-l copleşea ; dar regulamentul prevedea clar ; „Atacaţi cu orice preţ“ şi oamenii care înotau n-aveau importanţă cînd era cazul să vii de hac unuia din inamicii ucigaşi.

Timp de cîteva minute mai încercă să obţină un argument, o aprobare pentru ceea ce trebuia să facă.

— Ce se mai întîmplă, Lockhart ?

— Mereu la fel, sir : un ecou foarte net, de dimensiune corespunzătoare, nu poate fi decît un submarin.

— Se mişcă ?

— Foarte încet.

— Tocmai acolo sînt oameni în apă.

Lockhart nu răspunse, cîmpul vizual se micşora în timp ce Compass Rose înainta; se aflau acum la mai puţin de şase sute de yarzi de cei care înotau şi de submarin o coincidenţă fatală, care trebuia ignorată.

— Dar acum ? întrebă iarăşi Ericson.

— Acelaşi lucru, — pare staţionar, — este ecoul cel mai puternic pe care l-am prins vreodată.

— Sînt totuşi oameni în apă, camarazii noştri.

— Dar chiar sub ei se află submarinul!

„Bine, gîndi atunci Ericson, un acces de brutalitate neaşteptat venindu-i în ajutor, trebuie să atacăm submarinul".

Şi, fără ezitare, ordonă lansatorilor de grenade de la pupa :

— Gata de atac !

Apoi, după această atroce alegere, dădu ordin de atac precipitat, cu sufletul mort, silindu-se să gîndească numai la distrugerea submarinului şi să facă abstracţie de distrugerea oamenilor.

Cînd văzură ce se întîmplă, mulţi din înotători începură să agite frenetic braţele : unii strigau, alţii căutau să se dea la o parte din calea navei, cu speranţa de a-şi salva viaţa ; alţii, înţelegînd mai greu sau fiind aproape epuizaţi, credeau că Compass Rose se grăbea să le vină în ajutor şi-i făceau semne, surîzînd pînă în ultimul lor moment... Asemenea unui înger răzbunător, corveta se lansă chiar în centrul grupei de înotători ; stupefacţia şi oroarea de pe figurile lor se reflectară şi pe figurile celor de la bordul lui Compass Rose, unde multora din oameni, mai ales celor din echipa lansatorilor de grenade, nu le venea să creadă ce anume li se cerea să facă. Doi inşi nu împărtăşeau oroarea : Ericson, care îşi impunea tăcere inimii şi nu-şi mai

permitea alt gînd decît datoria de a distruge submarinul ; şi Ferraby, care comanda lansarea grenadelor. „Aşa le trebuie“ îşi spunea el în timp ce nava avansa în mijlocul înotătorilor şi elicea îi şi apuca pe unii dintre ei, iar soneria anunţa ordinul de darea focului, grenadele plouînd de la pupa, proiectate peste bord din lansatoare. „Vă meritaţi soarta ; din cauza unora ca voi era să fim omorîţi noaptea trecută, obligaţi să oprim atît de aproape de acel incendiu — acum e rîndul vostru“.

A urmat o pauză de moarte, cîteva secunde în timpul cărora oamenii de la bordul lui Compass Rose şi înotătorii rămaşi în siajul ei se priveau cu milă, cu frică, cu lipsă de încredere ; apoi, cu violenţa unei enorme lovituri de ciocan, explodară grenadele.

Agitaţia şi mugetul exploziei i-au scutit de a mai cunoaşte amănunte ; nenorociţii înotători au murit instantaneu, sub efectul formidabilei presiuni de apă proiectată pe corpurile lor. Totuşi o imagine de oroare se gravă în memoria martorilor : un om ridicat pînă în vîrful unui val de apă cenuşie învolburată, siluetă mică, ca de paiaţă, ale cărei braţe şi picioare păreau, în faţa morţii, că fac gesturi de mînie şi reproş ; a rămas parcă suspendat multă vreme în aer, blestemîndu-i înainte de a recădea în marca clocotitoare.

Cînd au ajuns la locul exploziei cu asdicul tăcut, nemaisemnalînd vreun ecou, au avut impresia că privesc intr-un acvarium în care otrava omorîse orice vietate. La suprafaţă oamenii pluteau ca nişte peşti roşii morţi, într-un strat de sînge. Majoritatea erau rupţi în bucăţi sau reduşi la o masă informă. Vreo şase cadavre, ale celor ce muriseră la marginile exploziei, despicate de la gît pînă la încheietura picioarelor, păreau golite şi curăţate ca scrumbiile. Pescăruşii se şi învîrteau deasupra lor, foarte ocupaţi, cu strigăte de excitare şi bucurie. Altceva nu mişca.

Nimeni nu îndrăzni să-l privească pe Ericson cînd au părăsit locurile ; ar fi fost impresionaţi de extraordinara lui paloare ; torturat, îngrozit de cele întîmplate, constatase că nici un submarin nu se afla acolo ; ecoul emis de asdic provenea probabil de la o navă torpilată care se scufunda lent spre fundul mării sau de la turbureala apei provocată de scufundarea ei. Masacrul fusese de prisos, o contribuţie absurdă la disciplina marină, specific britanică, la succesul călătoriei.

Cînd au depăşit strîmtoarea Gibraltarului şi au simţit aerul

secetos al Africii pe care vîntul îl sufla dinspre Ceuta, au pus capul spre portul Gibraltar, toţi cu nervii dezechilibraţi.

Incercarea fusese prea chinuitoare şi teribil de costisitoare. Stătuseră efectiv opt zile la posturile de luptă, fără somn, mulţumindu-se cu gustări rapide de cacao şi sandvişuri, în prada unei anxietăţi care ajungea la o tensiune disperată. In cursul călătoriei nu putuseră uita nici un moment pericolul care îi ameninţa şi zilele de tensiune pe care le mai aveau de îndurat pînă la salvare şi repaus. Infometaţi, murdari, obosiţi, trăiseră zile întregi pe nava dezorganizată de prezenţa numeroşilor salvaţi care înmulţise de trei ori numărul echipajului. Pe deasupra, trebuiseră să-şi păstreze vigilenţa şi cuvenita eficienţă, greu de menţinut chiar în împrejurări normale.

Din păcate, bilanţul arăta zădărnicia şi risipa de efort în van, cheltuială inutilă de energie nervoasă : în afară de Sorrel, dezastru aproape voit, pierduseră paisprezece nave comerciale din cele douăzeci şi una iniţiale, adică două treimi din întregul convoi, distruse de o serie de atacuri în grup, atît de abile şi feroce încît măsurile de apărare fuseseră inutile. Cel mai demoralizant rezultat al călătoriei era însă sentimentul adine înrădăcinat al inutilităţii, convingerea că submarinele erau mai numeroase decît navele de escortă şi puteau lovi, ca la ele acasă, oricînd voiau.

Compass Rose, ca şi toate celelalte nave de escortă, făcuse eforturi aproape zadarnice, tot timpul ; fuseseră bune doar să înregistreze în fiecare zori pierderile şi să efectueze cîteodată desfăşurări de forţe cu efect mic, simple dîre de apă înghiţite de mare. La sfîrşit, toţi erau sătui de măcel şi de inegalitatea bătăliilor.

Drept compensaţie pentru pierderile mortale suferite de convoi, pierderi record pentru războiul în curs sau alte războaie din trecut, Viperous scufundase sigur un submarin şi probabil un al doilea ; iar Compass Rose adunase 175 de supravieţuitori — aproape de două ori numărul oamenilor propriului echipaj. Cifra reprezenta foarte puţin faţă de totalul vieţilor pierdute, faţă de numarul oamenilor omorîţi chiar de ei cu grenade submarine ; destul de puţin cînd îl priveau abătut pe comandantul navei Sorrel, care sta fără o vorbă şi deprimat în spatele comenzii cînd Compass Rose intra în portul Gibraltar, în spatele căruia straja enormei stînci cu acelaşi nume contrasta pînă la ridicol cu

micuţele nave învinse ce se strecurau la poalele ei.

La ora 8 şi jumătate, în seara sosirii lor, se auzi o bătaie în uşa cabinei comandantului. In fotoliu, cu un pahar în mînă şi o sticlă pe jumătate goală pe masa alăturată, Ericson proferă un „intră“ cu o voce din care dispăruse orice altă expresie în afară de aceea a unei profunde apatii. Băuse fără încetare de la ora 5 seara, sperînd să uite, să-şi şteargă din memorie unele scene din ultima călătorie. Dar de la prima vedere, i se putea citi pe figură că nu reuşise.

La invitaţia de a intra, pătrunseră în cabină trei personaje neobişnuite : înalţi, foarte blonzi, purtînd toţi costume albastre de o croială ridicolă şi cămăşi cu dungi brune, late, încălţaţi cu pantofi galbeni, ascuţiţi. Păreau un trio de music-hall şi priveau timid silueta comandantului prăbuşit în fotoliu, cu aerul de a se aştepta să fie recunoscuţi şi bine primiţi, dar cam nesiguri de sine, în situaţie neprevăzută ; ca trei liceeni intraţi din întîmplare în biroul directorului.

Comandantul se ridică, cam clătinîndu-se, şi începu :

— Cu cine...

Apoi deodată îi recunoscu : erau comandanţii celor trei nave norvegiene pe care îi salvase şi-i găzduise trei sau patru zile în postul echipajului de pe Compass Rose. Ultima dată cînd îi văzuse Ericson, mai purtau resturi de uniformă şi acum era evident că vizitaseră un negustor din Gibraltar care îi păcălise cu ce avusese ca haine civile de cea mai proastă calitate şi de prost gust. Erau greu de recunoscut sub această deghizare cei trei comandanţi de nave care, în uniforme reglementare, degajau desigur un aer de competenţă şi seriozitate.

Cel mai înalt şi mai blond, probabil purtătorul de cuvînt, avansă un pas şi, cu voce uşor emoţionată, spuse :

— Bună seara, sir. Am venit să vă mulţumim că ne-aţi salvat viaţa.

Dar cînd li se serviră paharele cu băutură şi fură instalaţi pe scaunele din cabină, conversaţia cam lîncezi. Au început un logos de mulţumire pentru salvare, cu repetarea cuvîntului „skoal“, corespondentul lui „noroc"'în limba norvegiană, de cîte ori beau ; Ericson era prea absorbit de gîndurile sale triste ca să participe la buna lor dispoziţie şi era evident că la uscat, vizitatorii colindaseră mai multe baruri, iar pe deasupra, erau

handicapaţi şi de cunoaşterea insuficientă a limbii engleze. Cu efort, Ericson le lăudă îmbrăcămintea procurată, mai traseră cîte un pahar şi repetate „skoal“-uri, apoi se aşternu o tăcere care demonstra că, oricît de vie, conversaţia anterioară fusese cu totul convenţională. Pînă la sfîrşit, primul din cei trei rupse tăcerea spunînd cu solemnitate :

— Ştim că aveţi multe probleme la care vă gîndiţi.

— Da, spuse Ericson, aşa este.

— Sînteţi trist ?

— Da, destul de trist.

Cel de al doilea vizitator se aplecă şi întrebă :

— Din cauza oamenilor din apă ?

Ericson aprobă din cap.

— Cei pe care aţi fost obligaţi să-i ucideţi ? completă al treilea.

— Da, oamenii pe care am fost obligat să-i ucid, repetă Ericson după o pauză. Îşi amintea că auzise într-o piesă rusească un dialog asemănător ; poate că exista ceva la fel şi într-o piesă norvegiană.

— A fost necesar să procedaţi astfel, spuse cu un ton hotărît primul vizitator şi al doilea, ridicînd capul, spuse la rîndul lui „da“, pe cînd al treilea exclamă „skoal“ ! şi trase o duşcă bună.

— Poate că aşa este, răspunse Ericson, dar tare mi-a fost greu.

— Aşa-i războiul, comentă al doilea vizitator.

— „Skoal“ ! repetă primul.

— Daţi-mi voie să merg să mă spăl pe mîini, spuse al t reilea.

Cînd se întoarse, Ericson ieşi momentan din toropeală.

— Am crezut că era într-adevăr acolo un submarin ; altminteri n-aş fi făcut-o...

Dîndu-şi seama cît erau de fără de rost aceste cuvinte, adăugă :

— Am fost obligat să iau o decizie ; am arătat toate acestea într-un raport.

— N-aveţi nimic să vă reproşaţi, spuse unul dintre norvegieni.

— Dar pot exista unele îndoieli, spuse altul.

— Desigur, vor exista.

— In ce priveşte îndoielile, cel mai bun remediu este ginul, spuse primul vizitator cu un ton competent.

— „Skoal“ ! replică Ericson.

Scena a mai continuat astfel, destul de mult timp. Nu era nici mai bine, nici mai rău decît a fi singur. Iar cînd cei trei vizitatori îl părăsiră, Ericson tot nu-şi găsi liniştea şi întinse iarăşi mina spre sticlă. Era foarte adevărat : pentru îndoieli, remediul este ginul.

Puţin după miezul nopţii Lockhart îl găsi aplecat peste balustradă, lîngă uşa cabinei, privind fix în apă şi murmurînd cuvinte fără înţeles. Cu toate că băuse mai puţin, nici Lockhart nu era mai bine dispus. Seara coborîse la uscat cu Ramsay, comandantul lui Sorrel, pentru a-l conduce să se cazeze în cazarma marinei ; au parcurs drumul trişti, pe străzile aglomerate şi vesele, fără să se molipsească, comportîndu-se aproape ca într-un oraş străin. Intors la bord, Lockhart nu-şi găsea locul : ca majoritatea membrilor echipajului era nervos şi atît de epuizat, încît nu se putea destinde şi prea muncit de gînduri ca să poată dormi.

Dar cînd îşi termină plimbarea pe puntea de fier, îl zări pe comandant şi înţelese că la bord era cineva încă şi mai de plîns ca el... Cînd se apropie, Ericson tresări şi se întoarse.

— Cum vă simţiţi, sir ?

— Nu mă simt bine, răspunse Ericson, dumitale pot să-ţi spun că nu mă simt bine deloc.

Pentru prima oară după doi ani de convieţuire, Lockhart auzea această voce tărăgănată, cu ton de învins : îi venea greu să o compare cu accentele de calmă autoritate care îi erau atît de familiare.

Lockhart se sprijini şi el de balustradă, alături ; se aflau în bordul opus cheului : înaintea lor se vedea, fantomatic, portul sub lună. Vecinul cel mai apropiat, portavionul Ark Royal îşi proiecta pe apă umbra neagră şi, mai departe, domina masa enormă a stîncii Gibraltarului, refugiul spre care aspiraseră atîtea zile şi atîtea nopţi. In jurul lor, la bord, în repaus după dezastruoasa călătorie, domnea o tăcere oprimantă.

— Trebuie să uitaţi, spuse Lockhart deodată, rupînd bariera de rezervă care îi separa în mod normal. Nu serveşte la nimic să vă chinuiţi cu gîndul celor întîmplate. Nu puteţi schimba nimic.

- Era totuşi un submarin ! strigă Ericson cu furie, Complet beat. Sînt absolut sigur... Am scris totul în raport.

- In orice caz, vina este a mea, spuse Lockhart. Am crezut că ecoul provenea de la un submarin. Eu sînt cel care i-am omorît

pe oameni.

Ericson ridică ochii spre el ; de necrezut, îi erau plini de lacrimi strălucind ca nişte pietre preţioase înfipte întru mască, punînd în evidenţă atît slăbiciunea cît şi bărbăţia lui. Lockhart le privi cu stupoare şi compătimire ; cît era de emoţionantă această palidă figură crispată şi cit erau de reconfortante lacrimile acestui om atît de tare !... Voia să vorbească, să-l distragă şi să-i evite lui Ericson alte mărturisiri, dar şeful îi puse mîna pe umăr si-i spuse cu o voce aproape normală :

— Nimeni nu i-a omorît... Războiul, acest blestemat război... El ne impune asemenea fapte şi nu ne mai rămine decît să ne rugăm pentru iertarea păcatelor... Ai baut ceva, Lockhart ?

— Da, sir, răspunse Lockhart, şi încă destul de mult.

— Şi eu... Pentru prima dată de cînd am luat comanda navei... Noapte bună.

Fară a aştepta ca Lockhart să-i răspundă, se întoarse si porni împleticindu-se către cabina sa. După un moment de auzi un zgomot surd şi Lockhart, urmîndu-l în cabina, îl văzu răsturnat în fotoliu, cu capul în jos, rupt parcă de lumea înconjurătoare.

— Sir, aţi face mai bine să vă culcaţi, spuse Lockhart.

Dar Ericson îi răspunse doar cu sforăitul.

— Bietul de tine, murmură Lockhart, ai avut o porţie straşnică...

Se gîndi să-l dezbrace şi să-l întindă pe cuşetă, dar ştia că nu e în stare, nu putea să-i ridice cele aproape două sute de livre. Se mulţumi să-l instaleze cît mai confortabil în fotoliu, spunînd cu voce tare :

— Nu pot să te aşez în pat, dragul şi respectatul meu comandant, dar am să te aranjez mai comod pentru noapte... Cînd te vei deştepta mîine dimineaţă vei avea o migrenă afurisită şi în nici un caz nu aş vrea să mă fac vinovat de ceva şi să am de a face cu proasta ta dispoziţie... Aşa, întinde-ţi picioarele...

Ii desfăcu gulerul şi cravata, îl mai privi o clipă, liniştit, pe fotoliu, apoi se apropie de uşă.

— Asta-i tot ce pot face, adăugă el cu voce joasă, cu mîna pe comutator. Aş vrea să fac mai mult, să te lecuiesc într-adevăr...

Stinse lumina şi adăugă :

— Beat sau treaz, Ericson, eşti un tip extraordinar...

Nu păşise încă pragul cînd auzi vocea adormită a lui Ericson

pronunţînd :

— Am auzit ce ai spus acum, Lockhart.

— Cu atît mai bine, sir, replică Lockhart fără stinghereală ; spusele mele au fost sincere. Noapte bună.

Pe punte liniştea era completă : nici un zgomot în careul gol al ofiţerilor ; toată nava, epuizată, dormea, sperînd să uite oribilul trecut. Lockhart gîndi şi el un moment la trecut, îşi aminti partea sa de vină ; deschise bufetul, scoase o sticlă şi un pahar, urmînd ceea ce îi părea acum un excelent exemplu, şi bău pînă cînd nu mai ştiu ce-i cu el.

8

Stînd confortabil în fotoliu pe un balcon care domina strada principală a Gibraltarului, Morell sorbea cu gravitate dintr-un pahar cu vin de Xeres, delicios de limpede şl sec, o nespusă plăcere să-ţi clătească palatul gurii. Pe stradă devenea tot mai deasă mulţimea permisionarilor de pe numeroasele nave ancorate în port. Aveau multe lucruri noi de făcut şi de văzut : magazine pline cu ciorapi de mătase şi parfumuri, trăsurici strecurîndu-se prin străzile strimte, cu coviltirele fîlfîind sub briză, cafenele pi braserii care te invitau fără încetare cu rîsete şi muzica, distracţii şi bună petrecere la uscat. Marinarii erau totdeauna bucuroşi să se oprească la Gibraltar ; acum, pentru cei de pe Compass Rose, oprirea era un adevărat balsam pentru durerea înfringerii suferite, subliniind totodată miracolul de a fi supravieţuit unei călătorii atît de teribile. Ca toţi ceilalţi, Morell se bucura din plin : după o săptămînă mai degusta încă mîngîierea soarelui cald, destinderea ; îmbrăcat într-o uniformă albă, uşoară, mergea la partide de înot de partea estică a stîncii ; se delecta observînd diversele figuri de pe străzi, vizitînd acest port străin, plin de viaţă clocotitoare. Călătoria nu fusese deloc un succes ; iar dacă ai avut norocul să scapi, sa nu fii acum mort ca majoritatea echipajului de pe Sorrel, Gibraltarul era locul cel mai agreabil pentru a aprecia dulceaţa vieţii.

Echipajele convoiului se bucurau de o reputaţie bine stabilită

; vestea dezastrului suferit se răspîndise repede printre personalul bazei : era suficient ca la popota marinei din port să spui : „Am făcut parte din convoiul AG 93“, ca îndată, într-o tăcere atentă, priviri curioase se îndreptau spre vorbitor. AG 93 era un convoi faimos ; cine navigase cu el, sau înnebunise sau murise... Era ceva să dobîndeşti o asemenea reclamă într-un port care avea un rol atît de important in război şi unde navele mari a căror bază era, aveau un renume mondial de curaj şi îndrăzneală.

De exemplu nava Ark Royal, vecina de dană a lui Compass Rose, a cărei etravă se ridica înaltă ca o faleză pînă la enorma suprastructură cu puntea de zbor, era acum nava cea mai urmărită pe toate mările, ţinta bombelor, torpilelor şi minciunilor lăudăroase ale inamicului ; împreună cu ea, crucişătorul de bătălie Renown şi restul „Forţei H“ formau faimosul grup de nave care escortaseră convoaiele pînă la Malta, cu toată opoziţia feroce întîmpinată şi care totuşi găsiseră timp să-l urmărească pe Bismark şi să-l dea la fund, la o mie de mile mai la nord. Mai departe, în jurul lor, în portul aglomerat, erau nave mai mici — flotile de distrugătoare, dragoare de mine, submarine care hărţuiau cabotierii din Mediterana Occidentală ; de cealaltă parte a golfului, la Algessiras, se ascundeau ochii inamicului, toleraţi de Spania, care contribuia astfel la o eventuală victorie nazistă ; mai departe la est, Creta şi Grecia erau în acele momente cuprinse de o derută sîngeroasă ; şi peste toată această regiune înconjurătoare, fabuloasa stîncă a Gibraltarului sta de pază, stup inexpugnabil sfredelit de tunele, de ascensoare, plin cu muniţii, provizii şi tunuri, menţinînd sub atentă supraveghere strîmtoarea cu acelaşi nume şi o mie de mile pătrate de ocean.

Morell mai comandă încă un pahar de Xeres şi rămase in minunatul colţ al fortăreţei Gibraltarului, contemplînd soarele spre apus şi umbrele serii tot mai întinse, savurînd cu mici înghiţituri delicata băutură, spiritualiceşte în stare de perfectă mulţumire. Curînd, dintr-o cafenea de pe stradă răsunară strigăte confuze, dar nu-şi dădu osteneala să se plece peste balustrada balconului, nefiind deloc curios să cunoască cauza zgomotului. Dacă era vorba de un marinar de pe Compass Rose care intrase in vreo încurcătură, va fi informat a doua zi dimineaţa ; dacă nu, puteau să-şi spargă capetele cu sticle, nu

era treaba lui să se amestece... Momentan nu dorea nici agitatie, nici complicaţii şi se simţea fericit, foarte fericit de a fi în sfîrşit fără griji.

9

In a şasea zi a călătoriei de întoarcere, către sfîrşitul cartului de dimineaţă, şeful mecanic Watts se urcă pe comandă, încruntînd sprîncenele cu aer preocupat ; pînă atunci, de la plecarea din Gibraltar, nu intervenise nici un fel de incident, nu observaseră nici avioane, nici submarine inamice ; părea o compensare pentru precedenta călătorie... Dar acum lucrurile luau o altă întorsătură şi lui Watts îi reveni să dea semnalul.

Watts nu se arăta pe comandă decît în caz că era ceva neapărat important, locul său obişnuit fiind trei punţi mai jos, în compartimentul maşinilor, printre ţevile şi manometrele la care se pricepea atît de bine. Se mişca stîngaci pe învelişul de lemn alb şi lunecos al punţii ; nu era în elementul său acolo, în plin aer, cu aceşti oameni de veghe, cu pavilioanele de semnale şi cu apa mării care valurea cu mici creste albe împrejurul navei ; salopeta si pantofii de pînză îi erau murdari de ulei, contrastînd cu toţi aceşti oameni îmbrăcaţi cu mantale groase şi încălţaţi cu cisme de mare...

Ericson tocmai se pregătea să facă punctul navei la amiază, profitînd de soare, şi se întoarse, auzindu-se chemat :

— Da, maistre, este ceva în neregulă ?

— Mi se pare, sir, răspunse Watts înaintând, ştergîndu-şi mîinile pe salopetă. Figura lui pămîntie şi ridată arăta îngrijorată. E vorba de un lagăr care nu-mi place deloc. E fierbinte, aproape înroşit. Aş vrea să opresc ca să-l examinez.

— Este de la axul principal ? întrebă Ericson, dorind să fie cît mai bine informat.

— Da, sir. Probabil o ţeavă de ungere astupată.

— N-ar fi de ajuns doar să reducem viteza ? N-aş vrea să oprim decît dacă e absolut necesar.

— Nu, spuse Watts, trebuie să oprim ; dacă axul continuă să se învîrtească, se poate gripa şi nu pot să verific ţeava de la dispozitivul principal de alimentare cu ulei decît dacă se opreşte

maşina. Locul este foarte incomod : lagărul pupa, foarte aproape de presetupă.

Auzind răspunsul, Ericson se concentră un moment asupra problemei. Afirmaţiile lui Watts erau clare : dacă lagărul se încălzea pînă la roşu, însemna că nu-şi mai primea necesarul de ulei şi în lipsa uleiului ajungea curînd la punctul de topire a metalului şi axul se gripa. Era o problemă de mecanică, căută o alternativă, dar n-o găsi. Erau siliţi să recurgă la cea mai puţin recomandabilă soluţie în timp de război pe mare : oprirea în mijlocul oceanului.

— Bine, spuse Ericson, luînd hotărîrea. Am să transmit un mesaj, apoi te anunţ să opreşti. Dar grăbeşte-te cît poţi.

— Da, sir.

Se aflau tocmai în cîmpul de vedere a lui Viperous, care executa largi zigzaguri în capul convoiului. Semnalul lui Compass Rose primi un răspuns laconic : „Libertate de manevră. Informaţi-ne“.

— Confirmă primirea, spuse Ericson lui Rose, semnalizator de cart.

Apoi, prin portavoce, anunţă pe omul de la cîrmă :

— Dreapta zece ; stop maşinile !

Compass Rose se depărtă de convoi, încetini şi treptat MC opri.

Pe comandă se aşternu tăcerea, în timp ce convoiul ii depăşea ; corveta din urmă schimbă de drum, apropiindu-se de ei, ca un cîine curios care nu ştie dacă să intre sau să dea din coadă. Jos, în compartimentul maşinilor, Watts şi fochistul şef Gracey începură să examineze tubulatura de alimentare cu ulei. Locul, într-adevăr, era foarte incomod, foarte aproape de un perete şi greu accesibil ; pentru a localiza defectul trebuiau să găsească teava suspectă dintr-o duzină de ţevi diferite, apoi s-o demonteze în bucăţi pentru a descoperi unde era înfundată. în camera maşinilor era foarte cald, erau obligaţi sa lucreze îndoiţi, cercetînd îmbinările din ambele părţi ale ţevii, deoarece nu aveau destul loc să stea alături. Părţile din ţeava respectivă nu se puteau scoate şi examina decît după ce alte ţevi erau deşurubate şi demontate. Pierdură două ore pînă la localizarea porţiunii înfundate, o porţiune de ţeavă îndoită în formă de L, în care uleiul nu mai circula deloc.

Watts se ridică, ţinînd ţeava într-o mînă şi ştergîndu-şi cu

cealaltă fruntea transpirată.

— Şi acum ? spuse el, cum să facem să vedem ce este înăuntru ?

— Cred că ar trebui suptă, zise Gracey, care pe puntea inferioară avea reputaţie de mucalit.

— Să încercăm cu o bucală de sirmă, răspunse rece Watts, care nu admitea glume din partea unui subordonat, însă fochistul şef nu-i era subaltern ; o sirmă nu prea groasă... Mă duc să-l previn pe comandant.

După alte două oare de lucru neîntrerupt nu reuşiseră să ajungă la un rezultat : obiectul care obstura ţeava rămînea nemişcat, nici dacă se sufla prin ea sau dacă se încerca să fie împins ; nu reuşiră nici să-l topească sau să-l rupă în bucăţi. Pe comandă Ericson se stăpînea să nu coboare în sala de maşini, să le spună să se grăbească, să termine odată ; ştia că Watts îşi dădea toată silinţa şi că, la bord, nimeni nu era mai competent ca el. La ora 4 ultimele nave ale convoiului dispăreau la orizont şi Ericson transmise prin radio un mesaj lui Viperous, punîndu-l la curent cu situaţia ; i se răspunse doar cu o simplă confirmare de recepţie, ceea ce însemna că aveau deplină încredere că cei de pe Compass Rose vor şti să se descurce şi să se realăture convoiului cît mai curînd posibil.

Nemişcat într-un colţ al comenzii, Ericson privea apa mării întunecată şi calmă, reflectînd cerul înnourat ; în spatele lui, Ferraby şi Baker erau de cart şi examinau fără tragere de inimă piesele unui tun antiaerian Hotchkiss, demontat de unul din tunari. Dispozitivul asdic emitea un clinchet monoton ; radarul parcurgea ciclic un orizont invizibil ; din cînd în cînd, cei doi oameni de veghe inspectau cu binoclul sectoarele respective : de la prova la pupa şi din nou, din prova. Compass Rose era complet imobilă ; pavilionul atîrna fără cea mai mică fluturare, umbra navei pe mare era nemişcată. Aşteptau două lucruri : să se repună în mers maşina, şi un alt eveniment, susceptibil de a se produce fără avertizare şi fără nici o posibilitate de apărare. Cum să ştii ce se ascundea sub suprafaţa acelei mări sumbre ? Cum să ştii dacă nu cumva un ochi răutăcios nu-i privea chiar în acest minut ? In tăcerea oprimantă, enervantă, fel de fel de gînduri le treceau prin minte, şi nu puteau rezista gîndurilor: decît cînd reporneau la drum.

Pe puntea pupa, cîţiva oameni pescuiau. Dacă Ericson le-ar fi

spus că în acel loc apa era adîncă de cel puţin o mie de fathomi, faptul le-ar fi fost indiferent. A pescui, chiar cu momeli din cocoloaşe de pîine, chiar la şase mii de picioare deasupra fundului oceanului era, într-un asemenea moment, mai binefăcător decît să nu faci nimic.

Jos în compartimentul maşinilor Watts ajunsese la o decizie, dar necesita o perioadă de timp considerabilă şi riscul de a demonta totul, fără a reuşi reparaţia ; nu era însă de ales.

După o nouă încercare de desfundare a ţevii, îi spuse lui Gracey :

— Trebuie să tăiem în bucăţi ţeava pînă găsim obstacolul.

— Şi apoi ?

— Il dăm afară şi sudăm totul la loc.

— Ne va trebui toată noaptea, spuse Gracey mormăind.

— O să stăm pe loc tot războiul, dacă nu facem operaţia, replică Watts. Caută un fierăstrău de metale, în timp ce-l previn pe comandant.

Tocmai cînd Watts se afla pe comandă apăru Viperous : venea dinspre nord-vest, cu toată viteza, către ora 5 după amiază ; proiectorul său de semnale clipi îndată ce deveni vizibil la orizont. Dorea să cunoască situaţia reparaţiei, cînd credeau să repornească şi dacă recepţionaseră semnale dubioase sau observaseră avioane de cînd erau opriţi. După consultare cu Watts, Ericson răspunse că defecţiunea era localizată, că puteau s-o înlăture, dar că era nevoie probabil să se lucreze cea mai mare parte a nopţii.

Îndată ce luară contact, Viperous îşi reduse viteza şi încrucişa în largi cercuri la zece mile depărtare, schimbînd semnale. După o pauză transmise :

— Ne pare rău că nu putem priva convoiul de o navă de escortă în timpul nopţii pentru a vă proteja pe voi.

— Foarte natural, răspunse Ericson, o să petrecem noaptea singuri.

Cuvinte care aveau scopul să prevină eventualul regret al lui Viperous de a fi procedat astfel. De altminteri era convins că nu se putea lipsi convoiul de două nave de escortă în timpul nopţii şi că decizia era indiscutabil justă.

După o pauză Viperous reveni cap la nord ; îndepărtîndu-se, el mai semnală : „Trebuie să vă părăsim ; noroc !“ Continuă să se depărteze şi, înainte de a depăşi limita în care puteau

comunica prin semnale, le mai transmise : „Noapte bună, amărîtă cenuşăreasă".

Ericson fu tentat şi chiar dictă un răspuns : „Noapte bună, dragă soră mai mare“ ; dar înainte de a-l transmite, anulă mesajul: comandantul de pe Viperous îi era prea superior în grad pentru a risca să-i irite cîtuşi de puţin susceptibilitatea...

Reparaţiile n-au durat toată noaptea, dar au necesitat ore lungi şi penibile ; Watts trebui să taie ţeava în opt locuri pentru a descoperi porţiunea obstruată ; anume, la îmbinarea cotului, un dop de bumbac de şters se întărise şi devenise compact. Modul cum ajunsese acolo obstacolul îi provocă lui Watts o jumătate de oră de supoziţii furioase, la care, în sinea lor, fochistul şef Gracey şi toată echipa mecanicilor răspunseră cu reflexii usturătoare la adresa disciplinei navale. Cu toată mînia, Watts din greu pentru a readuce ţeava la lungimea şi forma el iniţială. Căci lucrurile n-au mers nici acum mai uşor ; au mai întîrziat din cauza unei secţiuni de ţeavă care nu rezista la flacăra aparatului de sudat. Dar pînă la urmă, ţeava a fost curăţată şi au aşezat-o în poziţia necesară.

Cu venirea nopţii s-au luat măsuri extraordinare de precauţie pentru a nu fi descoperiţi : Lockhart inspectă de trei sau patru ori de pe puntea superioară dacă se respectă strict camuflajul, ca nici o rază de lumină să nu-i trădeze ; au fost oprite aparatele de radio din careu şi din postulechipajului şis-au dat ordine severe să se evite orice zgomot inutil ; bărcile şi plutele de salvare au fost scoase la îndemînă, gata de lăsare la apă pentru cazul cînd, după spusele pesimiste ale lui Tallow, ar fi fost necesar să se facă un plonjon ; apoi adăugă :

— Voi, de pe punte, dacă faceţi în noaptea asta vreun zgomot, vai de mama voastră.

Situaţia implica un risc pe care nu-l mai întîlniseră vreodată ; erau fără nici un ajutor dacă o torpilă trecea pe sub ei, nu puteau decît să-i spună drum bun şi să o aştepte pe următoarea. Pe măsură ce orele treceau, tensiunea devenea insuportabilă ; pe marea pe care în diversele călătorii văzuseră murind atîţia oameni, se găseau acum în situaţia unei raţe sălbatice paralizate, care aştepta glonţul vînătorului.

Dar nu era alt leac, decît a te înarma cu răbdare. Carturile se succedau regulat, dar oamenii veneau la posturi în vîrful

picioarelor, în loc să tropăie cu cişmele pe scările de fier, ca de obicei. Compass Rose plutea nemişcată, cu bordurile plescăite din timp în timp de apa neagră ; lumina strălucitoare a pătrarului de lună le arăta orizontul pericolelor care-i pîndeau. Întreg echipajul încerca aceeaşi tensiune, aceeaşi nesiguranţă în privinţa viitorului, aceeaşi mînie contra blestemaţilor aceia de mecanici care lăsau maşina să se gripeze şi acum tîndăleau nepricepuţi în jurul ei... Lockhart se gîndi să le dea oamenilor ceva de lucru care să le abată atenţia de la pericolul iminent, dar nu găsi o activitate care să poată fi efectuată fără zgomot sau măcar fără lumina unei mici lanterne, aşa că abandonă acest gînd. Aşteptarea în inactivitate era foarte dăunătoare pentru nervi ; dar a-i pune la lucru, putea aduce un pericol mai grav.

Toate aceste ore de aşteptare Ericson le petrecu pe comandă ; îi era imposibil să se ocupe cu altceva. Oamenii de veghe se schimbau la fiecare jumătate de oră ; la intervale regulate i se aducea cîte o ceaşcă de cacao ; asdicul şi radarul făceau de gardă fără întrerupere. Stăpînindu-şi cu greu nerăbdarea, Ericson sta pe puntea navei imobile, privind apa şi orizontul şi, din cînd în cînd, luna strălucitoare neumbrită de vreun nor. Arunca din cînd în cînd cîte o privire la umbrele ce se mişcau tăcute pe puntea superioară, ale oamenilor care aşteptau grupaţi în jurul tunurilor sau a bărcilor de salvare, în loc să coboare să se culce. Era ceva neobişnuit la bordul lui Compass Rose, dar nu-i venea să le reproşeze derogarea de la prevederile regulamentului ; nu era cazul să le pedepsească prudenţa şi teama.

Mai aproape de el, Ferraby constituia un exemplu al tensiunii nervoase generale ; el nu părăsise puntea de cînd se oprise nava, iar la miezul nopţii, cînd îşi terminase cartul, se culcase pe comandă învelit cu o cuvertură, cu mîinile încrucişate sub cap şi cu centura de salvare, care-i dădea o siluetă de burduhănos. Ericson crezu că adormise, dar la un tur la comandă observă că tînărul privea cerul cu ochii mari deschişi şi cu fruntea transpirată ; nici vorbă de somn...

Ericson se opri din mers, privi în jos la figura lui palidă si încercă formal să înfiripeze o conversaţie ;

— Totul în regulă, locotenente ?

Nu primi nici un răspuns, de parcă Ferraby nici nu auzise. Dar

Ericson nu mai stărui cu întrebări ; nu era momentul să mai ţină seamă de reacţiile necuvenite ale oamenilor ; era mai bine să treacă peste ele fără comentarii. Ţintă nemişcată şi fără apărare, nava sta pe loc de douăsprezece ore. Amintirea lui Sorrel era proaspătă în mintea tuturor şi mai ales spre întîmplarea ei li se îndreptau gîndurile. Nu era de mirare că, ici-colo, nervii nu mai rezistau şi depăşeau limita efortului de a se stăpîni.

Se duse din nou în prova comenzii şi se aşeză fără a scoate un cuvînt. Ferraby nu era de nici un ajutor în cele ce se întîmplau şi nu putea fi blamat pentru nervii lui slăbiţi ; cum i-ai putea reproşa unui nou născut că are o greutate de şase livre în ioc de opt ? Şi pentru pîntecele războiului, Ferraby nu era deloc un dolofan. Dar undeva, în forul său interior, îl invidia : îşi imagina cît de mare uşurare ar simţi dacă şi-ar putea scoate şi el masca imobilă de competenţă lăsînd să i se vadă, la nevoie, oboseala sau frica... „La Gibraltar, îşi aminti Ericson deodată... Acolo am scos masca ; dar numai Lockhart m-a văzut... eram sub efectul alcoolului, al alcoolului şi al remuşcărilor, nimic altceva ; şi nu se va mai întîmpla niciodată şi nici acum“... Aşteptînd în întuneric, cu ochii pe valurile argintate de razele lunii, strînse hăţurile gîndurilor şi îşi reluă calma stăpînire de sine.

O singură dată în cursul nopţii, în tăcerea desăvîrşită de după schimbarea oamenilor de veghe, tăcerea a fost întreruptă brusc : zgomote ca nişte lovituri de ciocan au răsunat de jos prin toată nava. Fiecare îşi privi vecinul, căutînd să se încurajeze reciproc, şi toţi îi blestemau în secret pe cei care lucrau în compartimentul maşinilor, vinovaţi că le măreau temerile şi groaza, căci zgomotele se auzeau la distanţă de mile împrejur.

Adresîndu-se lui Morell care venea să ia de cart. Ericson ordonă scurt :

— Coboară şi spune-i lui Watts să înceteze cu loviturile de ciocan sau să se aranjeze să fie înăbuşite. Nu ne putem permite un asemenea zgomot.

Apoi, pe ton mai puţin formal, adăugă :

— Spune-i că va fi primul lovit de torpilă.

„Are multă dreptate'[1] îşi spuse Morell în timp ce cobora scările pînă la inima navei ; i se părea că, în asemenea momente, a coborî sub linia de plutire echivala cu o intrare

voluntară în mormînt. Nu-şi putea opri admiraţia camaraderească pentru oamenii care lucrau cu răbdare, de atîtea ore în şir, la zece picioare sub linia de plutire ; evident, asta era meseria lor, la fel cum meseria lui comporta uneori situaţia de a sta pe comandă cînd un avion îi stropea cu gloanţe de mitralieră. In circumstanţele prezente, pericolul din compartimentul maşinilor solicita în mod special rezistenţa nervoasă ; dacă îi lovea o torpilă, oamenii de acolo nu aveau decît zece secunde ca să scape de năvala apei ; doisprezece oameni urmau să-şi dispute folosirea unicei scări, în obscuritate absolută ; nici că se putea moarte mai oribilă. In orice caz, nu trebuiau să facă atîta zgomot, însemna într-adevăr să mărească riscul.

Loviturile de ciocan încetară chiar în momentul cînd ajunse la ultima treaptă alunecoasă a scării ; auzindu-i paşii pe grătarele de fier, Watts se întoarse ;

— Veniţi să vedeţi cum ne distrăm; sir ? Nu mai durează mult.

— Straşnică veste, răspunse Morell ; în alte împrejurări nu s-ar fi abătut de la formalismul ierarhic, nici faţă de Watts, care îi putea fi bunic. Apoi continuă

— Comandantul este îngrijorat din cauza zgomotului. Nu puteţi face ceva ca să se audă mai puţin ?

— Am terminat, spuse Watts, acum montăm brăţările de susţinere a ţevii... S-au auzit loviturile de ciocan pînă sus ?

— Cum să nu se audă ? Şi chiar la multe mile în jur submarinele se plîng de vacarm !

Oamenii care lucrau la ţeavă rîseră un minut ; chiar şi acolo jos, tot mai erau în stare să aprecieze glumele despre submarine. Morell le privi feţele luminate de o lampă portativă agăţată în apropiere ; toate aveau aceeaşi expresie : oboseală, încordare, teamă stăpînită. îi cunoştea pe toţi : pe Watts, pe şeful fochist Gracey, apoi o pereche de fochişti de clasa a doua, Binns şi Spurway, care trăgeau totdeauna cîte o beţie la uscat, şi un elev mecanic Broughton. Dar acum le dispăruse orice urmă de caractere şi individualităţi ; topite împreună, ele formau o echipă omogenă de oameni de nădejde care se străduiau să cîştige cursa reparării ţevii de ungere înainte de a fi loviţi de un submarin şi ale căror feţe reflectau incertitudinea viitorului. Dispăruse orice meschinărie, orice meteahnă, orice urmă de

indisciplină ; munceau minaţi de atenţie, zoriţi de scurgerea timpului, uitînd de toate, în afară de anxietatea de a termina cît mai repede ce aveau de făcut.

— Nu s-au semnalat submarine, sir ? întrebă Gracey cu accentul său de Lancashire, ceea ce dădea termenului detestat o tentă de comic căci pronunţa stîlcit „suubmarin“, fâcînd cuvîntul să-şi piardă din teroarea obişnuită şi să creeze o atmosferă mai destinsă. „Ce bine ar fi dacă acest fel de atmosferă ar dura tot timpul”gîndi Morell, şi îi răspunse :

— Pînă în prezent încă nu şi, la rîndul lui, convoiul pare să fie liniştit. Dar nu trebuie să mai stăm pe aici prea mult timp.

Watts aprobă cu un gest, dar spuse cam înverşunat ;

— Nu stăm degeaba, să aşteptăm submarinul.

— Şi cît va mai dura ? întrebă Morrel.

— Cam vreo două ore, spuse Watts.

— Este operaţia de cea mai lungă durată pe care am executat-o vreodată, spuse Gracey. Parcă am fi pe o afurisită de navă de linie, căci aceasta este reputată că epuizează oamenii.

— Cînd ajungem în port, spuse altul dintre oameni, anume Broughton, voi cere să lucrez mai bine la uscat ; voi lucra mai bucuros într-o sală de căldări de la Chat- ham, decît aici.

— Cine nu ar prefera, spuse Spurway, cel mai scund şi în general cel mai beţivan dintre mecanici. Eu aş prefera să curăţ closetele docurilor în fiecare zi a săptămînii.

Din discuţia lor Morell îşi dădu seama pînă la ce punct îi adusese tensiunea nervoasă încît uitau cu totul regulile de comportare normală în prezenţa unui ofiţer.

— Ei bine ! vă urez noroc, spuse el şi începu să urce înapoi pe scară.

Ajuns la capătul acesteia, îl întîmpinară mai întîi stelele, apoi apa neagră. Stîrnite de un vînt rece, valuri repezi loveau flancul lui Compass Rose, aşteptînd singură şi imobilă în noaptea neagră.

10

Intre orele reci, de la 2 la 3 dimineaţa, cînd norii ascundeau luna şi apa neagră părea fără fund, se auzi un pas pe scara

comenzii, un pas rapid, sprinten, deloc tiptil ;era pasul mecanicului şef Watts.

— Sir! se adresă el siluetei vagi, aplecată peste balustrada comenzii.

Inţepenit şi îngheţat de lunga gardă, Ericson se întoarse cu greutate spre el :

— Ce este ?

— Sîntem gata de plecare, sir.

„In fine!" gîndi Ericson, ridicîndu-se şi întinzîndu-se cu mulţumire. In fine, părăseau acel loc detestat şi poate ca scăpau ! Un sentiment de uşurare i se infiltră în tot corpul, îl venea să-l felicite pe Watts, să-i strîngă mîna, dînd frîu unei bucurii delirante. Dar se mulţumi să spună doar :

— Iţi mulţumesc, maistre, e foarte bine.

Apoi strigă în portavoce :

— Timoneria !

— Timoneria, sir, răspunse vocea timonierului, smuls dintr-o visare care-l purtase acasă.

— Anunţaţi : maşinile gata de manevră !

Luară de îndată drumul spre nord, repede, în urmărirea convoiului ; viteza creştea, nava se încălzea, se reanima şi renăştea speranţa. N-aveau de ce să privească in urmă : noroc neaşteptat, nu lăsau nimic în prada inamicului.

Către ora 6, la ivirea zorilor spre est, au luat contact cu convoiul, apărut pe marginea ecranului radarului. De cart, Lockhart privi dîra întreruptă apărută, apreciind că el se afla la multe mile înaintea lui Compass Rose şi că nu îl puteau ajunge decît spre mijlocul dimineţii; dar puse punctul pe hartă, nu mai erau singuri pe imensitatea mării, care era cît pe-aci să le devină mormîntul. Il trezi îndată pe comandant pentru a-i anunţa că se stabilise primul contact cu convoiul, aşa că putea continua odihna. Mormăitul retransmis prin portavoce ca răspuns arăta că Ericson se trezise din somn doar pentru a prinde vestea, ca un păstrăv ieşind din adînc ca să înghită o muscă, şi a se da apoi din nou la fund. Lockhart surise şi închise capacul portavocei; după asemenea noapte, comandantul merita un somn bun.

Cartul de dimineaţă se termină la ora opt la est, lumina se accentua înălbind apa întunecată ; Tomlinson, cea mai tînără ordonanţă, strîngea ceştile şi farfuriile veghei de noapte,

strecurîndu-se fără zgomot pe puntea muiată de rouă, ca un personaj în al treilea act al unei piese în care totul se sfîrşeşte cu bine. Acum viteza atingea aproape maximum : Compass Rose înainta regulat în direcţia convoiului, Lockhart nu avea altceva de făcut decît să bată tălpile ca să se mai încălzească, privind ecranul radarului, pe care semnalele navelor luau forme tot mai concrete. Simţea o mare plăcere privind petele luminoase, familiare ochilor lui, care se accentuau şi arătau că se apropiau de convoi. îndepărtarea fusese prea îndelungă şi mai mult ca orice, aşteptau să se termine cu singurătatea şi să sosească în sfîrşit momentul asemănător cu acela cînd reiei contact cu familia la întoarcerea dintr-o călătorie... Gîndurile îi începeau să rătăcească ; răspunse automat cînd omul de la timonă şi cei de veghe se schimbară pentru ultima jumătate de oră a cartului ; Compass Rose, săltată încet de Atlantic, putea fi un tren pe punctul de a intra în gara Euston. La capătul cheului, îl aşteaptă... Tresări şi deveni brusc atent, auzind frnaeria radarului.

— Radarul, către comandă !

— Aici comanda ! strigă el în portavoce.

Glasul egal, destul de obosit al operatorului de la radar, anunţă fără emoţie :

— Se vede o mică pată în urma convoiului, sir ; o vedeţi şi pe ecranul dumneavoastră ?

Lockhart privi ecranul situat alături de portavoce, replică a celui din cabina operatorului. Intr-adevăr, între convoi şi ei se vedea în prezent un mic ecou, semnal tremurind pe ecran ca flacăra unei luminări într-un curent de aer. Il observă o jumătate de minut înainte de a vorbi. Nu era decît un punct luminos, cît o gămălie de ac, dar persistent ; trebuia neapărat urmărit cu atenţie. Se aplecă asupra portavocei :

— Da, îl văd, spuse el... Cum îl interpretezi ?

Dar, înainte de a primi răspunsul, întrebă ;

— Cine este de cart ?

— Sellars, sir.

„Este şeful operator radar cel mai bun“, gîndi el şi repetă :

— Cum interpretezi ?

— Greu de spus. Semnalul este mic, dar persistent şi avansează cu aceeaşi viteză ca şi convoiul.

— Ar putea fi emis de una din nave ?

—Nu cred, nu corespunde cu relevmentul navelor.

— Poate o navă rămasă în urmă ?

— Este prea mic pentru a proveni de la o navă... Priviţi semnalul de mai la dreapta, probabil una din navele de escortă ; este mult mai mare.

Era adevărat. La marginea convoiului, spre dreapta, se vedea un semnal izolat, mult mai mare, fără îndoială o corvetă. Lockhart ezită, tentat să-l avertizeze pe comandant de apariţia acestui ecou ciudat, dar fără un motiv serios nu se îndura să-l scoale dintr-un somn meritat. Poate că era ceva inofensiv, un defect al aparatului imperfect pus la punct ; poate era o navă întîrziată, rămasă la coada convoiului (dar dimensiunea contrazicea presupunerea) ; poate era un gren de ploaie... Dar putea fi ceva care trebuia neapărat urmărit... Mai fixă semnalul timp de două minute, observă că se accentua lent şi continua să avanseze cu convoiul ; se adresă lui Sellars:

— Continuă observarea.

Şi, fără tragere de inimă, apăsă pe soneria portavocei în legătură cu comandantul.

Ajuns pe comandă, frecîndu-şi ochii, Ericson nu era deloc bine dispus. Nu apucase să doarmă decît patru ore, şi acelea întrerupte de primul raport despre contactul cu convoiul ; acum somnul îi era din nou întrerupt, gîndea el, pentru că poate un drac de pescăruş se cocoţase pe antena radarului şi secundul nu se pricepuse să-l gonească. Cînd Lockhart îi arătă semnalul şi îi explică cum se desfăşurase, el murmură :

— Probabil că este o navă leneşă rămasă în urmă.

— Este mult mai mică decît celelalte nave, spuse Lockhart cu ezitare.

Recunoştea comandantului dreptul de a fi prost dispus la o oră atît de matinală, dar ţinuse seama de aceasta cînd îl trezise şi voia să justifice alerta. Arătînd pe ecran, spuse :

— Iată, cred că aceasta este escorta din coadă. Ecoul curios este la cel puţin zece mile mai în urmă.

— Hm !... mîrîi din nou Ericson, adăugind : cine este operator ?

— Sellars, sir.

— Radar ! chemă comandantul în portavoce.

— Aici radarul, ascult comanda ! răspunse Sellars:

— Ei bine ! Ce-i cu ecoul ăsta ?

— E mereu acolo, sir. (Indică distanţa şi relevmentul); Asta înseamnă că se află la zece mile în urma ultimei nave a convoiului.

— Aparatul este în regulă ?

— Da, sir, în stare perfectă, spuse Sellars cu tonul unui om care, la ora 8 fără cinci minute dimineaţa, pe o vreme foarte rece, nu avea de gînd să accepte o asemenea ofensă, nici din partea unui comandant prost dispus.

— Ai mai observat vreodată un ecou asemănător ?

— Nu, sir, spuse Sellars, după o pauză. Are dimenisunea corespunzătoare unei geamanduri sau unei mici bărci.

— Un trauler, un drifter ?

— Mai mică decît acestea, mai repede o barcă, o barcă de la bordul unei nave.

Ericson privi din nou pe ecranul radarului, în timp ce Lockhart, surîzînd, îşi spunea că reaua dispoziţie a şefului fusese învinsă de competenţa lui Sellars. In spatele lor, restul personalului de pe punte şi Baker care tocmai venea să-şi ia în primire cartul îl observau pe comandant, aşteptîndu-i decizia ; iar decizia a fost surprinzătoare :

— La posturile de luptă ! spuse Ericson deodată, ridicîndu-se, şi cu aceeaşi voce hotărîtă ordonă omului de la cîrmă :

— Toată forţa înainte. Dreapta zece !

Lockhart încercă să spuie ceva, dar se răzgîndi : luat prin surprindere, era să puie o întrebare prostească : „Credeţi că este un submarin, sir ?“ Soneriile de alarmă începură să zbîrnîie prin toată nava, tropăitul cizmelor grele pe punţi şi pe scări îi dădea cel mai bun răspuns... In picioare, în faţa bateriei de portavoci, cuprins de emoţie excepţională, cu obişnuinţa celor doi ani de cînd efectua operaţia, înregistra rapoartele diferitelor posturi şi confirma primirea dar, de astă dată, se putea întîmpla ca activitatea să aibă într-adevăr un rost important.

Una după alta, vocile auzite îi stimulau ardoarea. Cea a lui Ferraby de la pupa ;

— Echipele de lansatori de grenade gata !

Cea a lui Morell, de pe teugă :

— Tunarii la posturi !

Cea a lui Baker, din mijlocul navei ;

— Tunul de şase livre gata !

Cea a şefului mecanic Watts, de jos, din compartimentul

maşinilor :

— Maşinile gata de luptă !

Din cabina timoneriei se auzi vocea lui Tallow :

— Şeful timonier la timonă, sir !

Lockhart aruncă o privire rapidă în jurul lui, apoi spre prova şi pupa, ca verificare finală pentru liniştire. Oamenii de veghe de pe comandă se aflau la posturi lîngă tunurile Hotchkiss ; Wells, şeful semnalizator, stătea în apropierea proiectorului de. semnale. Chiar sub comandă, în jurul tunului de 105, tunarii prevăzuţi cu căşti de oţel erau în alertă, cu Morell care privea orizontul prin binoclu şi care se întoarse pentru a supraveghea încărcarea ; la extremitatea pupa, în centrul unui alt grup de oameni, Ferraby da ordin să se scoată siguranţele grenadelor, preparîndu-le pentru lansare.

Satisfăcut, Lockhart se adresă cu voce tare comandantului, raportîndu-i situaţia generală :

— Echipajul este la posturile de luptă, sir !

După care îşi reluă sarcina sa directă : aparatura asdic, instrumentul morţii, pentru cazul cînd ar fi nevoie... Sub el, conştientă parcă de tensiunea şi hotărîrea oamenilor pe care îi transporta, Compass Rose începu să trepideze.

Ericson observa ecranul radarului. Ordinul de a se prezenta la posturile de luptă nu fusese decît o pornire impulsivă, inspirată de iritare, de sentimentul că, dacă il trebuia să fie de veghe, nimeni altul la bord nu era cazul să doarmă. Dar ecoul recepţionat era ciudat şi era foarte posibil ca de data aceasta să se afle pe o pistă intr-adevăr reală ; pentru un asemenea caz, promptitudinea cu care Compass Rose era gata să-l înfrunte, constituia o reconfortare. Exploră orizontul cu binoclul, dar ceaţa matinală îl ascundea de toate părţile, nu se vedea nimic. Privi din nou ecranul radarului, apoi se aplecă peste portavoce :

— Unde este acum punctul apărut ?

Sellars indică distanţa şi relevmentul respectiv ; orice era, urma mereu alura lentă a convoiului şi Compass Rose se apropia repede de el.

— Ecoul se accentuează, sir, adăugă Sellars; dimensiunea rămîne aceeaşi, dar ecoul este mai puternic. Probabil că este ceva foarte solid.

Acum pe ecranul radarului se vedea un pătrat compact de nave în exteriorul căruia se distingeau net navele de escortă, iar

micul necunoscut le urma... Ericson îşi spuse că dacă era un submarin, constata pentru prima dată că ne comportă conform cu teoria, urmărind convoiul cu totul în afara cîmpului vizual al acestuia, poate după un atac nocturn nereuşit şi aşteptînd căderea nopţii pentru a încerca o nouă torpilare. Dar submarinul, dacă era, ignora faptul că o altă navă-de escortă se grăbea să-l ajungă... Numai de-ar putea să se apropie suficient înainte de a fi reperaţi !

Compass Rose îşi urma cursa, absorbită de atenţia ţintei, vibrînd de speranţa că într-adevăr vîna o pradă bună. Dacă era un submarin, războiul nu-i oferise încă pînă atunci un noroc mai mare ; era ceea ce aşteptau de mult, recompensa tuturor celor îndurate ; ora următoare avea să arate dacă suferiseră degeaba. Pe punte, speranţa, se citea pe feţele oamenilor din jurul armelor ; se răspîndise vestea că urmăreau ceva precis şi datele provenite din cabina radarului îi ţinea la curent şi le hrănea speranţe. Pe comandă, toţi cei ce aveau binocluri, comandantul, Wells şi cei doi oameni de veghe scrutau orizontul, nerăbdători să se împlinească ceea ce aşteptau din moment în moment.

Compass Rose îşi urma goana ; sub etrava navei se ridica un val de spumă gălbuie iar în urmă rămînea un siaj clocotitor ; înfruntau vîntul cu nerăbdarea de a-şi ajunge prada ; în prezent soarele se ridica deasupra orizontului, un soare palid care topea ceaţa, aducînd vizibilitate pînă la zece, cincisprezece mile înainte ; un soare bun, din ce în ce mai puternic, şi care ţinea cu ei, le venea în ajutor. Greementul navei gemea ; de la un capăt la altul al comenzii se simţeau trepidînd tablele bordajului prova tăind apa ; vibra şi dispozitivul de lansare a grenadelor, emiţînd un sunet muzical forte, ca într-o formidabilă partitură. „Şeful lor este pe cale să-i scoată din apatie pe leneşii aceia de fochişti...“ gîndi Ericson cu un surîs de satisfacţie. După înţepeneala neputincioasă din ajun, actuala vînătoare rapidă era binevenită.

Pentru a cincea sau a şasea oară ordonă lui Sellars să-i raporteze situaţia. Excitat şi bucuros, acesta indica reducerea distanţei şi certitudinea unei apropiate ajungeri din urmă. Ericson avea sentimentul că ţine în mîini întreaga navă, gata şi încordată pentru asalt ; avea asemenea idei fantastice cînd era obosit : simţea nava sub el, aşa cum călăreţul îşi simte calul, şi era mîndru şi fericit de prompta reacţia a navei... Au aşteptat şi au transpirat destul pentru a ajunge la acest moment... Se

apropie de platforma compasului, luă un relevment exact după ultimul raport al radarului, luă binoclul pentru a privi în lungul relevmentului şi, deodată, observă submarinul.

Părea un mic pătrat negru la orizont : era turela submarinului.In timp ce privea, un val mare îl ridică şi la baza acestuia văzu spuma albă produsă de mişcarea corpului submarinului sub apă. Departe înainte, se vedeau acum şi urmele de fum care trădau convoiul, la peste douăzeci de mile distanţă... Două ţinte, doi vînători, unul după altul... Ericson se sculă brusc şi chemă de la comandă :

— Morell !

— Prezent, sir !

— Se vede un submarin la suprafaţă, deocamdată în afara bătăii noastre. Dar fii pregătit să tragem asupra lui înainte de a intra în imersiune... Dacă putem, să ne apropiem suficient fără a fi văzuţi.

Se întoarse spre Lockhart ; de lingă ei, Wells, urmărind prin binoclu, strigă :

— Il văd ! Drept înainte !

Vocea îi era excitată, dar îşi reveni la normalul profesional şi întrebă :

— Trebuie să trimitem un raport de contact, sir ?

— Da, prin radio ; ia notă : „Către Amiralitate şi repetat către Viperous. Un submarin la suprafaţă, la zece mile în urma convoiului T.G. 104. Drum 345, viteza cinci noduri. Il atacăm".

Se întoarse spre cabina asdicului şi strigă :

— Lockhart! este un submarin.

Lockhart scoase capul prin mica fereastră şi spuse, cu un surîs larg :

— Am auzit, sir... Deocamdată, e prea departe pentru mine.

Ericson surise şi el şi răspunse :

— O să avem nevoie de maşinăria dumitale peste un timp destul de lung ; mai are vreme să intre în imersiune rapidă îndată ce ne va observa.

— Sir, să profităm şi să atacăm cît niu este încă alertat ; e bine să ataci inamicul cînd se află încă cu pantalonii lăsaţi în jos... zise Lockhart.

Pentru întreg echipajul următoarele cinci minute au fost de intensă emoţie. A fost alertată echipa de lansare a grenadelor, comandată de Ferraby, apoi compartimentul maşini :

— Dă-i bătaie, Watts, stimulă Ericson prin portavoce, n-avem vreme de pierdut.

Sub presiunea maximă a aburilor, Compass Rose despica furioasă apa într-un efort disperat pentru ca, înainte de a fi descoperită, să prindă inamicul în raza ei de acţiune. Ericson distingea acum din ce în ce mai clar, prin binoclu, turela pătrată a submarinului, apoi chiar şi silueta unui om privind înainte, complet absorbit de sarcina supravegherii convoiului. „Complet inconştiente de destinul care-i aşteaptă, victimele îşi joacă rolul !“ gîndi Lockhart, care vedea acum submarinul fără efort, cu ochiul liber ; se aflau încă prea departe pentru a-l contacta cu asdicul, dar erau în stare să se năpustească asupra lui fără să mai recurgă la asemenea mijloace ştiinţifice... Distanţa scădea, vocea lui Sellars anunţa regulat cifrele respective ; curind, pe comandă se auzi o sonerie neobişnuită, provenea de la piesa 105 şi Morell, cu aerul unui om care prezintă formal felicitări ocazionale, spuse :

— Acum, sir, cred că am face bine să-l lovim.

Distanţa era de patru mile, adică opt mii de yarzi, prea mare pentru un tun de calibru mic şi riscau să strice totul. „Desigur, îşi spuse Ericson, dacă lovim, tipul de pe turelă se va întoarce, exclamînd : „Dumnezeule din ceruri !“ sau „la dracu !“ şi va intra în imersiune spre siguranţa adîncului..." Aşteptă un moment, cîntărind argumentele pentru şi contra-, apoi dădu ordin lui Morell să tragă.

Lovitura porni imediat ; desigur că degetul lui Morell era mai dinainte pregătit pe butonul de darea focului...

Lovitura fusese bună, ajutată şi de distanţele date de radar, dar insuficientă pentru a atinge ţinta în plin, în împrejurări atît de critice : coloana de apă alb-cenuşie se ridică spre cer la treizeci de yarzi dincolo de submarin ; nici că se putea un semnal de alarmă mai bun pentru el ! Omul de pe turelă se întoarse, parcă neerezîndu-şi ochilor, ca un amant convins că bărbatul este departe, pe mare şi, deodată, îi aude vocea în vestibul. Apoi dispăru, turela rămase goală.

Tăcerea fu sfîşiată din nou, o nouă lovitură de tun ; dar Ericson înjură cu voce tare, căci de astă dată lovitura fusese prea scurtă şi o înaltă coloană de apă mască submarinul ; cînd coloana recăzu în mare şi putură vedea ce se întîmplase, submarinul intra rapid în imersiune în vîrtejuri de apă. In cîteva

secunde, corpul şi cea mai mare parte a turelei se imersaseră. Morell mai comandă o a treia lovitură, înainte ca submarinul să devină invizibil, dar în învolbureala valurilor n-au mai putut distinge exact unde căzuse obuzul. Părea să fi căzut foarte aproape, să fi atins chiar submarinul în clipa cînd acesta dispărea, mişcîndu-se spre dreapta.

— Este în imersiune ! strigă Ericson.

Aproape imediat vocea încordată a lui Lockhart pronunţă :

— In contact...

Ecoul contactului asdicului, puternic şi clar, a fost perceptibil pe întreaga comandă. Profund emoţionat, Lockhart îl privi pe operator ; nu trebuia să piardă ţinta la numai cîteva secunde de cînd submarinul fusese vizibil... Compass Rose înainta foarte repede şi Lockhart îl certă pe operator cînd submarinul păru că scapă din raza asdicului. Omul transpira de enervare, lovind cu pumnul în marginea scaunului.

— Se îndreaptă repede spre dreapta, strigă Lockhart şi făcu din cap un gest de aprobare cînd comandantul schimbă de drum pentru a intercepta submarinul. Apoi declanşă imediat soneria de alarmă pentru lansatorii de grenade de la pupa ; acum erau foarte aproape de inamic şi ecoul contactului devenea confuz, amestecat cu zgomotul transmisiei. Era un moment în care putea interveni norocul : dacă submarinul îşi alegea bine momentul şi făcea o schimbare mare de drum, ieşea din zona mortală a următoarei explozii. Au urmat cîteva secunde de aşteptare, parcurgînd ultimii yarzi înaintea atacului; apoi Lockhart dădu semnalul şi grenadele fură lansate.

Explozia ridică parcă toată suprafaţa mării ; ocupat cu reîncărcarea grenadelor şi îngrozit de spaima prezenţei apropiate a submarinului, la doar cîţiva yarzi de ei, Ferraby avu impresia că se ridică şi el în aer. Coloane de apă se înălţau şi se mirau că submarinul nu era aruncat şi el în sus, atît erau de siguri că l-au atins...

Cind Compass Rose mai înainta şi marea se calmă, rămaseră tăcuţi în faţa marei întinderi de apă decolorată de explozii şi aşteptau să vadă submarinul apărînd şi predîndu-se. Involburarea apei dispărea şi odată cu ea speranţele deşarte ; plini de mînie şi stupefacţie, înţeleseră că atacul eşuase.

— Să-l ia dracu ! înjură Lockhart, exprimînd gîndul întregului echipaj. E sigur că l-am lovit. A dracului maşinărie era acolo...

— Să reluăm cercetările, ordonă scurt Ericson. N-am terminat.

Lockhart înroşi la acest reproş făcut în public, simţindu-se rănit în mîndria sa profesională ; se aplecă asupra asdicului, spunînd operatorului :

— Caută la 60 grade de la pupa.

Aproape imediat regăsiră contactul, la cincizeci de yarzi de locul unde lansaseră grenadele.

Compass Rose întoarse şi se precipită pentru a reataca. De astă dată era mai simplu : poate că-i provocaseră ceva avarii, căci submarinul nu mişca, nu încerca să scape.

— Ţinta staţionară ! raportă Lockhart şi repetă la intervale scurte pînă cînd grenadele fură lansate din nou ; o nouă explozie scutură întreaga navă şi din nou aşteptau succesul sau eşecul eforturilor.

— In orice moment, acuma... începu cineva de pe comandă.

Deodată, în siajul lor, submarinul apăru ca un enorm peşte mişcîndu-se neîndemînatic, negru şi lucind în soare.

Se auzi strigătul oamenilor de pe puntea superioară; strigăt de triumf. Submarinul se ridica deasupra apei; mai întîi cu prova, făcînd cu apa un unghi extraordinar, expulzat de forţa exploziei ; era evident că echipajul îi pierduse controlul. Apa aluneca curgînd de pe carcasă şi în timp ce se ridica, mari bule de aer apăreau în jurul turelei, iar motorina se prelingea prin bordajul avariat al mijlocului submarinului.

— Deschideţi focul ! strigă Ericson şi, timp de cîteva secunde, fu rîndul lui Baker să preia rolul principal, căci tunul de două livre, situat chiar în pupa coşului navei, era singurul care putea trage de la această distanţă.

Focul sacadat zgudui văzduhul într-un vacarm de lovituri succesive ca de ciocan mecanic, obuzele trasoare se succedau unul după altul, jos, peste apă, în direcţia submarinului.

Işi regăseau siguranţa şi rutina ; simţeau doâr un sentiment bizar de dezgust în faţa acestui obiect detestat, cauza oribilă a sutelor de nopţi de spaime şi dezastre, acum atît de aproape de ei, expunîndu-se cu atîta inocenţă. Ca în faţa unui criminal de care te-ai ferit multă vreme şi cu care te pomeneşti instalîndu-se nepăsător în propriul tău cămin.

Loviturile tunului începeau să-şi arate efectul : la prova submarinului scînteiau fulgerări strălucitoare, urmate de mici

ciuperci galbene de fum de cordită ; obuzele erau de calibru mic, dar prin lovituri repetate a fost străbătut corpul rezistent şi i-au fost atinse părţile vitale. Compass Rose se înclină sub acţiunea cîrmei şi intrară în acţiune mitraliere de pe comandă şi de pe platforma de semnalizare, cu un huruit intens. Submarinul începu să se scufunde şi din turelă ieşeau oameni. Majoritatea alergau spre partea dinainte, menţinîndu-şi greu echilibrul pe puntea înclinată, cu mîinile ridicate deasupra capului, agitîndu-le şi strigînd spre Compass Rose ; dar unul dintre ei, furios sau mai curajos decît ceilalţi, deschise focul de la adăpostul turelei cu o mitralieră ale cărei gloanţe loviră mijlocul lui Compass Rose. Brusc, contraatacul se opri în timp ce trăgătorul se prăbuşea la marginea turelei ; restul echipajului începu să sară peste bord sau să alunece, căci obuzele de pe Compass Rose continuau să cadă peste oameni şi peste oţelul navei. Pe puntea udă a submarinului curgea sînge, formînd pe detestatul corp cenuşiu dîre frumos asortate de roşu aprins ; submarinul începu să se scufunde mai întîi cu pupa, în mijlocul unei mari revărsări de motorină şi de bule de aer, de fum şi miros de cordită. La jumătatea turelei se arătă un om, care aruncă în mare un sac greu şi încercă să se dagajeze şi el, dar tambuchiul de salvare era obstruat de corpul trăgătorului mort şi submarinul se scufundă înainte de a fi reuşit. O ultimă explozie sub mare înălţă spre cer o cascadă de apă cu motorină, apoi se aşternu tăcerea.

— Incetaţi focul ! ordonă Ericson cînd marea se linişti şi suprafaţa se netezea sub o peliculă de motorină răspândită destul de departe.

— Cîrma zero ! Stop maşinile şi pregătiţi plasele pentru salvare.

Momentul de euforie trecuse. încetase deja cu cîtva timp înainte pentru unul dintre oamenii de pe Compass Rose, un tînăr marinar din echipa victorioasă a servanţilor mitralierelor, omorît de un glonţ al trăgătorului inamic izolat. Aplecaţi asupra lui, camarazii contrastau prin durerea lor cu bucuria restului echipajului, ocupat acum să-i primească pe supravieţuitorii submarinului ; înotînd spre Compass Rose, mulţi din ei erau în prada spaimei sau a epuizării, strigînd după ajutor ; încă exaltaţi de victorie, oamenii de pe Compass Rose îi aclamau ironic, incapabili să ia în serios disperarea celor care, cu cîteva minute înainte, erau aprigi partizani ai războiului total...

— Acesta este tipul de supravieţuitori care îmi place, spuse deodată Morell, vorbind în general ; ei au inventat acest gen de episoade de război naval; să-i vedem acum cum se comportă.

Se comportau însă la fel ca toţi ceilalţi supravieţuitori pe care îi salvase Compass Rose : unii strigau după ajutor, alţii înotau în tăcere spre salvatori, cîţiva se înecară înainte de a fi salvaţi, dar unul dintre ei, individualist remarcabil care ar fi putut sabota toată operaţia de salvare, ajungînd prin înot energic la plasa atîrnată de flancul navei, ridică deodată ochii către salvatori, întinse braţul drept şi strigă :

— Heil Hitler !

Pe bordul lui Compass Rose se stirni de îndată un, murmur de furie şi oamenii nu mai puseră inimă să-i ajute pe supravieţuitori să ajungă pe navă.

— Ticăloşilor, spunea mînios torpilorul Wainwright, aţi merita să vă lăsăm să vă înecaţi...

Lockhart supraveghea de pe punte operaţia de salvare ; martor al incidentului, împărtăşea şi el părerea lui Wainwright şi gîndi în sine că comandantul ar fi fost justificat să ordone „Pe drum înainte" şi să-i lase pe nemţi să se zbată pînă la moarte. Dar era o reacţie trecătoare şi prefăcîndu-se că nu observă starea de spirit a oamenilor, strigă :

— Grăbiţi-vă, n-o să pierdem toată ziua.

Inotătorii au fost scoşi pe rînd din apă, ultimul fiind cel care strigase „Heil Hitler !“ Tonbridge, cu greutatea sa remarcabilă, îl călcă atît de puternic pe piciorul lui gol, că de astă dată acestuia îi scăpă un strigăt cu totul diferit.

— Fără prea mult zgomot! ordonă scurt Lockhart, cu figura impasibilă. Au scăpat cu viaţă... Aşează-i în front, se adresă el lui Tonbridge, ceea ce prizonierii executară. In număr de paisprezece, se aliniară cu un mort la picioarele lor; în jur, echipajul lui Compass Rose forma un semicerc, privindu-i pe captivi. Aveau un aspect destul de prăpădit : apa curgea de pe ei în picături mari pe punte iar figurile le erau totodată dezolate şi uşurate, ea cele ale unor artişti proşti care şi-au terminat rolul fară să fi fost huiduiţi de public. Nu erau eroi : privaţi de nava lor, deveneau simpli oameni. Echipajul lui Compass Rose se simţea aproape deziluzionat, înşelat de calitatea primilor învinşi salvaţi. „Aşa era faimosul echipaj al unui submarin ?“

Dar pe lîngă calitatea nu prea de soi, prezenţa lor provoca

contrarietate, era tot atît de odioasă ca apariţia submarinelor la suprafaţa mării. Aparţineau unei alte lumi, infinit detestabilă : nu erau numai germani, ci germani de pe submarine ; erau dublu îndreptăţiţi să-i urască. Au fost percheziţionaţi, cît mai repede posibil, înregistraţi şi închişi sub punte.

Printre prizonieri se afla şi comandantul submarinului si Ericson ordonă să fie condus în propria sa cabină, ca precauţie cu o santinelă la uşă. Cînd, mai tîrziu, în cursul dimineţii, ajunseră în raza de vizibilitate a convoiului şl erau pe punctul de a raporta lui Viperous, el coborî pentru a-l cunoaşte pe ceea ce denumea glumind „omologul“ său, spre a-şi satisface un simţământ de triumf şl mulţumire. Compass Rose se comportase într-adevăr bine, reuşise o ispravă care compensa doi ani de efort greu şi comandantul era foarte hotărît să se comporte acum mărinimos şi să stabilească raporturi civilizate cu Invinsul. După tensiunea încercată în cursul dimineţii, îşi propunea totuşi să fie precaut ; în orice caz nu se aşteptă să întîlnească categoria de om pe care o găsi în cabina sa şi, în cursul întrevederii, încercă o schimbare de sentimente, cea mai rapidă din toată viaţa.

In picioare, în mijlocul cabinei, germanul privea destui de trist prin hublou ; cînd Ericson intră, se întoarse şi căută să îşi reia atitudinea normală, de ochii lumii... Era înalt, foarte blond şi tînăr ; ar fi putut să fie băiatul lui ; „Dar, slavă domnului, nu era“, gîndi îndată Ericson, remarcîndu-i ochii inexpresivi, puţin zăpăciţi, dispreţul care îi crispa buzele şi nările şi furia de a fi fost capturat de ceea ce el considera „rasă inferioară”. Era tînăr, dar faţa îi era îmbătrînită de maladia unei prea mari încrederi în propria-i superioritate.

„Nu-i nimic de făcut cu oamenii ăştia, gîndi Ericson cu pesimism profund ; sînt incurabili. Mai bine să-i împuşcăm şi să sperăm că generaţia viitoare va fi mai bună“.

— Heil Hitler ! exclamă neamţul cu ton arogant. Doresc...

— Nu, replică Ericson sever, nu începem astfel. Cum te numeşti ?

Cu privire furibundă, celălalt răspunse :

— Von Hellmuth, căpitanul locotenent von Hellmuth. Dumneavoastră sînteţi comandantul ? Cum vă numiţi ?

— Ericson.

— Ah ! Un nume curat german ! strigă von Hellmuth,

ridicîndu-şi sprîncenele blonde, mirat parcă de a descoperi nobleţe la un pîrlit.

— Sînt sigur că nu este un nume german, spuse Ericson scurt. Şi încetează de a mai face pe grozavul ; eşti prizonier, închis aici, caută să fii cuviincios.

Neamţul încruntă sprîncenele, plin de ostilitate, pînă şi în poziţia în care îşi ţinea umerii, bombîndu-şi pieptul.

— Mi-aţi luat nava prin surprindere, sir, spuse cu amărăciune. Altminteri...

Se subînţelegea din spusele lui că îl acuza pe Ericson de înşelătorie, de tactică contrară regulilor războiului, procedeu care ultragia onoarea germană, demn de a fi folosit doar de englezi, polonezi şi negri. „Şi ce dracu al făcut luni de zile, gîndi Ericson, oare tu n-ai luat oamenii prin surpriză, nu i-ai urmărit, nu le-ai lăsat nici o şansă de salvare ?“ Dar asemenea spuse n-ar fi fost admise de partener şi, în loc să le pronunţe, îi spuse cu un surîs ironic :

— Aşa-i războiul. Dacă este prea dur pentru dumneata, imi pare rău.

Von Hellmuth îi aruncă o privire furioasă, dar nu răspunse ; îşi dădea seama prea tîrziu că plîngîndu-se de modul cum fusese învins, îşi mărturisise propria lui slăbiciune. Parcurse cu privirea cabina şi spuse dispreţuitor :

— Cabina este destul de mizerabilă ; nu sînt obişnuit...

Prins de furie, Ericson se apropie de el gîndind : „Dacă aş avea un revolver la îndemînă, l-aş omorî chiar acum. Iată în ce stare te aduc aceşti blestemaţi; iată cum se raspîndeşte şi se înrădăcinează această urîtă boală, îngîmfarea...“ Cu voce severă şi puternică pronunţă :

— Taci ! încă un cuvînt, şi te trimit în fundul calei...

Apoi, întorcîndu-se brusc spre uşă ;

— Santinelă !

Marinarul de gardă, cu revolverul la centură, apăru pe prag :

— Sir !

— Prizonierul este periculos, spuse Ericson, dacă încearcă să iasă din cabină, împuşcă-l.

Faţa marinarului rămase impasibilă ; numai ochii sclipiră o secundă cu interes, privindu-l pe comandant, apoi pe von Hellmuth.

— Am înţeles, sir, spuse el şi ieşi din cabină.

Jumătate mîndru, jumătate înfricoşat, von Hellmuth începu :

— Sînt ofiţer al marinei germane...

— Eşti un ticălos, în toate limbile, îi spuse Ericson, întrerupîndu-l scurt.

Se simţea pe pragul unei noi crize de furie. „Aş fi capabil, gîndi el, mirat de propria sa violenţă, aş putea să-l omor tot atît de uşor cît mi-aş pocni degetele...” Incet şi cu grijă articulă :

— Nu ţin neapărat să te aduc în Anglia. Am putea sa te îngropăm în mare chiar azi după-amiază, dacă aş avea poftă... Ia seama, asta-i totul, ia seama...

Ieşi din cabină şi odată afară, se întrebă de ce nu simţea ruşine de sine însuşi.

11

Cele două cadavre, neamţul şi tînărul englez, erau întinse alături la pupa, acoperite cu pavilioanele respective, în timp ce îşi potrivea vocea pentru a începe serviciul funebru, Ericson îşi simţea ochii hipnotizaţi de cele două pete de culori. „Sînt doi marinari dedesubt îşi spunea el, culcaţi acolo, fără deosebire, decît că al nostru a fost împuşcat direct, pe cînd celălalt a murit din cauza rănilor şi a epuizării ; şi ţinînd seama de felul cum sînt folosite în acest moment, cele două pavilioane sînt şi ele la fel... Işi potrivi din nou vocea, iritat şi surprins de gîndurile sale.

„Omul, născut din femeie, nu trăieşte decît puţin timp“, începu el aproape fără să privească în carte : cunoştea pe dinafară serviciul funebru. Dar textul îl emoţiona ; citindu-l, gîndea la morţi, la tînărul marinar, primul pe care Compass Rose îl pierduse pînă atunci. Totul era trist şi comandantul german, fără pază, stătea la un yard de el, găsind poate şi el că propriul lui rol era trist ; figura lui mîndră schiţa un rictus ; şocul emotiv îi slăbea aroganţa... „Poate că este impresionat din cauza svasticei, işi spuse Ericson, nu este trist de moartea marinarului sau ; dar poate că „onorul" implicat de ceremonie şi pavilionul britanic duşman, poate că ele îl impresionează totuşi".

La un semnal al lui Lockhart, maşinile fură stopate ; pe Compass Rose domnea tăcere, tăcere întreruptă doar de clipoceala apei sub bolta pupa.

— Acum, încredinţăm adîncului trupurile lor, încheie Ericson.

Sifleele fluierară, scîndurile fură înclinate, trupurile învelite în pînză alunecară de sub pavilioane şi dispărură fară urmă în apa mării. Alături de el, Ericson îl observă pe comandantul german tremurînd. „Da, gîndi el, la urma urmei, e şi el afectat".

Işi puse şapca pe cap şi salută ; germanul observă şi il imită. Faţă în faţă, Ericson văzu lacrămi lucind în ochii lui palizi. Ridică capul şi îşi deturnă privirea.

— Mulţumesc, sir, spuse von Hellmuth. Apreciez tot cc aţi făcut. (Stingherit, întinse mîna...). Aş dori...

Ericson îi strînse mîna, fără să-i mai spună ceva ; era intimidat de propria-i emoţie şi de cei treizeci de membri ai echipajului care îi observau. Deodată, germanul pronunţă aproape încet :

— Camarazi de mare...

„Făcea el aluzie la cei doi morţi pe care tocmai îi îngropaseră în mare, sau la ei înşişi, cei doi comandanţi, împărtăşind aceeaşi emoţie în faţa morţii unor camarazi ?“ se întrebă Ericson. Dar n-avea importanţă... Ridică capul şi porni, lăsîndu-l pe Lockhart să se ocupe de prizonier.

Pe măsură ce se depărta, emoţia şi tristeţea se risipeau şi, deodată, îşi dădu seama de inutilitatea lor. Faptul nu avea nimic deosebit; executaseră multe înmormîntări în mare de la bordul lui Compass Rose ; pînă atunci recordul era de optsprezece într-o singură zi, toate în primele ore ale dimineţii ; ultimelor două nu era cazul să li se dea atîta importanţă... Urcînd scara spre comandă, Ericson gîndea : „Dracu să-i ia pe nemţii ăştia, mai întîi te înfurie, apoi te fac să plîngi. E nesănătos, anormal, îmi pare rău că-i avem la bord ; simpla lor prezenţă îţi înmoaie forţele şi virtuţile. Nu ar trebui să se facă prizonieri ; mai bine îi luam drept ţinte pentru un exerciţiu de tragere cînd înotau în apă ; îi lăsam să se vaiete şi plecam. Tipii ăştia sînt în stare să strice atmosfera pe orice navă, să-ţi distrugă felul de a gîndi...“

In subconştient, îşi dădea seama că acest gînd atroce inspirat de prezenţa prizonierilor la bord era numai din cauza lui von Hellmuth, care îl făcuse în două rînduri să-şi piardă echilibrul sufletesc.

Se aşează în scaunul său de pe comandă, căutînd să-şi redobîndească sîngele rece. Işi dădea seama că era extrem de obosit.

12

Oboseala şi schimbarea dispoziţiei sentimentale avu ca rezultat faptul că Ericson aproape că nu vorbi cu nimeni despre distrugerea submarinului ; după prima exaltare, a devenit taciturn şi cînd Lockhart propuse să se bea un pahar pentru celebrarea victoriei, fu cu totul nedumerit, cînd primi răspunsul lui Ericson :

— Nu este cazul să ne punem pe băut, cînd sîntem în mare.

Totuşi Ericson şi Lockhart erau mai aproape unul de altul, ca niciodată, prin mîndria şi bucuria triumfului comun, simţind aproape fizic bucuria. Dar Ericson nu impărtăşea imensa şi zgomotoasa excitare care cuprinsese intreaga navă, concretizată prin urale din postul echipajului, aproape la orice oră din. zi. Dar în profunzime, din gîndul lui şi al tuturor oamenilor de la bord, se detaşa un simţămînt clar de realizare, de realizare care incorona în 1941 cei doi ani anteriori de încercări şi eforturi şi estompa toate minutele oribile trăite. Munciseră greu ca să ajungă pînă la victoria asupra acestui submarin, înduraseră pînă la limită oboseala, despărţirea de ai lor, încordarea, frigul şi groaznica lipsă de confort ; acum tabloul scorului era şters, socoteala încheiată. Dar pentru Ericson, socoteala era ceva personal : prefera să savureze singur satisfacţia de a vedea încununate cu succes eforturile din ultimii doi ani şi se izolă într-un fel de retragere sentimentală.

Din această retragere nu ieşi decît o singură dată în cursul călătoriei de întoarcere, aproape de sfîrşitul ei, atunci cînd, din întîmplare, aflîndu-se alături, un val de felicitări veni prin megafon şi păru a declanşa în el un resort, a-l umple de mulţumire şi veselie tinerească. Luînd microfonul, întrebă pe Viperous, peste cei douăzeci de yarzi de apă ce-i separau :

— Vreţi să-i vedeţi pe nemţi ? Tocmai e ora lor de plimbare... Lockhart, dă ordin să se adune pe teugă.

Curînd, primul şir de prizonieri începură să urce scara spre punte.

— Nu sînt deloc arătoşi, urmă Ericson prin megafon, scuzîndu-se parcă, cînd nemţii apărură privind în jurul lor ca

nişte şoareci ieşind din adăpostul întunecos de sub duşumea. Cu asemenea adversari, cîştigăm la sigur războiul, nu-i aşa ?

CUPRINS

Prolog 3
Partea intii
1939 : PREGĂTIRILE 5
Partea a doua
1940: HĂRŢUIELI 96
Partea a treia
1941 : ÎNCLEŞTAREA.....165